

WÓJT GMINY FABIANKI

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Fabianki
z dnia ..... r.

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY FABIANKI

TEKST STUDIUM

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY FABIANKI

SPIS TREŚCI

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE	5
PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE	5
ZESPÓŁ AUTORSKI	6
CEL, ZAKRES I METODY OPRACOWANIA	8
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU	10
1.1.Ogólna charakterystyka gminy	10
1.2.Analiza porównawcza gminy, powiatu i województwa na podstawie wybranych cech .	11
1.3.Struktura użytkowania gruntów i przeznaczenie terenów.....	13
1.4.Podział administracyjny Gminy Fabianki	15
1.5.Uzbrojenie terenu	18
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	18
2.1.Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	18
2.2.Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.....	19
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY, O KTÓREJ MOWA W ART. 10A UST. 1 USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU, PRZYGOTOWANEJ NA POTRZEBY STRATEGII ROZWOJU GMINY	21
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	22
4.1. Położenie fizyczno-geograficzne	22
4.2. Rzeźba terenu i budowa geologiczna	22
4.3. Klimat	27
4.4. Gleby	29
4.5. Fauna i flora	30
4.5.1.Flora	30
4.5.2.Fauna	31
4.6. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna	31
4.6.1.Rolnictwo	31
4.6.2.Leśnictwo	35
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	37
5.1. Ochrona zabytków	37
5.2. Rys historyczny	38
5.3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych i ruchomych	40
5.3.1 Wykaz zabytków nieruchomych	40
5.3.2 Wykaz zabytków ruchomych	46
5.4. Nieruchome zabytki archeologiczne	47

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	50
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA, ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019 R. O ZAPEWNIANIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM....	50
7.1. Potencjał demograficzny.....	50
7.2. Ruch migracyjny	54
7.3. Struktura wieku i płci.....	55
7.4. Rynek pracy	56
7.5. Gospodarka mieszkaniowa.....	57
7.6. Infrastruktura społeczna	59
7.6.1. Oświata.....	59
7.6.2. Ochrona zdrowia	62
7.6.3. Opieka społeczna	63
7.6.4. Stan bezpieczeństwa.....	63
7.6.5. Kultura.....	64
7.6.6. Turystyka i sport.....	66
7.6.7. Działalność gospodarcza.....	68
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	71
9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	72
a) ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE	72
9.1 Analiza ekonomiczna	72
9.2 Analiza środowiskowa.....	78
9.3 Analiza społeczna.....	93
b) PROGNOZY DEMOGRAFICZNE W TYM UWZGLĘDNIAJĄCE, TAM GDZIE TO UZASADNIONE, MIGRACJE NA OBSZARACH FUNKCJONALNYCH W ROZUMIENIU ART. 5 PKT 6A USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU	100
c) BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	105
d) MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I POTRZEBY INWESTYCYJNE WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	124
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	136
11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH	137
11.1 Obszary i obiekty chronione prawem.....	137
11.2 Pomniki przyrody.....	144
11.3 Korytarze ekologiczne	144
11.4 Sieć ECONET	146
11.5 Ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych.....	147
11.6 Ochrona gruntów leśnych.....	147
11.7 Strefy ochronne ujęć wody	148

11.8 Strefa ochronna wód powierzchniowych	149
11.9 Strefa ochrony sanitarnej cmentarzy czynnych.....	149
11.10 Pasy technologiczne linii elektroenergetycznych	149
12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	149
13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	151
13.1. Złoża kopalin	151
13.2. Zasoby wód powierzchniowych	153
13.3. Zasoby wód podziemnych	156
14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH.....	160
15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	160
15. 1. Komunikacja i transport	160
15.1.1. Drogi	160
15.1.2. Komunikacja zbiorowa	167
15.1.3. Transport towarowy	167
15.2. Gospodarka wodno-ściekowa	167
15.2.1. Zaopatrzenie w wodę	167
15.2.2. Odprowadzanie ścieków	168
15.3. Elektroenergetyka	168
15.4. Gazownictwo	169
15.5. Ciepłownictwo	170
15.6. Telekomunikacja	170
15.7. Gospodarka odpadami	172
15.8. Rurociąg	174
16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	174
16.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości	174
16.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego... ..	175
16.4. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego.....	182
16.5. Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko-Pomorskim	184
16.6. Plan gospodarki odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego.....	184
17. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	184

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

Obowiązujące dotychczas Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki przyjęto uchwałą Nr XVIII/144/2000 Rady Gminy Fabianki z dnia 14 czerwca 2000 r.

W zmieniającej się sytuacji gospodarczej i społecznej Gminy Fabianki uznano, iż dokument wymaga aktualizacji i dostosowania zapisów studium do obowiązujących przepisów prawa. W dniu 23 października 2014 roku Rada Gminy Fabianki podjęła uchwałę Nr XXXVIII/266/2014 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Fabianki”. Aktualizując treść studium wprowadzono nowe dane, a jednocześnie w znacznej części wykorzystano informacje i dane statystyczne z lat ubiegłych. Umożliwiło to dokonanie oceny zmian badanych zjawisk we wskazanych przedziałach czasowych. Dokonując zmian w dotychczas obowiązującym studium Gminy Fabianki uwzględniając wszelkie uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy, przerehabrowano część tekstową i graficzną dla uzyskania jednorodności i spójności całego dokumentu.

Biorąc pod uwagę Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. mówiące o formie ujednoczonej projektu studium z wyróżnieniem projektowanej zmiany stwierdzono, że aktualna zmiana studium nie polega na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia, a na kompletnej aktualizacji ustaleń i danych statystycznych, dlatego zrezygnowano z wyróżniania wprowadzonych zmian.

Ileokroć mowa będzie o „*Studium*”, należy rozumieć przez to zmianę urzędowego dokumentu, przyjętego uchwałą Nr XVIII/144/2000 Rady Gminy w Fabiankach z dnia 14 czerwca 2000 r. Aktualny dokument jest tekstem jednolitym Studium uwzględniającym uwarunkowania i kierunki rozwoju Gminy Fabianki.

PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki zostało opracowane na podstawie:

- art. 18 ust. 2 pkt. 5 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.);
- art. 9 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503);
- uchwały Nr XXXVIII/266/2014 Rady Gminy Fabianki z dnia 23 października 2014 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Fabianki.

ZESPÓŁ AUTORSKI

STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki, uchwalone Uchwałą Nr XVIII/144/2000 Rady Gminy Fabianki z dnia 14 czerwca 2000 r.

opracowane przez:

STUDIUM BADAWCZO – ROZWOJOWE "URBI-EKO" WŁOCŁAWEK

Generalny projektant: mgr inż. arch. Władysława Rekowska upr. urb. MGPIB 526/88

Projektant asystent: mgr inż. Elżbieta Matusiak

OPRACOWANIE BRANŻOWE

Uwarunkowania przyrodnicze

i ochrona środowiska: mgr inż. Elżbieta Matusiak

Komunikacja: inż. Henryk Nencka

Asystenci: Jadwiga Głowacka

Elżbieta Lewandowska

Grafika komputerowa: mgr inż. Elżbieta Matusiak

Współpraca:

Urząd Gminy mgr Józef Maziarski – Kierownik Referatu Rozwoju
Gminy Fabianki

ZMIANA STUDIUM

Uchwała Nr XXXVIII/266/2014 Rady Gminy Fabianki z dnia 23 października 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki.

opracowane przez:

AT Solid Sp. z o. o.

ul. Chełmińska 1, 86-300 Grudziądz

Zespół w składzie:

- główny projektant mgr Rafał Łucki - posiadający kwalifikacje do wykonywania zawodu urbanisty uzyskane na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów;
- asystenci projektanta:
  - mgr Anna Pilżys-Gezela;
  - mgr inż. Agata Piórkowska;
  - mgr inż. Katarzyna Dereszyńska;

- mgr inż. Monika Zdrodowska;
- mgr inż. Anna Jurkiewicz.
- specjalista ds. spraw ochrony środowiska:
  - mgr inż. Joanna Burchardt.

CEL, ZAKRES I METODY OPRACOWANIA

Głównym celem opracowania *Studium* jest aktualizacja uwarunkowań i wyznaczenie aktualnych kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki. Obowiązujące dotychczas *Studium* uchwalono w 2000 roku. Od tego czasu nastąpiły zmiany zarówno w strukturze przestrzennej gminy, jak i jej sytuacji społecznej oraz gospodarczej. Aktualizacja i określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego polega na ustaleniu lokalnych zasad organizacji struktury przestrzennej gminy przy równoczesnym uwzględnieniu wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozmieszczeniu infrastruktury technicznej i społecznej oraz uwzględnieniu podstawowych elementów sieci osadniczej.

Ustalenia *Studium* winny być rozumiane, jako świadome działanie władz Gminy Fabianki, zmierzające do optymalnego wykorzystania uwarunkowań przestrzennych gminy w celu osiągnięcia wyznaczonych kierunków jego rozwoju. Generalną zasadą kształtowania i zagospodarowania przestrzeni gminy winny być reguły określające rozwój zrównoważony. Pojęcie to określa rozwój przestrzenny, gospodarczy, społeczny i kulturowy, który harmonizuje z uwarunkowaniami przyrodniczymi ograniczając jednocześnie degradację przyrody i nie naruszając możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń.

Zakres przestrzenny *Studium* obejmuje cały obszar Gminy Fabianki w granicach administracyjnych.

Pierwszym etapem opracowania była inwentaryzacja oraz aktualizacja uwarunkowań w zakresie środowiska przyrodniczego, kulturowego, stanu zagospodarowania przestrzennego gminy oraz infrastruktury technicznej i społecznej.

Następnym etapem było uwzględnienie ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz rozpatrzenie wniosków do *Studium*.

Ostatnim etapem było wyznaczenie aktualnych kierunków rozwoju przestrzennego Gminy Fabianki.

Zmiana *Studium* uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki polega w znacznej mierze na aktualizacji ustaleń w części tekstowej i graficznej oraz dostosowaniu do obowiązujących uwarunkowań prawnych i programowych. Uwzględniając cel zmiany *Studium*, a także wnioski społeczności lokalnej, podmiotów gospodarczych, instytucji i organów rządowych i samorządowych, wyznacza się nowe obszary pod zainwestowanie oraz wprowadza inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym oraz ponadlokalnym oraz zapisy zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko - Pomorskiego i programach rządowych.

Na Zmianę Studium składa się:

- załącznik nr 1 – część tekstowa, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki;
- załącznik nr 2 – część tekstowa, kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki;
- załącznik nr 3 – rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego;
- załącznik nr 4 – rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- załącznik nr 5 – uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń studium;
- załącznik nr 6 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Fabianki;
- załącznik nr 7 - Zbiór danych przestrzennych na płycie CD w rozumieniu art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 4 marca 2010r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz. U. z 2021 r. poz. 214).

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

1.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Fabianki położona jest w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w północnej części powiatu włocławskiego. Zajmuje łącznie obszar o powierzchni 7 584 ha (stan na 2020 r.)

Sąsiaduje z:

- od wschodu - gminą Dobrzyń n/Wisłą,
- gminą Wielgie,
- od zachodu - gminą Bobrowniki,
- od północy - gminą Lipno,
- od południa - z miastem Włocławek.

Rysunek 1. Położenie gminy Fabianki na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu włocławskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych materiałów

1.2. Analiza porównawcza gminy, powiatu i województwa na podstawie wybranych cech

W niniejszym podrozdziale przeprowadzono analizę porównawczą Gminy Fabianki z powiatem wrocławskim i województwem kujawsko-pomorskim. W celu porównania wykorzystano dane z Głównego Urzędu Statystycznego, takie jak:

- gęstość zaludnienia wyrażoną w liczbie osób przypadających na dany kilometr kwadratowy powierzchni;
- procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym;
- odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej;
- zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca;
- średnią powierzchnię użytkową mieszkania.

Tabela 1. Gmina Fabianki na tle powiatu i województwa

L.p.	Główne wskaźniki	województwo kujawsko-pomorskie	powiat wrocławski	gmina Fabianki
1	Powierzchnia ogółem w km ²	17 971	1 474	76
2	Ludność	2 072 373	86 037	10 107
3	Gęstość zaludnienia (osoby/km ²)	115	58	133
4	Ludność w wieku przedprodukcyjnym w %	17,8	17,2	19,4
5	Ludność w wieku produkcyjnym w %	59,8	61,6	66,5
6	Ludność w wieku poprodukcyjnym w %	21,4	20,1	18,4
7	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	94,4	95,1	99,6
8	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	70,2	41,7	47,2
9	Korzystający z gazu w % ogółu ludności	43,4	9,7	23,8
10	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	35,4	42,7	46,2
11	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	70,6	85,6	101,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2019 r.

Gmina Fabianki z powierzchnią wynoszącą 76 km² stanowi 0,42% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego oraz 5,16% powierzchni powiatu wrocławskiego. W roku 2019 ludność gminy liczyła 10 107 osób, co stanowiło 11,75% ludności zamieszkującej powiat wrocławski oraz 0,49% populacji województwa kujawsko-pomorskiego.

Reasumując Gmina Fabianki prezentuje się:

- korzystnie pod względem gęstości zaludnienia zarówno na tle powiatu włocławskiego jak i na tle województwa;
- korzystnie pod względem udziału procentowego osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na tle powiatu włocławskiego jak i na tle województwa;
- korzystnie pod względem udziału procentowego osób korzystających z instalacji wodociągowej na tle powiatu włocławskiego i korzystnie na tle województwa;
- korzystnie pod względem udziału procentowego osób korzystających z instalacji kanalizacji sanitarnej na tle powiatu włocławskiego, ale niekorzystnie na tle województwa kujawsko-pomorskiego;
- niekorzystnie pod względem udziału procentowego osób korzystających z gazu na tle województwa, ale korzystnie na tle powiatu włocławskiego;
- zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca było wyższe od średniej powiatowej i wojewódzkiej;
- ponadto przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania była wyższa od średniej powiatowej i wojewódzkiej.

Gmina Fabianki zajmuje obszar 76 km², jest trzecią z najmniejszych gmin pod względem wielkości powierzchni wśród gmin powiatu włocławskiego, co ukazuje wykres poniżej. Największą jednostką administracyjną jest gmina wiejska Włocławek o powierzchni 220 km², zaś najmniejszą gmina miejska Kowal zajmująca jedynie 5 km².

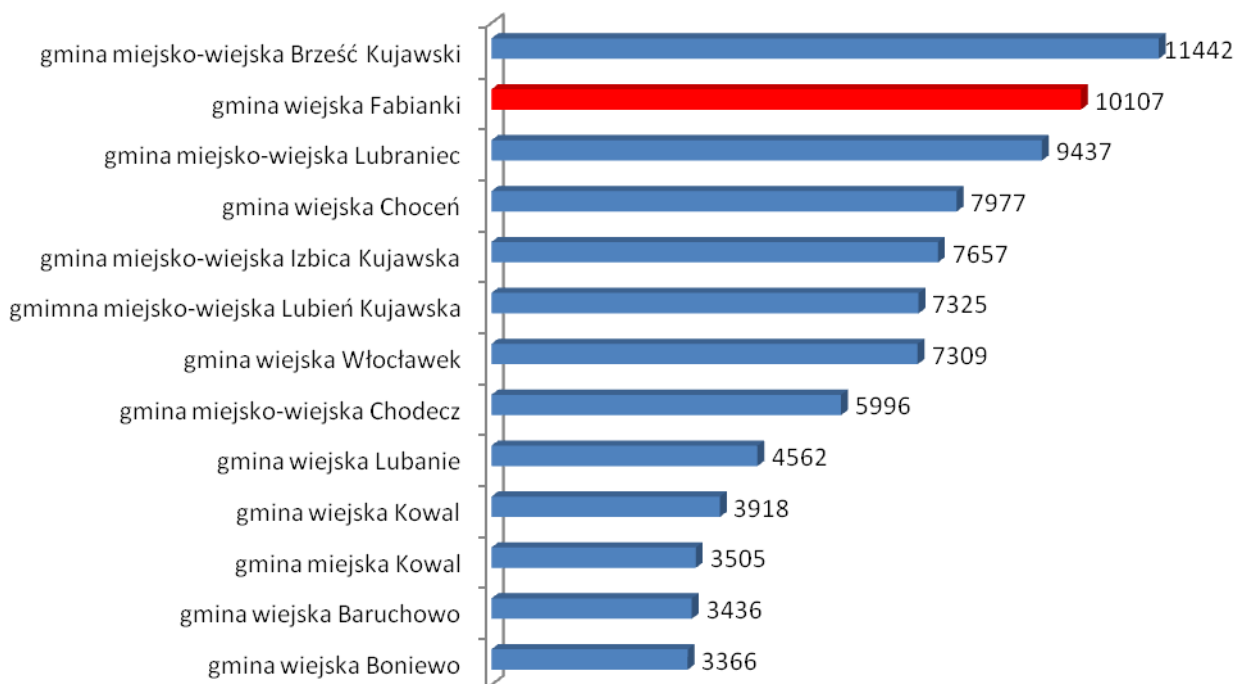
Wykres 1. Powierzchnia gmin położonych w powiecie włocławskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2019 r.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2019 Gmina Fabianki zamieszkała była przez 10 107 osób. Pod względem liczby ludności Gmina Fabianki zajmuje drugie miejsce w powiecie włocławskim stanowiąc 11,75% ludności powiatu. Najmniej osób mieszka w gminie wiejskiej Boniewo (3,91%), zaś największa populacja dotyczy gminy miejsko-wiejskiej Brześć Kujawski (13,3%). Niewielka powierzchnia Gminy Fabianki nie ma odzwierciedlenia w liczbie mieszkańców gminy.

Wykres 2. Liczba ludności w gminach położonych w powiecie włocławskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2019 r.

1.3. Struktura użytkowania gruntów i przeznaczenie terenów

W poniższych tabelach i na wykresach przedstawiono strukturę użytkowania gruntów w Gminie Fabianki.

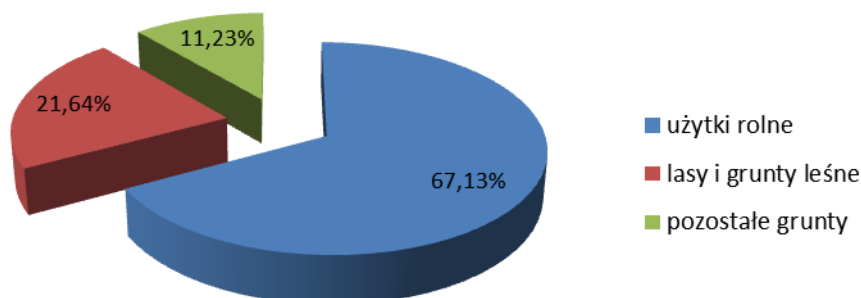
Tabela 2. Ogólna struktura użytkowania gruntów w gminie Fabianki

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia geodezyjna w ha
użytki rolne	5091
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	1641
pozostałe grunty	852
RAZEM	7584

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego we Włocławku stan na 01.01.2021 r.

W strukturze użytkowania gruntów Gminy Fabianki największą grupę stanowią użytki rolne – 67,13% ogółu. Łączna powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych wynosi 21,64% ogółu, a pozostałe grunty zajmują 11,23%.

Wykres 3. Struktura użytkowania gruntów w gminie Fabianki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego we Włocławku, stan na 01.01.2021 r.

W strukturze użytków rolnych Gminy Fabianki najwięcej jest gruntów ornych – 79,59%, najmniej zaś gruntów pod stawami – 0,08%. W grupie gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych lasy stanowią aż 98,17%. Z kolei wśród gruntów zabudowanych i zurbanizowanych najwięcej jest dróg 40,72%.

Tabela 3. Szczegółowa struktura użytkowania gruntów w gminie Fabianki

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia geodezyjna w ha
Użytki rolne, w tym:	
- grunty orne	4052
- sady	240
- łąki trwałe	193
- pastwiska trwałe	405
- grunty rolne zabudowane	156
- grunty pod rowami	41
- grunty pod stawami	4
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym:	
- lasy	1611
- grunty zadrzewione i zakrzewione	30

Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	
- tereny mieszkaniowe	194
- tereny przemysłowe	21
- inne tereny zabudowane	30
- zurbanizowane tereny niezabudowane	7
- tereny rekreacji i wypoczynku	9
- drogi	180
- tereny kolejowe	0
- użytki kopalne	0
- inne tereny komunikacyjne	1
Grunty pod wodami, w tym:	
- wody powierzchniowe płynące	176
- wody powierzchniowe stojące	2
Nie użytki	208
Użytki ekologiczne	19
Tereny różne	5
Razem	7584

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego we Włocławku stan na 01.01 2021 r.

1.4. Podział administracyjny Gminy Fabianki

Gmina Fabianki posiada status gminy wiejskiej, w jej skład wchodzi 16 sołectw: Fabianki, Bogucin, Cyprianka, Chełmica Duża, Chełmica Mała, Chełmica Cukrownia, Świątkowizna, Skórzno, Wilczeniec Fabiański, Nasiegniewo, Kulin, Krępiny, Szpetal Górny, Witoszyn Nowy, Witoszyn Stary oraz sołectwo Lisek, które jest oddzielone enklawą, położoną ok. 2 km w linii prostej od granic gminy i otoczone sołectwami gminy Lipno oraz Bobrowniki. Na terenie gminy znajdują się 22 miejscowości. Największą miejscowością gminy są Fabianki, które skupiają administrację gminną i główne podmioty gospodarcze.

W skład jednostki ewidencyjnej Fabianki wchodzi 17 obrębów ewidencyjnych: Bogucin, Chełmica Duża, Chełmica Mała, Cyprianka, Fabianki, Lisek, Łęg Witoszyn, Nasiegniewo, Osiek, Skórzno, Szpetal Górny, Świątkowizna, Wilczeniec Bogucki, Wilczeniec Fabiański, Witoszyn Nowy, Witoszyn Stary oraz Zarzeczewo.

Rysunek 2. Granica administracyjna gminy Fabianki

Źródło: <http://bip.fabianki.lo.pl>

Jak wynika z danych zawartych w poniższej tabeli (stan na dzień 04.01.2021 r.) największa liczba mieszkańców zamieszkuje Szpetal Górny, którego populacja stanowi 24,0% ludności gminnej. Tereny w miejscowościach Szpetal Górny, Bogucin i Fabianki są chętnie nabywane pod budowę domów jednorodzinnych, dlatego w tych miejscowościach następuje stałe zwiększanie liczby mieszkańców. Liczba osób napływających do gminy Fabianki jest wyższa w stosunku do osób emigrujących z terenu gminy. Najmniej osób zamieszkuje miejscowość Zarzeczewo, gdzie populacja stanowi zaledwie 0,5% ludności gminy Fabianki.

Tabela 4. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Fabianki

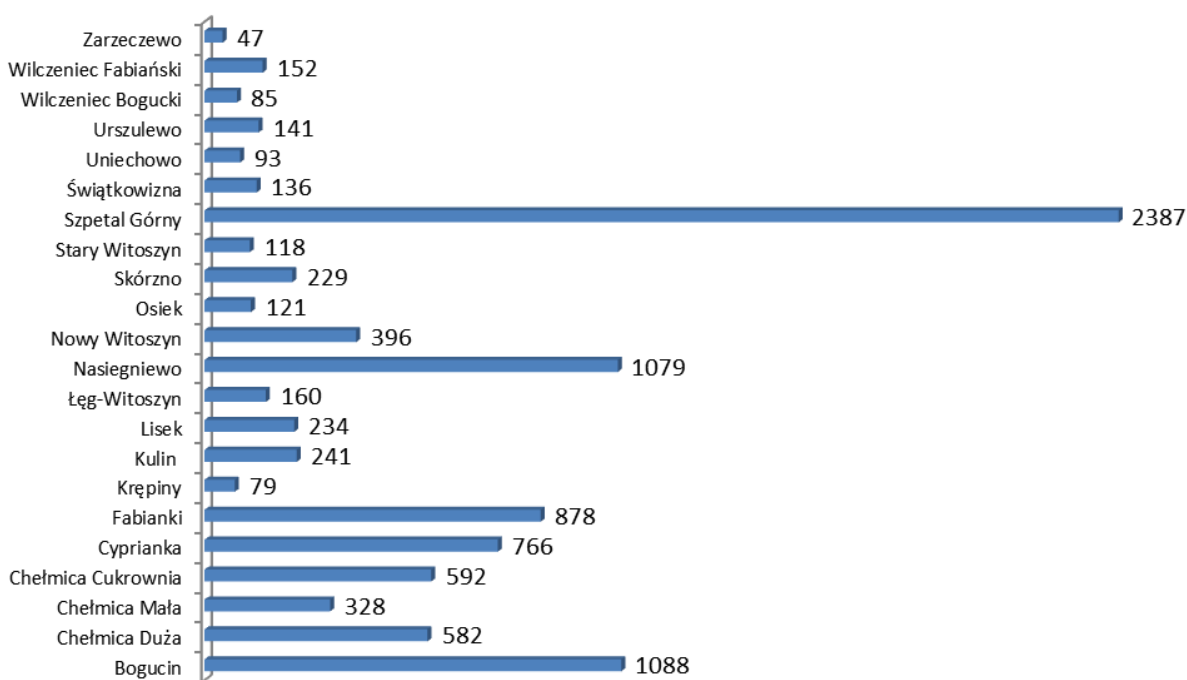
Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1	Bogucin	1088
2	Chelmica Duża	582
3	Chelmica Mała	328

4	Chełmica Cukrownia	592
5	Cyprianka	766
6	Fabianki	878
7	Krępiny	79
8	Kulin	241
9	Lisek	234
10	Łęg-Witoszyn	160
11	Nasiegniewo	1079
12	Nowy Witoszyn	396
13	Osiek	121
14	Skórzno	229
15	Stary Witoszyn	118
16	Szpetal Górny	2387
17	Świątkowizna	136
18	Uniechowo	93
19	Urszulewo	141
20	Wilczeniec Bogucki	85
21	Wilczeniec Fabiański	152
22	Zarzewo	47

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Fabianki.
Wykaz ilościowy mieszkańców, stan na dzień 04.01.2021 r.

Wykres 4. Liczba ludności Gminy Fabianki według sołectw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Fabianki. Stan na dzień 04.01.2021 r.

1.5. Uzbrojenie terenu

W tabeli poniżej przedstawiono główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Fabianki w infrastrukturę techniczną, dokonując przy tym porównania danych odnoszących się bezpośrednio do gminy Fabianki z danymi dotyczącymi obszaru województwa kujawsko-pomorskiego oraz powiatu włocławskiego. Przedstawione dane pozyskano z informacji posiadanych przez Główny Urząd Statystyczny aktualnych na rok 2019.

Tabela 5. Główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Fabianki na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Lp.	Główne wskaźniki	województwo kujawsko-pomorskie	powiat włocławski	gmina Fabianki
1.	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ludności	95,4	95,1	99,6
2.	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	70,2	41,7	47,2
3.	Korzystający z gazu w % ogółu ludności	43,4	9,7	23,8

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego na 2019 r.

Analizując wskaźniki charakteryzujące uzbrojenie terenu, należy stwierdzić, iż gmina Fabianki prezentuje się pod tym względem korzystnie biorąc pod uwagę powiat włocławski, natomiast mniej korzystnie na tle województwa kujawsko-pomorskiego. Wskaźnik osób korzystających z instalacji wodociągowej kształtuje się podobnie na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym przekraczając 95 %. W roku 2019 wskaźnik osób korzystających z kanalizacji w gminie wynosił 47,2% ogółu ludności. Był on nieco wyższy niż w powiecie włocławskim natomiast znacznie niższy niż w województwie kujawsko-pomorskim. Największą dysproporcję, można zauważyć we wskaźniku ludności korzystającej z gazu, który w gminie wyniósł 23,8 %. Był on prawie dwa razy mniejszy niż w województwie natomiast dwa razy większy niż w powiecie.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

2.1. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Aktualnie na obszarze gminy Fabianki obowiązują 2 plany miejscowe:

- Uchwała Nr XXIX/213/2001 Rady Gminy w Fabiankach z dnia 17 października 2001 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek Nr 326/13 przy ul. Wiślanej i działki Nr 348/8 i 348/14 we wsi Szpetal Górny.
- Uchwała Nr XXXVII/271/2002 Rady gminy w Fabiankach z dnia 11 września 2002 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru lokalizacji Głównego Punktu Zasilania 110/15/KV we wsi Zarzeczewo, Gmina Fabianki.

Od momentu wejścia w życie nowej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

z dnia 27 marca 2003 r. nie uchwalono żadnego planu miejscowego. Stan pokrycia planami miejscowymi gminy jest znikomy w stosunku do całkowitej powierzchni.

Na przeważającej części gminy zmiany w sposobie zagospodarowania terenów odbywają się poprzez decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Generalnie sytuacja taka występuje w terenach zainwestowanych, na których istnieje już zabudowa, która często podlega uzupełnieniu i rozbudowie. Wydawanie dużej liczby decyzji o warunkach zabudowy nie jest korzystnym zjawiskiem w planowaniu spójnego i zorganizowanego rozwoju przestrzennego. W Gminie Fabianki obszary objęte planem miejscowym stanowią niewielki procent ogólnej powierzchni gminy. Taką sytuację należy określić, jako szczególnie niekorzystną, zapewniającą niski stopień realizacji polityki przestrzennej określonej w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

2.2. Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Jednym z głównych narzędzi w kształtowaniu ładu przestrzennego w Gminie Fabianki w latach 2010 - 2019, oprócz planu miejscowego, były decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Na podstawie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla terenów, dla których gmina nie posiada aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, realizacja inwestycji jest możliwa po uzyskaniu w/w decyzji. Z uwagi na fakt, iż plan miejscowy uchwalony dla terenów położonych w Gminie Fabianki ma bardzo ograniczony zasięg, większość inwestycji była realizowana po uzyskaniu decyzji.

Zestawienie decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2010 - 2019 ukazuje tabela i wykresy przedstawione poniżej.

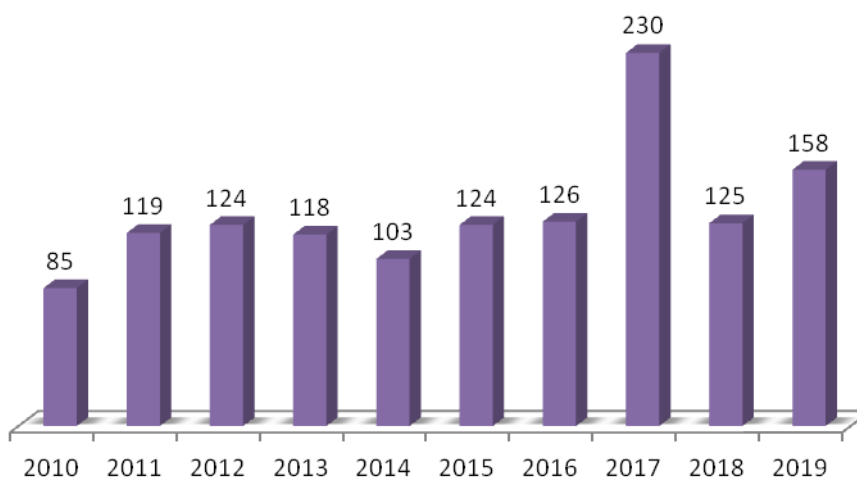
Tabela 6. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w gminie Fabianki

ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Decyzje o warunkach zabudowy	85	119	124	118	103	124	126	230	125	158
Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	16	21	15	16	17	16	9	21	26	33
RAZEM	101	140	139	134	120	140	135	251	151	191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2009 - 2019 r.

Na poniższym wykresie przedstawiono ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2010 – 2019.

Wykres 5. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2010 – 2019 w gminie Fabianki

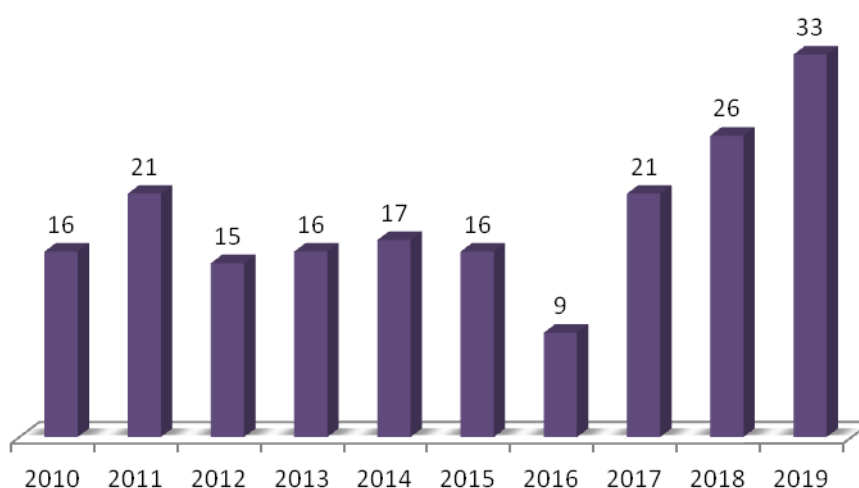

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2010 - 2019 r.

W latach 2010 - 2019 na terenie Gminy Fabianki wydano łącznie 1312 decyzji o warunkach zabudowy. W roku 2017 wydano największą liczbę decyzji – 230, a w roku 2010 wydano najmniejszą liczbę decyzji – 85. W analizowanym okresie wydawano średnio 127 decyzji o warunkach zabudowy w ciągu roku.

Na poniższym wykresie przedstawiono ilość wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2010 – 2019.

Wykres 6. Liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2010 – 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2010 - 2019 r.

W analizowanym okresie na terenie Gminy Fabianki wydano łącznie 190 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Największą liczbę decyzji – 33 wydano w 2019 roku, a najmniejszą – 9 wydano w 2016 roku. Średnio wydawano 19 decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego w ciągu roku.

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY, O KTÓREJ MOWA W ART. 10A UST. 1 USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU, PRZYGOTOWANEJ NA POTRZEBY STRATEGII ROZWOJU GMINY

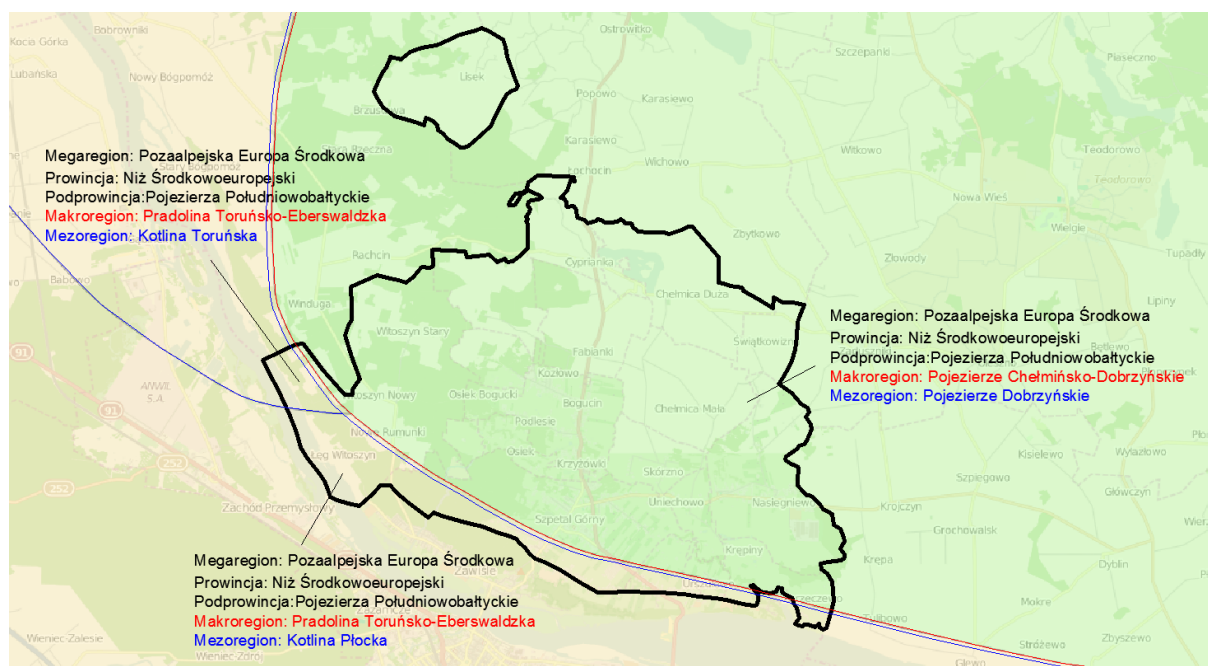
Obowiązująca Strategia Rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025 przyjęta uchwałą Nr XIX/143/2016 Rady gminy Fabianki z dnia 25 listopada 2016 roku nie zawiera diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju nie przeprowadził dotychczas ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Obszar Gminy Fabianki (wg Regionalizacji geograficznej J. Kondrackiego) obejmuje zasięgiem trzy mezoregiony: Kotlinę Toruńską, Kotlinę Płocką oraz Pojezierze Dobrzyńskie, które wchodzi w skład dwóch makroregionów: Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej i Pojezierza Chełmińsko - Dobrzyńskiego, podprowincji Pojezierze Południowobałtyckie.

Rysunek 3. Regiony fizyczno-geograficzne na terenie gminy Fabianki

Źródło: <http://m.bazagis.pgi.gov.pl/>

4.2. Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Teren gminy objęty w całości zasięgiem zlodowacenia północnopolskiego. Posiada cechy młodego krajobrazu polodowcowego, a jego rzeźba ukształtowana została licznymi recesjami lądolodu subfazy dobrzyńskiej (faza poznańska) tego zlodowacenia.

W rzeźbie można wyróżnić szereg form akumulacji lodowcowej, wodnolodowcowej i eolicznej, a mianowicie:

- **Formy pochodzenia lodowcowego** to wysoczyzna morenowa płaska (wysokości względne do 2,0 m nachylenie do 2°). Zajmuje ona całą wschodnią część gminy po drogę Włocławek - Lipno z niewielką enklawą po drugiej stronie drogi w okolicy Osieka

i powyżej Szpetala Górnego. Wysoczyzna rozpościera się na wysokości 90 - 92 m n.p.m., 99 - 101 m n.p.m. Na jej powierzchni zachowały się liczne wytopiska po martwym lodzie i doliny wód roztopowych. W południowej części terenu gminy widoczne są fragmenty wysokiej krawędzi doliny Wisły ograniczającej wysoczyznę.

- **Formy pochodzenia wodnolodowcowego** są rozwinięte, jako:
  - równiny sandrowe i wodnolodowcowe, które budują znaczny obszar na zachód od drogi Włocławek - Lipno oraz w okolicy Nasiegniewa i Uniechowa. Ich geneza jest związana z odpływem wód roztopowych sprzed czoła zamierających lobów lodowcowych. Równiny tworzą stosunkowo płaskie powierzchnie o wysokości 87 - 91 m n.p.m., urozmaicone szeregiem wytopisk lub nadbudowane piaskami eolicznymi nawianymi z zachodu;
  - kemy i tarasy kemowe spotyka się bardzo rzadko, występują jedynie przy brzegach jeziora Chełmica i na północny - wschód od niego;
  - rynny subglacjalne posiadające na niektórych swych odcinkach cechy powierzchniowych odpływów, śledzi się je od jeziora Chełmica po Szpetal Górny - Kulin - Urszulewo - Zarzeczewo i Świątkowizny przez Nasiegniewo z rozgałęzieniami w kierunku Skórzna. Rynny te wykorzystywane są przez ciek.
- **Formy pochodzenia rzecznoego, czyli tarasy**, wśród których wyróżnia się:
  - taras akumulacyjny zalewowy na wysokości 47,0 m n.p.m. i 2,0 m nad poziom rzeki ciągnący się poniżej Szpetala Górnego;
  - tarasy akumulacyjne w dolinie Wisły, z których w granicach gminy wyraźnie zaznacza się taras na wysokości 57,0 m n.p.m. i 12,0 m n. p. rzeki, występujący u podnóża wysoczyzny polodowcowej oraz taras na wysokości 52 - 51 m n.p.m. i około 6 - 7 m n. p. rzeki ciągnący się od Szpetala po Łęg Witoszyn do granicy gminy i poza nią;
  - krawędzie i stoki wysoczyzny oraz tarasów występują na niewielkim odcinku na granicy z doliną Wisły między Łęgiem Witoszynem a Witoszynem. Krawędź znajduje się ponad tarasami doliny, jej wysokość jest rzędu 20,0 m, a stoki są łagodne.
- **Formy pochodzenia eolicznego, czyli wydmy i równiny piasków** przewianych występują na wysoczyźnie płaskiej na północ od Uniechowa, gdzie tworzą stosunkowo niewielkie wały i pagórki. Znacznie większe ich rozprzestrzenienie ma miejsce w zachodniej części gminy w okolicy Cyprianki, Wilczeńca Fabiańskiego, Witoszyna Nowego i Starego oraz Osieka. Tworzą one najczęściej całe zespoły wydm parabolicznych w formie wydłużonych wałów o przebiegu NNW - SSE i wysokości względnej od 100 do 105 m n.p.m., względnej 3 - 4 m.

- **Formy utworzone przez roślinność to równiny torfowe**, przy czym występują one rzadko nie stanowiąc istotnego elementu w krajobrazie. Również niezbyt licznie występują formy antropogeniczne, czyli piaskownie i żwirownie.

Sołectwo Lisek to wysoczyzna morenowa falista i częściowo równina wodnolodowcowa, pokryta polami piasków eolicznych i pagórkami wydmy.

Gmina Fabianki położona jest w niecce warszawskiej i znajduje się na północno-wschodnim skłonie wału kujawskiego. Obecność wału kujawskiego w podłożu podkreślona jest szeregiem uskoków wprawdzie słabo rozpoznanych, ale obecnych. Wskazuje na to wzajemne położenie obok siebie utworów wieku jury, kredy dolnej i górnej oraz trzeciorzędu rozpoznanych szczegółowo w otworach wiertniczych w okolicy Tłuchowa. Z badań tam wykonanych wynika, że w osadach trzeciorzędu, podatnych na odkształcenia, przed wejściem lądolodu utworzyły się depresje o głębokości do 180 - 200 m wypełnione osadami czwartorzędowymi, natomiast w miejscach elewacji pokrywa czwartorzędu jest mała, miejscami osiąga zaledwie 10 m miąższości.

Gmina Fabianki leży w całości ponad elewacją zwaną płocką, ciągnącą się od Płocka po Włocławek, stąd też osady starszego czwartorzędu są zredukowane. Najstarszymi, rozpoznanymi w otworze wykonanym na terenie ZAW we Włocławku są mułowce i piaskowce syderytyczne, należące prawdopodobnie do jury środkowej i kredy. Kreda zarówno dolna jak i górna wykształcona jest typowo dla niecki warszawskiej, czyli dolna to piaski, piaskowce, mułowce i ilowce; natomiast górna to margle mastrychtu.

Trzeciorząd udokumentowany został w otworze kartograficznym odwierconym w Szpetalu Dolnym. Specjalistyczne badania pozwoliły na określenie wieku skał, wśród których do najstarszych zalicza się ility i piaski glaukonitowe paleogenu (oligocen). Wyżej występują osady neogenu reprezentowane przez: piaski z wkładkami mułków, ilów i węgla brunatnego (miocen) oraz ility pstre z wkładkami piasków i mułków (pliocen). ility pstre, szare i zielonkawo-szare odślaniają się także na powierzchni w wysokiej krawędzi doliny Wisły w okolicy Szpetala (w granicach miasta Włocławka). Na powierzchni terenu Gminy Fabianki występują wyłącznie osady czwartorzędowe, głównie fazy dobrzyńskiej i pomorskiej zlodowacenia północnopolskiego i holocenu.

Najstarsze zaś osady plejstoceny powstałe podczas zlodowacenia południowo-i środkowopolskiego znane są wyłącznie z wierceń. Występują tu:

- piaski i mułki wodnolodowcowe zalegające lokalnie, nietworzące większych kompleksów;
- gliny zwałowe, które leżą najczęściej bezpośrednio na trzeciorzędzie. One również nie występują w sposób ciągły a tylko płatami;

- osady związane z interglacją mazowieckim, czyli wielkim to piaski i mułki rzeczne, należą one do powszechnie występujących;
- piaski, mułki i ły o miąższości 2 - 5 m, niekiedy 10 m i stropie na wysokości 58 - 68 m n.p.m., znane z okolic Fabianek i Chełmicy, rozpoczynają sedymentację w czasie trwania zlodowacenia środkowopolskiego;
- piaszczyste gliny zwałowe, brązowoszare, o przeciętnej miąższości około 15,0 m tworzą ciągły horyzont, którego strop znajduje się na wysokości 73,0 m n.p.m.;
- piaski, miejscami ze żwirami pochodzenia rzeczno-iceowego z czasu interglacjału eemskiego występują dość powszechnie, nie tworzą jednak ciągłego poziomu litologicznego. Najczęściej spotyka się je w formach dolinnych, dobrze udokumentowane są też w otworach wykonanych w Bogucinie i Fabiankach. Strop układa się na wysokości 73 - 75 m n.p.m., miąższość z reguły nie przekracza 5-7 m.

Najbardziej rozpowszechnione i najlepiej poznane to osady zlodowacenia północnopolskiego. Wyrażone jest ono dwoma poziomami glin zwałowych, dolna reprezentująca fazę gąbińską i płocką, górna dobrzyńską.

W subfazie gąbińskiej (stadiał główny faza poznańska) osadziły się:

- piaski wodnolodowcowe wykształcone, jako średnioziarniste z gładzikami, tworzące najczęściej soczewki o niewielkiej miąższości, rzędu 1 - 2 m;
- ły zastoiskowe, o przeciętnej grubości 5 - 6 m i położeniu stropu na 80 m n.p.m., w Chełmicy osiągają miąższość 18,0 m a ich strop dochodzi do 98,0 m n.p.m. ły te rozdzielają miejscami gliny zwałowe zlodowacenia północno- od środkowopolskiego;
- gliny zwałowe szarobrązowe, piaszczyste, o miąższości rzędu 15 - 20 m i stropie na rzędnej 90,0 m n.p.m. tworzące ciągły poziom litologiczny i zajmujący duże powierzchnie w gminie.

Osady subfazy dobrzyńskiej, występujące głównie na powierzchni to:

- gliny zwałowe górne, budujące wysoczyznę morenową płaską wykształcone są, jako piaszczyste, szarobrązowe lub brązowe z zielonymi plamami oraz ze znacznym udziałem gładzów i gładzików;
- piaski oraz piaski ze żwirami lodowcowymi, które występują na ogół w formie płatów na glinach zwałowych o niewielkiej miąższości, rzędu 2 - 3 m;
- piaski i mułki oraz piaski ze żwirami tarasów kemowych zbudowane z piasków drobno- i średnioziarnistych, ich miąższość osiąga 7,0 m w rejonie jeziora Chełmickiego;
- piaski, miejscami ze żwirami pochodzenia wodnolodowcowego występujące w zachodniej części gminy, gdzie tworzą rozległe pola urozmaicone często

wzgórkami zbudowanymi z piasków akumulacji eolicznej, ich miąższość waha się od 3 do 5 m.

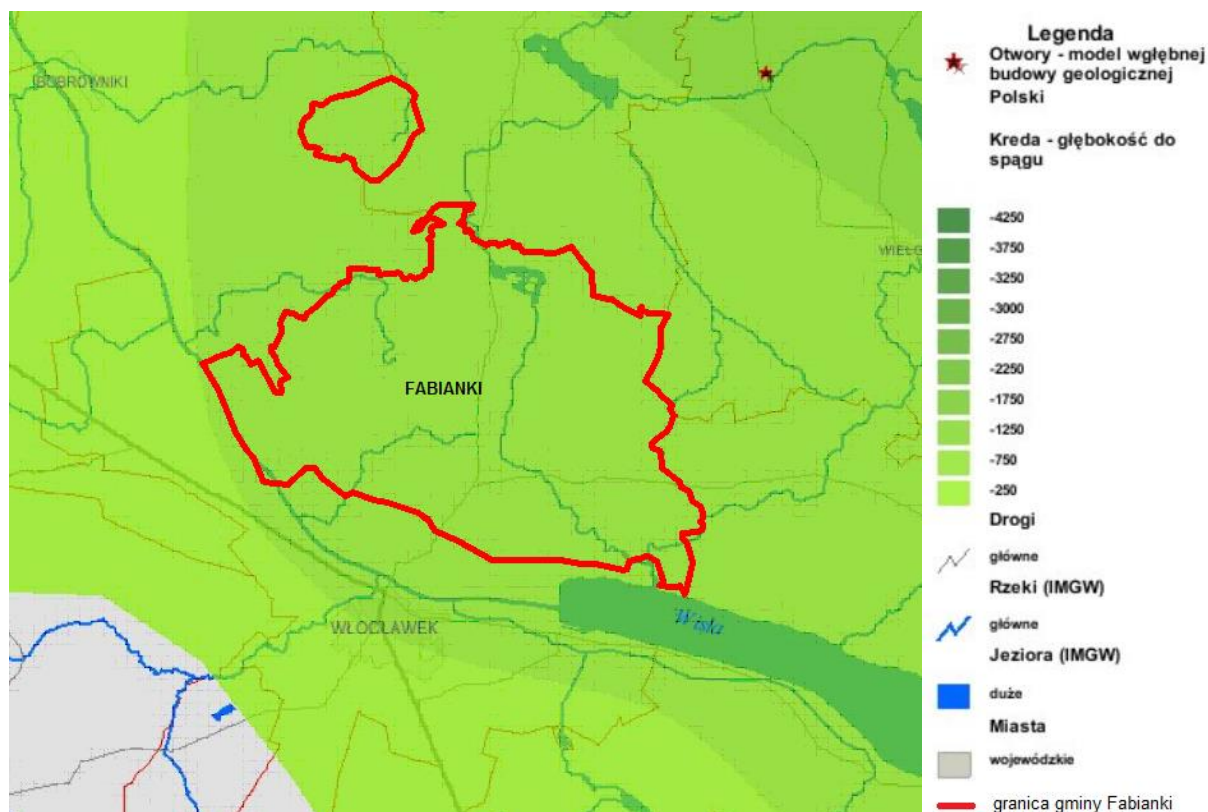
W fazie pomorskiej osadziły się piaski i żwiry rzeczne, różnej granulacji, budują one taras nadzalewowy Wisły.

Do czwartorzędu nierozdzielonego zalicza się piaski eoliczne i piaski eoliczne w wydmach. Występują one powszechnie w zachodniej części gminy, pokrywając różnorodne utwory geologiczne jak gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe i wodnolodowcowe, a także rzeczne. Wydmy najczęściej są wykształcone, jako paraboliczne i osiągają wysokość kilku metrów.

W holocenie wykształciły się:

- piaski i mułki (mady) oraz piaski i żwiry tarasów zalewowych, które występują płacami na tarasie doliny Wisły;
- namuły w dnach dolin rzecznych i zagłębień bezodpływowych, w zagłębieniach wysoczyzny morenowej i na obszarze poziomów wodnolodowcowych;
- piaski humusowe, które występują w formie izolowanych płatów w zagłębieniach powierzchni terenu w różnych warunkach geologicznych,
- torfy, które leżą zarówno na glinach zwałowych, piaskach wodnolodowcowych lub na namulach den dolinnych i zagłębień. Torfy na terenie gminy Fabianki nie tworzą większych torfowisk, a istniejące należą do typu niskiego o miąższości 0,5 - 1,5 m.

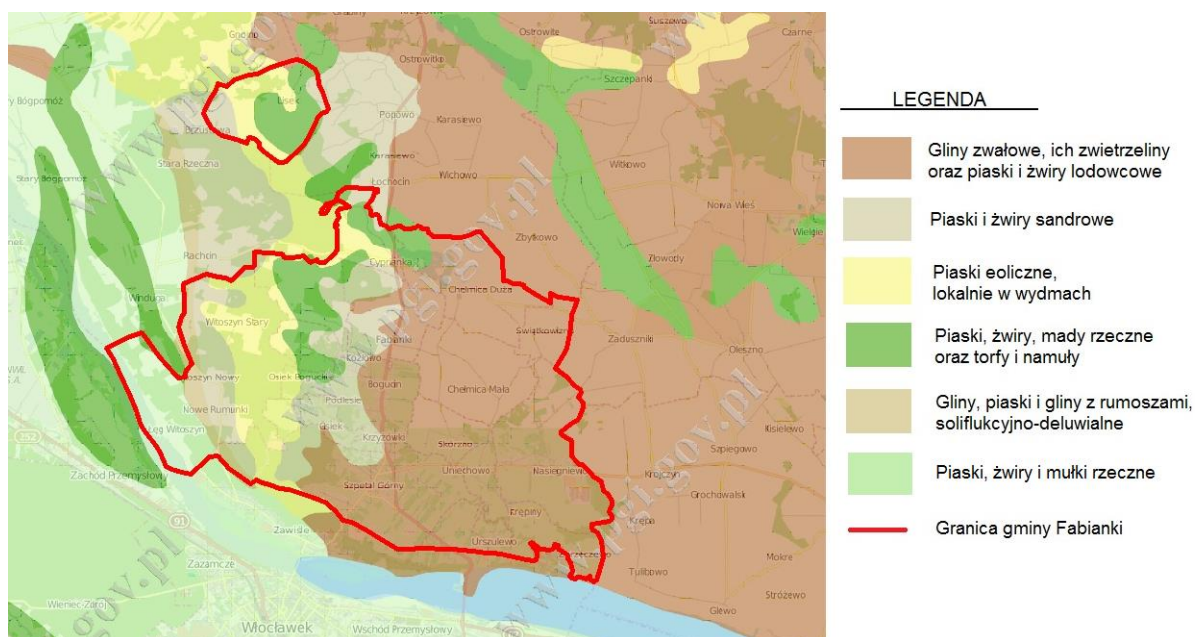
Rysunek 4. Przestrzenny model wgłębnej budowy geologicznej dla Gminy Fabianki

Źródło: www.bazagis.pgi.gov.pl

Teren gminy wg mapy geologicznej przedstawionej na poniższym rysunku położony jest na: glinach zwałowych, ich zwietrzelinach oraz piaskach i żwirach zajmujących całą wschodnią i środkową część Gminy Fabianki. Na północnej oraz środkowo-północnej części obszaru opracowania występują piaski eoliczne, lokalnie w wydmach, piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły oraz piaski i żwiry sandrowe. W zachodniej części gminy wzdłuż doliny rzeki Wisły występują piaski, żwiry i mułki rzeczne oraz gliny, piaski i gliny z rumoszami, soliflukcyjno - deluwialne.

Rysunek 5. Mapa geologiczna dla Gminy Fabianki

Źródło: www.bazagis.pgi.gov.pl

4.3. Klimat

Pod względem klimatycznym Fabianki wg podziału Wincentego Okołowicza są położone w obszarze nizin - subregion środkowopolski. Charakterystyczne cechy klimatu to:

- średnia temperatura stycznia - 2 °C
- średnia temperatura lipca + 18 °C
- średnia temperatura roczna + 8 °C
- opad roczny 450 - 500 mm
- czas trwania zimy 80 - 90 dni
- czas trwania lata 80 - 90 dni
- przeważający kierunek wiatru zachodni

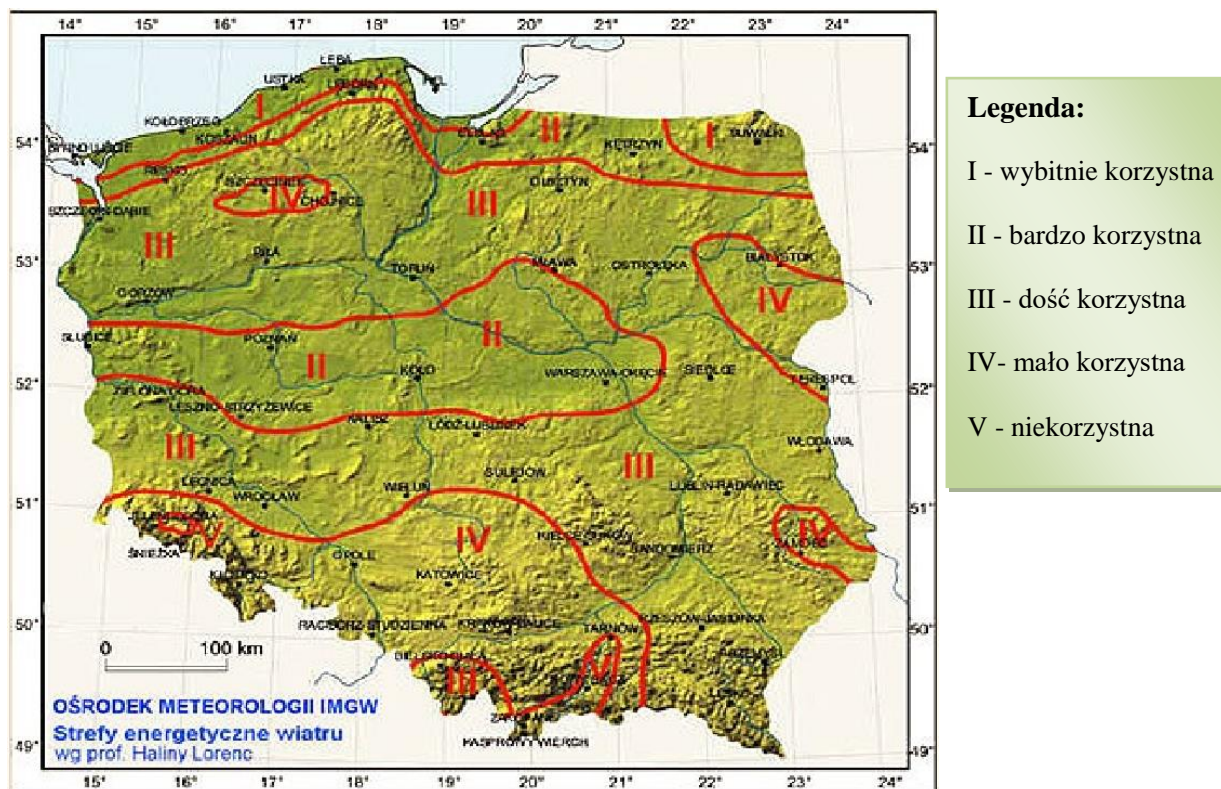
Panuje tu klimat przejściowy pomiędzy oddziaływaniem mas powietrza z nad Oceanu Atlantyckiego i kontynentu europejskiego. Wynika z tego duża niestabilność warunków

pogodowych spowodowana zmieniającymi się na przemian wpływami oceanicznymi i kontynentalnymi.

Wiatry na obszarze gminy najczęściej występują z kierunku zachodniego, południowo-zachodniego i północno - zachodniego. Te wiatry stanowią 45% wszystkich wiatrów. Czas ciszy stanowi 12,3%. Częstość poszczególnych kierunków zmienia się w cyklu rocznym. Wiatry zachodnie najczęstsze są jesienią, a najrzadsze wiosną. Wiatry wschodnie najczęściej występują wiosną i zimą, a najrzadziej latem. Wiatry południowe częściej wieją jesienią i zimą, natomiast wiatry północne latem i wiosną. Wiatry zachodnie zawsze przynoszą powietrze wilgotne pochodzenia atlantyckiego w zimie ciepłe powodujące odwilże, a w lecie chłodne. Towarzyszy im pogoda pochmurna, z opadami deszczu lub mżawki i często mglista. Przynoszą one większą część opadów atmosferycznych. Wiatry wschodnie przeważnie wiążą się z układami wysokiego lub podwyższonego ciśnienia. Przynoszą powietrze dość suche, w zimie mroźne, latem i wczesną jesienią bardzo ciepłe. Późnym latem i wczesną jesienią formuje się typowy dla Polski okres „babiego lata”.

Według mapy „Zasoby energii wiatru w Polsce” sygnowanej przez IMGW Oddział Warszawski Ośrodek Meteorologii Autor prof. Halina Lorenc, obszar opracowania leży w strefie II „bardzo korzystnej”.

Rysunek 6. Strefy energetyczne wiatru wg prof. Haliny Lorenc

Źródło: <http://www.baza-oze.pl>

4.4. Gleby

Warunki środowiska przyrodniczego a zwłaszcza skała macierzysta, rzeźba terenu i warunki wodne mają ścisły związek z tworzeniem się gleb. Na obszarze Gminy Fabianki wyodrębniono następujące typy gleb:

- bielicowe
- pseudobielicowe
- brunatne
- czarne ziemie właściwe
- czarne ziemie zdegradowane
- torfowe
- torfowo-mineralne
- murszowo-mineralne
- mady średnie

Pod względem morfologii gleb można przeprowadzić następującą klasyfikację:

- ✓ gleby bardzo lekkie do uprawy wytworzone z piasków słabogliniastych i piasków luźnych;
- ✓ gleby lekkie do uprawy wytworzone z piasków słabogliniastych całkowitych zalegających na piaskach luźnych lub glinach lekkich i wytworzone z piasków gliniastych lekkich i piasków gliniastych mocnych zalegających na glinie lekkiej;
- ✓ gliny średnie i ciężkie do uprawy wytwarzane z glin lekkich i ciężkich.

Największy procentowy udział w strukturze gruntów ornych stanowią gleby klasy IVa stanowiąc 28,1% powierzchni gruntów ornych Gminy Fabianki. Gleby klasy bonitacyjnej IIIa i IIIb, stanowią wysoki udział i zajmują łącznie ok. 22,3% ogółu powierzchni gruntów ornych. Zbliżoną powierzchnię gleb ornych około 18% zajmują klasy bonitacyjne V i VI. Na obszarze Gminy Fabianki nie występują najlepsze oraz bardzo dobre gleby orne klasy I i II.

Tabela 7. Grunty orne wg klas bonitacyjnych w Gminie Fabianki

Klasa	Grunty orne [ha]	Grunty orne [%]
I	-	-
II	-	-
IIIa	210,6	5,2
IIIb	693,6	17,1
IVa	1135,8	28,1

IVb	548,3	13,6
V	730,9	18,1
VI	725,7	17,9
Razem	4044,9	100

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego we Włocławku. Stan na 01.01.2021 r.

Na terenie gminy w strukturze użytkowania użytki rolne zajmują 67,1% całkowitej powierzchni gminy. Jakość gleb jest, więc bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój rolnictwa, warunkującym wysokość i jakość uzyskiwanych plonów. Od jakości gleb występujących na terenie gminy uzależniona jest struktura gatunkowa upraw. Znaczący udział w produkcji rolnej mają uprawy o mniejszych wymaganiach glebowo-wodnych. W celu przeciwdziałania degradacji konieczne jest uwzględnienie stopniowej zmiany struktury użytkowania gleb.

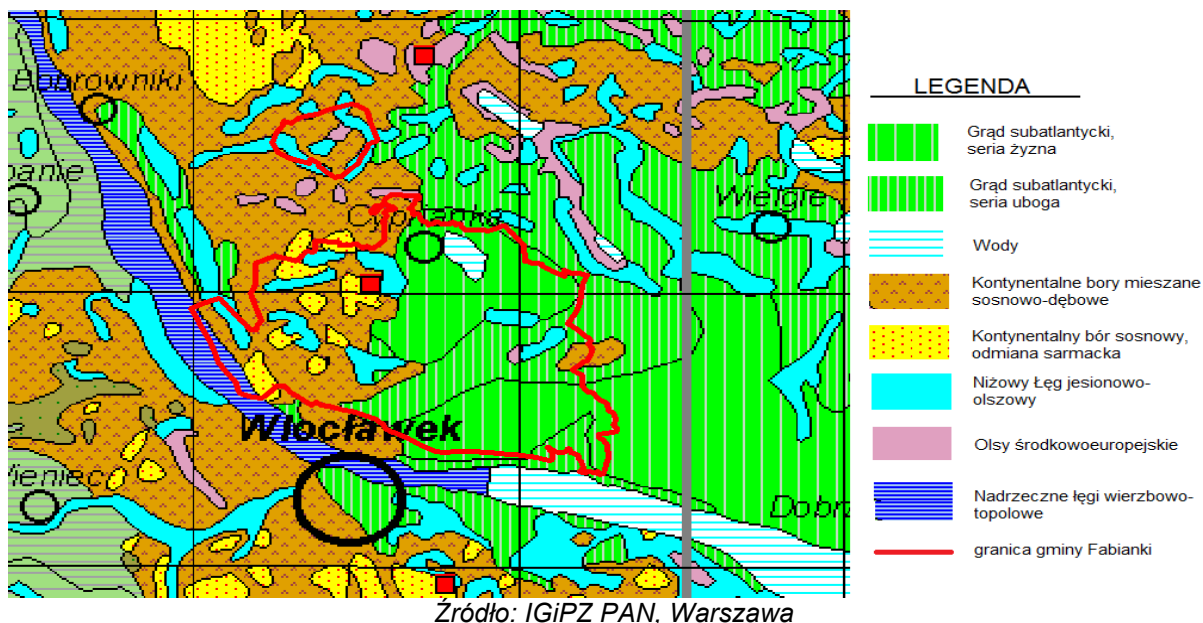
4.5. Fauna i flora

4.5.1. Flora

Flora roślin naczyniowych nie różni się od flory całej środkowej Polski, aczkolwiek występuje w niej wiele elementów środkowoeuropejskich. Na uwagę zasługują torfowiska mszalne, gdzie występują: wełnianki pochowate, wąkroty zwyczajne i różne gatunki torfowców (*Sphagnum*). W runie wczesnowiosennym na zboczach pradoliny Toruńsko - Eberswaldzkiej np. w Uroczysku Nasiegniewo, na stokach wąwozów w tzw. Dolinie Świętego Strumienia licznie występują takie rośliny jak: ziarnopłon wiosenny, złoć żółta, złoć mniejsza, kokorycz wątła i inne. Z najbardziej intensywnymi formami antropresji związana jest roślinność synantropijna, która obejmuje zbiorowiska segetalne i ruderalne. Zbiorowiska roślin ruderalnych zasiedlają nieużytki, otoczenie zabudowań, pobocza szlaków komunikacyjnych

i inne, silnie przekształcone siedliska. Roślinność segetalna tj. zbiorowiska chwastów w uprawach polowych, wiąże się z istnieniem i funkcjonowaniem agrocenoz. Różne uprawy oraz typy i rodzaje gleb decydują o charakterze zbiorowisk roślinnych. Ich skład florystyczny dodatkowo determinowany jest intensywnością lub brakiem nawożenia oraz ewentualnym stosowaniem środków chemicznych.

Rysunek 7. Potencjalna roślinność naturalna występująca na terenie Gminy Fabianki

4.5.2. Fauna

Najbardziej rozpoznana została zwierzyna łowna, a do najczęściej spotykanych zwierząt należą sarny, piżmaki, bobry, zające, bażanty oraz kuropatwy.

Ekosystemy wodne, szczególnie rzeka Wisła są miejscem życia licznych ptaków (m.in. sieweczki rzecznej, mewy czarnogłowej, kaczki, rybitwy, perkoz i innych) i ryb (certa, troci, brzana, leszcza, płoci, szczupaka, ukleja, okonia, sandacza, krąp i innych). Na terenie Gminy Fabianki można również spotkać: bociana białego, a w okolicach Szpetala Górnego występuje jastrząb gołębiarz, myszołów, rybitwy oraz sokół wędrowny. Na terenie torfowisk mszalnych w pobliżu miejscowości Fabianki, Cyprianka i Bednarka notowane jest występowanie żurawia błotnego.

Na terenie sołectwa Kulin odnotowano występowanie bobra, z kolei na całej długości rzeki Chełmiczki wydry.

4.6. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

4.6.1. Rolnictwo

W oparciu o dane pozyskane z Powszechnego Spisu Rolnego przedstawiono poniżej analizę przemian zachodzących w rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenie Gminy Fabianki. W celu dokonania jak najpełniejszej charakterystyki rolnej gminy wykorzystano aktualnie dostępne dane statystyczne z roku 2010.

Tabela 8. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Fabianki

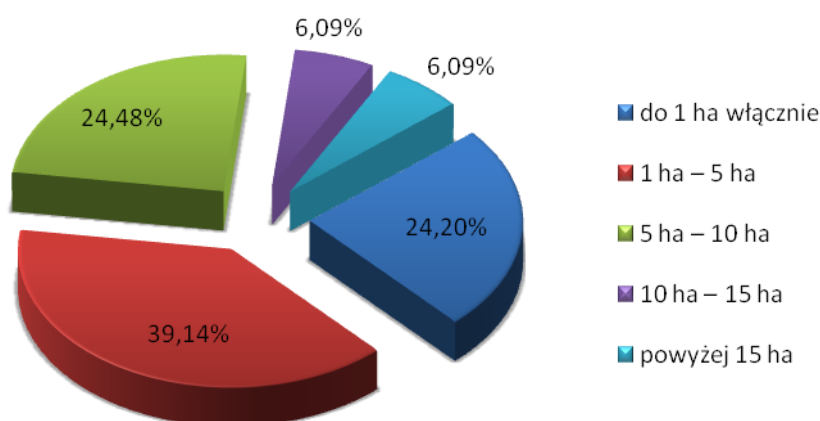
Wielkość gospodarstw	Liczba gospodarstw
do 1 ha włącznie	175
1 ha – 5 ha	283
5 ha – 10 ha	177
10 ha – 15 ha	44
powyżej 15 ha	44

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Jak wynika z danych pozyskanych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku, w Gminie Fabianki funkcjonowały 723 gospodarstwa rolne o łącznej powierzchni 5 017 ha. Przeważającą część liczby gospodarstw rolnych tj. 39,14% stanowiły gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha. W przedziale pomiędzy 5 a 10 ha powierzchni gospodarstw oraz powyżej 15 ha znalazła się taka sama liczba gospodarstw - 44, które stanowiły łącznie 12,18 % gospodarstw rolnych funkcjonujących w Gminie Fabianki.

Udział procentowy poszczególnych gospodarstw według grup obszarowych przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 7. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Fabianki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r.

Tabela 9. Powierzchnia gospodarstw rolnych według klas wielkościowych Gminy Fabianki

Wielkość gospodarstw	Powierzchnia gospodarstw w ha
do 1 ha włącznie	137,49
1 ha – 5 ha	911,86
5 ha – 10 ha	1402,40
10 ha – 15 ha	593,17
powyżej 15 ha	1972,33

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

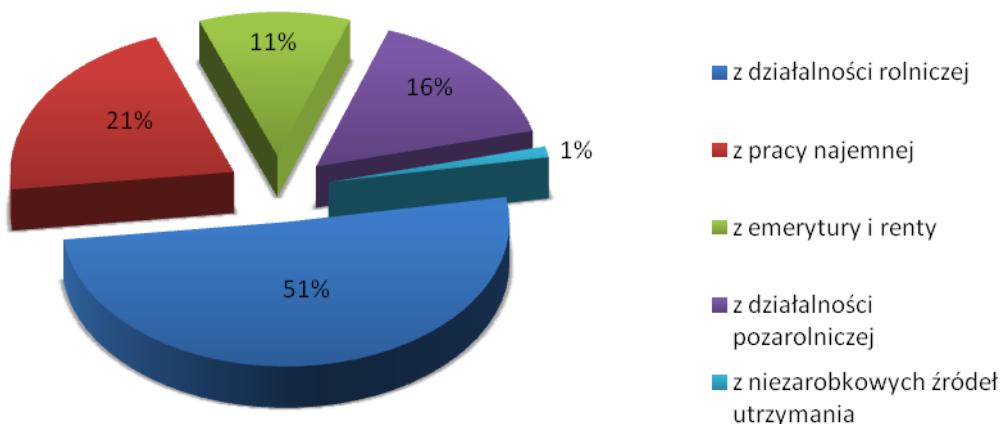
Największą powierzchnię na terenie Gminy Fabianki zajmują gospodarstwa liczące powyżej 15 ha. Najmniejszą powierzchnię zajmują gospodarstwa do 1 ha włącznie mimo stosunkowo dużej ich ilości na obszarze gminy. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w 2010 roku wynosiła 6,94 ha, co widoczne jest zarówno w liczbie gospodarstw jak i ich powierzchni w przedziale 5 - 10 ha.

Tabela 10. Gospodarstwa domowe według struktury dochodów

Rodzaj dochodów	Liczba gospodarstw
z działalności rolniczej	663
z pracy najemnej	277
z emerytury i renty	143
z działalności pozarolniczej	205
z niezarobkowych źródeł utrzymania	16

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Wykres 8. Gospodarstwa domowe według struktury dochodów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r.

W wyniku analizy struktury dochodów gospodarstw rolnych stwierdzono, że najwięcej gospodarstw utrzymywało się z działalności rolniczej – 51%. Kolejne miejsca zajmują gospodarstwa utrzymujące się z pracy najemnej – 21%. Z kolei 16% gospodarstw czerpało dochody z działalności pozarolniczej. Gospodarstwa, dla których główne źródło utrzymania stanowi emerytura i renta stanowią 11%. Najmniejszy odsetek stanowią gospodarstwa z niezarobkowymi źródłami utrzymania – 1%.

Tabela 11. Kierunki produkcji roślinnej w gminie

Kierunki produkcji roślinnej	Powierzchnia zasiewów w ha
zboża razem	1765,27
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	1748,45
pszenica ozima	246,94
pszenica jara	37,02
żyto	359,20
jęczmień ozimy	68,18
jęczmień jary	144,69
owies	36,60
pszenżyto ozime	494,04
pszenżyto jare	37,61
mieszanki zbożowe ozime	66,48
mieszanki zbożowe jare	257,69
kukurydza na ziarno	15,08
ziemniaki	96,52
uprawy przemysłowe	72,85
buraki cukrowe	18,25
rzepak i rzepik razem	54,60
strączkowe na ziarno jadalne razem	3,64
warzywa gruntowe	409,53

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Najpopularniejszą uprawą w gminie są zboża, których łączna powierzchnia stanowiła 65,87% upraw. Dużą popularnością cieszą się warzywa gruntowe zajmujące 15,28% powierzchni zasiewów. Z kolei najmniejsza powierzchnia dotyczy uprawy roślin strączkowych jadalnych, które stanowią jedynie 0,14% powierzchni wszystkich zasiewów. Największy udział w strukturze zbóż zajmowało pszenżyto ozime 27,99%. Popularne w uprawie zbożowej było również żyto (20,34%), mieszanki zbożowe jare (14,59%) oraz pszenica ozima (13,99%). W strukturze zbóż kukurydza na ziarno stanowiła jedynie 0,85%, co ma związek z jej wymaganiami glebowo-termicznymi.

Gmina Fabianki należy do dobrzyńskiego regionu produkcji rolniczej o kierunku zbożowo-przemysłowym z dużym udziałem ogrodnictwa podmiejskiego dla miasta Włocławka. Rodzaje upraw uwarunkowane są bonitacją gleb oraz rodzajem hodowli.

Tabela 12. Kierunki produkcji zwierzęcej w gminie

Kierunki produkcji zwierzęcej	Liczba gospodarstw	Liczba sztuk
Bydło razem	121	1038
Bydło krowy	85	455
Trzoda chlewna razem	136	3410
Trzoda chlewna lochy	101	381
Konie	23	87
Drób ogółem razem	189	8449
Drób ogółem drób kurzy	184	4785

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Spośród wszystkich gospodarstw rolnych w gminie 189 zajmowało się hodowlą drobiu. Wynik ten znalazł odzwierciedlenie w dużej liczbie sztuk. Jednak na terenie Gminy Fabianki popularna jest również hodowla trzody chlewnej - 136 gospodarstw, a jedynie 15 gospodarstw mniej zajmuje się hodowlą bydła.

4.6.2. Leśnictwo

Lasy Gminy Fabianki zajmują 1 604,9 ha, to jest 21% ogólnej powierzchni gminy. W większości należą one do Skarbu Państwa. Na terenie gminy znajdują się lasy iglasto-liściaste, 75% iglastych, 25% liściastych. Sprawdzone to jest, że lasy gminy rosną na glebach słabych, podmokłych, względnie bagiennych. Każdy gatunek drzewa czy krzewu ma swoje wymagania siedliskowe, dotyczące żyzności gleby, wilgotności, temperatury. Najciekawsze skupiska kompleksów leśnych występują w miejscowościach:

- ✓ Łęg Witoszyn,
- ✓ Nowy Witoszyn,
- ✓ Lisek,
- ✓ Wilczeniec Fabiański,
- ✓ Wilczeniec Bogucki,
- ✓ Szpetal Górny,
- ✓ Bogucin.

Gmina Fabianki położona jest w zasięgu dwóch nadleśnictw - Włocławek i Dobrzejewice.

- **Nadleśnictwo Włocławek** - zgodnie z Planem Urządzenia Lasu ogólna powierzchnia gruntów Skarbu Państwa pozostająca w zarządzie Nadleśnictwa Włocławek wynosi 1130,22 ha z czego powierzchnia leśna to 1100,15 ha czyli 97,34 %. Dominującym typem siedliskowym lasu na jego terenie są siedliska borowe, przede wszystkim bór świeży i bór mieszany świeży. Dominującym gatunkiem jest sosna pospolita występująca na 86% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Pozostałe gatunki

drzewostanu, to m.in.: dąb szypułkowy i bezszypułkowy, brzoza brodawkowata, olsza czarna,
a także modrzew europejski, świerk pospolity, buk, jesion, grab, olsza szara, osika i lipa.

- **Nadleśnictwo Dobrzejewice** - zgodnie z Planem Urządzenia Lasu lesistość na terenie Gminy Fabianki w Nadleśnictwie Dobrzejewice wynosi 26,4 %. typem siedliskowym na jego terenie są siedliska borowe - bór świeży, bór mieszany świeży. Dominującym gatunkiem jest sosna (95%). Pozostałe gatunki drzewostanu to brzoza i olsza.

Rysunek 8. Położenie Gminy Fabianki na tle mapy podziału administracyjnego Lasów Państwowych w Toruniu

Źródło: www.torun.lasy.gov.pl

Lasy w Gminie Fabianki pełnią ważną funkcję ekologiczną i ochronną przed negatywnymi skutkami cywilizacji takimi jak zanieczyszczenia, zmywanie i wyjąłwanie gleby, regulują stosunki hydrologiczne, stanowią ostoję dla zwierzyny i roślin podlegających ochronie. Lasy w Gminie Fabianki zostały zaliczone do ochronnych ze względu na:

- położenie w 10 km w strefie ochronnej miasta Włocławka,
- położenie w strefie zagrożeń przemysłowych,
- zakwalifikowanie 1/3 powierzchni lasów do grupy podlegających ochronie z uwagi na funkcje glebowo – ochronne.

Lasy Gminy Fabianki należące do nadleśnictwa Włocławek wchodzi w skład *Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Gostynińsko - Włocławskiego*. Ważnym zadaniem leśnego

kompleksu promocyjnego jest rola edukacyjna, przybliżająca społeczeństwu wielofunkcyjną oraz zrównoważoną gospodarkę leśną.

Główne cele działania Leśnych Kompleksów Promocyjnych zawarte są w zarządzeniu nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19.12.1994 r.:

- wszechstronne rozpoznanie stanu biocenozy leśnej na ich obszarze i warunków jej bytowania oraz trendów zachodzących w nich zmian;
- trwałe zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej prowadzonej na podstawach ekologicznych;
- integrowanie celów trwałej gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody;
- promowanie wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej przy wykorzystaniu wsparcia finansowego ze środków krajowych i zagranicznych;
- prowadzenie prac badawczych i doświadczalnictwa leśnego w celu wyciągnięcia wniosków dotyczących możliwości i warunków upowszechniania zasad ekorozwoju na całym obszarze Lasów Państwowych;
- Prowadzenie szkoleń Służby Leśnej i edukacji ekologicznej społeczeństwa.

5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. Ochrona zabytków

Ochronie prawnej podlegają zasoby dziedzictwa kulturowego rozumiane, jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru bądź struktury przestrzennej o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych lub artystycznych. Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Zabytek - według Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 ze zm.) to rzecz (nieruchomość, np. budynek, cmentarz lub krajobraz kulturowy albo rzecz ruchoma, np. dzieło sztuki użytkowej, obraz, rzeźba, znalezisko archeologiczne) lub zespół rzeczy, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością i stanowią świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, a które powinny być zachowane ze względu na swoją wartość artystyczną, naukową i historyczną.

Zabytkami nieruchomymi są krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki i kultury materialnej, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zieleni zaprojektowanej, także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji. Zabytkami nieruchomymi są także stanowiska archeologiczne.

Formami ochrony prawnej zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Obecnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomości, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne - zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią zasoby dziedzictwa kulturowego.

Uwarunkowania ograniczające:

1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają bezwzględnej ochronie konserwatorskiej co zmusza właściciela obiektu i inwestora do podporządkowywania się decyzjom konserwatora zabytków przy podejmowaniu remontów, przebudowy lub wprowadzaniu wszelkich innych zmian w obrębie obiektu.
2. W przypadku odkrycia w trakcie prowadzenia prac ziemnych relikwów kultury materialnej inwestor jest zobowiązany do wstrzymania prac i powiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków, który wyda stosowną decyzję.

5.2. Rys historyczny

Administracyjnie Ziemia Dobrzyńska, w której początkowo Pabianki, później Fabianki leżą od średniowiecza do 1717 roku, tworzyła ona odrębną jednostkę z własnym sejmikiem szlacheckim. Od 1717 roku do II rozbioru Polski należała do województwa brzesko-kujawskiego, a następnie inowrocławskiego. Podczas drugiego rozbioru gmina przypadła Prusakom. Od 1815 do 1819 roku wchodziła w skład Królestwa Polskiego, guberni płockiej. W latach 1918 -1939 należała do województwa warszawskiego, następnie do pomorskiego z

siedzibą w Toruniu. Od napaści krzyżackiej w 1329 roku do ugody w Raciążku w 1404 roku Ziemia Dobrzyńska należała na zmianę raz do Zakonu raz do Polski.

Fabianki od początku związane były z rodem Chełmickich herbu Pomian. Herbarz szlachty polskiej A. Bonieckiego wymienia pierwszego właściciela tej wsi, chorążego Ziemi Dobrzyńskiej w 1559 roku. W 1564 roku było dwóch współwłaścicieli. Łącznie w II połowie XVI wieku dobra te liczyły 4 łany. Rejestr poborowy z 1573 roku podaje informację o istnieniu karczmy. Spadkobiercy Erzechiela Chełmickiego w 1586 roku podzielili dobra między siebie. Właścicielem części Fabianek został rotmistrz J.K. Mości i marszałek dworu biskupa płockiego, Mikołaj Chełmicki. Do 1830 roku dobra pozostają w rodzinie Chełmickich. W 1775 roku Fabianki liczą 16 dymów, a w latach 1775 -1789, 84 osoby. W 1817 roku po śmierci Tadeusza Chełmickiego majątek dziedziczą jego dwaj synowie: Eustachy - kapitan wojsk polskich za czasów Księstwa Warszawskiego i Roman, ten ostatni od 1821 roku jest jedynym dziedzicem. W 1830 roku właścicielem Fabianek zostaje żona Romana – Joanna z Nałęczów. Od 1843 roku do 1848 roku zostały odsprzedane za sumę 230 tysięcy złotych Janowi Draweton. Oszacowane na 285 tysiące złotych w 1862 roku przyjmuje syn Jana, Wilhelm Drawet. Ten z kolei odsprzedaje Fabianki w 1883 roku za 92 tysiące rubli Ludmirowi Franciszkowi Romockiemu. Po nim w 1891 roku dziedziczą w $\frac{1}{4}$ części Franciszek Gabriel i w $\frac{3}{4}$ części Emilia Maria Julia Romeccy. W 1894 roku majątek kupił Rudolf Kryński za sumę 77 tysięcy rubli. W 1897 roku dobra liczą 981 morgów. Kryński w 1901 roku odsprzedał część Fabianek Alfonsowi i Klarze Ensz. Pozostałą część kupuje w 1910 roku Paulina Rychter, córka Markusa, żona poety i prozaika Zdzisława Kleszczowskiego. Nowa właścicielka rozbudowuje zabudowania dworskie zaciągając pożyczki. W 1929 roku na skutek dużego zadłużenia Towarzystwo Kredytów Ziemskich w Warszawie oddaje Fabianki pod młotek. Nowym nabywcą za sumę 500 tysięcy złotych zostaje Towarzystwo Akcyjne Fabryki Cukru „Chełmica” Gmina Szpetal Górny - obecnie Gmina Fabianki powstała z dniem 1 stycznia 1973 roku Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy Nr XVII/88/72 z dnia 6 grudnia 1972 roku, liczyła około 5 700 mieszkańców. W 1976 roku w związku z reorganizacją administracyjną do Gminy Szpetal Górny przyłączono gminę Bobrowniki. Z terenu tej Gminy weszły sołectwa: Bobrowniki Osada, Bobrowniki Pole, Polichnowo, Rybitwy, Bógpomóż, Lisek, Gnojno. Stan taki trwa do 1982 roku - w roku tym gmina Bobrowniki stała się znowu samodzielną gminą (bez sołectwa Lisek). Z dniem 1 września 1979 roku Urząd Gminy ze Szpetala Górnego został przeniesiony do nowego budynku w Fabiankach. W tym samym roku nastąpiła zmiana nazwy na Gminę Fabianki.

Gminnym ośrodkiem rozwoju i centrum administracyjno-usługowym gminy jest wieś Fabianki, w której znajdują się siedziba Gminy.

5.3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomości i ruchomych

5.3.1 Wykaz zabytków nieruchomości

Gmina posiada wymaganą ustawowo Gminną Ewidencję Zabytków obejmującą łącznie 104 obiektów, z których 25 wpisane są do rejestru zabytków i objęte szczególną ochroną konserwatorską. Poszczególne obiekty prezentują mocno zróżnicowany stan zachowania, ale niestety w większości pozostają w bardzo złej kondycji technicznej, wymagając niezwłocznych prac remontowo-konserwatorskich.

Tabela 13. Obiekty znajdujące się na terenie gminy Fabianki wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Rejestr zabytków
1	Chełmica Duża	kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Jakuba z terenem otaczającym wyznaczonym na załączniku do decyzji	1906-1917	1994.03.25-A/480
2	Chełmica Duża	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – park dworski – d. oficyna i stajnia – d. oficyna i powozownia	XVIII w. XIX w. 1 poł. XIX w. 1 poł.	1998.12.14 - A/1195/1-3
3	Fabianki	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – dwór, ob. dom nr 12 – park dworski – oficyna murowana – rządcówka murowana – obora murowana – spichlerz murowany	XX w. pocz. XIX w. XIX w. 4 ćw. XIX w. 4 ćw. XIX w. k. 1900 ok.	1997.04.24 - A/726/1-6
4	Nasiegniewo	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – dwór drewniany – park dworski – oficyna murowano-drewniana – czworak – kuźnia – obora - chlewnia - przebudowana – obora	XIX w poł. ok. XIX w. 1 poł. XIX w. k. XIX w. 2 poł. XIX w. k. XIX w. 2 poł. pocz. XX w.	1991.03.21 -A/1480
5	Szpetal Górny	<u>Zespół kościoła parafialnego:</u> – Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Józefa wraz z terenem otaczającym wyznaczonym na załączniku do decyzji – kostnica – brama z ogrodzeniem	1808-1809 1808-1809 XIX w. 4 ćw.	1994.03.25 - A/481/1-3
6	Szpetal Górny	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – lamus-oficyna – park dworski – budynek inwentarski - obora, chlew, ob. magazyn – stajnia i wozownia, ob. dom 186	XVI/XVII w. XIX w. 2 poł. 1885 1888	1991.04.16- A/1479
7	Zarzewo Stare	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – dwór	1890 ok.	1983.04.21-A/1400

Źródło: WKZ Toruń, Delegatura we Włocławku, 2021 r.

Fotografia 1. Dworek zespołu dworsko-parkowego w Fabiankach

Źródło: Analiza „twardych” zasobów kulturowych i historycznych, Innova Consulting

Kościół parafialny p.w. św. Jakuba (parafia sprzed 1570 r.). Wzniesiony w latach 1906-1917 według projektu Stefana Szyllera, z wyznaczonej w 1879 roku fundacji Józefy Sierakowskiej. Jest to świątynia neogotycka, murowana z cegły na cokole z kamieni polnych, nietynkowana. Posiada halowy, trójprzęsłowy korpus, poprzedzony od frontu dwiema wieżami o nierównych wysokościach.

Fotografia 2. Kościół parafialny p.w. Św. Jakuba w Chełmicy Dużej

Źródło: Analiza „twardych” zasobów kulturowych i historycznych, Innova Consulting

Zespół parkowo-dworski w Chełmicy Dużej znajduje się we względnie dobrym stanie technicznym, jednak spełnia obecnie funkcje mieszkalną. Docelowo planuje się zaadaptowanie go na potrzeby turystyki lub agroturystyki. W związku z tym należy go poddać renowacji, także w odniesieniu do wnętrza budynku.

Fotografia 3. Oficyna dworska zespołu parkowo-dworskiego w Chełmicy Dużej

Źródło: Analiza „twardych” zasobów kulturowych i historycznych, Innova Consulting

Zespół parkowo-dworski w Nasiegniewie znajduje się w bardzo złym stanie technicznym. Generalnego remontu wymaga dach, front obiektu oraz całe wnętrze. Proponowanym celem użytkowania są usługi turystyczne bądź agroturystyczne.

Fotografia 4. Dworek zespołu dworsko-parkowego w Nasiegniewie

Źródło: Analiza „twardych” zasobów kulturowych i historycznych, Innova Consulting

Zespół parkowo-dworski w Zarzeczewie Starym znajduje się w bardzo złym stanie technicznym. Generalnego remontu wymagają fasady, elewacje, dach pokryty blachą oraz całe wnętrze. Proponowanym celem użytkowania są usługi turystyczne bądź agroturystyczne.

Fotografia 5. Dwór w Zarzeczewie Starym

Źródło: Analiza „twardych” zasobów kulturowych i historycznych, Innova Consulting

Fotografia 6. Dwór i folwark w Szpetalu Górnym

Źródło: Analiza „twardych” zasobów kulturowych i historycznych, Innova Consulting

Oficina dworska zespołu dworsko-parkowego w Szpetalu Górnym znajduje się w bardzo złym stanie technicznym. Generalnego remontu wymagają fasady, elewacje, dach oraz całe wnętrze dworu. Proponowanym celem użytkowania są usługi turystyczne bądź agroturystyczne.

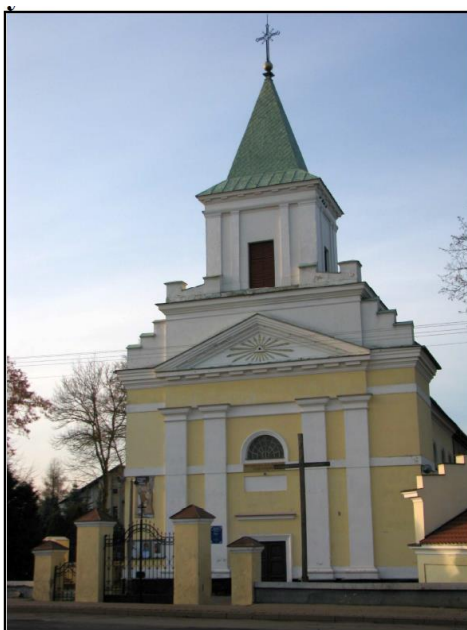
Fotografia 7. Oficyna dworska w Szpetalu Górnym

Źródło: Analiza „twardych” zasobów kulturowych i historycznych, Innova Consulting

Zespół Kościoła parafialnego w Szpetalu Górnym - kościół klasycystyczny zbudowany w latach 1808-1809 z fundacji Mariana Rutkowskiego, według projektu zaczerpniętego z „Wzornika Budowy Kościołów” Hilarego Szpilowskiego. Kościół wolnostojący murowany z cegły, otynkowany, na planie prostokąta, z trójbocznym zamknięciem części ołtarzowej. Fasada kościoła parawanowa, kryjąca czworoboczną wieżę i aneksy po bokach.

Fotografia 8. Kościół w Szpetalu Górnym

Źródło: Analiza „twardych” zasobów kulturowych i historycznych, Innova Consulting

Tabela 14. Obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania
1	Bogucin	Figura Matki Boskiej	1946
2	Bogucin Stary	Krzyż przydrożny	2 ćw. XX w., rem. 2 poł. XX w.
3	Budki Nasiegniewskie	Dom nr 49	2 ćw. XX w.
4	Budki Nasiegniewskie	Dom nauczyciela	ok. 1920
5	Budki Nasiegniewskie	Krzyż przydrożny	2 ćw. XX w., rem. 2 poł. XX w.
6	Chełmica Duża	<u>Zespół kościoła parafialnego:</u> – plebania – ogrodzenie – starodrzew	pocz. XX w. pocz. XX w.
7	Chełmica Duża	<u>Cmentarz parafialny rzymskokatolicki:</u> – nagrobki historyczne – ogrodzenie – starodrzew	XIX w. 2 poł.
8	Chełmica Duża	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – kuźnia, ob. magazyn – dom ogrodnika, ob. budynek mieszkalny nr 4	XIX w. 2 poł. XIX w. k.
9	Chełmica Duża	<u>Budynki administracyjno-mieszkalne zespołu cukrowni:</u> – budynek dyrekcji, ob. dom nr 30 – dom 3, ob. dom nr 24 – dom 4, ob. dom nr 19 – dom 5, ob. dom nr 18 – starodrzew	1900 1900 1900 1900
10	Chełmica Duża	<u>Budynki produkcyjne zespołu cukrowni:</u> – budynek główny – biuro techniczne i laboratorium – magazyn cukru – pakownia i segregacja – wapniarnia – warsztat – d. świetlica pracowników cukrowni – kotłownia – ogrodzenie zespołu d. cukrowni	1900 1900 1900 1900 1900 1900 pocz. XX w. 1900 ok. 1900
11	Chełmica Duża	Dom nr 20	2 ćw. XX.
12	Chełmica Duża	Dom nr 29	2 ćw. XX.
13	Chełmica Cyprianka	Aleja kasztanowcowa	
14	Cyprianka	Dom nr 90	2 ćw. XX.
15	Cyprianka	Dom nr 91	2 ćw. XX.
16	Cyprianka	Budynek sklepu	2 ćw. XX.
17	Cyprianka	Kapliczka przydrożna Matki Boskiej	
18	Fabianki	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – dom drewniany nr 93 (d. nr 7) osiedla pracowników folwarcznych – dom drewniany nr 92 (d. nr 8) osiedla pracowników folwarcznych – dom drewniany nr 91 (d. nr 9) osiedla pracowników folwarcznych – dom drewniany nr 90 (d. nr 10) osiedla pracowników folwarcznych – budynek gospodarczy	1914 1914 1914 1914 1 poł. XX w.
19	Fabianki	Dom, Leśna 1	2 ćw. XX.
20	Fabianki-Bogucin	Szkoła	1920
21	Fabianki	Dom	pocz. XX w.
22	Fabianki	Budynek poczty i biblioteki nr 3	pocz. XX w.
23	Fabianki	Dom nr 34	pocz. XX w.
24	Fabianki	Dom drewniany nr 35	pocz. XX w.
25	Fabianki	Dom nr 36	pocz. XX w.

26	Fabianki	Dom nr 37	pocz. XX w.
27	Fabianki	Dom nr 39	2 ćw. XX w.
28	Fabianki	Dom nr 69	2 ćw. XX w.
29	Fabianki	Kapliczka przydrożna	1946
30	Łęg Witoszyn	Cmentarz ewangelicki: historyczne nagrobki, starodrzew	XIX w. 2 poł.
31	Łęg Witoszyn	Kapliczka przydrożna z figurą NMP	1948
32	Nasiegniewo	Szkoła	1920 ok.
33	Nasiegniewo	Dom nr 116	1 poł. XX w.
34	Nasiegniewo	Dom nr 117	1 poł. XX w.
35	Nasiegniewo	Kapliczka przydrożna z figurą NMP	2 ćw. XX w., rem. 2 poł. XX w.
36	Nasiegniewo	Figura Chrystusa	2 ćw. XX w.
37	Nasiegniewo	Aleja jesionowa	
38	Parcelanty	Krzyż przydrożny	2 ćw. XX w., rem. 2 poł. XX w.
39	Skórzno	Krzyż przydrożny	Pocz. XX w.
40	Szpetal Górny	<u>Zespół kościoła parafialnego:</u> – krzyż – starodrzew	ok. 1918
41	Szpetal Górny	Cmentarz parafialny rzymskokatolicki, historyczne nagrobki, starodrzew	XIX w. 2 poł.
42	Szpetal Górny	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – ośmiorak, ul. Klonowa 2-3	1938
43	Szpetal Górny	Aleja jaworowo - lipowo - dębowo - jesionowa	
44	Szpetal Górny	Aleja lipowa	
45	Szpetal Górny	Aleja lipowa	
46	Szpetal Górny	Kapliczka przydrożna	1900 ok.
47	Szpetal Górny	Kapliczka przydrożna z figurą Chrystusa Frasobliwego (Lipnowska/Dobrzyńska)	I. 20-te XXw., rem. po 2000
48	Rumunki Bogucińskie	Cmentarz ewangelicki: historyczne nagrobki, starodrzew	XIX w. 2 poł.
49	Uniechowo	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> park dworki	XX w. pocz.
50	Uniechowo	Krzyż przydrożny metalowy	1899
51	Wilczeniec Fabiański	Cmentarz ewangelicki: historyczne nagrobki, starodrzew (dz. nr 124, ob. 0014 Wilczeniec Fabiański)	XIX w. 2 poł.
52	Wilczeniec Bogucki	Krzyż przydrożny	2 ćw. XX w., rem. 2 poł. XX w.
53	Witoszyn Nowy	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – oficyna – park dworski	XX w. pocz. XIX w. 2 poł.
54	Witoszyn Stary	Kościół filialny p.w. Niepokalanego Serca NMP	2 ćw. XX w. 1957
55	Witoszyn Stary	Krzyż przy kościele filialnym p.w. Niepokalanego Serca NMP	2 ćw. XX w.
56	Zarzewo Stare	<u>Zespół dworsko-parkowy:</u> – pozostałości parku	XX w. pocz.

Źródło: WKZ Toruń, Delegatura we Włocławku, 2021 r.

5.3.2 Wykaz zabytków ruchomych

Na terenie gminy Fabianki nie występują zabytki ruchome wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Konserwatorskiej.

5.4. Nieruchome zabytki archeologiczne

Na obszarze Gminy Fabianki zewidencjonowano 87 stanowisk archeologicznych, spośród których jedno wpisane zostało do rejestru zabytków i objęte szczególną ochroną konserwatorską.

Tabela 15. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Nazwa miejscowości	Obiekt	Data i nr wpisu
1	Zarzewo	Grodzisko wczesnośredniowieczne	1965.11.04 - C/48

Źródło: WKZ Toruń, Delegatura we Włocławku, 2021 r.

Tabela 16. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Fabianki, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stan. na obsz. AZP	Nr stan. w miejsc.	Funkcja obiektu	Chronologia	Kultura
1	Cyprianka	45–48	001	05	osada, osada, ślad osadnictwa	brązu epoka, średniowiecze wczesne, średniowiecze późne XIV- XV w.	łużycka
2	Cyprianka	45–48	002	06	cmentarzysko, cmentarzysko, cmentarzysko	neolit, halszacki okres, halszacki okres - lateński okres	pucharów lejkowatych, przeworska
3	Lisek	45–48	010	02	osada	okres rzymski,	przeworska
4	Lisek	45–48	011	03	ślad osadnictwa	pradzieje	
5	Lisek	45–48	012	04	osada	III okres wczesne średniowiecze	
6	Mościska	45–48	022	01	ślad osadnictwa	?	?
7	Popiołkowo	45–48	026	01	osada	okres rzymski,	
8	Lisek	45–48	037	01	cmentarzysko ciałopalne	IV okres epoki brązu	łużycka
9	Witoszyn Nowy	46–47	019	01a	osada, osada, osada	rzymski okres, nowożytność XVI w. ?	?
10	Witoszyn Nowy	46–48	003	01	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XIII w.	
11	Witoszyn Nowy	46–48	004	02	punkt osadniczy	średniowiecze późne XIV w.	
12	Witoszyn Nowy	46–48	005	03	punkt osadniczy	średniowiecze późne XIV w.	
13	Cyprianka	46–48	007	01	ślad osadnictwa, ślad osadnictwa	halszacki okres C, średniowiecze wczesne XIII w.	łużycka
14	Cyprianka	46–48	008	02	punkt osadniczy, punkt osadniczy, ślad osadnictwa, ślad osadnictwa	neolit, halszacki okres C, średniowiecze wczesne XIII w., średniowiecze późne XV w.	pucharów lejkowatych, łużycka
15	Fabianki	46–48	009	01a	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XII w.	
16	Wilczeniec Fabiański	46–48	010	01	ślad osadnictwa	halszacki okres C	łużycka
17	Bogucin Stary	46–48	011	02	ślad osadnictwa, punkt osadniczy	halszacki okres C, średniowiecze wczesne XII w.	łużycka
18	Bogucin Stary	46–48	012	01	punkt osadniczy	średniowiecze późne XV w.	
19	Bogucin Nowy	46–48	013	02	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne X-XI w.	
20	Bogucin Nowy	46–48	014	01	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halszacki okres C, średniowiecze późne XIV w.,	łużycka
21	Chelmica Duża	46–48	016	02	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XII-XIII w.	
22	Chelmica Duża	46–48	017	03	punkt osadniczy	średniowiecze późne XV w.	
23	Chelmica	46–48	018	07	punkt osadniczy	średniowiecze późne XIV w.	

	Duża						
24	Fabianki	46-48	019	04	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XII w.	
25	Chelmica Duża	46-48	020	04	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XIII w.	
26	Chelmica Duża	46-48	021	05	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XIII w.	
27	Chelmica Duża	46-48	022	06	punkt osadniczy	średniowiecze późne XV w.	
28	Chelmica Duża	46-48	023	08	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XII w.	
29	Chelmica Duża	46-48	024	09	śląd osadnictwa, punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XIII w., średniowiecze późne XIV w.	
30	Fabianki	46-48	025	02	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze wczesne XIII w.	łużycka
31	Fabianki	46-48	026	03	śląd osadnictwa, punkt osadniczy, śląd osadnictwa	neolit, halsztacki okres C, średniowiecze wczesne XIII w.	łużycka
32	Chelmica Mała	46-48	027	01	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze późne XIV	łużycka
33	Chelmica Mała	46-43	028	02	punkt osadniczy, punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C - D, średniowiecze wczesne XII-XIII w., średniowiecze późne XIV w.	łużycka
34	Chelmica Mała	46-48	029	03	cmentarzysko ciałopalne, śląd osadnictwa	halsztacki okres D, średniowiecze wczesne XII w.	grobów kloszowych
35	Chelmica Mała	46-48	030	04	cmentarzysko ciałopalne, śląd osadnictwa	halsztacki okres D, średniowiecze wczesne XII w.	grobów kloszowych
36	Chelmica Duża	46-49	001	10	śląd osadnictwa	IV okres epoki brązu	łużycka
37	Chelmica Mała	46-49	002	05	śląd osadnictwa	II okres epoki brązu	trzcieniecka
38	Zbytkowo	46-49	009	07	śląd osadnictwa	halsztacki okres	łużycka
39	Chelmica Duża	46-49	065	01	cmentarzysko ciałopalne	IV okres epoki brązu	łużycka
40	Łęg Witoszyn	47-47	017	01	śląd osadnictwa, osada, osada, osada	neolit, V okres epoki brązu, faza B2, średniowiecze wczesne faza E	amfor kulistych, łużycka, przeworska
41	Łęg Witoszyn	47-47	018	02	osada, osada	brązu epoka, faza B	łużycka, przeworska
42	Łęg Witoszyn	47-47	019	03	osada	IV-V okres epoki brązu	łużycka
43	Bogucin Krzyżówki	47-48	001	01	punkt osadniczy	halsztacki okres C	łużycka
44	Szpetal Górny	47-48	002	11	punkt osadniczy, śląd osadnictwa	halsztacki okres C, średniowiecze późne XV w.	łużycka
45	Szpetal Górny	47-48	003	08	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze późne XIV w.	łużycka
46	Skórzno	47-48	004	03	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze późne XIV w.	łużycka
47	Skórzno	47-48	005	04	punkt osadniczy	średniowiecze późne XIV- XV w.	
48	Skórzno	47-48	006	05	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze późne XIV w.	łużycka
49	Skórzno	47-48	007	07	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze wczesne XII w.	łużycka
50	Skórzno	47-48	008	02	punkt osadniczy, cmentarzysko	neolit, halsztacki okres D	łużycka
51	Skórzno	47-48	009	01	punkt osadniczy, cmentarzysko	neolit, halsztacki okres D	pucharów lejkwatych, łużycka
52	Nasiegniewo	47-48	010	01	punkt osadniczy, punkt osadniczy	mezolit, średniowiecze późne XV w.	
53	Uniechowo	47-48	011	01	śląd osadnictwa, punkt osadniczy	neolit, średniowiecze wczesne XIII w.	
54	Uniechowo	47-48	012	02	punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XIII w.	
55	Skórzno	47-48	013	06	punkt osadniczy, punkt osadniczy, punkt osadniczy	neolit, halsztacki okres C, średniowiecze wczesne XII w.	wschodnio-pomorska
56	Szpetal Górny	47-48	014	01	punkt osadniczy	neolit	pucharów lejkwatych
57	Szpetal Górny	47-48	015	02	punkt osadniczy, śląd osadnictwa	halsztacki okres C, średniowiecze wczesne XIII w.	łużycka
58	Szpetal Górny	47-48	016	04	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze późne XIV w.	łużycka
59	Szpetal Górny	47-48	017	05	śląd osadnictwa, punkt osadniczy, śląd osadnictwa	neolit, halsztacki okres C, średniowiecze późne XV w.	łużycka

60	Szpetal Górny	47-48	018	06	śląd osadnictwa, cmentarzysko ciałopalne, punkt osadniczy,	neolit, halsztacki okres D, średniowiecze wczesne XII w.	wschodnio-pomorska/łużycka
61	Szpetal Górny	47-48	019	03	śląd osadnictwa, punkt osadniczy	neolit, neolit	pucharów lejkowatych
62	Uniechowo	47-48	020	03	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze późne XIV w.	łużycka
63	Szpetal Górny	47-48	021	07	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze wczesne XII w., średniowiecze późne XIV w.	łużycka
64	Szpetal Górny	47-48	022	09	śląd osadnictwa, punkt osadniczy, punkt osadniczy	neolit, halsztacki okres C, średniowiecze wczesne XIII w.	pucharów lejkowatych, łużycka
65	Szpetal Górny	47-48	023	10	punkt osadniczy, punkt osadniczy	halsztacki okres C, średniowiecze wczesne XIII w.	łużycka
66	Nasiegniewo	47-49	001	02	punkt osadniczy	neolit	
67	Nasiegniewo	47-49	002	03	śląd osadnictwa	średniowiecze późne XIV- XV w.	
68	Nasiegniewo - Rumunki	47-49	003	04	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne X-XII w. średniowiecze późne XIV w.	
69	Nasiegniewo - Rumunki	47-49	004	05	śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne XI-XII w.	
70	Nasiegniewo	47-49	005	06	śląd osadnictwa, punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XI-XII w., średniowiecze późne XIV- XV w.	
71	Nasiegniewo - Budki	47-49	013	07	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne XI w., średniowiecze późne XIV w.	
72	Krępiny	47-49	014	01	śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne XI w.	
73	Krępiny	47-49	015	02	śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne XI w.	
74	Nasiegniewo	47-49	016	08	punkt osadniczy, osada, śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne XII-XIII w. średniowiecze późne XIV w., nowożytność XVII-XVIII w.	
75	Zarzewo	47-49	017	02	podgrodzie	średniowiecze wczesne X-XIII w.	
76	Zarzewo	47-49	018	01	grodzisko	średniowiecze wczesne X-XII w.	
77	Zarzewo	47-49	019	03	śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne X-XII w.	
78	Zarzewo	47-49	020	04	śląd osadnictwa, punkt osadniczy	średniowiecze wczesne XI w., średniowiecze późne XIV- XV w.	
79	Nasiegniewo	47-49	021	09	śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne XI w.	
80	Nasiegniewo Budki	47-49	022	10	śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne	
81	Zarzewo	47-49	047	05	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	neolit, V okres epoki brązu	pucharów lejkowatych, łużycka
82	Zarzewo	47-49	048	06	śląd osadnictwa, punkt osadniczy	neolit, V okres epoki brązu	pucharów lejkowatych, łużycka
83	Zarzewo	47-49	049	07	śląd osadnictwa	średniowiecze późne XIV w.	
84	Nasiegniewo	47-49	063	11	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne XII w., średniowiecze późne XV w.	
85	Nasiegniewo	47-49	064	12	punkt osadniczy, śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne XII w., średniowiecze późne XIV-XV w.	
86	Zarzewo	47-49	65	8	osada	wczesne średniowiecze XI-XII	
87	Zarzewo	47-49	66	9	grodzisko, obiekt kultowy strażnica	wczesne średniowiecze	

Źródło: WKZ Toruń, Delegatura we Włocławku, 2021 r.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Zgodnie z art. 38a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla obszaru województwa sporządza się, nie rzadziej niż raz na 20 lat, audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości.

Aktualnie województwo kujawsko-pomorskie nie opracowało audytu krajobrazowego. W związku z powyższym, w zakresie obszaru objętego zmianą *Studium* zgodnie z uchwałą Nr XXXVIII/266/2014 Rady Gminy Fabianki z dnia 23 października 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki nie określa się uwarunkowań wynikających z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA, ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019 R. O ZAPEWNIANIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM

7.1. Potencjał demograficzny

W poniższej tabeli przedstawiono główne wskaźniki demograficzne. Dane dotyczą okresu 2010 – 2019. Na ich podstawie zaobserwowano, że gęstość zaludnienia przez analizowany okres oscylowała między 124 a 133 osoby na km². Na przestrzeni lat 2010 – 2019 przyrost naturalny przyjmował podobne wartości. I tak, w 2019 roku osiągnął najmniejszą wartość i kształtował się na poziomie 0,1. Najkorzystniejszy pod tym względem był 2012 rok, kiedy przyrost naturalny osiągnął wartość 4,2. W analizowanym okresie, liczba urodzeń żywych przewyższała liczbę zgonów. Wskaźnik dotyczący liczby par zawierających małżeństwa na 1000 ludności przyjmował różne wartości. Najwyższą wartość osiągnął w 2010 roku – 6,2; zaś najniższą w 2016 roku – 3,8.

Tabela 17. Zestawienie głównych wskaźników demograficznych dla gminy Fabianki

Rok	Jedn.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	osoba	124	126	127	128	129	131	131	132	133	133
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	100	100	100	100	101	101	101	101	101	100
małżeństwa na 1000 ludności	para	6,2	5,2	4,9	4,9	4,9	5,4	3,8	5,0	4,8	4,2
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	8,6	10,2	12,0	8,4	9,3	9,3	8,6	9,1	9,0	8,1
zgony na 1000 ludności	osoba	8,1	8,1	7,8	6,4	7,8	6,6	7,2	7,3	8,5	8,0
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	0,5	2,1	4,2	2,0	1,5	2,6	1,2	1,8	0,5	0,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 - 2019 r.

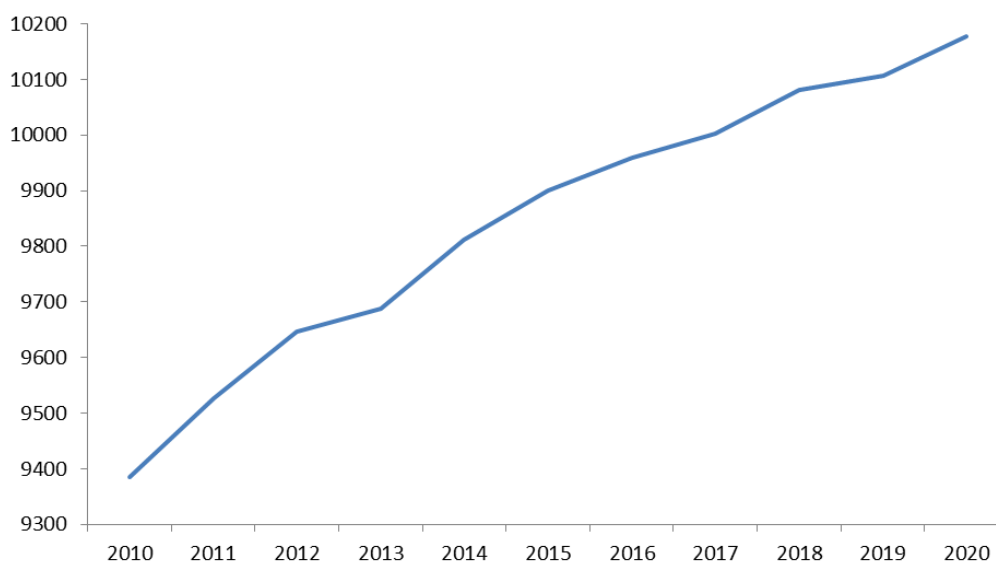
Jak wynika z zestawionych poniżej informacji, pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 roku teren gminy zamieszkiwało 10 178 osób, z czego 5 078 reprezentowało płeć męską, a 5 100 – płeć żeńską. W analizowanych latach można zaobserwować systematyczny wzrost liczby ludności w gminie, co jest zjawiskiem pozytywnym. Biorąc pod uwagę lata 2010 – 2020, w roku 2012 i 2013 występuje przewaga mężczyzn w strukturze demograficznej, a w pozostałych latach przewagę stanowi płeć żeńska.

Tabela 18. Liczba ludności gminy Fabianki w latach 2010 – 2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	9 385	9 527	9 646	9 687	9 811	9 901	9 959	10 002	10 081	10 107	10 178
mężczyźni	4 688	4 755	4 814	4 851	4 885	4 927	4 961	4 980	5 027	5 042	5 078
kobiety	4 697	4 772	4 832	4 836	4 926	4 974	4 998	5 022	5 054	5 065	5 100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 - 2020 r.

Wykres 9. Ludność gminy Fabianki w latach 2010 – 2020

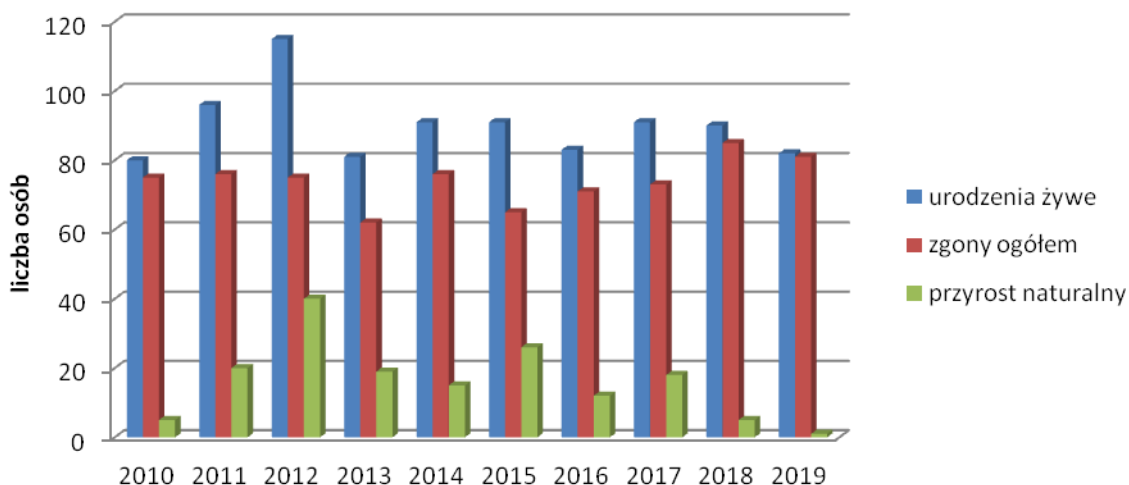
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 - 2020 r.

Tabela 19. Ruch naturalny według płci w latach 2010 – 2019 w Gminie Fabianki

Rok		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe											
ogółem	osoba	80	96	115	81	91	91	83	91	90	82
mężczyźni	osoba	36	53	62	45	40	50	43	45	47	38
kobiety	osoba	44	43	53	36	51	41	40	46	43	44
Zgony ogółem											
ogółem	osoba	75	76	75	62	76	65	71	73	85	81
mężczyźni	osoba	46	43	42	33	52	36	38	35	41	42
kobiety	osoba	29	33	33	29	24	29	33	38	44	39
Przyrost naturalny											
ogółem	osoba	5	20	40	19	15	26	12	18	5	1
mężczyźni	osoba	-10	10	20	12	-12	14	5	10	6	-4
kobiety	osoba	15	10	20	7	27	12	7	8	-1	5

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

Wykres 10. Ruch naturalny w Gminie Fabianki w latach 2010 – 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

Największa liczba urodzeń żywych była w 2012 roku i wynosiła 115. Z kolei w roku 2018 było najwięcej zgonów. Można zauważyć, że średnią ilość zgonów stanowią mężczyźni. Sprzyjającym zjawiskiem jest występowanie dodatniego przyrostu naturalnego na przestrzeni lat 2010 – 2019. Najkorzystniejszym okresem pod względem wysokiego przyrostu naturalnego dla Gminy Fabianki był rok 2012.

Tabela 20. Ludność według grup wiekowych w latach 2010 – 2019 w gminie Fabianki

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-4	488	503	514	495	489	466	457	419	446	437
5-9	510	508	510	519	535	539	539	542	532	518
10-14	584	581	593	572	573	552	554	563	569	581
15-19	674	653	635	605	590	625	622	626	608	604
20-24	714	721	730	710	715	690	669	640	627	611
25-29	720	724	715	706	687	692	687	704	718	704
30-34	709	709	690	718	727	731	722	707	696	663
35-39	768	780	798	751	772	749	731	718	741	746
40-44	718	749	761	816	828	840	829	832	790	806
45-49	672	706	723	725	750	763	799	805	856	854
50-54	808	787	737	715	682	678	715	737	738	770
55-59	647	655	707	756	806	797	760	726	709	666

60-64	499	521	543	555	569	635	661	703	727	772
65-69	236	285	326	378	427	480	493	503	529	538
70-74	250	254	262	236	219	208	258	300	339	387
75-79	184	187	193	200	206	208	216	228	202	186
80-84	126	119	121	136	138	141	136	145	148	151
85 i więcej	78	85	88	94	98	107	111	104	106	113

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób w poszczególnych grupach wiekowych ulegała zmianom. Do jednej z najliczniejszych grup należały osoby w wieku 45-49 lat, gdzie w roku 2019 znalazły się 854 osoby. Dużą liczbę ludności stanowiły również grupy wiekowe: 40-44 i 50-54 lata. Fakt ten może mieć duże znaczenie z punktu widzenia potencjalnych możliwości rozwoju gminy. Najmniejszą grupę ludności stanowią osoby w wieku powyżej 85 lat. W badanych latach 2010 – 2019, grupa ta średnio liczyła 96 osób.

7.2. Ruch migracyjny

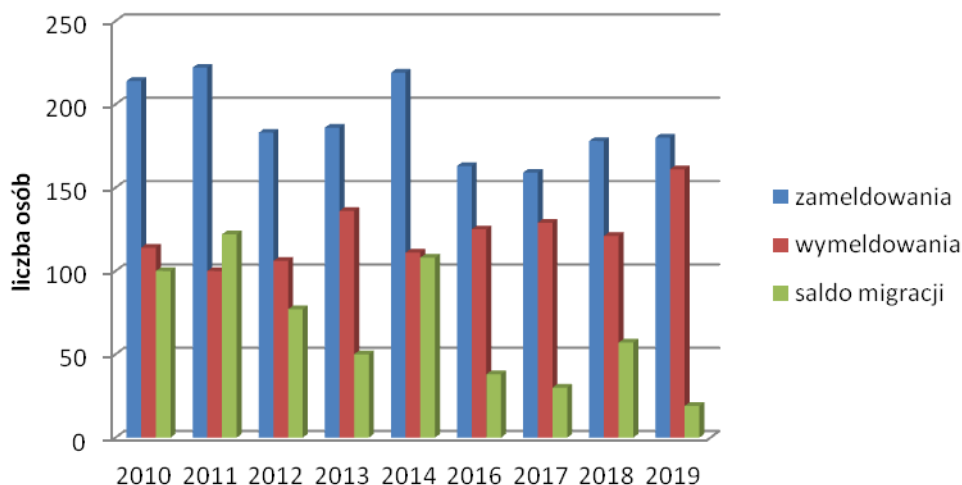
Z demograficznego punktu widzenia istotne są wskaźniki salda migracji ludności. Na podstawie zestawienia przedstawionego w tabeli i na wykresie poniżej w latach 2010 – 2019 można zaobserwować dodatnie saldo migracji, co wraz ze wzrostem wskaźnika przyrostu naturalnego jest szansą zwiększenia liczby mieszkańców Gminy Fabianki. Najwyższa wartość salda migracji wystąpiła w 2011 roku, kiedy zameldowano 222 osoby a wymeldowano 100 mieszkańców. Według Głównego Urzędu Statystycznego dla 2015 roku nie ma danych. Zatem, biorąc pod uwagę analizowane lata, pomijając rok 2015, na terenie Gminy Fabianki dokonano 1 704 zameldowań i 1 103 wymeldowań.

Tabela 21. Ruchy migracyjne latach 2010 – 2019 w Gminie Fabianki

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	214	222	183	186	219	-	163	159	178	180
Wymeldowania	114	100	106	136	111	-	125	129	121	161
Saldo migracji	100	122	77	50	108	-	38	30	57	19

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

Wykres 11. Ruchy migracyjne latach 2010 – 2019 w Gminie Fabianki

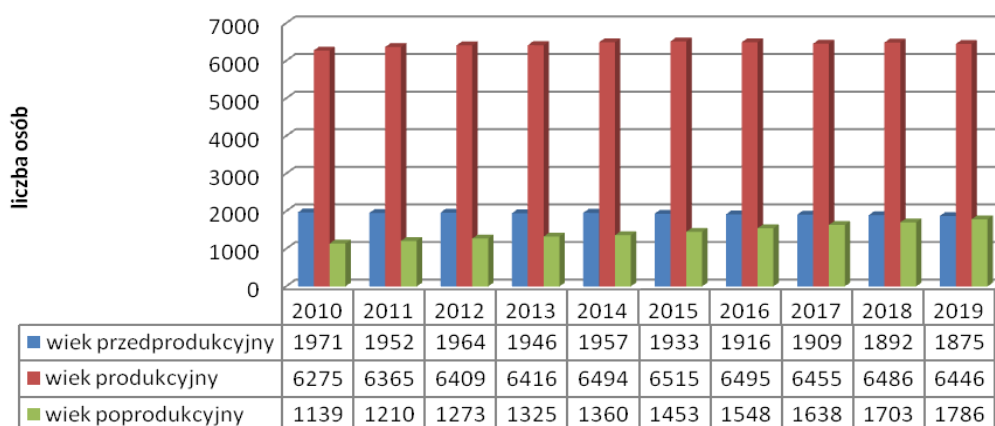

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

7.3. Struktura wieku i płci

Analiza struktury wiekowej ludności Gminy Fabianki w aspekcie ekonomicznych grup wieku wykazuje, że przeważająca część ludności gminy jest w wieku produkcyjnym. Najmniejszą grupę ekonomiczną w latach 2010 - 2019 stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko tego typu należy uznać, jako korzystne z punktu widzenia możliwości rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy. Będzie to również powodować utrzymywanie presji na rynku pracy, objawiającą się we wzroście konkurencyjności oraz podwyższaniu kwalifikacji pracowników.

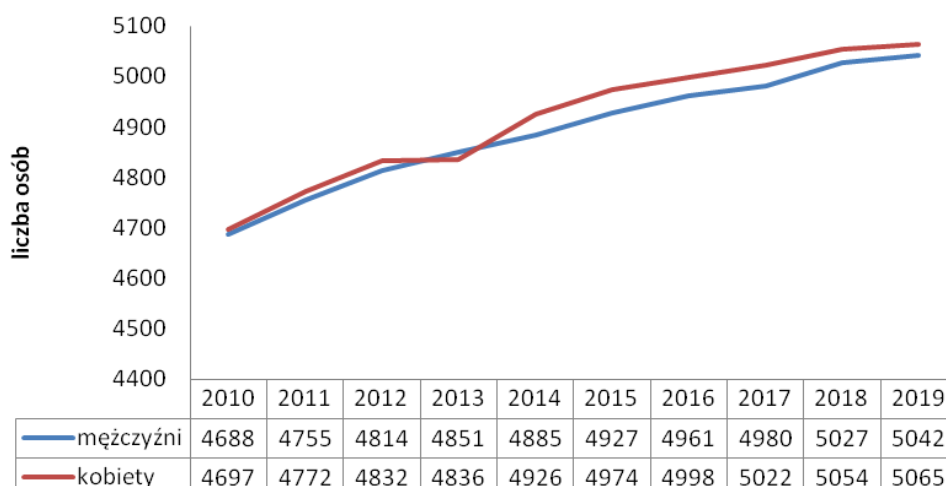
Wykres 12. Ludność Gminy Fabianki według grup ekonomicznych w latach 2010 – 2019

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

W strukturze płci na przestrzeni analizowanych lat obserwuje się zbliżoną liczbę mężczyzn i kobiet, co widoczne jest na poniższym wykresie. Jednak liczba kobiet jest wyższa średnio o 24 osoby, stanowiąc 50,12% ogółu ludności.

Wykres 13. Ludność gminy Fabianki według płci w latach 2010 – 2019

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

7.4. Rynek pracy

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wskaźnik osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy i zamieszkujących Gminę Fabianki w latach 2010 – 2019 miał różne tendencje. W latach 2010 – 2013 wskaźnik ten znacząco rósł, gdzie w 2012 roku liczba bezrobotnych osiągnęła najwyższy stopień. Natomiast w następnych latach 2015 – 2019 nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych, gdzie w 2019 roku liczba bezrobotnych była najmniejsza.

Tabela 22. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie Fabianki

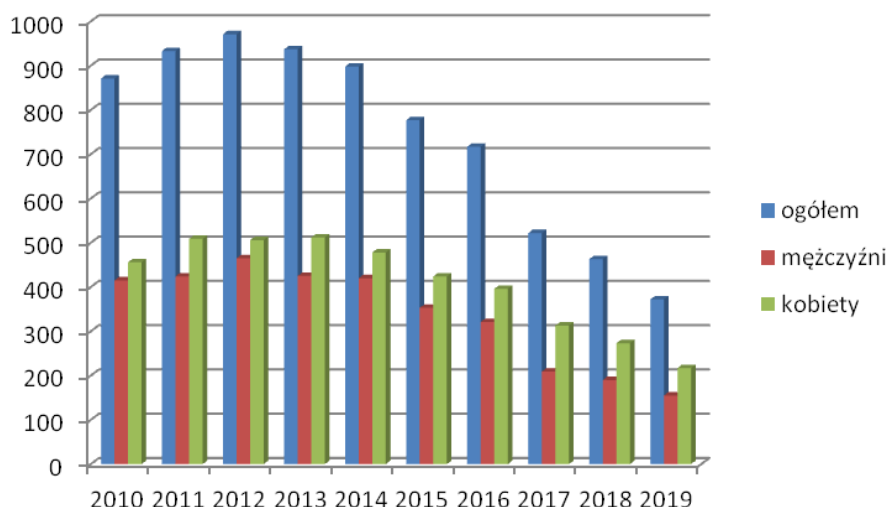
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	871	933	971	937	898	777	717	522	463	372
mężczyźni	415	424	465	425	420	353	321	209	190	155
kobiety	456	509	506	512	478	424	396	313	273	217

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

W analizowanych latach biorąc pod uwagę płeć można wnioskować, iż występuje przewaga bezrobotnych kobiet. Stanowią one średnio 55,4% ogółu bezrobotnych w latach 2010 - 2019. Najwięcej bezrobotnych mężczyzn było w roku 2012, a kobiet w roku 2013. Największy spadek liczby bezrobotnych mężczyzn jak i kobiet odnotowano w 2019 roku, gdzie zarejestrowano 155 mężczyzn i 217 kobiet.

Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Fabianki w latach 2010 – 2019

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

7.5. Gospodarka mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe w Gminie Fabianki, przedstawione w tabeli poniżej, zwiększały się systematycznie od roku 2010. W latach 2010 – 2019 przybywały przeciętnie 43 mieszkania w skali roku. Największy wzrost wystąpił w roku 2012, kiedy oddano do użytku 65 mieszkań. W latach 2010 - 2019 na 1000 mieszkańców przypadało średnio 300 mieszkań. W 2019 roku największa średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 101,7 m², natomiast największa średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wyniosła w tym samym roku – 31,7 m². Ponadto powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2010 – 2019 sukcesywnie wzrastała.

Tabela 23. Zasoby mieszkaniowe w gminie Fabianki w latach 2010 – 2019

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	2 724	2 781	2 846	2 893	2 932	2 982	3 022	3 056	3 098	3 152
Izby	11 865	12 180	12 544	12 805	13 017	13 294	13 518	13 698	13 934	14 220
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m²)	260 048	268 274	277 407	283 937	289 219	296 491	302 107	306 809	312 827	320 567
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m²)	95,5	96,5	97,5	98,1	98,6	99,4	100,0	100,4	101,0	101,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa	27,7	28,2	28,8	29,3	29,5	29,9	30,3	30,7	31,0	31,7

mieszkania na 1 osobę (m ²)										
Mieszkania na 1000 mieszkańców w	290,3	291,9	295,0	298,6	298,8	301,2	303,4	305,5	307,3	311,9

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

Poniższa tabela przedstawia zasoby mieszkaniowe według form własności. Dane dotyczą okresu 2002 – 2007. Zdecydowana większość mieszkań jest w posiadaniu prywatnym. W 2007 roku w zasobie zakładów pracy było 40 mieszkań o łącznej powierzchni 2 103 m². W zasobach gminy zajmuje się 11 mieszkań, a pozostałe podmioty posiadają 17 mieszkań. Przez cały analizowany okres, spośród wymienionych kategorii jedynie ilość mieszkań należąca do osób prywatnych podlegała systematycznemu wzrostowi.

Tabela 24. Zasoby mieszkaniowe według form własności

ZASOBY MIESZKANIOWE						
ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Zasoby gminy (komunalne)						
mieszkania	43	17	17	11	11	11
izby	95	35	35	27	27	27
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	1487	588	588	398	398	398
Zasoby zakładów pracy						
mieszkania	46	46	46	42	42	40
izby	139	139	139	129	129	123
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	2385	2385	2385	2184	2184	2103
Zasoby osób fizycznych						
mieszkania	2015	2125	2175	2240	2277	2317
izby	8169	8687	8963	9257	9474	9693
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	170109	183758	191446	199360	205632	211010
Zasoby pozostałych podmiotów						
mieszkania	13	13	13	13	13	17
izby	43	43	43	43	43	71
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	724	724	724	724	724	1110

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2002 – 2007 r.

Tabela 25. Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje w Gminie Fabianki na tle terenów wiejskich powiatu wrocławskiego

Mieszkania wyposażone w instalacje:	Powiat wrocławski wieś (%)	Gmina Fabianki (%)
wodociąg	91,7	98,0
łazienka	79,1	91,3
centralne ogrzewanie	71,6	88,5

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2019 r.

Analizując powyższe zestawienie należy stwierdzić, iż w Gminie Fabianki bardzo korzystnie przedstawia się wyposażenie mieszkań w instalacje typu: wodociąg, łazienka, centralne ogrzewanie na tle terenów wiejskich powiatu wrocławskiego. Wyposażenie w wodociąg oscyluje na poziomie 98,0%; łazienkę posiada 91,3%, a centralne ogrzewanie 88,5%.

7.6. Infrastruktura społeczna

7.6.1. Oświata

Przedszkola

Na terenie Gminy Fabianki funkcjonują 3 przedszkola, gdzie dwa z nich zlokalizowane są w miejscowości Szpetal Górny, a jedno w miejscowości Fabianki (stan na 2019):

- ✓ *Przedszkole Prywatne "Tęczowy zakątek" Agnieszka Dolińska*

Fabianki 2
87-811 Fabianki
Liczba dzieci: 73

- ✓ *Przedszkole Niepubliczne "Mały Miś"*

Szpetal Górny
ul. Włocławska 44
87-811 Fabianki
Liczba dzieci: 43

- ✓ *Prywatne przedszkole o profilu katolickim "Aniołek"*

Szpetal Górny
ul. Leśna 2
87-811 Fabianki
Liczba dzieci: 25

Fotografia 9. Budynek Przedszkola Aniołek w Szpetalu Górnym

Źródło: <http://szpetal.tk/przedszkole-aniolek/>

Szkoły podstawowe

Na terenie Gminy Fabianki funkcjonują następujące szkoły podstawowe wraz z oddziałami przedszkolnymi (stan na 2019):

- ✓ *Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jerzego Pietrkiewicza w Fabiankach*

Fabianki 1
87-811 Fabianki
Liczba uczniów: 161

Fotografia 10. Budynek Publicznej Szkoły Podstawowej w Fabiankach

Źródło: http://www.szkoła.fabianki.pl/galeria/main.php?g2_itemId=10

- ✓ *Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kazimierza III Wielkiego w Szpetalu Górnym*

Szpetal Górny
ul. Szkolna 1
87-811 Fabianki
Liczba uczniów: 211

✓ *Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Cyprianie*

Cyprianka 107
87-811 Fabianki
Liczba uczniów: 206

Przy Szkole Podstawowej w Cyprianie od 1995 roku funkcjonuje Uczniowski Klub Sportowy. Założycielem klubu byli uczniowie, rodzice i nauczyciele ze SP w Cyprianie.

✓ *Zespół Szkół Publicznych w Nasiegniewie*

Nasiegniewo 68
87-811 Fabianki
Liczba uczniów w szkole podstawowej: 191

✓ *Publiczna Szkoła Podstawowa w Świątkowiznie*

Świątkowizna 25
87-811 Fabianki
Liczba uczniów: 38

W szkołach podstawowych funkcjonowało 9 oddziałów przedszkolnych (łącznie ok. 150 dzieci).

Na terenie Gminy Fabianki funkcjonowały dwie szkoły gimnazjalne. Było to Publiczne Gimnazjum im. Jana Twardowskiego w Fabiankach, a drugie gimnazjum na terenie Gminy Fabianki wchodzi w skład Zespołu Szkół Publicznych w Nasiegniewie. Ponadto z dniem 1 września 2018 roku Publiczne Gimnazjum im. ks. Jana Twardowskiego w Fabiankach zostało włączone do Szkoły Podstawowej im. Jerzego Pietrkiewicza w Fabiankach, a od roku 2019 Zespół Szkół w Nasiegniewie przekształcono wyłącznie w szkolnictwo podstawowe.

Jak widać w zestawieniu w tabeli poniżej od 2010 roku liczba uczniów w szkołach podstawowych oraz gimnazjum miała różne tendencje. Najwięcej uczniów uczęszczało do szkół podstawowych w 2019 roku, może być to przyczyną likwidacji szkół gimnazjalnych, a najmniejszą liczbę odnotowano w 2016 roku. Natomiast do szkół gimnazjalnych najwięcej uczniów uczęszczało w 2012 roku, z kolei najmniej w 2018 roku.

Tabela 26. Uczniowie i absolwenci w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

ROK	jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE											
uczniowie ogółem	osoba	547	530	541	509	538	546	495	554	652	673
absolwenci ogółem	osoba	87	93	89	102	66	101	87	-	-	76
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE											
uczniowie ogółem	osoba	234	233	237	230	207	220	191	133	51	-
absolwenci ogółem	osoba	89	69	70	86	72	67	86	53	79	50

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019 r.

Ważnym wskaźnikiem rozwoju szkolnictwa jest dostępność w placówkach szkolnych komputerów z dostępem do Internetu. Wspomniany wskaźnik został przedstawiony w poniższych tabelach.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w latach 2008 – 2012 nie wszystkie szkoły funkcjonujące na terenie Gminy Fabianki wyposażone były w komputery z dostępem do Internetu przeznaczonego do użytku uczniów.

Tabela 27. Dostęp do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w latach 2008 – 2012

Wskaźnik		2008	2009	2010	2011	2012
udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu						
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	%	80,00	80,00	80,00	80,00	80,00
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	%	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów						
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	11,95	10,06	9,77	9,64	9,84
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	21,00	14,94	12,32	11,65	11,85

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.
Stan na 31.12.2008 – 31.12.2012 r.

7.6.2. Ochrona zdrowia

W Gminie Fabianki usługi medyczne świadczą następujące podmioty:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Puls”- Fabianki 6
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medyk”- Fabianki 87B

Świadczony zakres usług nie jest wystarczający, w związku, z czym mieszkańcy gminy korzystają z porad specjalistów z poza gminy, głównie z pobliskiego Włocławka.

Na terenie Gminy Fabianki funkcjonują dwie apteki zlokalizowane w Fabiankach oraz w Szpetalu Górnym.

- Apteka „Eliksir” - Fabianki 3;
- Apteka „Bliska”- Szpetal Górny, ul. Włocławska 44.

7.6.3. Opieka społeczna

Realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Fabianki realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zlokalizowany jest w budynku znajdującym się w centrum miejscowości Fabianki. Jego zadaniem jest pomoc mieszkańcom w trudnych sytuacjach życiowych, przezwyciężenie problemów rodzinnych, wspieranie osób i ich rodzin w wysiłkach zamierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych oraz doprowadzenie do ich możliwego usamodzielnienia. Mieszkańcy Gminy Fabianek korzystają również z usług Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku.

7.6.4. Stan bezpieczeństwa

W miejscowości Fabianki znajduje się Posterunek Policji odpowiedzialny za zabezpieczenie porządku i bezpieczeństwa publicznego. Podlega zwierzchnictwu Komendy Miejskiej Policji we Włocławku.

Na terenie Gminy Fabianki funkcjonuje również 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego OSP Bogucin w systemie KSRG tj. Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego. Do codziennych zadań OSP należy realizacja zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, współdziałanie z innymi służbami ratowniczymi w sytuacjach kryzysowych a także pomoc przy wypadkach drogowych.

Jednostki OSP na terenie Gminy Fabianki:

- ✓ OSP Fabianki
- ✓ OSP Bogucin
- ✓ OSP Szpetal Górny
- ✓ OSP Skórzno
- ✓ OSP Chełmica Cukrownia
- ✓ OSP Nasiegniewo
- ✓ OSP Lisek
- ✓ OSP Chełmica Mała

7.6.5. Kultura

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, który prowadzi działalność kulturalną polegającą na rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców. Celem nadrzędnym jest pozyskanie i przygotowanie środowiska do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości. W ośrodku kultury odbywają się również kursy, szkolenia oraz imprezy okolicznościowe.

W obiektach OSP we wsiach Fabianki, Bogucin, Szpetal Górny, Skórzno, Chełmica Cukrownia, Nasiegniewo, Lisek oraz Chełmica Mała funkcjonują świetlice wiejskie, które również służą mieszkańcom, jako miejsce spotkań.

Zaspokajaniu potrzeb czytelniczych: edukacyjnych, informacyjnych, ogólnokulturalnych, samokształceniowych i poznawczych służy Gminna Biblioteka Publiczna mieszcząca się w miejscowości Fabianki. Biblioteka dzięki dotacji finansowej od Fundacji Orange korzysta z bezpłatnego dostępu do Internetu, posiada cztery komputery podłączone do sieci.

Gmina Fabianki, należy również do Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Dorzecza Zgłowiączki, którego jednym z celów strategii jest ożywienie życia kulturalno-sportowego.

STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA DORZECZA ZGŁOWIĄCZKI

Pod względem administracyjnym obszar LGD tworzy 13 jednostek gminnych na południu województwa kujawsko-pomorskiego, wchodzących w skład powiatu włocławskiego, wśród których znajdują się:

- ✓ 5 gmin o statusie miejsko-wiejskim: Brześć Kujawski, Chodecz, Izbica Kujawska, Lubień Kujawski, Lubraniec,
- ✓ 5 gmin o statusie wiejskim: Baruchowo, Boniewo, Choceń, Kowal, Włocławek, **Fabianki**, Lubanie,
- ✓ 1 miasto: Kowal.

Wśród celów ogólnych strategii wyróżniamy:

1. Stworzenie warunków powstawania miejsc pracy poprzez wykorzystanie zasobów z obszaru Stowarzyszenia LGD Dorzecza Zgłowiączki.
2. Rozwój funkcji turystycznej poprzez efektywne wykorzystanie i wypromowanie posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych.
3. Ożywienie życia kulturalnego i sportowego obszaru LGD.

Środki finansowe w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” zostały przeznaczone na realizację następujących działań:

1. Odnowa i rozwój wsi,
2. Małe projekty,
3. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
4. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw.

Na terenie Gminy Fabianki w ramach działania Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Dorzecza Zgłowiączki zrealizowano następujące inwestycje:

- budowę boiska sportowego wielofunkcyjnego o nawierzchni poliuretanowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy Szkole Podstawowej w Cypriance,

Celem inwestycji jest ożywienie życia kulturalnego i sportowego obszaru Lokalnej Grupy Działania Dorzecza Zgłowiączki poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz aktywizację mieszkańców miejscowości Cyprianka.

- odbudowę ścieżki spacerowej w miejscowości Szpetal Górny

Celem operacji jest rozwijanie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej poprzez odbudowę istniejącej ścieżki spacerowej w miejscowości Szpetal Górny.

- remont połączony z modernizacją budynku świetlicy wiejskiej w Naslegniewie

Umożliwienie mieszkańcom wsi rozwijania aktywności społeczności lokalnej, przez remont połączony z modernizacją oraz udostępnienie budynku świetlicy wiejskiej.

- remont świetlicy wiejskiej w Chelmicy Dużej

Celem operacji jest umożliwienie mieszkańcom wsi oraz członkom Koła Gospodyń Wiejskich kultywowania lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego poprzez remont oraz udostępnienie świetlicy.

- remont świetlicy wiejskiej w Chelmicy Małej

Celem operacji jest umożliwienie mieszkańcom wsi kultywowania lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego poprzez remont oraz udostępnienie świetlicy.

- rozbudowę i adaptację budynku ochotniczej straży pożarnej na świetlicę wiejską, wymiana pokrycia dachowego wraz z wzmocnieniem konstrukcji więźby dachowej

Umożliwienie mieszkańcom wsi uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych wsi poprzez rozbudowę i adaptację istniejącego budynku ochotniczej straży pożarnej na świetlicę wiejską oraz jej udostępnienie.

W ramach ożywienia życia kulturalnego i sportowego obszaru LGD, organizowanych jest wiele spotkań, konferencji, pokazów kulinarnych, konkursów oraz różnego typu wydarzeń sportowych m.in. turniej piłki nożnej czy siatkowej.

7.6.6. Turystyka i sport

We współczesnej turystyce konglomerat cech, różnorodność rodzajowa walorów turystycznych i możliwość ich wielostronnego wykorzystania turystycznego, stanowią ważne kryteria atrakcyjności turystycznej. Gmina Fabianki charakteryzuje się występowaniem wielu atrakcyjnych turystycznie obiektów kultury materialnej - kościoły, dwory i parki podworskie. Na terenie gminy występują także obiekty zabytkowe w postaci figur, cmentarzy, zabytkowych alei i szpalerów drzew, obiektów techniki, obiektów budownictwa murowanego i drewnianego, a także znaczna ilość stanowisk archeologicznych.

Na terenie gminy istnieją bardzo dobre warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, głównie nad jeziorem Chełmickim, z plażą i pomostem do kąpieli oraz przepływającą przez nie rzeką Chełmiczką, a w południowo-wschodniej części przebiegającym Świętym Strumieniem. Do jeziora przylega około 5,30 ha gruntów, na których znajduje się boisko sportowe i zaplecze do organizowania imprez kulturalnych i rozrywkowych. W Dolinie rzeki Chełmiczki występują kompleksy roślinności łąkowej i ostoje zwierzyny przywodnej głównie wydry.

Uwarunkowania gminy z zakresie turystyki predysponują ją do:

- turystyki krajoznawczej głównie o charakterze tranzytowym (zwiedzanie dóbr kultury);
- turystyki pobytowej, głównie w formie indywidualnej zabudowy letniskowej,
- rozwojem turystyki wodnej nad akwenem zalewu rzeki Chełmiczki wpadającej do zbiornika Włocławskiego i kompleksu gruntów rolnych nad jej brzegami.

Obiekty sportowe

Na terenie gminy funkcjonuje kilka ogólnodostępnych obiektów sportowych:

- przyszkolny kompleks sportowy w Fabiankach: pełnowymiarowa sala gimnastyczna, boisko akrylowe, bieżnia tartanowa i boisko trawiaste do piłki nożnej;
- przyszkolny kompleks sportowy „Orlik 2012” w Nasiegniewie: boisko do piłki nożnej, boisko do piłki koszykowej i siatkowej;
- przyszkolny kompleks sportowy w Cyprianie: hala widowiskowo - sportowa oraz boisko wielofunkcyjne do piłki nożnej, siatkowej i koszykowej.

W gminie działają dwa Gminne Kluby Sportowe „Cukrownik” – Fabianki i „CHEKO” – Skórzno, w skład których wchodzi seniorzy, juniorzy młodsi i trampkarze. Ponadto od wielu lat istnieją również uczniowskie kluby sportowe UKS „Cyprianka” i UKS „Kormoran”.

Rekreacja

- Na terenie Gminy Fabianki ochroną objęte są **parki wiejskie** w Fabiankach, Szpetalu Górnym, Chełmicy Dużej mające funkcję rekreacyjno - wypoczynkową.
- **Ośrodek Jeździecki w Bogucinie** to idealne miejsce dla miłośników koni i wszystkich, którzy lubią przebywać w otoczeniu przyrody. W ofercie ośrodka znajdują się zajęcia z instruktorem, treningi sportowe oraz możliwość dzierżawy koni. W Ośrodku Jeździecki w Bogucinie systematycznie odbywają się zawody, w których biorą udział jeźdźcy z całej Polski.
- **Ośrodek Edukacji Historycznej „Gród Gawra”** istnieje od 1995 roku. O lokalizacji zdecydował potężny, prastary dąb, rosnący na środku 2,5 ha działki. Bagno zostało zamienione w staw, a na brzegu zbudowano niewielki zamek z cegły i kamienia. Na terenie ośrodka znajdują się dwie chaty biesiadne, wieże bramne oraz palisady okolonie suchą fosą. W grodzie znajduje się mała kuchnia, miejsce ogniskowe oraz wędzarnia do przyrządzania smacznych posiłków. Ozdobą posiadłości są rzeźby drewniane przedstawiające: niedźwiedzia, wojownika i starostłowińskiego boga Światowida. Pobyt w grodzie urozmaicają wojowie i rycerze, którzy prezentują pokazy walk średniowiecznych, kulturę rycerską oraz warsztaty rzemieślnicze. Goście mają możliwość spróbowania swoich sił w strzelaniu z łuku i kuszy.
- **Łowisko wędkarskie Cyprianka.**
- Fragment prawobrzeżnej **części Wiślanej Trasy Rowerowej w kujawsko - pomorskim**. Trasa biegnie wzdłuż rzeki Wisły stanowiącej zachodnią granicę gminy Fabianki. Trasa prezentuje walory turystyczne doliny Wisły i przylegających do niej terenów. Wiślana trasa biegnie przez obszary ujęte w europejskim systemie obszarów ochrony przyrody Natura 2000. Uważni obserwatorzy mają szansę zobaczyć na trasie szlaku wielu przedstawicieli rzadkich lub chronionych gatunków.
- Przez obszar gminy Fabianki (m. Cyprianka, m. Chełmica Duża) przebiega **czarny szlak rowerowy** Toruń - Osiek - Bobrowniki - Zaduszniki - Dobrzyń nad Wisłą.

Inne atrakcje turystyczne

Dla podniesienia ogólnej atrakcyjności turystycznej bardzo istotne znaczenia ma liczba i rodzaj organizowanych dla turystów atrakcji. Do atrakcji tych należą przede wszystkim różnego rodzaju imprezy:

- dożynki gminno - parafialne,

- pikniki rodzinne,
- gminne imprezy rekreacyjne,
- zawody sportowe, jeździeckie, mityngi lekkoatletyczne.

7.6.7. Działalność gospodarcza

Z zestawionych poniżej danych wynika, że:

- najwięcej podmiotów gospodarki narodowej należało do sektora prywatnego, co stanowiło średnio 98,5% wszystkich podmiotów;
- w sektorze publicznym funkcjonowało jedynie średnio 1,5% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej;
- liczba podmiotów w latach 2010 – 2020 była zróżnicowana, największy wzrost nastąpił w 2019 roku o 50 podmiotów gospodarki narodowej w stosunku do poprzedniego roku;
- w sektorze prywatnym najwięcej jest podmiotów należących do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – 85,5% podmiotów z sektora prywatnego;
- w sektorze prywatnym najmniej jest spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego – zaledwie 0,31% podmiotów z tego sektora.

Tabela 28. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sektorów własnościowych w gminie Fabianki

Rok		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed. gosp.	846	880	909	945	985	980	986	1 016	1 012	1 062	1 121
Sektor publiczny												
sektor publiczny ogółem	jed. gosp.	16	16	16	14	14	14	15	13	12	13	11
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	jed. gosp.	13	13	13	11	11	11	12	10	9	9	7
Sektor prywatny												
sektor prywatny ogółem	jed. gosp.	830	864	893	931	971	964	971	1 003	999	1 049	1 109
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed. gosp.	707	739	759	793	826	820	819	849	864	909	964
spółki handlowe	jed. gosp.	39	41	46	47	46	49	53	55	39	42	44
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed. gosp.	5	4	4	4	4	4	3	3	0	0	0
spółdzielnie	jed. gosp.	5	5	5	5	5	5	5	5	3	3	3
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed. gosp.	20	20	21	23	23	25	27	27	24	27	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 - 2020 r.

Według danych zamieszczonych w poniższej tabeli, odnoszących się do podziału podmiotów gospodarki narodowej PKD 2007 w latach 2010 – 2020, wynika, że:

- najwięcej podmiotów należało do sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle, sekcja stanowiła 29,7% ogółu;
- najmniej podmiotów należało do sekcji B górnictwo i wydobywanie – sekcja stanowiła zaledwie 0,1% ogółu.

Tabela 29. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 w latach 2010 – 2020 w gminie Fabianki

Rok		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	jed.	846	880	909	945	985	980	986	1 016	1 012	1 062	1 121
	gosp.											
Sekcja A	jed. gosp.	35	33	33	34	33	32	34	33	29	30	29
Sekcja B	jed. gosp.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sekcja C	jed. gosp.	73	71	78	72	79	80	77	69	62	66	70
Sekcja D	jed. gosp.	7	7	7	7	6	6	6	6	6	4	4
Sekcja E	jed. gosp.	5	5	6	5	5	6	5	5	6	5	4
Sekcja F	jed. gosp.	130	143	150	148	157	161	158	183	182	199	213
Sekcja G	jed. gosp.	277	278	285	301	295	285	295	294	282	287	299
Sekcja H	jed. gosp.	68	67	63	69	73	73	72	69	71	78	82
Sekcja I	jed. gosp.	19	25	24	25	23	24	23	23	25	24	28
Sekcja J	jed. gosp.	11	12	17	17	20	16	14	16	18	20	21
Sekcja K	jed. gosp.	29	33	31	30	32	34	35	38	38	39	42
Sekcja L	jed. gosp.	13	13	13	13	13	13	13	13	16	16	17
Sekcja M	jed. gosp.	43	51	51	56	62	64	69	74	75	82	96
Sekcja N	jed. gosp.	11	13	17	20	19	18	18	19	24	26	26
Sekcja O	jed. gosp.	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Sekcja P	jed. gosp.	22	26	28	27	30	32	32	30	28	30	29
Sekcja R	jed. gosp.	18	18	16	19	22	23	23	24	24	22	23
Sekcja S i T	jed. gosp.	1	38	43	49	59	54	51	51	54	59	60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 - 2020 r.

Oznaczenie sekcji PKD 2007:

- Sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;
- Sekcja B - górnictwo i wydobywanie;
- Sekcja C – przetwórstwo przemysłowe;
- Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- Sekcja E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją;
- Sekcja F – budownictwo;
- Sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle;
- Sekcja H – transport i gospodarka magazynowa;
- Sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi;
- Sekcja J – informacja i komunikacja;
- Sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
- Sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;
- Sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna;
- Sekcja N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca;
- Sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne;
- Sekcja P – edukacja;
- Sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna;
- Sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją;
- Sekcja S i T – działalność organizacji członkowskich, naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia można podzielić na dwa rodzaje:

- ✓ naturalne – wynikające z uwarunkowań przyrodniczych,
- ✓ antropogeniczne – będące wynikiem działalności człowieka.

Zapobieganie zagrożeniom w sferze gospodarki przestrzennej możliwe jest w zakresie:

- planowania nowych lokalizacji zakładów mogących stwarzać zagrożenia, na terenach o podobnej funkcji, co oznacza utworzenie stref funkcjonalnych, a tym samym pozwala na oddzielenie obszarów przemysłowych od terenów wymagających ochrony – tereny mieszkaniowe;
- stworzenia możliwości komunikacji bezkolizyjnej na trasach transportu TŚP;
- stosowania przepisów odrębnych (np. ochrony przeciwpożarowej) w planach zagospodarowania przestrzennego.

Jednym z zagrożeń naturalnych na terenie Gminy Fabianki jest rzeka Wisła. Jej położenie w zachodnich granicach gminy wiąże się z ewentualnymi powodziąmi, podtopieniami oraz dopływem nieznanymi zanieczyszczeń. Ponadto na terenie gminy występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych, zlokalizowane w południowej części gminy.

W większości zagrożeń katastrofalnych nie można przeciwdziałać w sferze planowania przestrzennego, a jedynie można niwelować ich skutki poprzez działanie właściwych służb ratowniczych i szybkiego reagowania. Ważnym źródłem zagrożenia (w przypadku awarii) stanowi transport drogowy materiałów niebezpiecznych, w tym głównie przewóz paliw płynnych autocysternami. Natężenie ruchu drogowego w obrębie gminy jest zróżnicowane; największe na drodze krajowej i wojewódzkiej, gdzie potencjalnie największa jest możliwość wystąpienia zagrożeń nadzwyczajnych, a najmniejsze na drogach gminnych. Przez teren Gminy Fabianki – drogą krajową Nr 67 przewożone są materiały niebezpieczne takie jak: paliwa płynne, amoniak czy chlor. Punktowymi źródłami skażenia środowiska przyrodniczego mogą być substancje ropopochodne, zagrożenie pożarem, w przypadkach awaryjnych zagrożeniem są także stacje paliw lokalizowane przy drogach.

Na terenie Gminy Fabianki poważne awarie mogą być również związane z transportem rurociągami dalekosiężnymi substancji ropopochodnych oraz gazu. Z funkcjonowaniem naftociągu na terenie gminy związane są zagrożenia tj. wybuch, pożar lub wyciek substancji ropopochodnych do gruntu. Awaria sieci gazowej może powstać w wyniku

rozszerzenia się gazociągu lub uszkodzenia urządzeń w stacjach gazowych. Awarii może towarzyszyć nieplanowy wyciek gazu i stwarzanie niebezpieczeństwa wybuchu oraz pożaru.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

a) ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE

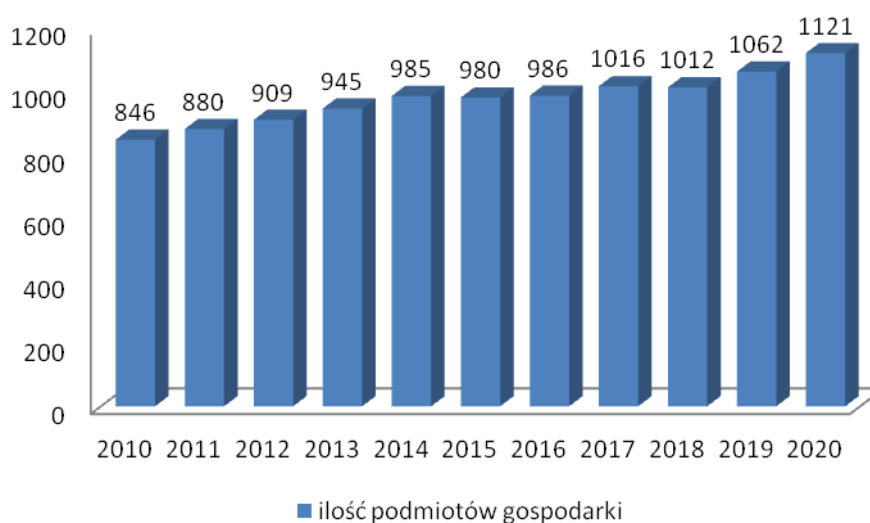
9.1 Analiza ekonomiczna

Rozwój przestrzenny Gminy Fabianki opiera się w dużej mierze na uwarunkowaniach ekonomicznych i koncentruje się w największych miejscowościach, do których zaliczają się: Fabianki, Nasiegniewo, Skórzno, Szpetal Górny, Cyprianka, Chełmica Cukrownia, Bogucin.

Na obszarze gminy podstawowym źródłem utrzymania ludności jest praca w rolnictwie. Z danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 wynika, że najwięcej gospodarstw domowych utrzymuje się z działalności rolniczej.

Analiza zmieniającej się liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010 - 2020 wskazuje tendencję rosnącą. Wyjątkiem jest rok 2014 i 2017, gdzie ilość podmiotów jest większa od ilości w roku następnym. W latach 2010 - 2020 najwięcej podmiotów należało do sekcji G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Wykres 15. Podmioty gospodarki narodowej ogółem zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2010 - 2020 w Gminie Fabianki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 - 2020 r.

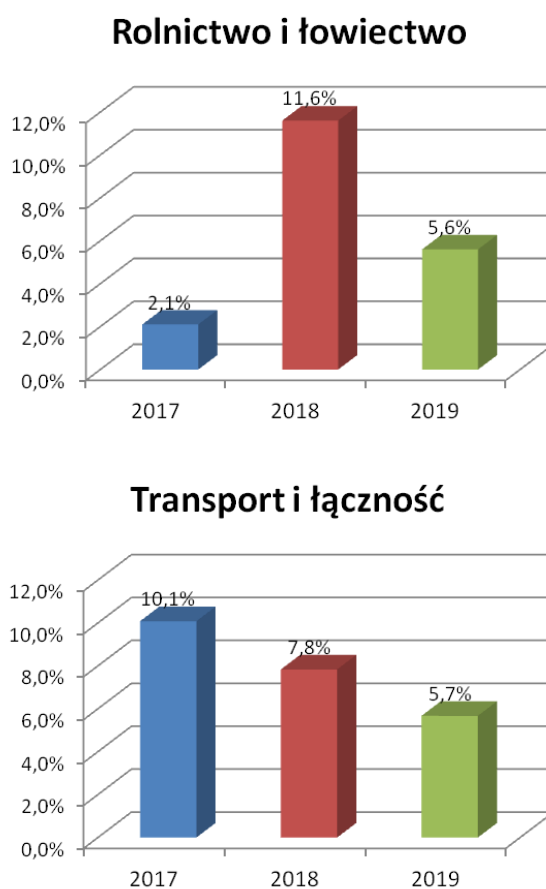
Z wyznaczonej na powyższym wykresie prognozowanej linii trendu można przypuszczać, że w przyszłości liczba podmiotów gospodarki narodowej będzie wzrastać i tym samym można spodziewać się wzrastającej liczby obiektów usługowych.

Rozwój lokalny - finansowanie

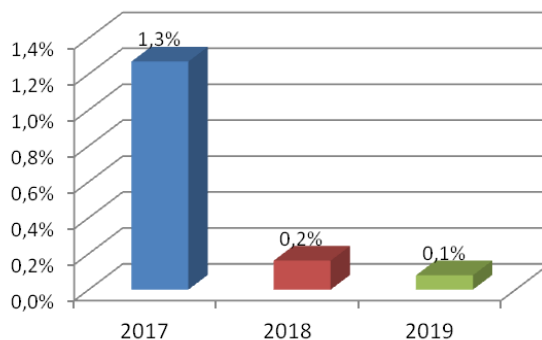
W procesie strategicznego zarządzania gminą finanse odgrywają podstawową rolę. Możliwości finansowe gminy w ścisłym powiązaniu z jakością zarządzania stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w kierunku jak najbardziej pożądanym, akceptowanym społecznie i ekonomicznie, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

Między rozwojem lokalnym, a finansami gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania. Gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy. Na poniższych wykresach przedstawiono jak kształtowały się wydatki budżetu gminy w latach 2017 - 2019.

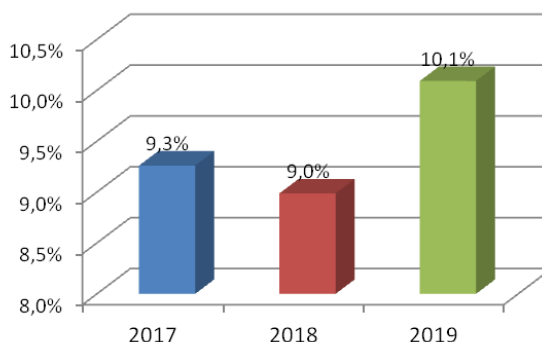
Wykres 16. Wydatki budżetu gminy wg działów w %

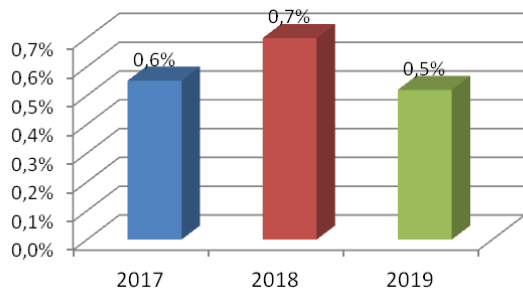
Gospodarka mieszkaniowa

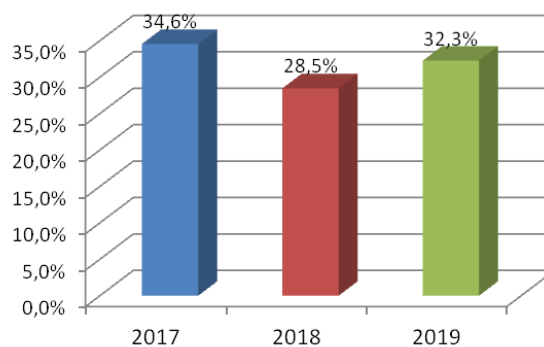
Administracja publiczna

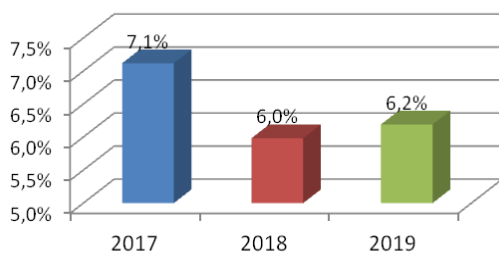
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

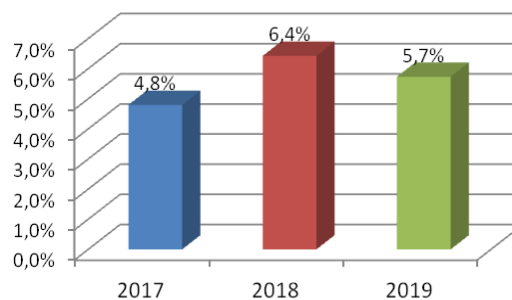
Oświata i wychowanie

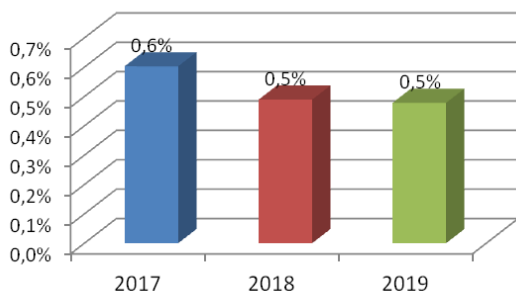
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

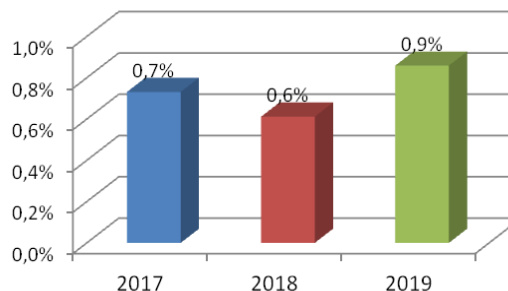
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

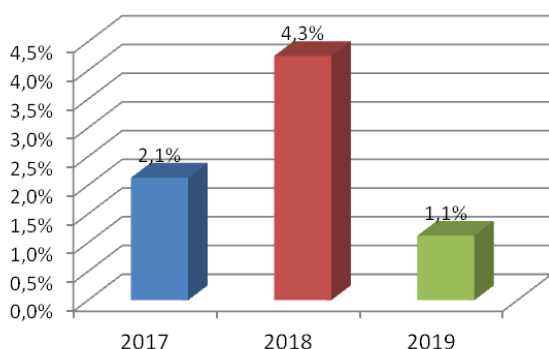
Edukacja i opieka wychowawcza

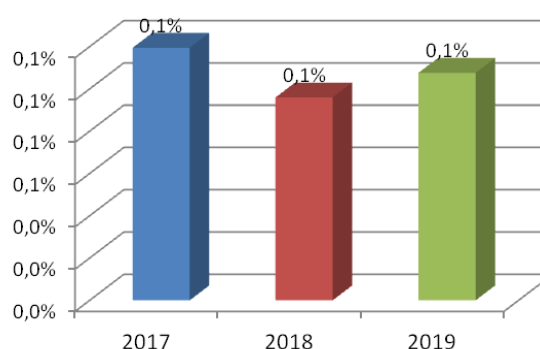
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

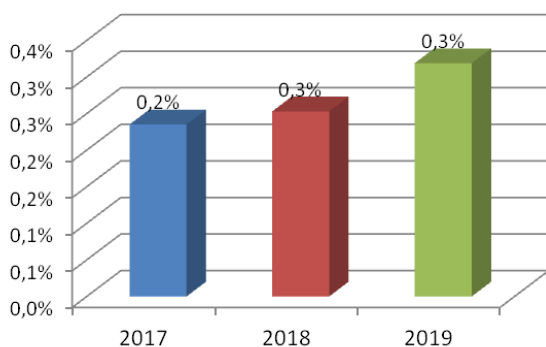
Kultura fizyczna

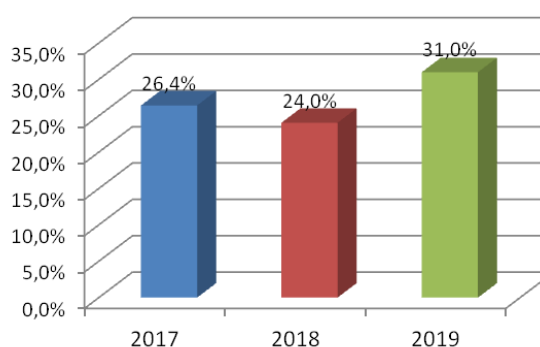
Działalność usługowa

Ochrona zdrowia

Pozostałe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 - 2019 r.

Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w latach 2017 - 2019 były zróżnicowane i wynosiły w 2017 – 4 128,94 zł, w 2018 – 4 486,06 zł, a w roku 2019 - 4 225,08 zł. W strukturze wydatków budżetowych Gminy Fabianki można zauważyć następujące relacje i proporcje:

- w latach 2017 - 2019 największy udział wydatków odnotowano na oświatę i wychowanie;
- najmniej wydatków zarejestrowano w działalności usługowej w latach 2017 - 2019, w kulturze fizycznej i w gospodarce mieszkaniowej w 2019 r.;

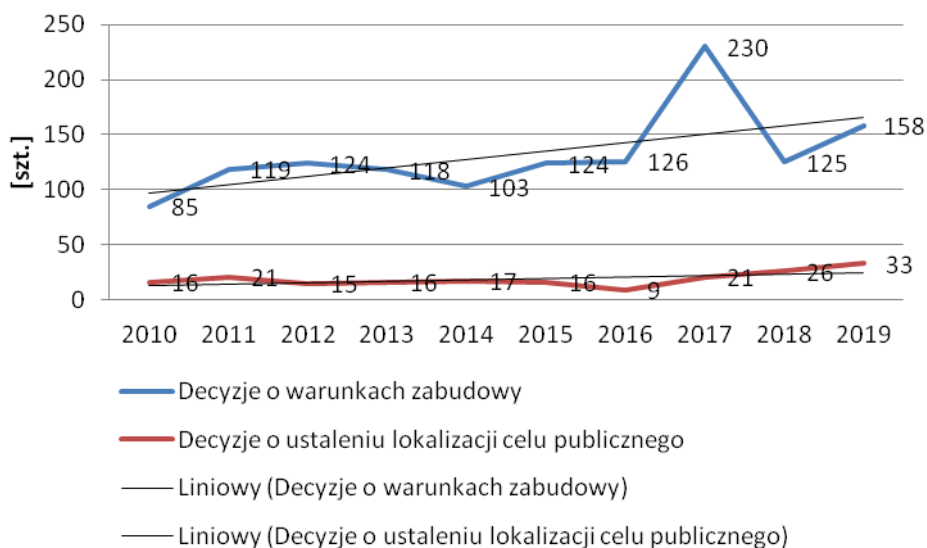
- w 2018 roku na drugim miejscu pod względem wydatków znajduje się rolnictwo i łowiectwo w kwotę na poziomie 11,6%,
- znaczny udział w wydatkach gminy miały wydatki związane z funkcjonowaniem administracji publicznej, wynosiły one odpowiednio 9,3% w 2017 r., 9,0% w 2018 r. i 10,1% w 2019 r.;
- na uwagę zasługuje zmniejszająca się kwota wydatków na gospodarkę mieszkaniową gdzie wydatki wynosiły w 2017 r. 1,3%, a w 2019 r. 0,1 %,
- spadek kwoty wydatków odnotowano również dla edukacji i opieki wychowawczej, gdzie udział tej grupy wydatków spadł z 0,60% w 2017 r. do 0,48% w 2019 r.,
- nieduży wzrost można było zaobserwować w zakresie ochrony zdrowia, gdzie udział tej grupy wydatków wzrósł z 0,24% w 2017 r. do 0,32% w 2019 r.;
- największy spadek odnotowano na transport i łączność, gdzie udział tej grupy wydatków spadł z 10,1% w 2017 r. do 5,7% w 2019 r.,

Z przeprowadzonej powyżej analizy wydatków budżetu gminy można wywnioskować że gmina rozwija się w zakresie administracji publicznej, ponieważ przeznaczana na nią coraz większą część swojego budżetu. Zdecydowanie coraz mniej nakładów kierowane jest na transport i łączność. Duży nacisk kładziony jest na oświatę i wychowanie, co zwiększa możliwości kształcenia się społeczeństwa.

Gospodarowanie przestrzenią

Szczególnie istotną rolę na rozwój gminy odgrywa polityka przestrzenna. Na szczeblu gminnym instrumentem, dzięki któremu możliwe jest efektywne wykorzystanie przestrzeni i zarządzanie nią, są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W Gminie Fabianki aktualnie obowiązują dwa plany miejscowe dla obszaru działek Nr 326/13 przy ul. Wiślanej i działki Nr 348/8 i 348/14 we wsi Szpetal Górny oraz dla obszaru lokalizacji Głównego Punktu Zasilania 110/15/KV we wsi Zarzeczewo, Gmina Fabianki. Natomiast głównym narzędziem wykorzystywanym w gminie są decyzje o warunkach zabudowy.

Na poniższym wykresie przedstawione zmieniającą się liczbę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji celu publicznego w latach 2010-2019.

Wykres 17. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w latach 2010 - 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 - 2019 r.

Największą ilość decyzji o warunkach zabudowy wydano w 2017 roku - 230, a najmniejszą w 2010 roku - 85. Największą ilość decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydano w 2019 roku – 33, a najmniejszą w 2016 roku – 9. Z wyznaczonych na wykresie linii trendu można zaobserwować wzrost wydawanych decyzji zarówno o warunkach zabudowy jak i o ustaleniu lokalizacji celu publicznego. W związku z powyższym można prognozować, że w najbliższych latach wzrost ten będzie się zwiększał i będzie spowodowany coraz większą liczbą mieszkańców, którzy będą chcieli stawiać nowe budynki, a także wzrostem potrzeb i wymagań społeczeństwa w zakresie usług i infrastruktury.

Korzyścią dla ładu przestrzennego Gminy Fabianki byłoby przystąpienie do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Rozwój zabudowy w gminie opiera się o wydawane decyzje, które powinny być jedynie uzupełnieniem miejscowego planu zagospodarowania, a nie go zastępować. Duża liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy, przy znikomej ilości miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest zagrożeniem ładu przestrzennego, a w konsekwencji - zagospodarowania gminy. W przypadku Gminy Fabianki, gdzie obowiązują dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego rolę decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego należy ocenić jednak pozytywnie. Nie zagrażając w tak dużym zakresie ładowi przestrzennemu, decyzje te wiążą się z polepszaniem warunków prowadzenia działalności gospodarczej (zwiększeniem poziomu infrastruktury technicznej) i nawet duża ich liczba pozytywnie wpływa na rozwój lokalny i regionalny w gminie. Przy uwzględnieniu wszystkich uwarunkowań związanych z możliwościami finansowymi gminy i długim czasem uchwalania

planu miejscowego - mimo wszystko w pełni zasadne wydaje się określenie, że duża liczba wydawanych decyzji jako barierą w rozwoju gminy.

Mocne strony	Słabe strony
- rośnie liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON, - wspieranie rozwoju lokalnych firm, - korzystanie ze środków unijnych,	- zamaskowane bezrobocie w rolnictwie, - rozdrobnienie gospodarstw rolnych, - wysoki udział sektora rolnictwa w gospodarce, - znikoma liczba miejscowych planów na terenie gminy w porównaniu do liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy,

9.2 Analiza środowiskowa

Środowisko przyrodnicze Gminy Fabianki ma duży wpływ na jej rozwój i zagospodarowanie przestrzenne.

Do pozytywnych elementów uwarunkowań środowiskowych można zaliczyć:

- położenie Gminy nad rzeką Wisłą;
- duży udział gruntów rolnych;
- możliwość wykorzystania naturalnych zasobów gminy dla rozwoju turystyki.

Należy jednak zauważyć, że położenie nad Wisłą jest również elementem przyrodniczym ograniczającym lokalizację nowej zabudowy, tak samo jak występowanie:

- terenów leśnych;
- gruntów ornych I-III klasy;
- form ochrony przyrody.

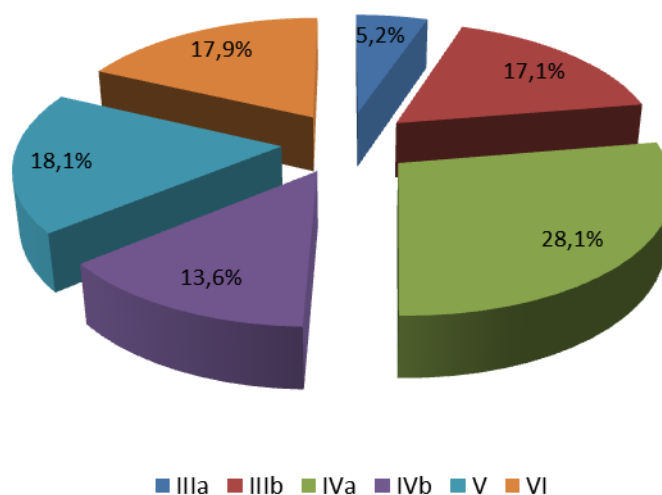
Ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną środowiska jest niezależne od posiadania tytułu prawnego do nieruchomości, i podobnie jak inne ograniczenia, dotyczy także najsilniejszego prawa do nieruchomości jakim jest własność. Należy w tym miejscu podkreślić, iż ograniczenia związane z ochroną środowiska potrafią w bardzo dotkliwy sposób ograniczyć korzystanie z nieruchomości, a w niektórych sytuacjach praktycznie uniemożliwić korzystanie z niej.

Grunty rolne i leśne

Ze względu na wysoki udział użytków rolnych w Gminie Fabianki ma ona charakter typowo rolniczy. Powierzchnia geodezyjna użytków rolnych wynosi 5 091 ha, co stanowi 67,13% powierzchni ogółu. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 1 641 ha, co stawia je na drugim miejscu w strukturze użytkowania gruntów w gminie i wynosi 21,64%.

Pozostałe grunty zajmują 852 ha, czyli 11,23% całkowitej powierzchni gminy. Najwięcej użytków rolnych zajmują grunty orne – ok. 4 044,9 ha, co stanowi 79,45%. Na terenie Gminy Fabianki nie występują gleby orne I i II klasy. Grunty klas bonitacyjnych IIIa i IIIb stanowią wysoki udział i zajmują łącznie 22,3% ogółu powierzchni gruntów ornych.

Wykres 18. Grunty orne wg klas bonitacyjnych

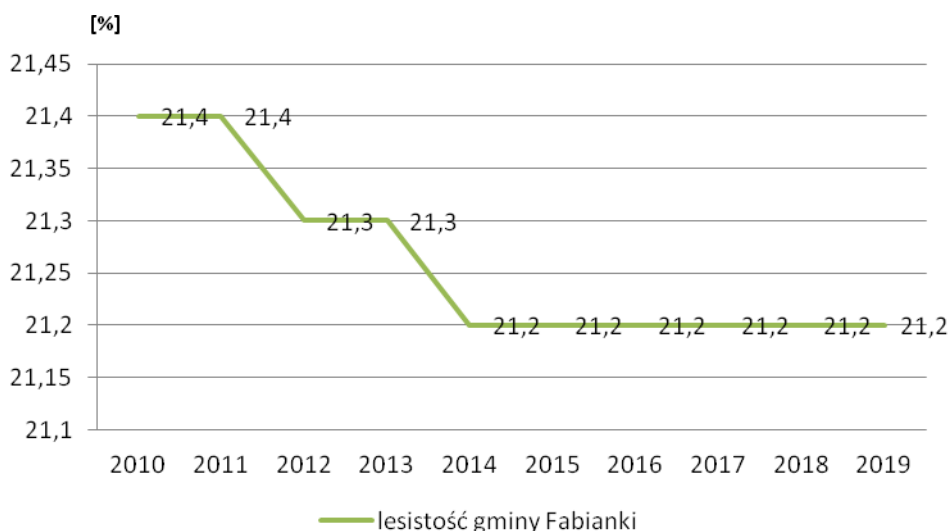

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego we Włocławku.
Stan na 15.12.2021 r.*

W ostatnich latach można zaobserwować spadek udziału procentowego użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. W 2014 roku użytki rolne miały powierzchnię 4 065,7 ha, co stanowiło 67,66%, a w 2021 roku mają powierzchnię 4 044,9 ha, co stanowi 67,13%. W związku z powyższym udział procentowy użytków rolnych spadł o 0,53% w porównaniu z rokiem 2014.

Powierzchnia ogólna lasów na terenie Gminy Fabianki w ostatnich latach systematycznie malała. Według danych z GUS powierzchnia lasów ogółem w 2019 roku wynosiła 1 604,9 ha.

Wykres 19. Lesistość Gminy Fabianki w latach 2010–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2010 – 2019r.

Z powyższego wykresu wynika, że lesistość w Gminie Fabianki na przestrzeni 10 lat zmalała. W latach 2010 – 2011 kształtowała się na stałym poziomie tj. 21,5%, następnie zmalała o 0,1% i przez dwa lata była na poziomie 21,3%, po czym kolejny raz zmalała o 0,1% i utrzymywała się na stałym poziomie – 21,2%, aż do 2019 roku. Główne przyczyny zmniejszania się powierzchni lasów to procesy deforestacyjne (wylesiania) związane z: tworzeniem pól i pastwisk, przetwórstwem drewna, opałem, przygotowywaniem terenów pod zabudowę głównie mieszkaniową jednorodziną. Dodatkowo pożary oraz zmiany klimatyczne i zanieczyszczenia są źródłem kurczenia się powierzchni lasów. Fragmentaryzacja lasów prowadzi do: zmniejszenia bioróżnorodności, zakłóceń stosunków wodnych, wzmożenia erozji gleby.

Należy zastosować ochronę gruntów rolnych polegającą na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi; rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze; zachowaniu torfowisk i oczek wodnych, jako naturalnych zbiorników wodnych; ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. Natomiast ochrona gruntów leśnych powinna opierać się na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej

i ruchów masowych ziemi; przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej; poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych w skutek działalności nieleśnej; poprawianiu ich

wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności; ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

W Polsce lasy są chronione i nie można tam nic budować, oprócz budynków, budowli i urządzeń wymienionych w przepisach odrębnych. Zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 ze zm.) „w lasach ochronnych mogą być wznoszone budynki i budowle służące gospodarce leśnej, obronności lub bezpieczeństwu państwa, oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia oraz urządzenia służące turystyce”.

Zgodnie z ww. Ustawą przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby. Zgoda na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne następuje tylko w procedurze sporządzania miejscowego planu.

Ochrona gruntów rolnych realizowana jest na dwóch poziomach. Pierwszy poziom odbywa się z zastosowaniem procedury planistycznej, czyli przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne poprzez uchwalenie (lub zmianę) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Drugi poziom stanowi wydanie decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntu rolnego z produkcji rolniczej.

Według ustawodawcy, na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów, jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przepis ten wskazuje ogólne przesłanki, jakimi powinien kierować się organ administracji publicznej, przeznaczając określone grunty na cele nierolnicze i nieleśne. Stanowi on swoiste wytyczne dotyczące ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym odnośnie do ograniczania skutków ujemnego oddziaływania na grunty.

Przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klasy I – III – wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. W związku z wejściem nowelizacji ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I – III nie wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, wówczas gdy spełnią łącznie poniższe warunki:

- co najmniej połowa powierzchni każdej zwartej części gruntu zawiera się w obszarze zwartej zabudowy;
- położone są w odległości nie większej niż 50 m od granicy najbliższej działki budowlanej;
- położone są w odległości nie większej niż 50 metrów od drogi publicznej;
- ich powierzchnia nie przekracza 0,5 ha, bez względu na to, czy stanowią jedną całość, czy stanowią kilka odrębnych części.

Wprowadzona nowelizacja Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 2015 roku zwiększa ochronę gruntów rolnych najbardziej wartościowych rolniczo, ale w praktyce łączne spełnienie ww. warunków jest trudne do zrealizowania, a warunki zostały tak skonstruowane, aby uzupełniać istniejącą już zabudowę.

Przytaczana ustawa ma na celu ograniczenie do minimum działalności człowieka na terenach leśnych i rolnych wysokich klas bonitacyjnych i tym samym wprowadza duże ograniczenia w ich zabudowie.

Formy ochrony przyrody

Przyroda ze swej istoty stanowi element przestrzeni, stąd też racjonalne korzystanie z zasobów i walorów danego terenu musi uwzględniać potrzeby ochrony przyrody. Ochronie przyrody służą przede wszystkim formy ochrony przyrody, ustanowione w trybie i na zasadach ustawy o ochronie przyrody.

Różnorodność formy ochrony przyrody, występujących na terenie gminy również wpływa na ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy. W granicach gminy znajduje się:

- fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej,
- obszary Natura 2000:
  - ostoja siedliskowa (Cyprianka PLH040013),
  - ostoja siedliskowa (Włocławska Dolina Wisły PLH040039),
  - ostoja ptasia (Dolina Dolnej Wisły PLB040003),
- użytki ekologiczne.

Do każdej z form ochrony przyrody odnoszą się konkretne przepisy prawne, które wprowadzają określone ograniczenia mające zapewnić zamierzony efekt i cel tworzenia takiej formy ochrony przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej

Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej na terenie Gminy Fabianki zajmuje 1 164,27 ha, co stanowi 15,35% jej całkowitej powierzchni. OChK Niziny Ciechocińskiej został powołany Uchwałą nr XX/92/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Włocławku z dnia 15 czerwca 1983 r. Aktualnym aktem prawnym wytyczającym ograniczenia w zabudowie na OChK jest Uchwała Nr XI/257/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 6119). Zgodnie z ww. uchwałą na OChK Niziny Ciechocińskiej zakazuje się m.in.:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Wprowadzone zmiany w przytoczonej uchwale wiążą się z doprecyzowaniem przebiegu granic OChK Niziny Ciechocińskiej oraz uaktualnienia opisu tekstowego. Wytyczne przedstawione w uchwale mają na celu umożliwienie indywidualnego kształtowania polityki ekologicznej i racjonalnego zarządzania zasobami przyrodniczymi, w kontekście m.in. ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów, katalogu obowiązujących zakazów oraz odstęp od tych zakazów obowiązujących na terenie obszaru chronionego krajobrazu.

Obszary Natura 2000

Obszary Natura 2000 stanowią około 0,04% powierzchni Gminy Fabianki. Zasady zagospodarowania na obszarach Natura 2000 dzielą się na ogólne (dotyczące wszystkich obszarów) i szczegółowe (dostosowane do wymogów ochronnych każdego obszaru). Zgodnie z zapisanymi w art. 33 ustawy o ochronie przyrody generalnymi zasadami postępowania na obszarach Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności mogących:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami (z pewnymi zastrzeżeniami, które rozwinięto poniżej).

W polskim systemie prawa ochrony przyrody obszary Natura 2000 zostały potraktowane tak jak inne formy ochrony przyrody w tym sensie, że tworzy się dla nich plany ochrony określające możliwości i zakazy podejmowania działań.

Istotnym ustaleniem odnoszącym się do ochrony obszarów Natura 2000 jest to, że rozpatrywanie negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 ma być dokonywane

w szerszym kontekście – nie tylko poprzez ocenę wpływu pojedynczych działań, ale także poprzez rozpatrywanie kumulacji oddziaływań różnych planowanych działań.

Skutkiem zakazu negatywnego oddziaływania na siedliska i gatunki chronione na danym obszarze Natura 2000 jest konieczność każdorazowego poddawania projektowanych przedsięwzięć, i projektowanych dokumentów strategicznych, procedurze nazywanej oceną oddziaływania na środowisko i dokonanie w niej oceny wpływu projektowanych przedsięwzięć i rozwiązań zapisanych w projektowanych dokumentach strategicznych na te siedliska

i gatunki, dla ochrony których powołano obszar Natura 2000 oraz oceny integralności obszaru Natura 2000 i spójności sieci Natura 2000 (tzw. oceny habitatowej).

Umyślne nieprzestrzeganie zakazów obowiązujących na obszarach Natura 2000 (sformułowane ogólnie w art. 33 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody lub w sposób szczegółowy opisane w planie zadań ochronnych albo planie ochrony danego obszaru Natura 2000) jest traktowane jako wykroczenie zagrożone karą aresztu lub grzywną. Orzekanie w tych sprawach następuje na podstawie przepisów *Kodeksu postępowania w sprawach*

o wykroczenia.

W celu ochrony obszaru Natura 2000 ostoja siedliskowa Cyprianka został ustanowiony plan zadań ochronnych Zarządzeniem Nr 0210/29/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 27 września 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Cyprianka PLH040013 (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. poz. 2948).

Celem działań ochronnych wymienionych w ww. Zarządzeniu dla Strzebla błotnego *Eupallasella percnurus* jest:

- utrzymanie obecności i zwiększenie liczebności populacji strzebli błotnej,
- utrzymanie stanu siedliska (stanowisko w sąsiedztwie leśniczówki Łochocin),
- poprawa stanu siedliska (stanowisko w sąsiedztwie miejscowości Cyprianka).

Dla obszaru Natura 2000 ostoja ptasia Dolina Dolnej Wisły został ustanowiony plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1184).

Cele działań ochronnych na obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły przedstawiono w poniższej Tabeli.

Tabela 30. Cele działań ochronnych na obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i> (lęgowe)	Zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony FV.
2	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> (lęgowe)	1) utrzymanie liczebności populacji lęgowej na poziomie nie mniejszym niż 2 pary w granicach obszaru Natura 2000; 2) utrzymanie liczebności populacji korzystającej z żerowisk na terenie obszaru Natura 2000 na poziomie 10-12 par.
3	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> (zimujące)	Utrzymanie właściwego stanu ochrony populacji zimującej, w tym liczebności populacji zimującej na poziomie 40-150 osobników.
4	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) zachowanie istniejących siedlisk żerowych (łącznie min. 5000 ha); 3) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie min 65-75 par.
5	Derkacz <i>Crex crex</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych (łącznie minimum 5000 ha); 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 70-75 odzwyczajających się samców.
6	Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 600 par.
7	Rybitwa białoczarna <i>Sternula albifrons</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U2; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 130 par.
8	Rybitwa białowąsa <i>Chlidoniass hybrida</i> (lęgowe)	1) uzupełnienie stanu wiedzy o stanie ochrony gatunku w obszarze; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 7 par.
9	Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie min. 25 par.
10	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie

		30 par.
11	Jarzębatka <i>Sylvia atthis</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony FV; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 200 par.
12	Ohat <i>Tadorna tadorna</i> (lęgowe)	1) zachowanie siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 5 par.
13	Nurogęs <i>Mergus merganser</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 50 par.
14	Nurogęs <i>Mergus merganser</i> (zimujące)	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie 2100 osobników.
15	Ostrygojad <i>Haematopus ostralegus</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 1 pary.
16	Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 70 par.
17	Brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i> (lęgowy)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 10 par.
18	Mewa siwa <i>Larus canus</i> (lęgowa)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowiskowych w dotychczasowym stanie ochrony FV; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 15 par.
19	Mewa srebrzysta <i>Larus argentatus</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony FV; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 30 par.
20	Trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony FV; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie

		150 par.
21	Brzegówka <i>Riparia riparia</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony U1; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 5500 par.
22	Remiz <i>Remiz pendulinus</i> (lęgowe)	1) uzupełnienie stanu wiedzy o stanie ochrony gatunku w obszarze; 2) utrzymanie liczebności gatunku w obszarze na poziomie 90 par.
23	Dziwonia <i>Carpodacus erythrinus</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących siedlisk lęgowych i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony FV; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 120 par.
24	Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i> (przelotne)	Utrzymanie liczebności na poziomie 8000 osobników.
25	Krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i> (zimujące)	Utrzymanie liczebności na poziomie 30 000 osobników.
26	Gągoł <i>Bucephala clangula</i> (zimujące)	Utrzymanie liczebności na poziomie 14 000 osobników.
27	Czajka <i>Vanellus</i> (przelotne)	Utrzymanie liczebności na poziomie 15 000 osobników.
28	Kulik wielki <i>Numenius arquata</i> (przelotne)	Utrzymanie liczebności na poziomie 1000 osobników.
29	Żuraw <i>Grus grus</i> (lęgowe)	1) zachowanie istniejących lęgowisk i żerowych w dotychczasowym stanie ochrony FV; 2) utrzymanie liczebności populacji lęgowej w obszarze na poziomie 55 par.
30	Żuraw <i>Grus grus</i> (przelotne)	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie 3 500 osobników.
31	Siewka złota <i>Pluvialis apricaria</i> (przelotne)	Utrzymanie liczebności na poziomie 8000 osobników.

Źródło: Załącznik nr 4 - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1184).

Dla obszaru Natura 2000 ostoja siedliskowa Włocławska Dolina Wisły został ustanowiony plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska Bydgoszczy z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia planu zadań

ochronnych dla obszaru Natura 2000 Włocławska Dolina Wisły PLH040039 (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. poz. 2698).

Cele działań ochronnych na obszarze Natura 2000 Włocławska Dolina Wisły przedstawiono w poniższej Tabeli.

Tabela 31. Cele działań ochronnych na obszarze Natura 2000 Włocławska Dolina Wisły

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	Niżowe i górskie świeże łąski użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000.
2	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (U1). Uzupełnienie stanu wiedzy zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000.
3	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albofragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> i olsy źródliskowe	Uzupełnienie stanu wiedzy zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000.
4	Ciepłolubne dąbrowy <i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000.
5	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Utrzymanie populacji we właściwym stanie (FV).
6	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku i stanie ochrony siedlisk w obszarze Natura 2000.
7	Minóg rzeczny <i>Lampetra fluviatilis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku i stanie ochrony siedlisk w obszarze Natura 2000 oraz utrzymanie warunków migracji gatunku.
8	Łosoś atlantycki <i>Salmo salar</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku i stanie ochrony siedlisk w obszarze Natura 2000 oraz utrzymanie warunków migracji gatunku.
9	Kiełb białopłetwy <i>Gobio albipinnatus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku i stanie ochrony siedlisk w obszarze Natura 2000, a następnie podjęcie stosownych działań ochronnych, po stwierdzeniu takiej potrzeby.
10	Boleń <i>Aspius aspius</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy na temat populacji gatunku, a następnie podjęcie stosownych działań ochronnych, po stwierdzeniu takiej potrzeby.

11	Różanka <i>Rhodeus sericeus</i> Marus	Uzupełnienie stanu wiedzy na temat populacji gatunku, a następnie podjęcie stosownych działań ochronnych, po stwierdzeniu takiej potrzeby.
12	Koza <i>Cobitis taenia</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy na temat populacji gatunku, a następnie podjęcie stosownych działań ochronnych, po stwierdzeniu takiej potrzeby.
13	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Nie ustalono celów działań ochronnych z uwagi na planowane usunięcie z listy przedmiotów ochrony.

Źródło: Załącznik nr 4 - Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska Bydgoszczy z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Włocławska Dolina Wisły PLH040039 (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. poz. 2698).

W zakresie ochrony przyrody na terenach Natura 2000 decydujące są zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Występowanie na terenie Gminy obszarów naturowych wiąże się z pewnymi ograniczeniami w zakresie zabudowy lub koniecznością modyfikacji niektórych form gospodarowania, ale nie stanowią bariery dla rozwoju lokalnego.

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne tworzone są na ogół na terenach zakwalifikowanych w ewidencji gruntów czy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako nieużytki czyli tereny nieprzydatne do produkcji rolnej i leśnej oraz niewykorzystywane do działalności gospodarczej, a zatem uznawane za grunty nieproduktywne [Ostrowski, Mościcka 2002]. Na terenie Gminy Fabianki znajduje się 20 użytków ekologicznych ustanowionych Rozporządzeniem Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 8 poz. 76). Dla użytków położonych na terenach leśnych zasady ochrony i konieczności działań uwzględniane są w planach urządzenia lasu. Ustanawiając użytek ekologiczny określa się szczegółowe zasady zagospodarowania tj. ograniczenia, niezbędne zakazy i nakazy ich dotyczące.

Ustawa o ochronie przyrody określa następujące zakazy, które być wprowadzone w stosunku do użytków ekologicznych:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztermowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywaniem zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych.

Od przedstawionych powyżej zakazów ustawodawca wskazuje pewne odstępstwa wymienione w art. 45 ust. 2. Zgodnie z postanowieniami ustawy o ochronie przyrody użytki ekologiczne, podobnie jak wszystkie obiekty i tereny objęte ochroną, uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i tym samym ustala odrębne zasady zagospodarowania tymi obszarami, co zabezpiecza je przed niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniem.

Wiele terenów osobliwych przyrodniczo pozostaje nadal w niewłaściwym wykorzystaniu. Przyczyną tego stanu rzeczy można upatrywać w pewnej uciążliwości przestrzegania nakazów, zakazów i stosowania się do nałożonych ograniczeń gospodarczych obejmujących niekiedy także tereny przyległe.

Na terenie Gminy znajdują się obszary wyłączone z zabudowy, do których należą: obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny osuwisk oraz tereny zagrożone występowaniem osuwisk na północnych zboczach doliny Wisły, na odcinku Szpetal Dolny – Zarzeczewo.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Bezpośrednie ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów zalewowych wyznacza art. 88l. ust.1 Ustawy Prawo Wodne, który brzmi następująco: „na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych;

- sadzenia drzew i krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składania materiałów oraz wykonywania innych robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczaniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego.

Zgodnie z art. 40 Ustawy Prawo Wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

Ustawodawca zagwarantował respektowanie bezpośrednich zakazów na etapie planowania przestrzennego przez wprowadzenie nakazu uwzględniania ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym w koncepcji zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Tereny osuwisk oraz tereny zagrożone występowaniem osuwisk

Zgodnie z art. 73 ust. 1 Ustawy Prawo Budowlane katastrofą budowlaną jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów urządzeń formujących, ścianek szczelnych i odbudowy wykopów, przy czym nie należy kwalifikować jako katastrofy budowlanej:

- uszkodzeń elementu wbudowanego w obiekt budowlany, nadającego się do naprawy lub wymiany,
- uszkodzeń lub zniszczeń urządzeń budowlanych związanych z budynkami,
- awarii instalacji.

W świetle powyższej definicji należy zakwalifikować osuwiska ziemi jako katastrofę budowlaną, z zastrzeżeniem jednak, że nie zachodzą przesłanki wykluczające taką kwalifikację oraz że:

- zdarzenie miało charakter gwałtowny, czyli nieoczekiwany, nagły, niespodziewany (jako katastrofy budowlanej nie będzie więc można zakwalifikować stopniowego niszczenia obiektu budowlanego lub jego części czy też zjawiska postępującego, rozłożonego w czasie;

- zdarzenie miało również charakter „niezamierzony”, przy czym przychylić się należy do stanowiska przedstawicieli doktryny, że „niezamierzone zniszczenie obiektu budowlanego” należy rozumieć w kategoriach obiektywnych, tzn. dla oceny stanu faktycznego bez znaczenia jest okoliczność, że sprawca katastrofy działał w sposób zamierzony bądź niezamierzony, jeśli w normalnych okolicznościach zdarzenie nie powinno mieć miejsca.

Sposób zagospodarowania oraz ograniczenia użytkowania terenów osuwania się mas ziemnych, w tym zakaz zabudowy określa się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Problemem odnośnie terenów osuwisk jest brak szczegółowych i jasnych uregulowań dotyczących obowiązku wykonywania badań terenowych oraz dokładnego określenia ich zakresu.

Tereny prawnie chronione oraz tereny na których występując ograniczenia i zakazy zabudowy, ulegają zmianą o czym mogą świadczyć np. raporty o stanie środowiska przyrodniczego oraz monitoringi środowiska. Zakaz zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wpływa na ograniczenie skutków powodzi, a zakazy zabudowy na terenach osuwisk ma znaczenie w zakresie wykluczenia odpowiedzialności za potencjalne szkody powstałe w wyniku osunięcia się mas ziemnych.

Od kilku lat można zaobserwować wprowadzanie wielu zmian w przepisach dotyczących ochrony środowiska, które mają na celu skuteczniejsze rozwiązywanie problemów ekologicznych terenów cennych przyrodniczo. Przepisy prawne stanowią gwarancję formalną zadań ochrony środowiska w procedurze planistycznej. Zarówno Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jak i plany miejscowe muszą uwzględniać przepisy odrębne dotyczące m.in. ochrony przyrody, wód, gruntów rolnych

i leśnych. Organy administracyjne mają coraz większą świadomość ekologiczną co ma odzwierciedlenie w zmieniających się przepisach.

Utrzymanie cennych walorów przyrodniczych, czy krajobrazowych danego terenu wiąże się z pewnymi obostrzeniami, co powinno spotykać się ze zrozumieniem społeczeństwa, gdyż bez nich tereny chronione, które przyciągają swoją atrakcyjnością przyrodniczą i krajobrazową mogą stracić swoje największe walory. Walory przyrodnicze Gminy Fabianki jak i formy ochrony przyrody stanowią podstawę do rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej.

Mocne strony	Słabe strony
– występowanie na terenie gminy – obszarów cennych przyrodniczo, – możliwości rozwoju funkcji turystycznej,	– występowanie na terenie gminy terenów ograniczonych (tereny leśne, grunty orne klas I-III, formy ochrony przyrody) i wyłączonych z

zabudowy (obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny osuwisk oraz tereny zagrożone występowaniem osuwisk,

9.3 Analiza społeczna

Pracujący

W roku 2019 liczba zatrudnionych w Gminie Fabianki wynosiła 949 osób i było to o 16,0% mniej, niż w 2017 roku. Liczba zatrudnionych kobiet jak i mężczyzn w powiecie włocławskim i w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2017 – 2019 systematycznie rosła, natomiast w Gminie Fabianki miała tendencję spadkową. W kolejnych latach można przypuszczać, że nastąpi dalszy spadek liczby pracujących mieszkańców w gminie.

Tabela 32. Liczba pracujących mieszkańców Gminy Fabianki w podziale na płeć na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko - pomorskiego w latach 2017 – 2019

	2017	2018	2019	Zmiana 2019/2017
Liczba pracujących ogółem				
Gmina Fabianki	1130	1017	949	-16,0 %
Powiat włocławski	10 499	11 373	12 264	16,8 %
Województwo kujawsko-pomorskie	473 771	480 268	480 899	1,5 %
Mężczyźni				
Gmina Fabianki	612	522	486	-20,6 %
Powiat włocławski	4 778	5 088	5 626	17,7 %
Województwo kujawsko-pomorskie	240 093	241 894	242 214	0,9 %
Kobiety				
Gmina Fabianki	518	495	463	-20,6 %
Powiat włocławski	5 721	6 285	6 638	16,0 %
Województwo kujawsko-pomorskie	233 678	238 374	238 685	2,1 %

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

Bezrobocie

Bezrobocie należy do głównych problemów społeczno – ekonomicznych w skali całego kraju. Problem ten nie ominął również Gminy Fabianki. Z danych przedstawionych we wcześniejszym rozdziale dotyczącym rynku pracy wynika, że w latach 2010 – 2019 nastąpił spadek osób bezrobotnych z 871 do 372 osób. W 2019 roku procentowy udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym wynosił 7,4 %, a udział zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn w liczbie mężczyzn w wieku

produkcyjnym wynosił 4,4 %. W celu dalszego zmniejszenia bezrobocia wśród mieszkańców należy podjąć następujące działania:

- aktywizacja bezrobotnych,
- tworzenie nowych miejsc pracy w turystyce i usługach,
- podejmowanie działalności gospodarczej przez mieszkańców.

Poziom życia oraz wielkość dochodów mieszkańców Gminy Fabianki są podstawowym determinantem przyszłego rozwoju. Możliwość osiągnięcia dochodów, warunki mieszkaniowe, dostęp do oświaty, ochrona zdrowia oraz dóbr kultury są o wiele mniejsze niż w skali województwa czy kraju. Dla bezpieczeństwa społecznego wymagane jest stworzenie takiego systemu zaspakajania potrzeb bytowych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających warunków społecznych.

Edukacja

Liczba placówek wychowania przedszkolnego w roku 2019/2020 wynosiła 8 i wzrosła od roku 2014 o 1 placówkę. W tym samym roku były 3 przedszkola i liczba ta wzrosła z 2 do 3 w roku 2014. Przedszkola na terenie gminy oferowały w roku szkolnym 2019/2020 łącznie 156 miejsc. Liczba miejsc na przestrzeni lat 2017 - 2020 trzyma się na podobnym poziomie. Szkół podstawowych od wielu lat jest 5, a w 2019 roku zlikwidowano szkoły gimnazjalne i przekształcono je w szkolnictwo podstawowe.

Tabela 33. Placówki szkolne i przedszkolne w Gminie Fabianki

Placówki oświaty	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Placówki wychowania przedszkolnego	8	8	8
w tym przedszkola	3	3	3
Miejsca w przedszkolach	157	155	156
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	260	285	266
w tym w przedszkolnych	137	128	130
Szkoły podstawowe	5	5	5
Uczniowie szkół gimnazjalnych	133	51	-

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

Dane GUS potwierdzają, że w Gminie Fabianki rośnie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W 2019 roku do przedszkoli uczęszczało 67,7% dzieci w wieku 3 - 5 lat (wzrost o 6,7% od 2017 roku) oraz 75,1% dzieci w wieku 3 - 6 lat (wzrost o 9,5% od 2017 roku). Można zauważyć, że wskaźnik procentowy dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Fabianki jest mniejszy, niż w powiecie włocławskim i województwie kujawsko – pomorskim, natomiast wskaźnik procentowy dzieci w

wieku 3 - 6 lat jest nieco większy niż w powiecie włocławskim, ale mniejszy niż w województwie kujawsko – pomorskim.

Tabela 34. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2017 - 2019 w %

	2017	2018	2019	Zmiana 2019/2017
Dzieci w wieku 3-5 lat				
Gmina Fabianki	61,0	68,1	67,7	6,7
Powiat włocławski	61,7	63,7	68,7	7,0
Województwo kujawsko- pomorskie	76,0	79,2	82,0	6,0
Dzieci w wieku 3 -6 lat				
Gmina Fabianki	65,6	69,9	75,1	9,5
Powiat włocławski	67,7	70,7	75,0	7,3
Województwo kujawsko- pomorskie	79,7	83,2	85,3	5,6

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

W 2019 roku w Gminie Fabianki funkcjonowało 5 szkół podstawowych w Szpetalu Górnym, Cypriance, Nasiegniewie, Świątkowiźnie i we Fabiankach.

Tabela 35. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych gminy Fabianki na tle powiatu i województwa

	2017	2018	2019
Uczniowie			
Gmina Fabianki	554	652	673
Powiat włocławski	5 486	6 283	6 233
Województwo kujawsko- pomorskie	143 908	163 976	164 480
Absolwenci			
Gmina Fabianki	-	-	76
Powiat włocławski	-	-	756
Województwo kujawsko- pomorskie	-	-	19 533

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

Według GUS w 2019 roku do szkół podstawowych w Gminie Fabianki uczęszczało 673 uczniów. Liczba uczniów wzrosła w porównaniu z rokiem 2017 aż o 119 osób. Powodem jest likwidacja szkół gimnazjalnych. Tendencję rosnącą można zaobserwować zarówno w Gminie Fabianki jak i województwie kujawsko - pomorskim W powiecie włocławskim widać wzrost liczby uczniów w roku 2018, a następnie spadek w 2019 roku. Liczba absolwentów w gminie w 2019 roku wyniosła 76 osób.

Na terenie gminy funkcjonowały dwie szkoły gimnazjalne w miejscowościach: Fabianki i Nasiegniewo.

Tabela 36. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach na tle powiatu i województwie kujawsko - pomorskim

	2017	2018	2019
Uczniowie			
Gmina Fabianki	133	51	-
Powiat włocławski	1 545	731	-
Województwo kujawsko-pomorskie	39 210	19 704	-
Absolwenci			
Gmina Fabianki	53	79	50
Powiat włocławski	744	788	664
Województwo kujawsko-pomorskie	18 822	18 611	18 801

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

W 2019 roku naukę w szkołach gimnazjalnych na terenie Gminy Fabianki ukończyło 50 absolwentów. We wszystkich jednostkach administracyjnych odnotowano wyraźny spadek uczniów. Liczba absolwentów w gminie jak i powiecie w 2018 roku wzrosła, a następnie zmalała w roku 2019. W województwie kujawsko – pomorskim liczba absolwentów w 2018 roku zmalała, a rok później w 2019 wzrosła.

Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy w miejscowości Fabianki funkcjonują dwa ośrodki zdrowia - Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej.

Tabela 37. Liczba porad udzielonych w placówkach opieki zdrowotnej w Gminie Fabianki na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko - pomorskiego w latach 2012 - 2014

	2017	2018	2019	Zmiana 2019/2017
Gmina Fabianki	31 234	32 185	33 063	5,9%
Powiat włocławski	405 707	422 448	414 888	2,3%
Województwo kujawsko-pomorskie	15 695 238	15 851 702	15 764 611	0,4%

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

Według danych GUS w placówkach opieki zdrowotnej w Gminie Fabianki udzielono w 2019 roku 33 063 porad lekarskich i ich liczba wzrosła od 2017 roku o 5,9%. W powiecie włocławskim liczba udzielonych porad wzrosła o 2,3%, a w województwie kujawsko - pomorskim wzrosła minimalnie, bo tylko o 0,4% w stosunku do roku 2017.

Na terenie gminy funkcjonują 2 apteki zlokalizowane we Fabiankach i w Szpetalu Górnym. W 2008 roku mieszkańcy korzystali z jednej apteki, a w 2009 mogli korzystać już z dwóch.

Tabela 38. Liczba mieszkańców przypadających na aptekę ogólnodostępną w Gminie Fabianki na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko - pomorskiego w latach 2017 - 2019

	2017	2018	2019	Zmiana 2019/2017
Gmina Fabianki	5 001	5 041	5 054	53
Powiat włocławski	3 331	3 454	3 441	110
Województwo kujawsko- pomorskie	3 214	3 309	3 431	217

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

Liczba osób przypadających na jedną aptekę w gminie z roku na rok wzrasta i w latach 2017 - 2019 odnotowano wzrost o 53 osoby. W powiecie włocławskim liczba ta wzrosła o 110 osób, a w województwie kujawsko - pomorskim o 217 osób.

Pomoc społeczna

Wśród głównych powodów trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców Gminy Fabianki należy wymienić: bezrobocie, ubóstwo, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm oraz niepełnosprawność. Główną placówką, z której pomoc mogą czerpać dotknięci powyższymi problemami mieszkańcy, jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Fabiankach.

Tabela 39. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Fabianki, na tle powiatu w latach 2017 - 2019

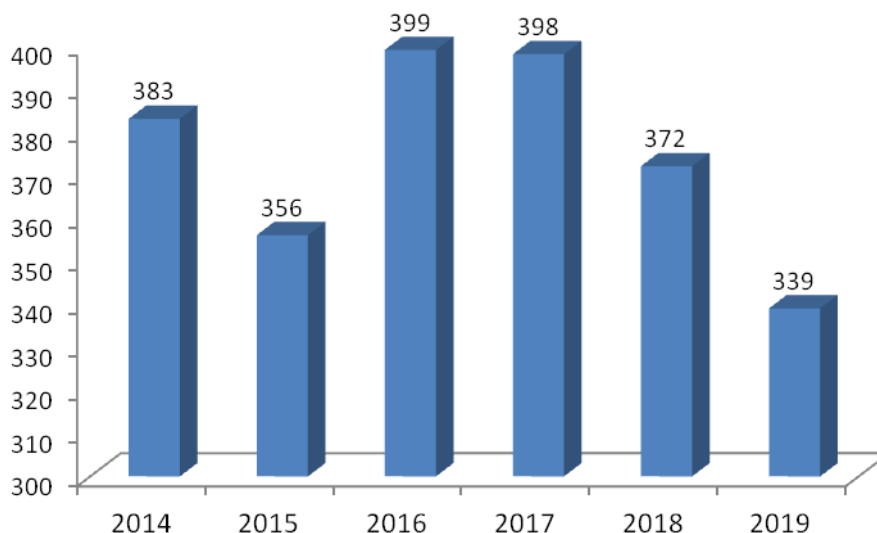
	2017	2018	2019	Zmiana 2019/2017
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej				
Gmina Fabianki	450	400	369	-18,0%
Powiat włocławski	4 519	4 065	3 513	-12,3%
Województwo kujawsko- pomorskie	70 864	64 998	61 088	-13,8
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej				
Gmina Fabianki	1 075	954	880	-18,1
Powiat włocławski	10 324	9 190	7 728	-25,1
Województwo kujawsko- pomorskie	166 984	150 315	136 736	-18,1
Udział osób w gospodarstwach korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem [%]				
Gmina Fabianki	10,7%	9,5%	8,7%	-2,0%
Powiat włocławski	11,9%	10,6%	9,0%	-2,9%
Województwo kujawsko- pomorskie	8,0%	7,2%	6,6%	-1,4%

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

We wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego obserwuje się spadek gospodarstw domowych, osób w gospodarstwach domowych jak i udziału osób w

gospodarstwach domowych w ludności ogółem korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2019 roku ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Fabianki korzystało 369 gospodarstw domowych, w tym 880 osób. W latach 2017 – 2019, spadek gospodarstw domowych jak i liczby osób objętych wsparciem, nastąpił o odpowiednio 18,0% i 18,1%.

Wykres 20. Liczba rodzin otrzymująca zasiłki rodzinne dla dzieci w latach 2014 - 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Stan na 2014 – 2019 r.

Gmina Fabianki wpisuje się w ogólnopolską tendencję ograniczania dostępu do świadczeń. Liczba świadczeniobiorców w latach 2014 – 2019 jest zróżnicowana. Najwięcej rodzin otrzymujących zasiłki dla dzieci odnotowano w 2016 roku. Najmniej zaś w roku 2019 z wynikiem 339.

Sport i rekreacja

W Gminie Fabianki znajdują się trzy przyszkolne obiekty sportowe. Do obiektów rekreacyjnych, z których mogą korzystać mieszkańcy i turyści należą: Ośrodek Jeździecki w Bogucinie, Ośrodek Edukacji Historycznej „Gród Gawra”, łowisko wędkarskie oraz ścieżki rowerowe.

Kultura

Do obiektów kulturalnych w Gminie Fabianki można wymienić Gminny Ośrodek Kultury, w którym odbywają się kursy i szkolenia. Oprócz tego w obiektach Ochotniczej Straży Pożarnej funkcjonuje 8 świetlic wiejskich.

Infrastruktura techniczna

W Gminie Fabianki obserwuje się wysoki rozwój infrastruktury technicznej. Według GUS we wszystkich jednostkach terytorialnych można zauważyć wzrost udziału mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, wyjątek stanowi gmina, gdzie

udział korzystających z sieci gazowej zmniejszył się. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminie jest większy niż w powiecie włocławskim, ale mniejszy niż w województwie kujawsko - pomorskim. W przyszłości prognozuje się dalszy rozwój infrastruktury wodno - kanalizacyjnej oraz dalszą gazyfikację gminy.

Tabela 40. Udział ludności korzystającej z infrastruktury technicznej w latach 2017 – 2019 [%]

	2017	2018	2019	Zmiana 2019/2017
Sieci wodociągowej				
Gmina Fabianki	99,6	99,6	99,6	0
Powiat włocławski	95,1	95,1	95,1	0
Województwo kujawsko-pomorskie	95,3	95,4	95,4	0,1
Sieci kanalizacyjnej				
Gmina Fabianki	45,7	45,7	47,2	1,5
Powiat włocławski	41,2	41,5	41,7	0,5
Województwo kujawsko-pomorskie	70,0	70,0	70,2	0,2
Sieci gazowej				
Gmina Fabianki	25,2	24,7	23,8	-1,4
Powiat włocławski	7,8	8,9	9,7	1,9
Województwo kujawsko-pomorskie	42,6	42,7	43,4	0,8

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2017 – 2019 r.

Mocne strony	Słabe strony
Konkurencyjność na rynku pracy	
- w ostatnich latach obserwuje się spadek osób bezrobotnych,	- spadek liczby pracujących mieszkańców w gminie, - duży udział ludności pozostaje cały czas bez zatrudnienia,
Kapitał ludzki	
- zwiększa się liczba placówek wychowania przedszkolnego, - zwiększa się liczba przedszkoli i miejsc w przedszkolach, - wzrost liczby dzieci w wieku 3 - 5 lat i 3 - 6 lat uczęszczających do przedszkoli,	- brak żłobka, - maleje liczba absolwentów szkół,
Kapitał społeczny	
- liczba obiektów sportowych pomatu wzrasta, - wzrasta liczba porad lekarskich udzielonych przez placówki opieki zdrowotnej, - zmniejsza się liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej,	- liczba obiektów kulturalnych nie ulega zmianie, - w gminie nie funkcjonują kluby fitness, siłownie, ani inne podmioty specjalizujące się w sporcie i rekreacji, kina, muzea, - zwiększa się liczba mieszkańców przypadających na aptekę ogólnodostępną,
Infrastruktura techniczna	
- w ostatnich latach obserwuje się systematyczny wzrost liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej,	- cały czas ponad 52% mieszkańców nie ma możliwości podłączenie się do sieci kanalizacyjnej, - 76,2% mieszkańców korzysta z indywidualnej

– gmina prawie w 100% zaopatrywana jest w wodę z sieci wodociągowej,	alnych butli gazowych,

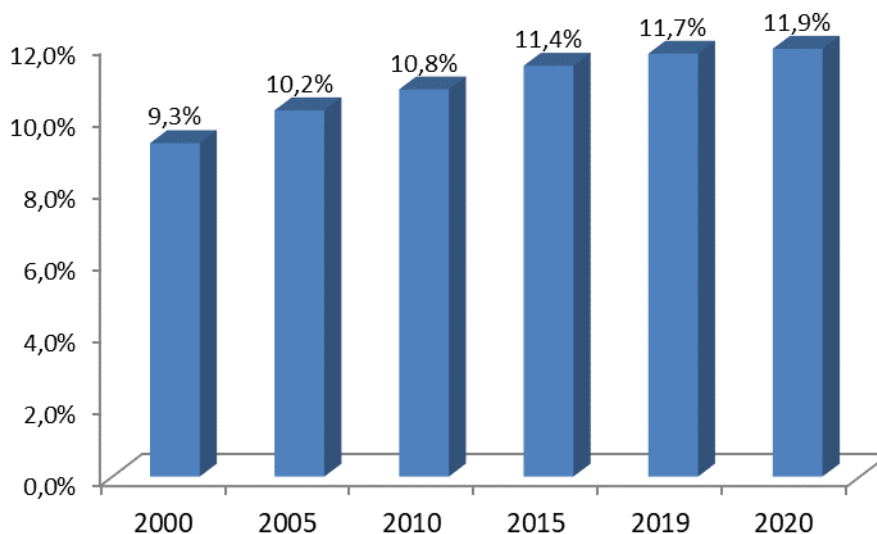
Reasumując, należy stwierdzić, że w społeczności lokalnej zachodzą różne zmiany. Tempo tych zmian w niektórych obszarach nie jest tak dynamiczne, jak w powiecie wrocławskim czy województwie kujawsko - pomorskim, jednak zmiany te wpływają na rozwój społeczny Gminy Fabianki. Rosną oczekiwania, wymagania i aspiracje mieszkańców, a w gminie żyje się coraz lepiej. Z powyższej analizy społecznej Gminy Fabianki obserwuje się wzrost usług związanych z ochroną zdrowia i oświaty. W gminie systematycznie rośnie liczba dzieci w przedszkolach. Warto zaznaczyć, że w 2019 roku zlikwidowano szkoły gimnazjalne, co jest powodem wzrostu liczby uczniów szkół podstawowych. W Gminie Fabianki następuje nie tylko spadek bezrobocia, ale również wzrost przedsiębiorczości, co jest pozytywnym zjawiskiem. W ostatnich latach można zauważyć również spadek liczby pracujących mieszkańców w gminie. Słabością gminy jest też niewielka ilość obiektów kulturalnych i rekreacyjno - sportowych. Należy systematycznie dążyć do dalszej rozbudowy sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazociągowej.

b) PROGNOZY DEMOGRAFICZNE W TYM UWZGLĘDNIAJĄCE, TAM GDZIE TO UZASADNIONE, MIGRACJE NA OBSZARACH FUNKCJONALNYCH W ROZUMIENIU ART. 5 PKT 6A USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU

Prognozę zmian liczby ludności i struktury ludności z uwagi na ograniczoną dostępność danych do analizy zostały przeprowadzone na poziomie powiatu wrocławskiego. W najbliższych latach, do roku 2050 oczekiwane jest zmniejszenie się liczby ludności w powiecie wrocławskim zarówno w mieście jak i na wsi. W 2030 prognozuje się spadek ludności w mieście o 2,3% w porównaniu z rokiem 2019 i 3,1% na wsi. Do 2050 roku można spodziewać się spadku ludności o 14,6% w mieście i 12,7% na wsi.

Poniżej przedstawiono udział ludności Gminy Fabianki w powiecie wrocławskim.

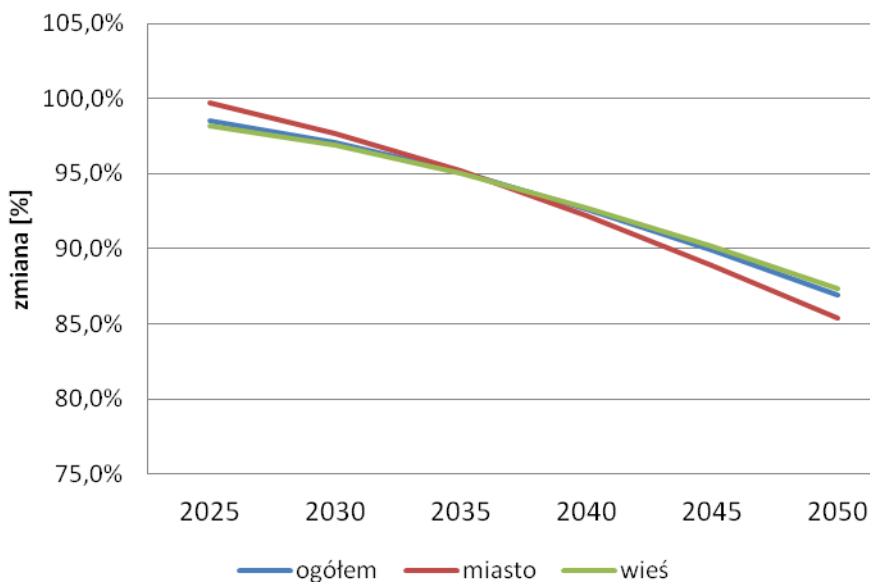
Wykres 21. Udział ludności Gminy Fabianki w powiecie włocławskim w latach 2000, 2005, 2010, 2015, 2019, 2020

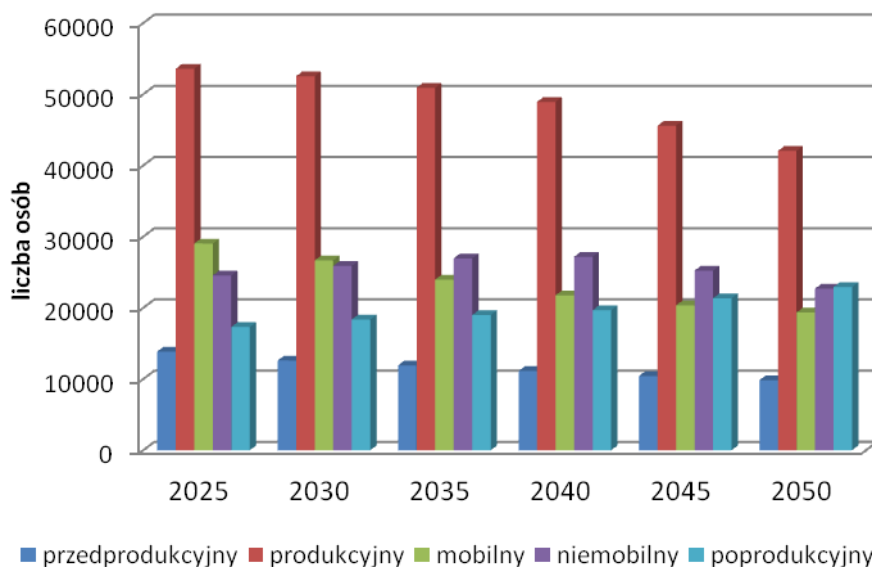
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Udział ludności Gminy Fabianki w powiecie włocławskim w roku 2020 wzrósł o 2,6% w porównaniu z rokiem 2000. Na przestrzeni lat 2000 - 2020 zanotowano wzrost liczby populacji o 2 234 osób.

Wykres 22. Prognozowana zmiana liczby ludności w latach 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050 w powiecie włocławskim

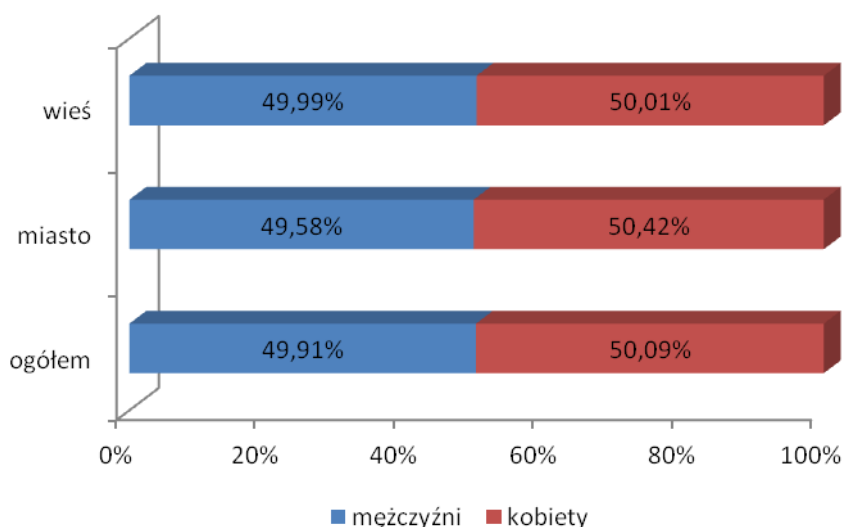

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Wykres 23. Prognoza ludności według podziału na funkcjonalne grupy wiekowe w powiecie wrocławskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Analizując ekonomiczną strukturę wieku, na przestrzeni lat największy prognozowany spadek dotyczy przedziału grupy w wieku mobilnym. Spadek populacji w tej grupie wyniesie ok. 40,6%, czyli ponad 13 103 osób. Największy wzrost ludności prognozuje się w grupie poprodukcyjnej (powyżej wieku emerytalnego). Wzrost liczby osób w tej grupie wyniesie 31,2% czyli 5 455 osób. Oczekiwane proporcje pozostałych grup będą kształtować się następująco: grupa przedprodukcyjna (do 17 lat) spadek o 34,3%, grupa produkcyjna (od 18 lat do wieku emerytalnego) spadek o 21,5%, wiek niemobilny (od 45 lat do wieku emerytalnego) wzrost o 7,4%.

Wykres 24. Prognoza struktury ludności w 2050 roku w podziale na płeć w powiecie wrocławskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

W 2019 roku na terenie powiatu włocławskiego 49,6 % ludności stanowią mężczyźni, a 50,4% stanowią kobiety. Obserwowana obecnie nadwyżka kobiet będzie systematycznie malała, jednak do 2050 roku, będzie ona wciąż zauważalna. Nadwyżka kobiet będzie większa w mieście - 50,42%, w porównaniu z wsią gdzie wyniesie ona 50,01%. Do roku 2050 prognozuje się wzrost liczby mężczyzn i tym samym spadek liczby kobiet o 0,31%.

Migracje

W Strategii rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego oraz w planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko - pomorskiego Włocławek jest usytuowany, jako subregionalny ośrodek rozwoju. Zasięg obszaru funkcjonalnego Włocławka został wyznaczony jako terytorium następujących dziesięciu gmin, zlokalizowanych w ramach trzech powiatów:

- Miasto Włocławek - miasto na prawach powiatu (rdzeń)
- Powiat Włocławski - **Gmina Fabianki**, Gmina Włocławek, Miasto Kowal, Gmina Kowal, Gmina Choceń, Gmina Brześć Kujawski, Gmina Lubanie,
- Powiat lipnowski - Gmina Bobrowniki, Gmina Dobrzyń na Wisłą.

Rysunek 9. Zasięg MOF Włocławka

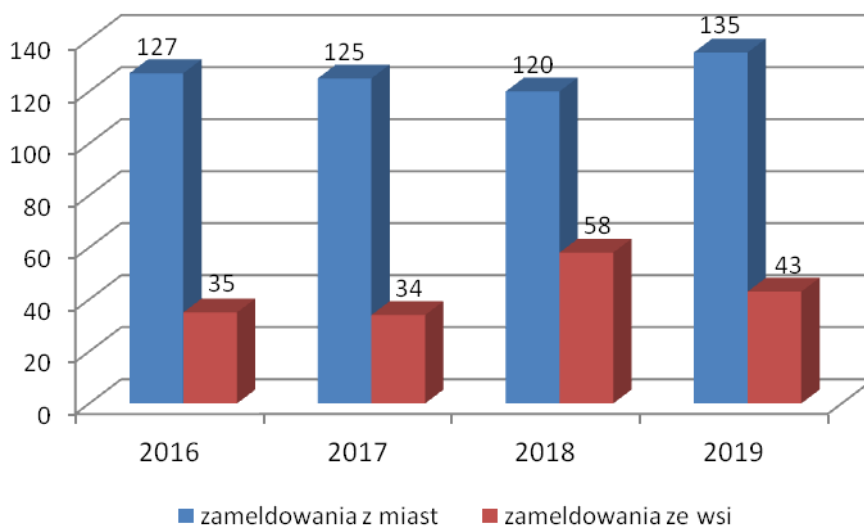

Źródło: Strategia rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Włocławka na lata 2014 - 2020

Poniższe wykresy ilustrują kierunki migracji w latach 2016 - 2019. Na przestrzeni lat największą grupę stanowiły zameldowania z miast, a najmniejszą zameldowania ze wsi. W 2019 roku zameldowało się łącznie 178 osób, a wymeldowało 161. Saldo migracji we

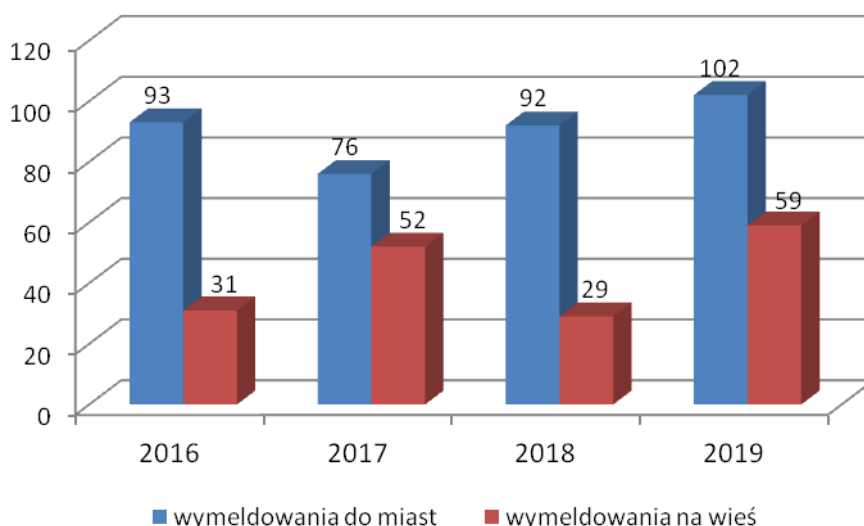
wszystkich omawianych latach było dodatnie. W roku 2019 udział salda migracji w liczbie ludności Gminy Fabianki wyniósł 0,19%.

Wykres 25. Liczba zameldowań w podziale na zameldowania ze wsi i z miast w Gminie Fabianki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Stan na 2016 – 2019 r.

Wykres 26. Liczba wymeldowań w podziale na wymeldowania na wieś i do miast w Gminie Fabianki

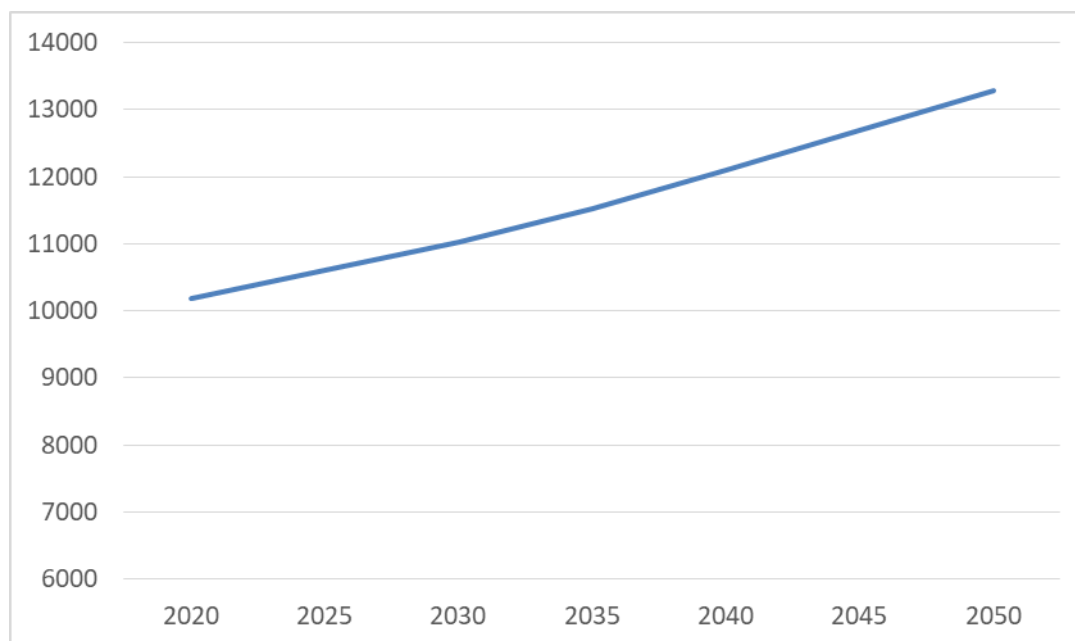
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Stan na 2016 – 2019 r.

Gmina Fabianki z racji swojego położenia z silnych związków funkcjonalnych z Włocławkiem stanowi strefę podmiejską. Wpływa to nie tylko na strukturę przestrzenną i zagospodarowania gminy, ale również na procesy społeczne. Od wielu lat zmienia się struktura społeczna i zawodowa mieszkańców. Wynika to z faktu osiedlania się tutaj napływowej ludności nierolniczej. Są to przeważnie byli mieszkańcy Włocławka, z reguły

zamożni o prestiżowych zawodach, a także reprezentanci lokalnego i regionalnego biznesu. Osiedlają się oni przeważnie na nowych terenach budowlanych zlokalizowanych w takich miejscowościach jak Szpetal Górny, Bogucin i Fabianki. Efektem tych migracji jest stały wzrost liczby mieszkańców gminy.

Wykres 27. Prognoza zmiany liczby ludności gminy Fabianki w latach 2020-2050

Źródło: Opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę wzrost liczby ludności w Gminie Fabianki na przestrzeni lat 2010-2020 dokonano prognozy demograficznej dla gminy. Uwzględniając prognozowany wzrost liczby ludności o ok 3 tys. mieszkańców w roku 2050 liczba mieszkańców gminy Fabianki będzie wynosiła ok. 13290 osób. Dynamikę zmian liczby ludności gminy Fabianki w latach 2020-2050 przedstawiono na powyższym wykresie.

c) **BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ**

1. **Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę**

Perspektywiczny przyrost zasobów mieszkaniowych na terenie gminy powinien zapewnić zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wynikających z rozwoju demograficznego. Na przestrzeni lat 2010 - 2020 liczba ludności w Gminie Fabianki wzrosła o 8,45% (793 osoby) (wykres 9, tabela 18). Z roku na rok liczba ludności średnio wzrastała o 0,85%. Przewiduje się, że do roku 2050 liczba ludności wzrośnie o 30,57% w porównaniu do roku 2020. Do 2050 roku przyjmuje się, że liczba mieszkańców będzie kształtować się na poziomie 13 290, chociaż nie wyklucza się, przy sprzyjających uwarunkowaniach wzrost do 13 400. Analizując na podstawie GUS w latach 2010 - 2019 wybudowano 428 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 60 519 m² (średnia powierzchnia domu ok. 100 m²).

Rekordowy, pod względem oddania nowych budynków mieszkalnych był rok 2011 (122 nowe budynki).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w latach 2010 - 2019 wzrosła o 14,4% (4,0 m²). Można przypuszczać, że do roku 2050 przeciętna powierzchnia mieszkania na osobę będzie wynosić 40,0 m² (2020 r. – 31,70 m²). W celu polepszania warunków mieszkaniowych można przyjąć dążenie do uzyskania wyższego wskaźnika powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę, przynajmniej na poziomie **40,0 m² na 1 osobę**. Przedstawiona wartość 40,0 m² nie jest wartością przypadkową, gdyż prawie tyle wyniosła średnia powierzchnia mieszkalna dla 28 krajów europejskich w roku 2019. Realizacja nowej zabudowy mieszkaniowej na terenie Gminy Fabianki winna się kształtować w rejonie istniejących skupisk zabudowy w strefie istniejącego układu. Powinna wypełniać wolne tereny wśród istniejącej zabudowy mieszkaniowej - a także w zasięgu racjonalnej obsługi infrastruktury technicznej i społecznej.

Szacunkowe zapotrzebowanie na nową zabudowę do 2050 roku

- liczba ludności wzrośnie o 3 112 mieszkańców;
  - zakładając, że:
    - 30% gospodarstw domowych będzie 1-osobowych – 934 os. - powstanie 934 gospodarstw,
    - 30% gospodarstw domowych będzie 2-osobowych - 934 os. - powstanie 467 gospodarstw,
    - 20% gospodarstw domowych będzie 3-osobowych (model 2+1) – 622 os. - powstanie 207 gospodarstw,
    - 10% gospodarstw domowych będzie 4-osobowych – 311 os. - powstanie 78 gospodarstw,
    - 10% gospodarstw domowych będzie 5-osobowych – 311 os. - powstanie 62 gospodarstw,
-
- łącznie powstanie: 1 784 nowych gospodarstw domowych.
- założenia:
    - 5% gospodarstw domowych powstanie na terenach przeznaczonych pod zabudowę zagrodową, a 95% gospodarstw domowych powstanie na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną
    - przyjmuje się, że powierzchnia działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną będzie wynosić 1500 m² i będzie zabudowana budynkiem mieszkalnym o powierzchni 200 m²,
    - przyjmuje się, że powierzchnia działki pod zabudowę zagrodową będzie wynosić 50 000 m² (5 ha) i będzie zabudowana budynkiem mieszkalnym o powierzchni 200 m²;

zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna: 1695 działek x 200 m² = **339 000 m² powierzchni użytkowej**

łąčna powierzchnia działek: 1695 działek x 1500 m² = 2 542 500 m² (254,2 ha)

zabudowa zagrodowa: 57 działek x 200 m² = **11 400 m² powierzchni użytkowej**

łąčna powierzchnia działek: 57 działek x 50 000 m² = 2 850 000 m² (285,0 ha)

Z analiz środowiskowych, ekonomicznych i społecznych wynika, że w przyszłości w gminie będzie rosło zapotrzebowanie na tereny produkcyjne, składowe, magazynowe i usługowe. Słabą stroną gminy w zakresie usług jest brak żłobka, miejsc rozrywki, klubów fitness, siłowni, obiektów kulturalnych. Przewiduje się, że w przyszłości takie obiekty będą powstawać. Nad Jeziorem Chełmica będą powstawać nowe obiekty gastronomiczne i handlowe.

W ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Fabianki. W latach 2010-2020 rejestrowano średnio ok. 28 nowych podmiotów gospodarczych rocznie. Zachowując dynamikę wzrostu liczby podmiotów gospodarczych należy przyjąć, iż do 2050 r. w gminie Fabianki może powstać 700 nowych podmiotów usługowych i produkcyjnych. Przyjmując, że na jeden podmiot gospodarczy przypada średnio budynek o powierzchni użytkowej 200 m² na działce o powierzchni około 2000 m² łącznie może powstać:

tereny produkcyjne, składowe, magazynowe i usługowe:

700 podmiotów x 200 m² = **140 000 m² powierzchni użytkowej**

łąčna powierzchnia działek: 700 podmiotów x 2000 m² = 1 400 000 m² (140,0 ha)

Biorąc pod uwagę dotychczasowy rozkład przestrzenny i zróżnicowanie zabudowy usługowej oraz produkcyjnej szacunkowo można stwierdzić, iż pod względem liczebnym, zabudowa usługowa zdecydowanie przewyższa liczbę podmiotów produkcyjnych, zatem 70% ustalonego maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę winno być przeznaczone pod zabudowę usługową, a 30% pod zabudowę produkcyjną, w związku z tym maksymalne zapotrzebowanie będzie kształtować się następująco:

tereny usługowe: **98 000 m² powierzchni użytkowej**, 980 000 m² (98,0 ha) powierzchni działek

tereny produkcyjne, składowe, magazynowe: **42 000 m² powierzchni użytkowej**, 420 000 m² (42,0 ha) powierzchni działek

Z uwagi na wszystkie powyższe czynniki oraz niepewność procesów rozwojowych, o której mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dopuszczono możliwość zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników dokonanych analiz, lecz nie więcej niż o 30%. Z tego tytułu ostateczne zapotrzebowanie dla poszczególnych funkcji wynosi:

- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szacuje się na **440 700,0 m² powierzchni użytkowej**, powierzchnia działek 3 305 250 m² (330,5 ha)
- zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - 0,0 m².
- zabudowy zagrodowej szacuje się na **14 820,0 m² powierzchni użytkowej**, powierzchnia działek 3 705 000 m² (370,5 ha),
- zabudowy usługowej, w tym dla usług publicznych szacuje się na **127 400,0 m² powierzchni użytkowej**, powierzchnia działek 1 274 000 m² (127,4 ha),
- zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami szacuje się na **54 600,0 m² powierzchni użytkowej**, powierzchnia działek 546 000 m² (54,6 ha),
- zabudowy lotniskowej, tereny ogródków działkowych – 0,0 m².

Ponieważ gmina nie planuje poszerzać obszarów pod zabudowę wielorodzinną poza istniejącymi terenami, tak samo w przypadku zabudowy lotniskowej oraz terenów ogródków działkowych maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę w tym przypadku nie zostało wyliczone.

2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej w granicach jednostki osadniczej

Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1443) przez jednostkę osadniczą rozumie się wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkały przez ludzi. Jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu z 6 marca 2019 r. sygn. akt IV SA/Po 1156/18 przez obszary o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej rozumieć bowiem należy obszary zurbanizowane, w których struktura przestrzenna, ciągi komunikacyjne i wyposażenie w sieci infrastruktury technicznej oraz infrastruktura społeczna zostały zrealizowane w takim zakresie, że zlokalizowanie na tych obszarach nowej zabudowy nie wymaga istotnych nowych inwestycji infrastrukturalnych (np. budowy nowych dróg czy szkół, zwielokrotnienia przepustowości istniejących sieci uzbrojenia). Dla obszaru gminy Fabianki dokonano analizy chłonności obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w której wzięto pod uwagę obszary miejscowości gminnych w granicach jednostek osadniczych wykazane w tabeli nr 45 z wyłączeniem tych miejscowości lub ich części, na których obszarze

obowiązują ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub też dominuje zabudowa rozproszona, a zatem wyróżnienie obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej nie jest możliwe.

Tabela 41. Struktura chłonności terenów w poszczególnych jednostkach osadniczych

Nazwa Jednostki osadniczej	Struktura terenów	Liczba działek budowlanych		Liczba działek możliwych do wydzielenia	Suma rezerw działek	Ogólna liczba działek możliwa do powstania po całkowitym zagospodarowaniu terenów budowlanych
		zabudowanych	niezabudowanych			
Nasiegniewo	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	67	39	24	63	130
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	6	-	5	5	11
Chełmica Duża	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	27	9	11	20	47
	Tereny zabudowy zagrodowej	6	3	1	4	10
Bogucin	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	150	61	30	91	241
	Tereny zabudowy zagrodowej	8	5	2	7	15
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	5	-	4	4	9
Cyprianka	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	85	29	15	44	129
Chełmica Cukrownia	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	36	20	3	23	59
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	-	1	1	2
Szpetal Górny	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	418	124	74	198	616
	Tereny zabudowy zagrodowej	10	4	-	4	14

	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	17	4	11	15	32
Fabianki	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	67	15	11	26	93
	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	38	-	-	-	38
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	8	1	1	2	10
Lisek	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	6	-	-	-	6
	Tereny zabudowy zagrodowej	4	5	3	8	12
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	-	-	-	1
Kulin	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	18	8	4	12	30
	Tereny zabudowy zagrodowej	4	2	1	3	7
Krępiny	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	10	12	4	16	26
Skórzno	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	41	16	14	30	71
Chełmca Mała	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	27	3	-	3	30
	Tereny zabudowy zagrodowej	34	20	5	25	59
Stary Witoszyn	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	12	3	-	3	15
	Tereny zabudowy zagrodowej	1	11	2	13	14
Nowy Witoszyn	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	82	65	17	82	164

	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	-	-	-	1
Wilczeniec Fabiański	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	7	1	2	3	10
	Tereny zabudowy zagrodowej	1	-	-	-	1
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	-	-	-	1
Świątkowizna	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	6	8	3	11	17
	Tereny zabudowy zagrodowej	7	6	1	7	14
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	-	-	-	1

Źródło: Opracowanie własne

Chłonność terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinna

Wartość chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową zawsze traktować należy jedynie orientacyjnie, ze świadomością, iż o rzeczywistym „obciążeniu” terenu decyduje przede wszystkim jego faktyczne zainwestowanie. Zdaniem autorów w okresie kierunkowym i perspektywicznym nie dojdzie do sytuacji, w której wszystkie możliwe tereny dotychczas zainwestowanie, dla których ze względów: powierzchniowych, geometrycznych oraz z uwagi na dotychczasowy stopień zagospodarowania istnieje możliwość wyodrębnienia samodzielnej działki, zostaną zabudowane. Wpływ na to będą miały następujące czynniki:

- ☞ wraz z postępującą urbanizacją chęć posiadania działki większej, aniżeli wskazuje minimalny „normatyw” powierzchniowy określony w planie miejscowym, w tym w celach wypoczynkowych, rekreacyjnych, alienacji od sąsiadów;
- ☞ moda na duże powierzchniowo działki, duży dom i duża działka, jako synonim statusu materialnego;
- ☞ potrzeba, konieczność posiadania działki większej z uwagi na uwarunkowania rodzinne (rodzice, dzieci itp.), bądź z uwagi na prowadzoną działalność gospodarczą np. w formie

nieuciążliwych usług, które wymagają dodatkowej powierzchni pod zabudowę budynku usługowego, kolejnych miejsc parkingowych itp.;

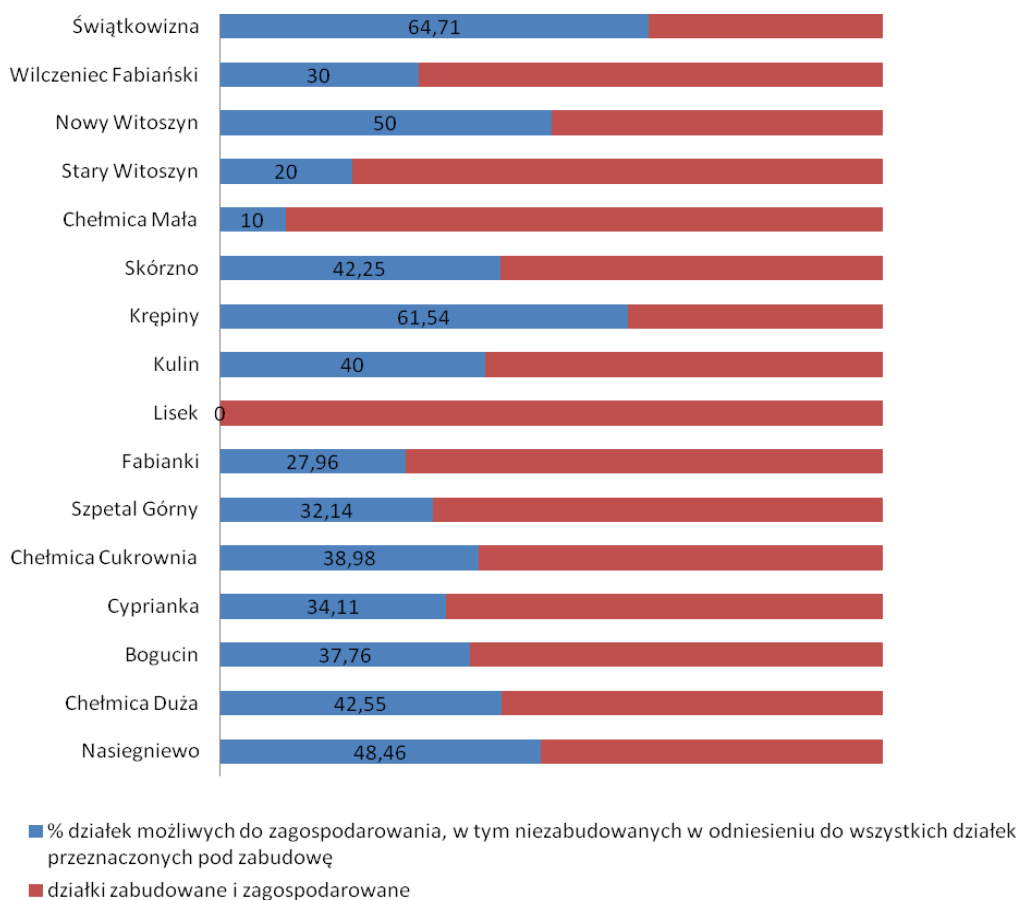
- ☞ sentymentalne, rozumiane jako przywiązanie do ziemi („ojcowizna”);
- ☞ nieuregulowane stany prawne, własnościowe;
- ☞ inne czynniki;

W ujęciu ogólnym najwięcej wolnych działek możliwych do zagospodarowania zabudową mieszkaniową jednorodzinną, występuje w: Szpetalu Górnym - 198, Bogucinie - 91 i Nowym Witoszynie - 82.

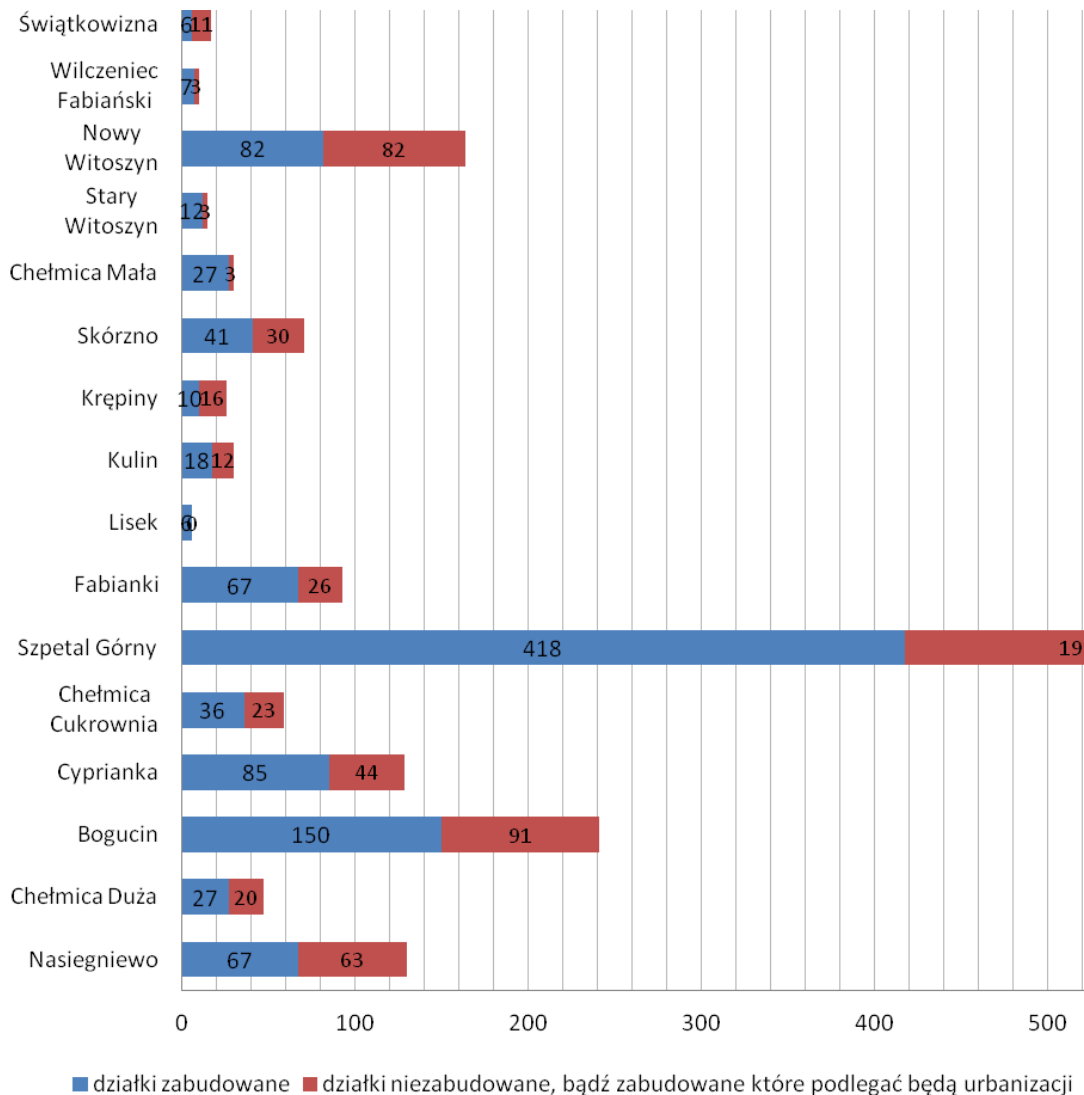
Analiza potencjalnych rezerw terenu dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ujęciu procentowym wykazuje jednoznacznie, iż najwięcej terenów, które mogą zostać zagospodarowane, tj. zabudowane znajduje się w następujących jednostkach osadniczych: Świątkowizna 64,71%, Krępiny 61,54%, Mały Witoszyn 50,0%. Jednostki te charakteryzują się również najwyższym współczynnikiem istniejących rezerw terenu w stosunku do działek już zabudowanych zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Najwyższe wartości współczynnik ten osiągnął w: Świątkowiznie 1,83, Krępinach 1,60, Nowym Witoszynie 1,0.

Wykres 28. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Procentowy udział działek możliwych do zagospodarowania, podzielonych oraz działek niezagospodarowanych w odniesieniu do wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę.

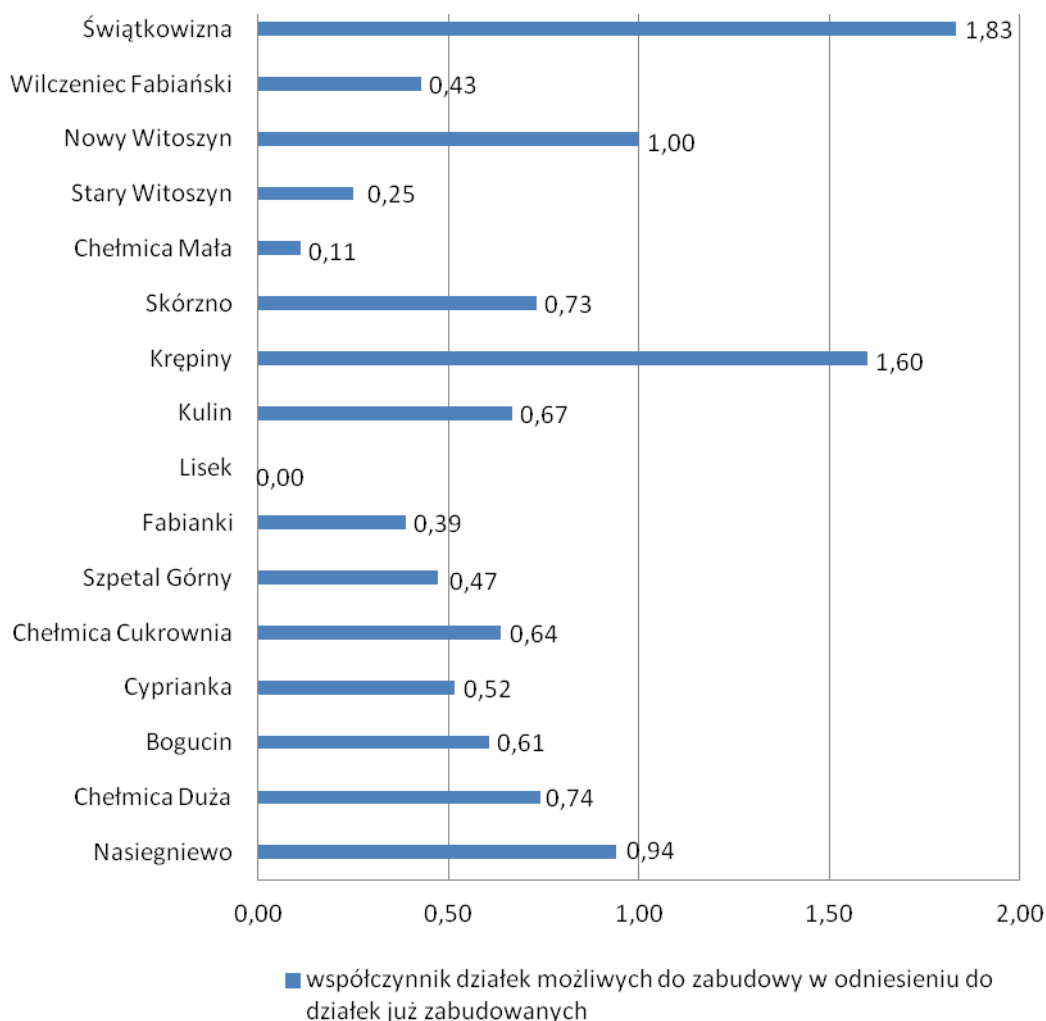

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 29. Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Liczba działek zabudowanych oraz działek niezabudowanych, bądź zabudowanych podzielonych

Źródło: Opracowanie własne

Wysoki wskaźnik współczynnika w tych jednostkach świadczy o znacznych rezerwach terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, w odniesieniu do działek faktycznie już zabudowanych.

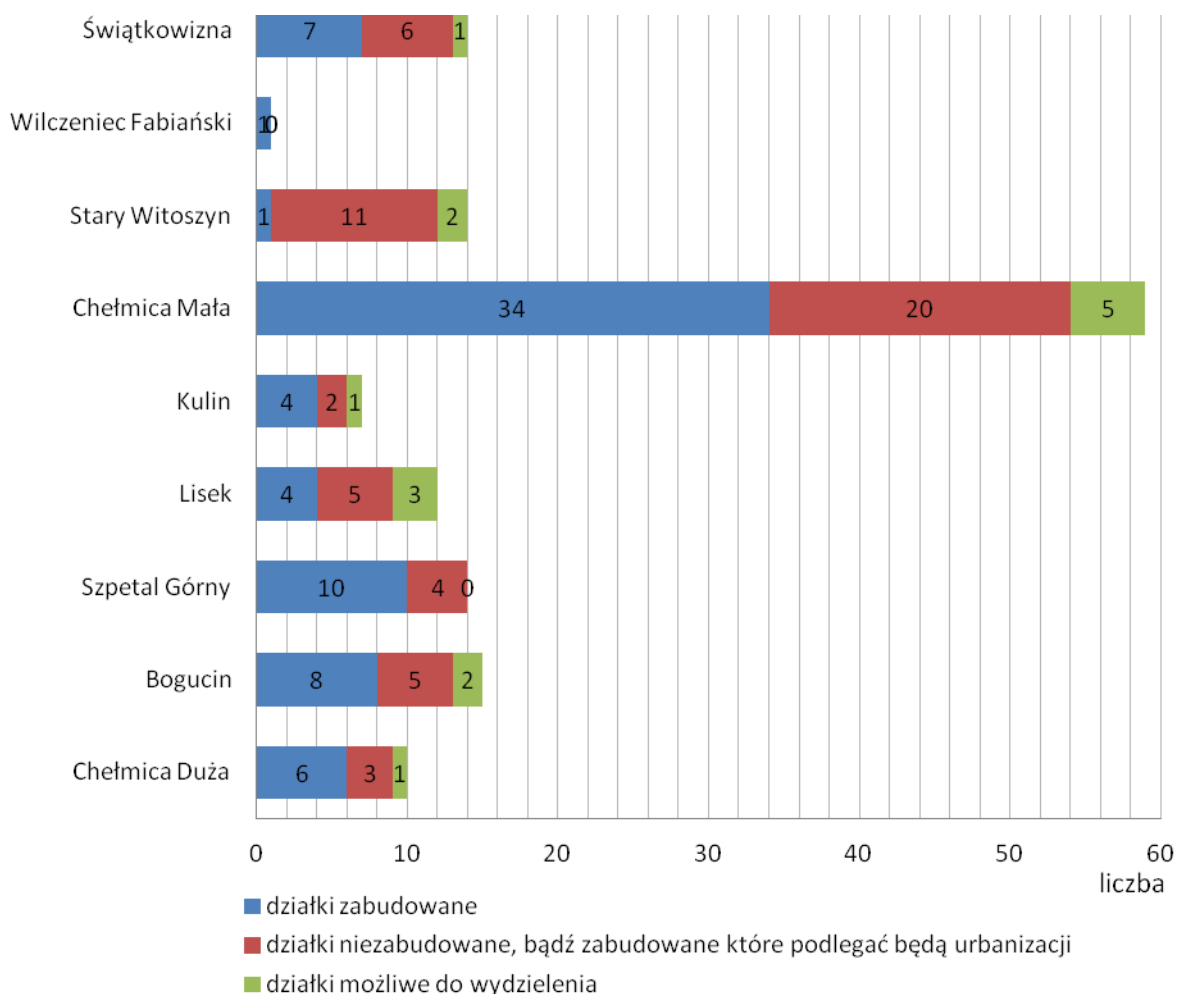
Wykres 30. Chłonność terenów dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Współczynnik rezerw terenu w odniesieniu do działek już zagospodarowanych

Źródło: Opracowanie własne

Obok wsi, w których występują znaczne rezerwy terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną występują również takie, w których współczynnik ten przybiera niskie wartości, co oznacza niewielką liczbę działek do zabudowy w odniesieniu do działek już zabudowanych. Zerowy współczynnik odnotowano w Lisku, najmniejszy natomiast w Chełmicy Małej - 0,11 (na 27 działek w rezerwie pozostają tylko 3), w Starym Witoszynie - 0,25 (na 12 działek w rezerwie zostają tylko 3), we Fabiankach - 0,39 (na 67 działek w rezerwie zostaje 26).

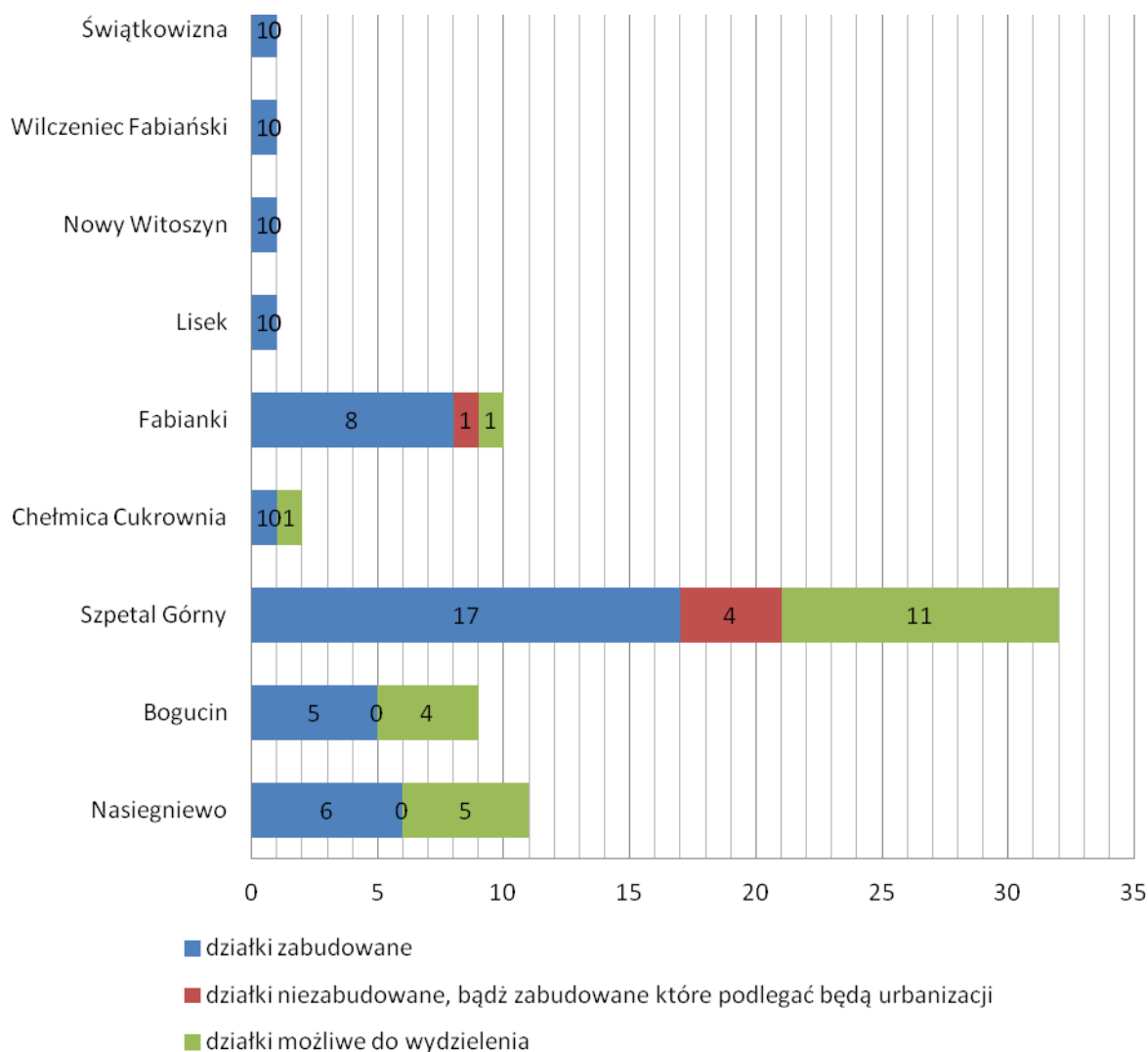
Chłonność terenów pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną

W jednostce osadniczej Fabianki znajduje się 38 działek przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Na 37 niewielkich działkach znajdują się garaże. Na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej nie przewiduje się możliwości wydzielenia nowych działek.

Chłonność terenów przeznaczonych pod zabudowę zagrodową**Wykres 31. Chłonność terenów zabudowy zagrodowej. Liczba działek zabudowanych oraz działek niezabudowanych, bądź zabudowanych podzielonych**

Źródło: Opracowanie własne

Analiza chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę zagrodową wykazała, iż najwięcej działek zarówno zabudowanych, możliwych do wydzielenia, jak również niezabudowanych, a przeznaczonych pod zabudowę zagrodową jest w Chełmicy Małej (łącznie 59). We wsi Wilczeniec Fabiański nie występują rezerwy terenu pod zabudowę zagrodową, natomiast w Szpetalu Górnym nie przewiduje się możliwości wydzielenia działek. W Starym Witoszynie znajduje się tylko 1 działka zabudowana zabudową zagrodową. Najwięcej działek zabudowanych jest w Chełmicy Małej - 34, co stanowi ponad 45% wszystkich działek zabudowanych przeznaczonych pod zabudowę zagrodową.

Chłonność terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną, składową, magazynową i usługową**Wykres 32. Chłonność terenów zabudowy usługowej. Liczba działek zabudowanych oraz działek niezabudowanych, bądź zabudowanych podzielonych**

Źródło: Opracowanie własne

Analiza chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną, składową, magazynową i usługową wykazała, iż najwięcej działek zarówno, możliwych do wydzielenia, jak również niezabudowanych, a przeznaczonych pod zabudowę zagrodową jest w Szpetalu Górnym. We wsiach Świątkowizna, Wilczeniec Fabiański, Nowy Witoszyn, Lisek, nie występują rezerwy terenu pod zabudowę usługową. W Szpetalu Górnym występują 4 działki niezabudowane i 11 działek możliwych do wydzielenia pod zabudowę produkcyjną, składową, magazynową i usługową. Najwięcej działek zabudowanych występuje w Szpetalu Górnym - 17 co stanowi 22% wszystkich działek zabudowanych przeznaczonych pod omawiany rodzaj zabudowy.

Tabela 42 Struktura chłonności terenów (rezerw terenu) w jednostkach osadniczych w podziale na rodzaj zabudowy

Rodzaj zabudowy	Liczba działek budowlanych		Liczba działek możliwych do wydzielenia	Suma rezerw działek	Przyjęta Powierzchnia użytkowa budynku na jednej działce	Chłonność w jednostkach osadniczych według rodzaju zabudowy (rezerwa działek x przyjęta powierzchnia)
	zabudowanych	niezabudowanych				
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	1059	413	212	625	200	125 000
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	38	0	0	0	-	-
Tereny zabudowy zagrodowej	75	56	15	71	200	14 200
Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	41	5	22	27	200	5 400

Zgodnie z przyjętymi założeniami na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy zagrodowej czy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej może powstać budynek o powierzchni użytkowej 200 m². Ponieważ nie ma wolnych działek pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną nie wyliczono chłonności dla tego rodzaju zabudowy. Powyższa tabela przedstawia strukturę chłonności w jednostkach osadniczych w podziale na rodzaj zabudowy, która kształtuje się następująco:

Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – **125 000 m² powierzchni użytkowej**,

Tereny zabudowy zagrodowej – **14 200 m² powierzchni użytkowej**,

Tereny zabudowy usługowej – (70%) **3 780 m² powierzchni użytkowej**,

Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej – (30%) **1 620 m² powierzchni użytkowej**.

Sumując odpowiednio strukturę chłonności w jednostkach osadniczych (wartości rezerw terenów w granicach zwartych jednostek osadniczych z podziałem na funkcje zabudowy) otrzymujemy łącznie 144 600 m² rezerw powierzchni użytkowej zabudowy. Uzyskana wartość to wszystkie wolne rezerwy terenu (niezabudowane działki) wyodrębnione w ramach wyróżnionych uprzednio zwartych jednostek osadniczych.

3. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę

W Gminie Fabianki znajdują się dwa obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek Nr 326/13 przy ul. Wiślanej i działki Nr 348/8 i 348/14 we wsi Szpetal Górny uchwalony Uchwałą nr XXIX/213/2001 Rady Gminy w Fabiankach z dnia 17 października 2001 r. Obszar mpzp został podzielony na działki. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono tereny z przeznaczeniem pod realizację:

- MJ/U z przeznaczeniem podstawowym pod - budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i przeznaczeniem uzupełniającym usługami nieuciążliwymi;
- MN/U z przeznaczeniem podstawowym pod - budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i przeznaczeniem uzupełniającym usługami nieuciążliwymi;
- publiczną komunikację drogowo - uliczną KL i KZo i ogólnodostępną komunikację dojazdową wewnętrzną KD.

Przy analizie chłonności bierze się pod uwagę tereny MJ/U, MN/U uznając je za tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru lokalizacji Głównego Punktu Zasilania 110/15/KV we wsi Zarzeczewo, Gmina Fabianki uchwalony Uchwałą nr XXXVII/271/2002 Rady gminy w Fabiankach z dnia 11 września 2002 r. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono tereny z przeznaczeniem pod realizację:

- EE/U z przeznaczeniem podstawowym pod - budownictwo elektroenergetyczne o znaczeniu ponadpodstawowym;
- Komunikację wewnętrzną i miejsca postojowe Ks.

Ponieważ tylko miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek Nr 326/13 przy ul. Wiślanej i działki Nr 348/8 i 348/14 we wsi Szpetal Górny uchwalony Uchwałą nr XXIX/213/2001 Rady Gminy w Fabiankach z dnia 17 października 2001 r. daje możliwość zabudowy wyłącznie pod funkcję mieszkaniową jednorodziną struktura chłonności obszarów (rezerw terenu) została wyliczona, w poniższej tabeli dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w tym planie.

Tabela 43. Struktura chłonności obszarów (rezerw terenu) przeznaczonych w planach miejscowych

Nr uchwały oraz miejscowość	Struktura terenów	Liczba działek budowlanych		Liczba działek możliwych do wydzielania	Suma rezerw działek	Przyjęta Powierzchnia użytkowa budynku na jednej działce	Chłonność w jednostkach osadniczych według rodzaju zabudowy (rezerwa działek x przyjęta powierzchnia)
		zabudowanych	niezabudowanych				
Uchwała nr XXIX/213/2001 Szpetal Góry	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	40	8	brak	8	200	1 600

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie obowiązywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego znajduje się 40 działek zabudowanych i 8 działek niezabudowanych. Współczynnik rezerw terenu w odniesieniu do działek już zabudowanych wynosi 0,2, a procentowy udział działek niezabudowanych w odniesieniu do wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę wynosi 16,66%.

Według powyższej tabeli wartość rezerw terenów w granicach obowiązujących planów miejscowych dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (tylko ten rodzaj zabudowy dopuszcza obowiązujący plan) otrzymujemy **1 600 m² rezerw powierzchni użytkowej zabudowy.**

4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z projektowaną powierzchnią użytkową w jednostkach osadniczych oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego – bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Na podstawie dokonanych analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy Fabianki, określono maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę. W podziale na funkcje zabudowy kształtuje się ono następująco:

- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szacuje się na **440 700,0 m² powierzchni użytkowej**, powierzchnia działek 3 305 250 m² (330,5 ha),
- zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - 0,0 m².
- zabudowy zagrodowej szacuje się na **14 820,0 m² powierzchni użytkowej**, powierzchnia działek 3 705 000 m² (370,5 ha),

- zabudowy usługowej, w tym dla usług publicznych szacuje się na **127 400,0 m² powierzchni użytkowej**, powierzchnia działek 1 274 000 m² (127,4 ha),
- zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami szacuje się na **54 600,0 m² powierzchni użytkowej**, powierzchnia działek 546 000 m² (54,6 ha),
- zabudowy letniskowej, tereny ogródków działkowych – 0,0 m².

Następnie dokonano porównania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy (kolumna nr 2 w tabeli nr 48) z sumą powierzchni użytkowej zabudowy zwartych jednostek osadniczych oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (kolumna nr 5 w tabeli nr 48). W analizowanym przypadku maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, (w czterech przypadkach) przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, a więc przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami zwartych jednostek osadniczych i terenami objętymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w ilości podanej w kolumnie 6 tabeli nr 48, przy czym dotyczy to terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy zagrodowej, terenów zabudowy usługowej a także terenów zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej. W przypadku terenów o funkcji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz letniskowej wartość 0,0 wynika z tego, że ze względu na uwarunkowania gminy nie ma potrzeby wyznaczania nowych obszarów pod zabudowę wielorodzinną ani letniskową w zwartych jednostkach osadniczych, natomiast żaden obowiązujący plan miejscowy również nie wyznacza obszarów pod ten rodzaj zabudowy, a więc gmina nie planuje rozwoju w tym kierunku.

Tabela 44 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Rodzaj zabudowy	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę (mkw)	Powierzchnia użytkowa zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy w zwartych jednostkach osadniczych (mkw)	Powierzchnia użytkowa zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy w planach miejscowych (mkw)	Suma powierzchni użytkowej zabudowy zwartych jednostek osadniczych i planów miejscowych (kolumna 3+4) (mkw)	Bilans terenu - porównanie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowej (kolumna 2-5) (mkw)
1	2	3	4	5	6
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	440 700,0	125 000,0	1 600,0	126 600,0	314 100,0
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tereny zabudowy zagrodowej	14 820,0	14 200,0	0,0	14 200,0	620,0
Tereny zabudowy usługowej	127 400,0	3 780,0	0,0	3 780,0	123 620,0
Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej	54 600,0	1 620,0	0,0	1 620,0	52 980,0
Tereny zabudowy rekreacyjnej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SUMA	637 520,0				491 320,0

Źródło: Opracowanie własne

Przy ustalaniu powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę w kierunkach zagospodarowania przestrzennego w Studium, odniesiono uzyskaną z bilansu powierzchni użytkową zabudowy do faktycznej powierzchni obszarów pod poszczególne funkcje, wykorzystując przy tym te same założenia co do średniej wielkości poszczególnych działek i średniej powierzchni użytkowej zabudowy.

Tabela 45 Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w ha

Rodzaj zabudowy	Bilans terenu - porównanie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowej (kolumna 2-5) (mkw)	Maksymalne zapotrzebowania na nową zabudowę w ha
1	2	3
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	314 100,0	315,5
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	0,0	0,0
Tereny zabudowy zagrodowej	620,0	15,5
Tereny zabudowy usługowej	123 620,0	123,6
Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej	52 980,0	53,0
Tereny zabudowy rekreacyjnej	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne

W procesie wyznaczania maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę ustalono, że łącznie 507,6 ha powierzchni gminy można przeznaczyć pod cztery główne funkcje zabudowy określone w kierunkach Studium poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz poza obszarami objętymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Uzyskana wartość 507,6 ha to zaledwie 6,7% całkowitej powierzchni gminy Fabianki. Jest to wartość, która w zdecydowany sposób ograniczy nadmierne rozproszenie przestrzenne powstającej w przyszłości zabudowy i pozwoli na dalszy, zrównoważony rozwój przestrzenny gminy. Harmonijny i efektywny rozwój przestrzenny gminy w głównej mierze będzie opierał się przede wszystkim na rozbudowie zwartych jednostek osadniczych wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę techniczną.

Reasumując, przy wyznaczaniu kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów pod określoną funkcję należy brać pod uwagę wyliczone w powyższej tabeli maksymalne zapotrzebowania na nową zabudowę w ha dla poszczególnych funkcji w taki sposób, aby nowoprojektowane tereny poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz poza obszarami objętymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego nie przekroczyły podanych w tabeli nr 49 wartości.

Przypuszcza się, że na liczbę zakładanych nowych gospodarstw będą miały wpływ następujące tendencje:

- dane statystyczne pokazują, że z roku na rok rośnie liczba zakładanych gospodarstw domowych;
- zmiana standardów mieszkaniowych - ludzie chcą mieć coraz większe domy, przeciętna powierzchnia mieszkaniowa na osobę w ostatnich latach systematycznie rośnie,
- saldo migracji w latach 2010 - 2019 było dodatnie, co oznacza stały napływ ludności z sąsiednich miast i wsi. Rozwój Gminy Fabianki sprawia, że staje się ona coraz bardziej atrakcyjna zarówno dla ludzi przyjeżdżających z miast, jak i lokalnych inwestorów. Bliskie położenie Miasta Włocławek sprawia, że napływający mieszkańcy nie muszą rezygnować z usług i rozrywek miejskich. Osiedlanie się na terenach gminy byłych mieszkańców Włocławka nie oznacza również konieczności rezygnacji z pracy, ponieważ bliskie położenie miasta umożliwia codzienne dojazdy;
- w wyniku przemian obyczajowych związanych z modelem rodziny coraz więcej osób decyduje się na zerwanie z tradycją i dotychczasowym życiem. zawieranych małżeństw z roku na rok maleje. Przypuszcza się, że tendencja utrzyma się w

najbliższych latach. W wyniku braku decyzji o małżeństwie dorosłe osoby mieszkają samodzielnie tworząc jednoosobowe gospodarstwo domowe;

- starzejące się społeczeństwo i wzrost przeciętnej długości życia Polaków wpływa na zwiększającą się liczbę gospodarstw jedno- i dwuosobowych;
- zanikają rodziny wielopokoleniowe, w których zarówno dziadkowie, ich potomstwo oraz wnuki zamieszkują wspólnie i prowadzą gospodarstwo. Zarówno absolwenci szkół jak i młode małżeństwa nie chcą mieszkać z rodzicami. Rozpoczęcie życia na własny rachunek zaczynają od wynajęcia mieszkania bądź budowy domu;
- w ostatnich latach najbardziej popularnym modelem rodziny jest 2+1. Jedno dziecko wymaga mniejszych kosztów utrzymania, a oprócz tego rodzicom łatwiej jest znaleźć czas na spędzenie z nim odpowiedniej ilości czasu. Coraz rzadziej obserwuje się rodziny z trójką bądź czwórką dzieci;
- coraz częściej obserwuje się zjawisko samotności życiowej, jako alternatywę wobec pełnej rodziny. Osoby prowadzące samodzielny styl życia określane, jako single, stary kawaler/panna, osoba niezamężna, osoby samotne tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe;
- coraz więcej małżeństw nie chce mieć dzieci z wyboru. Z danych statystycznych wynika, że około 6 - 10% związków jest bezdzietnych z wyboru. Priorytetem takich osób jest rozwój osobisty, zawodowy i często wygoda;
- liczba mieszkańców gminy podawana przez GUS odbiega nieco od rzeczywistości, ponieważ dane statystyczne dotyczą jedynie osób zameldowanych. Należy liczyć się z tym, że w gminie mieszka pewien odsetek ludności niezameldowanej, ponieważ nie ma obowiązku meldunkowego.

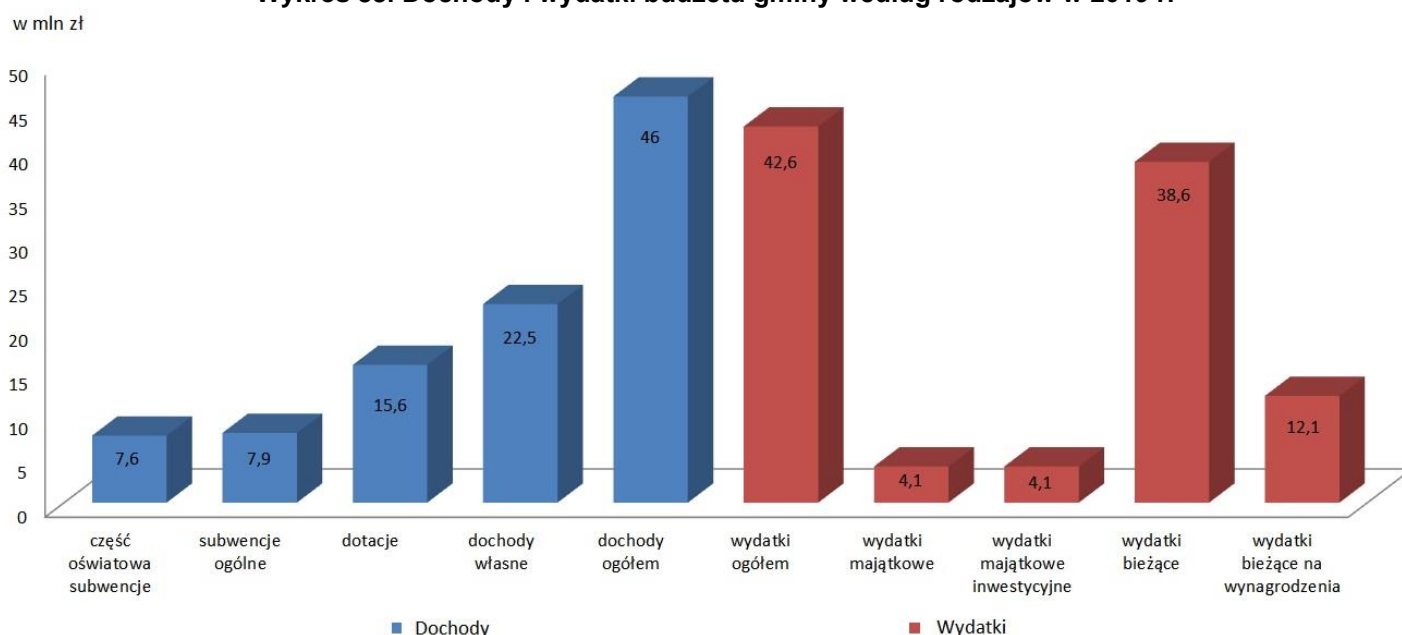
d) MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I POTRZEBY INWESTYCYJNE WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Gmina wykonuje zadania publiczne w celu zaspokojenia potrzeb swoich mieszkańców, odpowiadając tym samym za zapewnienie warunków życia miejscowej ludności i podstawową obsługę obywateli. Zadania własne wychodzą naprzeciw wymogom racjonalizacji wydatków publicznych, bowiem władze gminne mają najlepsze rozpoznanie lokalnych potrzeb, mogą ustalać hierarchię celów, na które wydatkowane są środki oraz mogą nadzorować ich wykorzystywanie. Budżet Gminy Fabianki uwzględnia realizację zadań własnych, a na większości projektowanych terenów infrastruktura techniczna już istnieje. W kolejnych latach przewiduje się dalszą rozbudowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, a także gazociągowej, energetycznej oraz budowę dróg.

Finansowanie działalności inwestycyjnej należy do istotnych elementów prowadzonej gospodarki finansowej w gminie. Realizowanie inwestycji zaspokaja bowiem rosnące potrzeby lokalnych wspólnot samorządowych i przyczynia się do ich rozwoju. W tym wypadku chodzi w szczególności o inwestycje infrastrukturalne, które umożliwiają realizowanie usług publicznych na odpowiednim poziomie. Działalność ta wymaga zabezpieczenia w budżecie określonej wysokości niezbędnych do pokrycia planowanych kosztów poszczególnych przedsięwzięć.

Źródła finansowania gminy można podzielić na własne, rozumiane, jako dochody własne i obce np. dotacje, subwencje, kredyty i pożyczki. Źródłami finansowania inwestycji w Gminie Fabianki jest budżet gminy, środki sołeckie, fundusze unijne.

Wykres 33. Dochody i wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Stan na 2019 r.

Jednym ze wskaźników finansowych, który określa możliwości finansowania inwestycji jest wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem (%), który uważany jest za podstawowy miernik oceny samodzielności finansowej - im wyższy wskaźnik, tym większy wpływ na osiągnięte dochody i kreowanie własnej polityki wydatkowej, w tym w sferze inwestycji. W 2019 roku dochody własne stanowiły w dochodach ogółem budżetu gminy 48,9%. W powiecie wrocławskim wskaźnik ten wyniósł 37,2% i był dużo mniejszy niż w Gminie Fabianki.

W Gminie Fabianki w 2019 roku 100% wydatków majątkowych przeznaczono na cele inwestycyjne. Wydatki majątkowe inwestycyjne stanowiły 9,5% wydatków ogółem budżetu gminy.

Wskaźniki budżetowe

Wskaźnik B1 - udział dochodów bieżących w dochodach ogółem

$$WB_1 = \frac{Db}{Do},$$

gdzie: *Do* - dochody ogółem,

Db - dochody bieżące (dochody niebędące dochodami majątkowymi).

Wskaźnik B2 - udział dochodów własnych w dochodach ogółem

$$WB_2 = \frac{Dw}{Do},$$

gdzie: *Do* - dochody ogółem,

Dw - dochody własne.

Wskaźnik B3 - udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem

$$WB_3 = \frac{No}{Do},$$

gdzie: *No* - nadwyżka operacyjna (dodatnia wartość wyniku bieżącego będącego różnicą dochodów bieżących i wydatków bieżących),

Do - dochody ogółem.

Dodatnia wartość wyniku bieżącego (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) określana, jako nadwyżka operacyjna wskazuje na potencjalne zdolności i możliwości jednostki samorządu terytorialnego do spłaty zobowiązań oraz do finansowania wydatków o charakterze inwestycyjnym. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem (*WB3*) określa stopień, w jakim jednostka mogłaby zaciągnąć nowe zobowiązania, w stosunku do osiągniętych dochodów. Im wyższa jest wartość tego wskaźnika tym większe są możliwości inwestycyjne lub większa możliwość zwiększenia wydatków bieżących.

Wskaźnik B4 - udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

$$WB_4 = \frac{Wm}{Wo},$$

gdzie: *Wm* - wydatki majątkowe,

Wo - wydatki ogółem.

Wskaźnik B5 - obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń

$$WB_5 = \frac{Ww}{Wb},$$

gdzie: *Ww* - wydatki za wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń,

Wb - wydatki bieżące (wydatki niebędące wydatkami majątkowymi).

Wartość wskaźnika B6 obrazuje stopień, w jakim jednostka samorządu terytorialnego finansuje inwestycje środkami własnymi, czyli zdolność do samofinansowania. Im wyższa jest ta relacja tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia, jednak jego wysoka wartość może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.

Tabela 46. Wskaźniki budżetowe w Gminie Fabianki w latach 2017 - 2019

	2017	2018	2019
WB₁	94,9%	92,4%	95,7%
WB₂	44,0%	48,0%	48,9%
WB₃	12,5%	10,6%	11,9%
WB₄	18,1%	23,7%	9,5%
WB₅	37,5%	38,9%	37,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Udział dochodów bieżących w dochodach ogółem w latach 2017 - 2019 był zróżnicowany, lecz na bardzo wysokim poziomie. Natomiast udział dochodów własnych w dochodach ogółem systematycznie wzrastał. Wskaźnik B5, obciążenia wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń w latach 2017 – 2019 utrzymywał się na podobnym poziomie. Dodatnia wartość nadwyżki operacyjnej świadczy o tym, że Gmina Fabianki wypracowuje nadwyżkę operacyjną. Dochody bieżące wystarczają na pokrycie wydatków bieżących.

Realizacja zadań przewidzianych w Studium wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych, co może stanowić największą barierę dla samorządów i mieszkańców gminy. Funkcjonujący w Polsce system finansowania, stanowiący wielopoziomowe i zróżnicowane narzędzie finansowania, ma na celu ułatwić i wpłynąć na realizację wyznaczonych celów rozwojowych. System ten obejmuje finansowanie w formie bezzwrotnej (dotacje) oraz zwrotnej (pożyczki). W jego zakres wchodzi również projekty dotyczące realizacji sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, które mają przyczynić się do osiągnięcia najważniejszych, krajowych i unijnych celów rozwojowych. Wśród celów dotyczących analizowanego zakresu można wyróżnić m.in. ustanowienie i rozwijanie sieci transeuropejskich (TEN) w dziedzinie transportu, energetyki i telekomunikacji, wzrost spójności i konkurencyjności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, wspieranie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Gminy Fabianki na lata 2021-2033 zakłada się, że wysokość dochodów budżetowych w najbliższych latach będzie kształtować się następująco:

- 2021 – 48 867 578,76 zł,
- 2022 – 48 500 000,00 zł,
- 2023 – 47 700 000,00 zł,
- 2024 – 46 200 000,00 zł,
- 2025 – 46 200 000,00 zł.

wysokość wydatków budżetowych w najbliższych latach będzie kształtować się następująco:

- 2021 – 55 044 826,76 zł,
- 2022 – 47 200 000,00 zł,
- 2023 – 47 100 000,00 zł,
- 2024 – 45 700 000,00 zł,
- 2025 – 45 700 000,00 zł,

natomiast wynik budżetu:

- 2021 – - 6 177 248,00 zł,
- 2022 – 1 300 000,00 zł,
- 2023 – 600 000,00 zł,
- 2024 – 500 000,00 zł,
- 2025 – 500 000,00 zł,

Wieloletnia Prognoza Finansowa zakłada od 2022 roku dodatni wynik budżetu, który będzie się utrzymywał do roku 2029.

W 2019 r. Gmina Fabianki realizowała 24 zadania inwestycyjne (bez funduszu sołectkiego), na realizację których przeznaczono kwotę 3.773.103,26 zł. Zadania te zostały przedstawione w poniższej tabeli, wraz z odniesieniem do dokumentów strategicznych, z których wynikała ich realizacja.

Tabela 47 Zadania inwestycyjne Gminy Fabianki realizowane w 2019 r.

Lp.	Nazwa zadania	Koszty poniesione w PLN	Stan realizacji /Uwagi	Strategia/ program, z którego wynika realizacja inwestycji
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej	137.755,00 zł	Zadanie w	Strategia

	w miejscowości Bogucin – III etap		trakcie realizacji	rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Włocławskiej i sąsiednich w Szpetalu Górnym	78.159,18 zł.	Zadanie w trakcie realizacji.	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Szpetal Górny	1.162.161,65 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
4.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Gminie Fabianki	52.578,98 zł.	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
5.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Gminie Fabianki	137.877,32 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
6.	Wymiana źródeł biologicznych filtra wody w Szpetalu Górnym	76.915,19 zł.	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
7.	Zakup gruntów	7.700,00 zł	Zadanie zakończone	-
8.	Budowa studni głębinowych	10.000 zł	Udzielono dofinansowania mieszkańcom	-
9.	Budowa chodników na terenie sołectwa Skórzno – fundusz sołecki	7.377,00 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
10.	Budowa chodników przy drogach gminnych	18.517,39 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
11.	Przebudowa drogi gminnej nr	532.653,17 zł	Zadanie	Strategia rozwoju Gminy
12.	Kontynuacja budowy chodnika w miejscowości Świątkowizna – fundusz sołecki	7.269,00 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
13.	Kontynuacja budowy chodnika w Nasiegniewie – fundusz sołecki	24.913,00 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
14.	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych	196.082,47 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
15.	Przebudowa dróg gminnych nr 190243C i 190230C w miejscowości Nasiegniewo	7.000,00 zł	Wykonano dokumentację kosztorysowo-projektową	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025

16.	Przebudowa drogi gminnej nr 19022C w miejscowości Wilczeniec Fabiański	1470,00 zł	Wykonano projekt budowlany	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
17.	Przebudowa dróg gminnych w roku 2019	496.657,24 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
18.	Przebudowa ścieżki rowerowej Fabianki – Chełmica Duża	576.202,25 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
19.	Montaż kolektora słonecznego na budynku Zakładu Gospodarki Komunalnej	13.008,13 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025 Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Fabianki
20.	Dostosowanie budynku użyteczności publicznej w Fabiankach do potrzeb osób uczestniczących w projektach EFS	49.968,50 zł.	Wykonano studium	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025 Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Fabianki
21.	Zakup samochodu	54.095,50 zł	Zadanie zakończone	-
22.	Instalacje lamp drogowych w Gminie Fabianki	107.900,98 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025
23.	Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych	256.831,85 zł	Zadanie zakończone	Strategia rozwoju Gminy Fabianki na lata 2016-2025 Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Fabianki
24.	Uporządkowanie i zagospodarowanie skweru poprzez zakup ławek i sprzętu rekreacyjnego – fundusz sołecki	16.841,30 zł	Zadanie zakończone	-

Źródło: Raport o stanie gminy Fabianki w roku 2019 r.

W poniższej tabeli zestawiono zadania inwestycyjne z zakresu infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej na rok 2021 zawarte w budżecie na rok 2021 (Uchwała nr XV/166/2021 Rady Gminy Fabianki z dnia 24 lutego 2021 r.).

Tabela 48 Zadania inwestycyjne z zakresu infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej na rok 2021 zawarte w budżecie na rok 2021

Lp.	Nazwa zadania	Koszty inwestycyjne w zł
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Włocławskiej i sąsiednich w Szpetalu Górnym	3 800 000
2.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Cyprianie	70 000
3.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Gminie Fabianki	150 000
4.	Rozbudowa sieci wodociągowej w Gminie Fabianki	150 000
5.	Dofinansowanie budowy wodociągu w Nasiegniewie -FS	5 000
6.	Wykonanie projektu budowy chodnika wzdłuż drogi krajowej	60 000
7.	Budowa chodników przy drogach gminnych	50 000
8.	Budowa drogi asfaltowej Kulin-Urszulewo – FS Kulin	25 329
9.	Kontynuacja budowy chodnika na terenie sołectwa Skórzno - FS	6 500
10.	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych	150 000
11.	Przebudowa chodnika na ul. Klonowej w Szpetalu Górnym - FS	8 000
12.	Przebudowa drogi gminnej nr 190286C w Łęgu Witoszynie	265 000
13.	Przebudowa drogi gminnej nr 190306C (ul.Jesionowa) w Szpetalu Górnym	300 000
14.	Przebudowa drogi w Starym Witoszynie kontynuacja - FS	9 000
15.	Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Bogucin - FS Bogucin	39 000
16.	Przebudowa dróg gminnych w roku 2021	150 000
17.	Przebudowa dróg na terenie sołectwa Chełmica Duża – FS Chełmica Duża	29 207
18.	Remont 2 szt. przepustów przy drodze gminnej w Zarzeczewie - FS Krępiny	7 275
19.	Wykonanie podbudowy na drodze gminnej w Skórznie - FS	6 000
20.	Zakup gruntów	100 000
21.	Montaż instalacji fotowoltaicznej w oczyszczalni ścieków w Fabiankach	244 293
22.	Zagospodarowanie działki gminnej na terenie sołectwa Cyprianka - FS	42 389
23.	Rozbudowa i dostosowanie budynku użyteczności publicznej w Fabiankach do potrzeb osób uczestniczących w projektach EFS	2 150 001
24.	Zakup samochodu	60 000

25.	Zakup sprzętu i oprogramowania	35 000
26.	Wydatki na zakup i objęcie akcji i udziałów	1 000
27.	Przebudowa systemu ogrzewania w szkole podstawowej w Fabiankach	155 000
28.	Utworzenie dziennego domu "Senior+" w Świątkowiznie	400 000
29.	Wyposażenie PSZOK w Wilczeńcu Fabiańskim	939 275
30.	Rozwój odnawialnych źródeł energii w gminie Fabianki	1 956 849
31.	Budowa oświetlenia na ul. Przyleśna, Żwirowa, Malinowa, Wspolna, Wiśniowa, Owocowa w Szpetalu Górnym - FS	29 520
32.	Instalacja lamp drogowych w Gminie Fabianki	15 000
33.	Zakup i montaż 2 szt. lamp oświetleniowych na terenie sołectwa Lisek- FS	8 000
34.	Zakup i montaż 3 szt. lamp solarnych na terenie sołectwa Wilczeniec Fabiański - FS	12 000
35.	Zakup i montaż lamp oświetleniowych na terenie sołectwa Chelmica Cukrownia - FS	16 773
36.	Zakup i montaż lampy solarnej w Starym Witoszynie - FS	4 800
37.	Renowacja mogiły w miejscowości Łęg Witoszyn	10 000
38.	Zakup kosiarki spalinowej	20 000
40.	Budowa placu zabaw dla dzieci oraz siłowni plenerowej w miejscowości Nowy Witoszyn	32 858
41.	Budowa placu zabaw dla dzieci w miejscowości Fabianki	34 520
42.	Budowa siłowni plenerowej w miejscowości Nasiegniewo - FS	18 250

Źródło: Opracowanie własne na podstawie budżetu na rok 2021r..

Zadania inwestycyjne z zakresu infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej, inicjowane przez samorząd mogą być zatem zasilane zarówno z zasobów finansowych budżetu gminy, które są jednak ograniczone jak i ze źródeł zewnętrznych od prywatnych inwestorów czy publicznych instytucji finansowych. Poniżej przedstawiono charakterystykę źródeł finansowania przez gminę infrastruktury technicznej i społecznej.

Źródła wewnętrzne

Źródła wewnętrzne stanowią:

- 1) dochody własne JST – dochodem własnym gminy jest każdy dochód niebędący subwencją ogólną lub dotacją z budżetu państwa;
- 2) dotacje celowe – pochodzące z budżetu państwa w celu dofinansowanie zadań własnych JST, które mogą dotyczyć m.in.: inwestycji w szkoły i placówki oświatowe (do 50% planowanych wydatków na urzeczywistnienie podjętego zadania, jeżeli przepisy odrębne

nie stanowią inaczej), inicjatyw związanych ze wspieraniem oświaty na obszarach wiejskich przedsięwzięć objęte mecenatem państwa w dziedzinie kultury.

Ważnym narzędziem są fundusze sołeckie, które angażują lokalną społeczność w rozwój gminy, dzięki nim mieszkańcy sami decydują, jakie inwestycje i projekty będą realizowane w ich miejscowościach. W 2019 r. w funduszu sołeckim było do rozdysponowania 416 tys. zł z którego zrealizowano zadania z zakresu infrastruktury technicznej (przebudowa i remont dróg, oświetlenie, realizacja chodników, spowalniacze ruchu) oraz infrastruktury społecznej (zagospodarowanie placów, skwerów, realizacja zewnętrznych siłowni plenerowych) oraz organizowane spotkania integracyjne.

Źródła zewnętrzne

Do źródeł finansowania regionalnego należą:

- 1) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – narzędzie wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, który zajmuje się m.in. współfinansowaniem ze środków państwowych projektów, które uzyskały lub przewidziane są do dofinansowania ze środków unijnych.

Do źródeł finansowania krajowego należą:

- 1) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wraz z wojewódzkimi funduszami tworzy system finansowania ochrony środowiska przyrodniczego i gospodarki wodnej w kraju;
- 2) Fundusz Dopłat – rządowy program wspomagania budownictwa socjalnego; adresatami programu są podmioty podejmujące zadania z zakresu budowy zasobów lokali socjalnych, mieszkań chronionych oraz noclegowni i domów dla bezdomnych; wsparcia finansowego w ramach programu udziela Bank Gospodarstwa Krajowego na wniosek gminy, związku międzygminnego lub powiatu;
- 3) Fundusz Leśny – fundusz celowy Lasów Państwowych stanowiący pomoc w wyrównywaniu deficytów finansowych w nadleśnictwach, prosperujących w niekorzystnych warunkach przyrodniczo–ekonomicznych dla realizowania celów gospodarki leśnej; fundusz zasila także wspólne działania jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych dotyczących np. prowadzenia badań, tworzenie niezbędnej infrastruktury.

Do źródeł finansowania unijnego należą:

- 1) Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – jego istotą jest minimalizacja różnic w rozwoju regionów UE oraz wzmacnianie jedności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

Unii jako wspólnoty; poprzez fundusz można zyskać wsparcie w m.in. realizacji inwestycji produkcyjnych i infrastrukturalnych oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw;

- 2) Europejski Fundusz Społeczny – stworzony do walki z bezrobociem (np. poprzez kształcenie) w krajach należących do UE; z jego kapitału współfinansowane są inicjatywy mające na celu pomoc regionom i grupom społecznym, zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem oraz młodych stawiających pierwsze kroki na rynku pracy;

Z EFRR oraz EFS obecnie finansowane są programy regionalne w tym dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 szczególnie istotne przy finansowaniu inwestycji infrastrukturalnych;

- 3) Europejski Fundusz Spójności – ustalony w celu redukcji różnic gospodarczych i społecznych oraz promowania zrównoważonego rozwoju szczególnie przez inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska;
- 4) Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – oprócz przekształceń struktury rolnej danego państwa stanowi pomoc w rozwoju obszarów wiejskich;
- 5) Fundusz „Łącząc Europę” – powstały w miejscu programu TEN-T wspiera rozwój trzech sektorów: sieci transportowej, energetycznej oraz telekomunikacyjnej.

Ograniczenia w swobodzie inwestowania infrastruktury z zasobów własnych, wzrastająca konkurencja wśród jednostek samorządowych, intensywne procesy demograficzne, wzrastające wymagania użytkowników, nieustanny postęp technologiczny wymuszają na władzach poszukiwanie alternatywnych sposobów urzeczywistniania potrzebnych inwestycji. Przy poszukiwaniu możliwości realizacji celów infrastrukturalnych niezbędne jest także rozpoznanie w możliwościach zaangażowania obszaru prywatnego. Wśród najczęściej stosowanych form współpracy międzysektorowej wyróżniamy:

- 1) partnerstwo publiczno-prywatne – rodzaj kooperacji podmiotu publicznego z prywatnym przy przedsięwzięciach mających na celu realizację zadań publicznych poprzez wykreowanie, niezbędnego do realizacji zamierzeń zaplecza finansowego, organizacyjnego i technicznego; za zaangażowanie własnych środków prywatnemu partnerowi zapewnia się możliwość korzystania z inwestycji; poprzez PPP obie strony zyskują korzyści zarówno w obszarze celów społecznych, jak i komercyjnych danego przedsięwzięcia;
- 2) project finance – instytucja lub zespół instytucji finansowych oraz inwestorzy kapitałowi zapewniają środki na pokrycie nakładów związanych z urzeczywistnianiem przedsięwzięcia pod warunkiem, że zainwestowany kapitał zostanie zwrócony z nadwyżek płynących z eksploatacji inwestycji;
- 3) leasing, najem, dzierżawa – polega na użyczeniu jednej stronie dobra do odpłatnego korzystania. Gmina w tym przypadku może obrać rolę korzystającego (leasingobiorcy)

- lub wyznaczyć do tego podległą jednostkę; leasing oznacza zobowiązanie leasingodawcy do nabycia rzeczy od zbywającego w warunkach zamieszczonych w umowie i oddanie jej korzystającemu (np. gminie) do użytkowania przez dany czas, natomiast korzystający zgadza się spłacić finansującemu wynagrodzenie pieniężne równe minimum cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia dobra przez finansującego;
- 4) fundusz venture capital – JST mogą z niego korzystać gdy stworzą spółkę o charakterze użyteczności publicznej; jest to więc finansowanie z zewnątrz z zamiarem osiągnięcia długo i krótkoterminowych zysków z przyrostu wartości kapitału; istota inwestycji venture capital dotyczy zasilania kapitałem przedsiębiorstwa we wczesnej fazie jego rozwoju poprzez objęcie jego akcji lub udziałów. Inwestor finansujący z tytułu finansowania w ramach venture capital (fundusz venture capital) zostaje współwłaścicielem spółki.

Zgodnie z Raportem o stanie Gminy Fabianki w roku 2019, gmina uzyskała następujące środki zewnętrzne na realizowane inwestycje:

Tabela 49 Wykaz inwestycji, które otrzymały dofinansowanie w 2019 r.

Lp.	Nazwa zadania	Wartość zadania W zł	Kwota dofinansowania W zł
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Szpetal Górny	3 191 111,50	2 591 869,92 Regionalny Program Operacyjny WK-P 2014-2020
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bogucin III etap	1 452 615,08	1 003 956,51 Regionalny Program Operacyjny WK-P 2014-2020
3.	Czysta energia w gminie Fabianki – budowa mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii	840 171,23	375 912,51 Regionalny Program Operacyjny WK-P 2014-2020
4.	Innowacyjna edukacja w Gminie Fabianki - II edycja	299 487,18	284 512,78 Regionalny Program Operacyjny WK-P 2014-2020 Budżet Państwa
5.	Rozwój infrastruktury rekreacyjnej poprzez przebudowę ścieżki rowerowej Fabianki - Chełmica Duża	529 112,05	226 109,50 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
6.	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Chełmicy Małej	196.082,47	81 000,00 Zadania z zakresu poprawy jakości gruntów rolnych w asortymencie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego Urząd Marszałkowski WK-P

7.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Fabianki	17 500,00	12 231,05 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu
8.	Wykonanie nasadzeń drzew i krzewów na terenie Gminy Fabianki	83 970,00	83 970,00 Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Centrum Projektów
9.	Nowoczesne służby ratownicze – zakup sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych – projekt partnerski	21 655,20	18 406,92 Regionalny Program Operacyjny WK-P 2014-2020
10.	Przebudowa drogi gminnej nr 19022C w miejscowości Wilczeniec Fabiański	358 997,09	228 429,00 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
11.	Nauka pływania dla uczniów gminy Fabianki	27 900,00	13 500,00 Ministerstwo Sportu i Turystyki Program „umiem pływać”

Źródło: Raport o stanie gminy Fabianki w roku 2019 r.

W związku z powyższym należy uznać, iż gmina Fabianki skutecznie pozyskuje i wykorzystuje środki zewnętrzne na realizację zadań inwestycyjnych, w tym realizację sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej. W najbliższych latach gmina Fabianki w dalszym ciągu będzie pozyskiwała środki zewnętrzne na realizację inwestycji, a przy tym dbała o dodatni wynik budżetu co oznacza, że będzie posiadała możliwości finansowe, które pozwolą w przyszłości realizować zadania własne gminy na wyznaczonych w Studium nowych terenach inwestycyjnych.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

W poniższej tabeli i na wykresie zestawiono grunty według stanu prawnego. Dane pochodzą ze Starostwa Powiatowego we Włocławku.

Tabela 50. Stan prawny gruntów w gminie Fabianki

Wyszczególnienie gruntów	Powierzchnia ewidencyjna gruntów w ha
Grunty Skarbu Państwa	1962
Grunty spółek SP, przeds. państwowych i innych państwowych osób prawnych	0
Grunty gmin i zw. międzygminnych	164
Grunty osób fizycznych	5347
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	10
Wspólnoty gruntowe	6
Grunty spółdzielni	2
Grunty powiatów	23

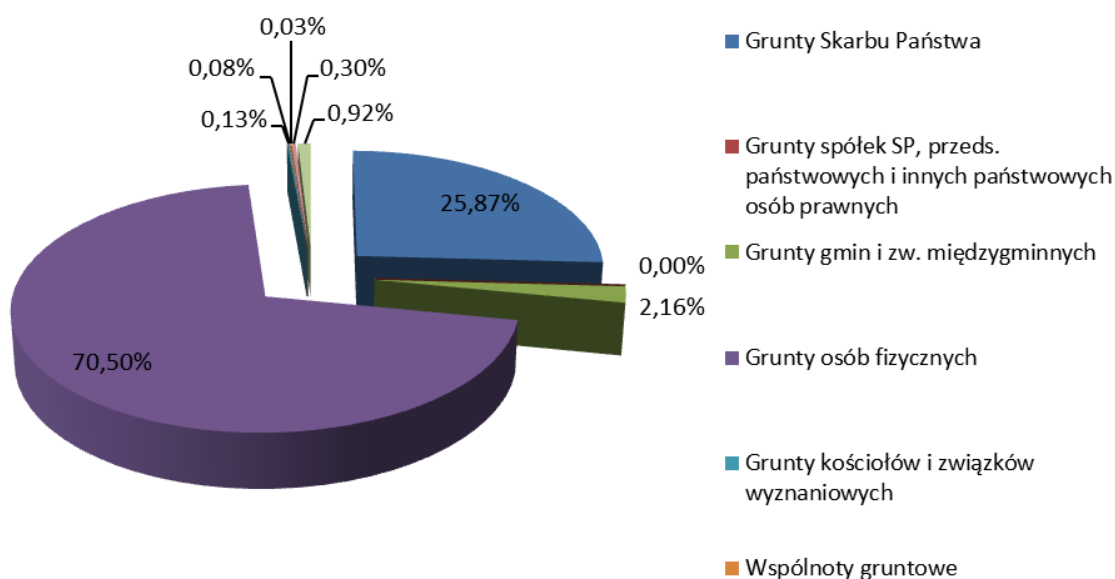

Pozostałe	70
RAZEM	7584

Źródło: Starostwo Powiatowe we Włocławku. Stan na 01.01.2021 r.

Według danych ze Starostwa Powiatowego we Włocławku, w Gminie Fabianki najliczniejszą grupę stanowią grunty osób fizycznych – 70,50%. Najmniejszy odsetek dotyczy gruntów spółdzielni – 0,03%. Na obszarze wiejskim nie występują grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych.

Wykres 34. Stan prawny gruntów Gminy Fabianki

Źródło: Opracowano na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego we Włocławku.
Stan na 01.01. 2021r.

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

11.1. Obszary i obiekty chronione prawem

W granicach Gminy Fabianki występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej,
- Obszary Natura 2000:
  - Specjalny obszar ochrony siedlisk Cyprianka,

- Specjalny obszar ochrony siedlisk Włocławska Dolina Wisły,
- Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Wisły,
- użytki ekologiczne.

Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej

Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej został utworzony Uchwałą nr XX/92/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej we Włocławku z dnia 15 czerwca 1983 r. Najnowszym aktem prawnym dotyczącym tego obszaru jest Uchwała Nr XI/257/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 6119).

Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej zajmuje powierzchnię 36 814 ha i rozciąga się na tereny miast: Ciechocinek i Nieszawa oraz gmin: Aleksandrów Kujawski, Bobrowniki, Czernikowo, Fabianki, Lipno, Raciążek, Kikół, Waganiec.

Podstawą jego utworzenia jest ochrona krajobrazu i naturalnych warunków środowiska przyrodniczego, w tym ochrona unikalnych walorów mikroklimatycznych Uzdrowiska Ciechocinek i jego najbliższych okolic oraz ochrona piękna nadwiślańskiego krajobrazu, posiadającego cechy bardzo zbliżone do naturalnych.

Jest to leśny rodzaj ekosystemu, w którym należy prowadzić racjonalną gospodarkę leśną, polegającą na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk Kotliny Płockiej, Kotliny Toruńskiej, Pojezierza Dobrzyńskiego, ochrona monokulturowych lasów sosnowych (mikroklimat Ciechocinek) oraz krajobrazu nadwiślańskiego, ochrona rzeki Wisły, Tażyny i Mieni wraz z pasmem roślinności okalającej głównie lasów liściastych.

Obszary Natura 2000

Włocławska Dolina Wisły (PLH040039) specjalny obszar ochrony siedlisk

Ostoja zlokalizowana jest w centralnej Polsce, na w Kotlinie Toruńskiej. Ostoja obejmuje około 30 km odcinek doliny Wisły między tamą we Włocławku, a miejscowością Nieszawa. Obszar obejmuje koryto rzeki Wisły oraz terasę zalewową wraz z otaczającym obszarem i z lokalnie występującymi stromymi stokami doliny. Typowe dla tego odcinka Wisły jest występowanie licznych łąk piaszczystych i mulistych nanosów w korycie. Są one formowane wskutek procesu odkładania materiału erodowanego z dna rzeki poniżej tamy we Włocławku. W wyniku sezonowych zmian poziomu wody w rzece oraz w wyniku krótkoterminowych zmian poziomu wody wynikających z wymiany wody w elektrowni Włocławek, powstają lub zanikają odsłonięte piaszczyste łąchy. Na tym odcinku rzeki występują również starsze wyspy porośnięte przez zarośla wierzbowe lub wierzbowo-topolowe. Obecnie większość starych wysp jest połączona z brzegiem rzeki groblami. Funkcjonują one, jako wyspy jedynie przy wysokich stanach wody. Na terenie ostoi występują

również liczne starorzecza. Okresowo zalewane tereny przybrzeżne porośnięte są mozaiką ziołorośli i muraw z grupami drzew i krzewów. Głównie są to młode wierzbowo-topolowe drzewostany oraz wierzbowe zarośla. W niższych położeniach w dolinie koło Włocławka znajdują się pozostałości wielogatunkowych łągów cennych z europejskiego punktu widzenia. Na terasie powszechne są łąki i pastwiska. Rzadko natomiast spotykane są ciepłolubne murawy zwane murawami kserotermicznymi. O dużych wartościach przyrodniczych obszaru decyduje występowanie 11 rodzajów siedlisk, 58 gatunków zwierząt i 3 gatunki roślin cennych dla ochrony przyrody europejskiej. Największą powierzchnię spośród cennych siedlisk zajmują lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe (13%) i zmienno-wilgotne łąki (10%). W wodach Wisły żyje kilka rzadkich gatunków ryb m.in. kiełb białopłetwy, koza i minóg rzeczny. Obszar jest ważnym miejscem z punktu widzenia ochrony ptaków. Stwierdzono tu 47 gatunków ptaków cennych dla ochrony przyrody w Europie m.in. bocian czarny, bielik, żuraw i derkacz. Obszar obejmuje część ekologicznego korytarza Wisły, który jest ważnym szlakiem migracji wielu gatunków roślin i zwierząt.

Gatunki zwierząt występujące w Obszarze Natura 2000 Włocławska Dolina Wisły (z Zał. II Dyr. siedliskowej i zał. I Dyr. Ptasiej), w tym gatunki priorytetowe

bóbr europejski - ssak	bielik - ptak
wydra - ssak	błotniak łąkowy - ptak
kumak nizinny - płaz	błotniak stawowy - ptak
traszka grzebieniasta - płaz	błotniak zbożowy - ptak
kiełb białopłetwy - ryba	orlik krzykliwy - ptak
boleń - ryba	rybołów - ptak
koza - ryba	drzemlik - ptak
nur czarnoszyi - ptak	sokół wędrowny - ptak
nur rdzawoszyi - ptak	zielonka - ptak
bąk - ptak	derkacz - ptak
czapla nadobna - ptak	żuraw - ptak
czapla biała - ptak	szablodziób - ptak
bocian biały - ptak	siewka złota - ptak
bocian czarny - ptak	batalion - ptak
łabędź czarnodzioby (mały) - ptak	szlamnik - ptak
łabędź krzykliwy - ptak	mewa mała - ptak
bernikla białolica - ptak	mewa czarnogłowa - ptak
bielaczek - ptak	rybitwa czubata - ptak
trzmiełojad - ptak	rybitwa wielkodzioba - ptak
kania czarna - ptak	rybitwa zwyczajna (rzeczna) - ptak
kania ruda - ptak	rybitwa białoczarna - ptak

rybitwa białowąsa - *ptak*

rybitwa czarna - *ptak*

zimorodek - *ptak*

kraska - *ptak*

dzięcioł czarny - *ptak*

dzięcioł średni - *ptak*

lerka - *ptak*

świergotek polny - *ptak*

jarzębatka - *ptak*

gąsiorek - *ptak*

ortolan - *ptak*

kormoran mały - *ptak*

krogulec krótkonogi - *ptak*

różanka - *ryba*

Gatunki roślin w Obszarze Natura 2000 Ostoja Lidzbarska (z Zał. II Dyr. siedliskowej), w tym gatunki priorytetowe

- leniec bezpodkwiatowy,
- sasanka otwarta,
- starodub łąkowy.

Cyprianka (PLH040013) specjalny obszar ochrony siedlisk

Obszar obejmuje zespół torfianek (wyrębisk potorfowych) i naturalnych dystroficznych zbiorników wodnych. W jego skład wchodzi dwa typy zbiorników wodnych. Pierwszy z nich to dystroficzny zbiornik o długości około 150 m, szerokości około 100 m i głębokości 1 m, usytuowany w bezpośrednim sąsiedztwie drogi Cyprianka - Rachcin oraz zespół znacznie większych, dystroficznych jeziorzek stanowiących północno-zachodnią część obszaru, położonych w pobliżu wsi Bednarka. Drugi typ stanowi rozległy kompleks dołów potorfowych położonych na mierzącym około 1,5 km długości torfowisku niskim, leżącym pomiędzy wsiami Cyprianka i Zapusty. Powstały one w efekcie maszynowej eksploatacji pokładów torfu.

Fotografia 11. Obszar Natura 2000 Cyprianka

Źródło: fot. Zbigniew Szulikowski

Roślinność wodna pierwszego typu zbiorników składa się przede wszystkim z moczarki kanadyjskiej, rdestnicy pływającej, rogotka sztywnego i osoki aloesowatej a także trzciny pospolitej, pałki szerokolistnej, skrzypu błotnego. Bezpośrednie otoczenie zbiorników stanowią zbiorowiska łozowe przechodzące w bagienny bór sosnowy. Roślinność kompleksu dołów potorfowych zdominowana jest przez zbiorowiska roślinne, wśród których przeważają zespoły moczarki kanadyjskiej oraz rdestnicy pływającej graniczące od strony lądu z płatami zespołów grążela żółtego i grzybieni białych oraz pałki szerokolistnej. W najpłytszych partiach zbiorników obficie występuje skrzyp bagienny. Roślinność lądową w zdecydowanej większości stanowią zarośla wierzbowe. Zbiorniki wodne położone na opisywanym obszarze stanowią jedyne znane obecnie siedlisko ryby - strzebli błotnej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Jest to największa znana obecnie populacja tego gatunku w Polsce. Znaczna powierzchnia tutejszych torfianek i dystroficznych jeziorzek stanowi gwarancję przetrwania lokalnej populacji strzebli błotnej przez wiele lat. Populacji strzebli błotnej towarzyszy również liczna populacja skarłowaciałego karasia.

Gatunki zwierząt występujące w Obszarze Natura 2000 Cyprianka (z Zał. II Dyr. siedliskowej i zał. I Dyr. Ptasiej), w tym gatunki priorytetowe*

- bóbr europejski - ssak
- strzebla błotna - ryba

Typy siedlisk w Obszarze Natura 2000 Cyprianka (z Zał. I Dyr. siedliskowej), w tym siedliska priorytetowe*

- naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne;
- bory i lasy bagienne.

Dolina Dolnej Wisły (PLB040003) obszar specjalnej ochrony ptaków

Obszar obejmuje prawie naturalną dolinę Dolnej Wisły bez odcinka ujściowego - na odcinku pomiędzy Włocławkiem a Przegaliną. Dolina Wisły na tym odcinku należy do kilku różnych jednostek fizyczno-geograficznych. Jej południowa część (aż do Bydgoszczy) to fragment Padoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, kolejny odcinek to właściwa Dolina Dolnej Wisły przecinająca garby Pojezierzy Południowobałtyckich, a ostatni odcinek (poniżej miejscowości Piekło) stanowi część krainy Żuław Wiślanych. Dno doliny leży na wysokość od 1 do 50 m n.p.m. Rzeka płynie w naturalnym korycie prawie na całym odcinku, z namuliskami, łachami piaszczystymi i wysepkami, w dolinie zachowane są starorzecza i niewielkie torfowiska niskie; brzegi pokryte są mozaiką zarośli wierzbowych i lasów łęgowych, a także pól uprawnych i pastwisk. Miejscami dolinę Wisły ograniczają wysokie skarpy, na których utrzymują się

murawy kserotermiczne i grądy zboczowe. W granicach obszaru Wisła przepływa przez kilka dużych miast, jak: Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz, Tczew. Wody śródlądowe (stojące i płynące) zajmują 31% obszaru, siedliska łąkowe i zaroślowe zajmują 21% a siedliska leśne 8%. Obszar jest wykorzystywany rolniczo - 38% powierzchni. Obszar jest ostoją ptaków o randze europejskiej. Mimo, że awifauna obszaru nie jest całkowicie poznana wiadomo, że gniazduje tu ok. 180 gatunków ptaków. Teren stanowi bardzo ważną ostoję dla ptaków migrujących i zimujących (m.in. zimowisko bielika). W okresie wędrówek ptaki wodno-błotne występują w obrębie obszaru w bardzo dużych koncentracjach - do 50 000 osobników. Występują tu, co najmniej 44 gatunki ptaków wymienione w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Szczególne znaczenie mają populacje gatunków takich jak: bielik, gęś, nurogęś, ohar, rybitwa białoczelna, rybitwa rzeczna, zimorodek, ostrygojad, bielaczek. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje także derkacz, mewa czarnogłowa, sieweczka rzeczna. Bogata fauna innych zwierząt kręgowych, bogata flora roślin naczyniowych (ok.1350 gatunków) z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi, silnie zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym zachowane różne typy łągów, a także cenne murawy kserotermiczne wskazuje na bardzo wysoką wartość przyrodniczą tego obszaru.

Gatunki zwierząt występujące w Obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły (z Zał. II Dyr. siedliskowej i zał. I Dyr. Ptasiej), w tym gatunki priorytetowe*

traszka grzebieniasta - płaz	mewa mała - ptak
mopek - ssak	mewa czarnogłowa - ptak
nocek duży - ssak	szablodziób - ptak
bóbr europejski - ssak	batalion - ptak
wilk - ssak	derkacz - ptak
wydra - ssak	zielonka - ptak
ortolan - ptak	żuraw - ptak
gąsiorek - ptak	błotniak łąkowy - ptak
świergotek polny - ptak	błotniak zbożowy - ptak
jarzębatka - ptak	błotniak stawowy - ptak
dzięcioł średni - ptak	kania czarna - ptak
dzięcioł czarny - ptak	kania ruda - ptak
kraska - ptak	trzmiełojad - ptak
zimorodek - ptak	bielik - ptak
rybitwa białoczelna - ptak	rybołów - ptak
rybitwa zwyczajna (rzeczna) - ptak	łabędź czarnodzioby (mały) - ptak
rybitwa białowąsa - ptak	łabędź krzykliwy - ptak
rybitwa czarna - ptak	bocian czarny - ptak

bocian biały - *ptak*koza - *ryba*bąk - *ptak*boleń - *ryba*czapla biała - *ptak*piskorz - *ryba*kumak nizinny - *płaz*różanka - *ryba*cioska - *ryba*minóg rzeczny - *ryba*głowacz białopłetwy - *ryba***Użytki ekologiczne**

Według art. 42 Ustawy o ochronie przyrody **użytkami ekologicznymi** są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Zgodnie z rejestrem form ochrony przyrody prowadzoną przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, na terenie Gminy Fabianki znajduje się 20 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 18,70 ha ustanowionych rozporządzeniem Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004 r. w sprawie za uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 8 poz. 76). Użytki ekologiczne stanowią głównie kompleksy łąkowo-bagienne występujące na terenach leśnych jako enklawy śródleśne Leśnictwa Szpetal.

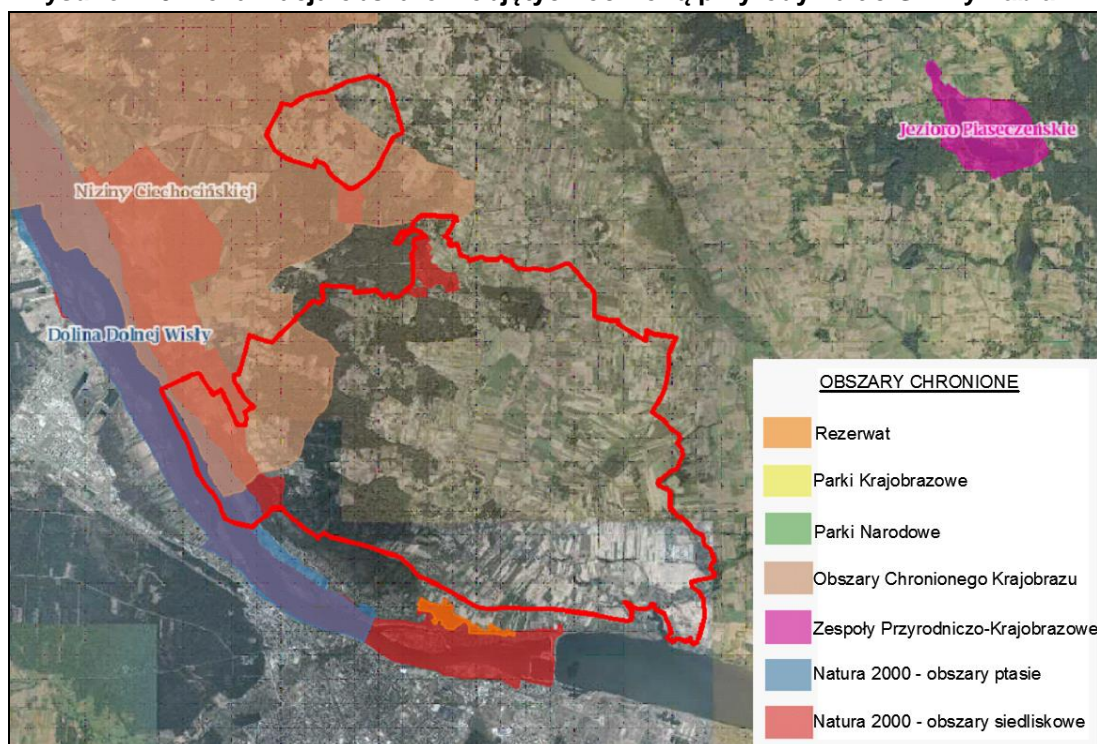
Tabela 51. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Fabianki

Poz. w akcie	Miejscowość i/lub leśnictwo	Oddział, pododdział leśny	Nr działki ewidencyjnej	Pow. (ha)	Opis obiektu
1327	Szpetal	2d	2/1 LP	0,60	Bagno
1328	Szpetal	3Ag	3/11 LP	0,40	Bagno
1329	Szpetal	3Al	3/13 LP	0,85	Bagno
1330	Szpetal	4g	4/4 LP	3,19	Bagno
1331	Szpetal	4j	4/3 LP	3,81	Bagno
1332	Szpetal	4l	4/3 LP	0,20	Bagno
1333	Szpetal	5Ac	5/3 LP	0,13	Bagno
1334	Szpetal	5Al	5/3 LP	0,31	Bagno
1335	Szpetal	6m	6/8 LP	0,44	Bagno
1336	Szpetal	16j	16/4 LP	0,72	Bagno
1337	Szpetal	20n	20/6 LP	0,25	Bagno
1338	Szpetal	23s	23/9 LP	0,35	Bagno
1339	Szpetal	24k	24/7 LP	0,54	Bagno

1340	Szpetal	25g	25/5 LP	2,92	Bagno
1341	Szpetal	26o	26/6 LP	0,62	Bagno
1342	Szpetal	27f	27/5 LP	0,62	Bagno
1343	Szpetal	33d	33/3 LP	0,37	Bagno
1344	Szpetal	33f	33/3 LP	0,15	Bagno
	Szpetal	33i	38 LP	0,32	Bagno
1345	Szpetal	38f	45 LP	0,86	Bagno
1346	Szpetal	45g	2/1 LP	1,05	Bagno

Źródło: Rozporządzenie Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne

Rysunek 10. Lokalizacja obszarów objętych ochroną przyrody na tle Gminy Fabianki

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

11.2 Pomniki przyrody

Na terenie gminy Fabianki nie występują chronione pomniki przyrody.

11.3 Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne są ważnym elementem sieci Natura 2000 gdyż umożliwiają przemieszczanie się organizmów między siedliskami. W skutek działalności człowieka dawniej bardzo rozległe siedliska zwierząt i roślin zostały rozdrobnione i często izolowane. Z tego też względu w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju gatunku umożliwienia mu zdobycia pożywienia, ustanowienia terytorium, znalezienia partnera do rozrodu czy umożliwienia ucieczki przed drapieżnikami jak i zdarzeniami losowymi typu pożar niezbędne jest połączenie siedlisk terenami umożliwiającymi bezpieczne przemieszczanie się zwierząt, czyli liniowymi pasami lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami, które poza możliwościami przemieszczania się dadzą zwierzętom niezbędne schronienie oraz dostęp do pożywienia. Szerokość korytarza

musi być uzależniona od gatunku, dla którego został stworzony. Zazwyczaj większe potrzebują szerszych korytarzy niż gatunki mniejsze. Szerokość i typ korytarza uwzględniać musi także typ przemieszczeń, który ma umożliwić. Przykładowo, połączenie, stworzone w celu pokonywania krótkich dystansów przez mobilne zwierzęta, musi zapewnić jedynie osłonę i niezbędną przestrzeń. Natomiast korytarz umożliwiający rozproszenie gatunku w większej skali musi zapewniać również schronienie do odpoczynku oraz pokarm.

Do najważniejszych funkcji korytarzy zalicza się:

- zmniejszenie stopnia izolacji poszczególnych płatów siedlisk i ułatwienie przemieszczania się organizmów pomiędzy nimi, a co za tym idzie, zwiększenie prawdopodobieństwa kolonizacji izolowanych płatów;
- zwiększenie przepływu genów pomiędzy płatami siedlisk zapobiegające utracie różnorodności genetycznej oraz przeciwdziałające depresji wsobnej;
- obniżenie śmiertelności, szczególnie wśród osobników młodych, wypartych z płatów dogodnych siedlisk, wskutek zachowań terytorialnych.

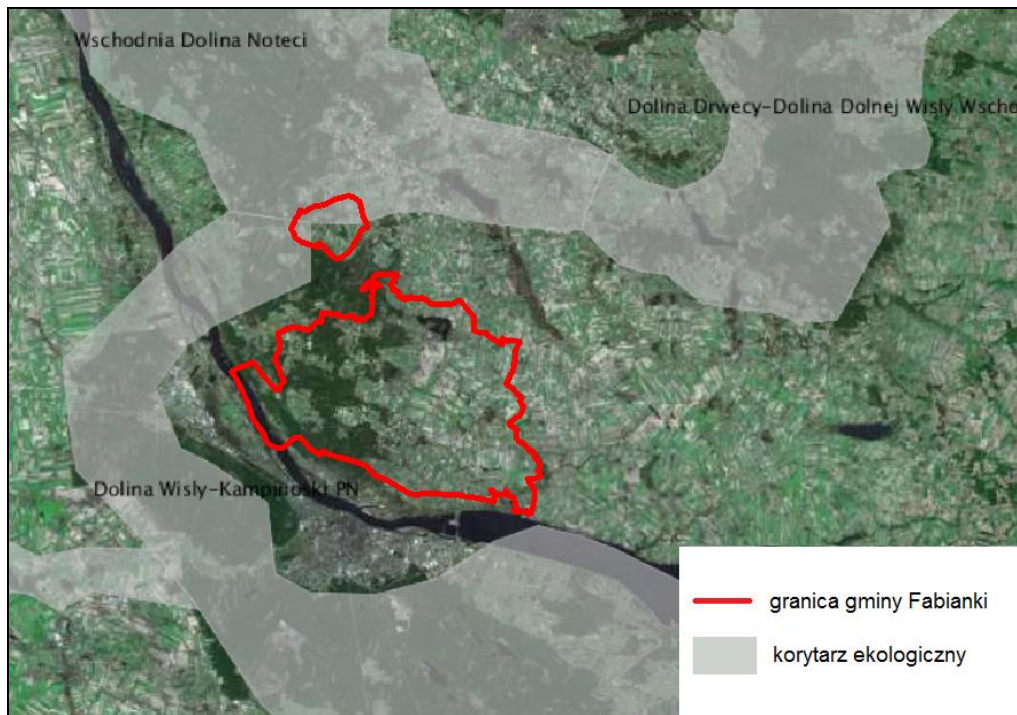
Obecnie doceniona została rola korytarzy ekologicznych oraz szeroko pojęta idea łączności ekologicznej w ochronie dzikich gatunków zwierząt. Właściwie zaprojektowana sieć obszarów chronionych powinna uwzględniać także korytarze ekologiczne łączące ze sobą obszary przyrodniczo cenne.

W Polsce korytarze ekologiczne nie są włączone do krajowego systemu obszarów chronionych. Prawo polskie odnosi się jedynie bardzo generalnie do ochrony korytarzy ekologicznych w zapisach ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. oraz nakazuje uwzględnianie potrzeb zachowania łączności ekologicznej przy sporządzaniu decyzji środowiskowej dla inwestycji znacząco oddziałujących na środowisko (m.in. Bar & Jendrośka 2010).

Przez północną częśći gminy w sołectwie Lisek przebiegają dwa korytarze ekologiczne:

- Dolina Wisły Kampinoski PN;
- Wschodnia Dolina Noteci.

Rysunek 11. Przebieg korytarzy ekologicznych

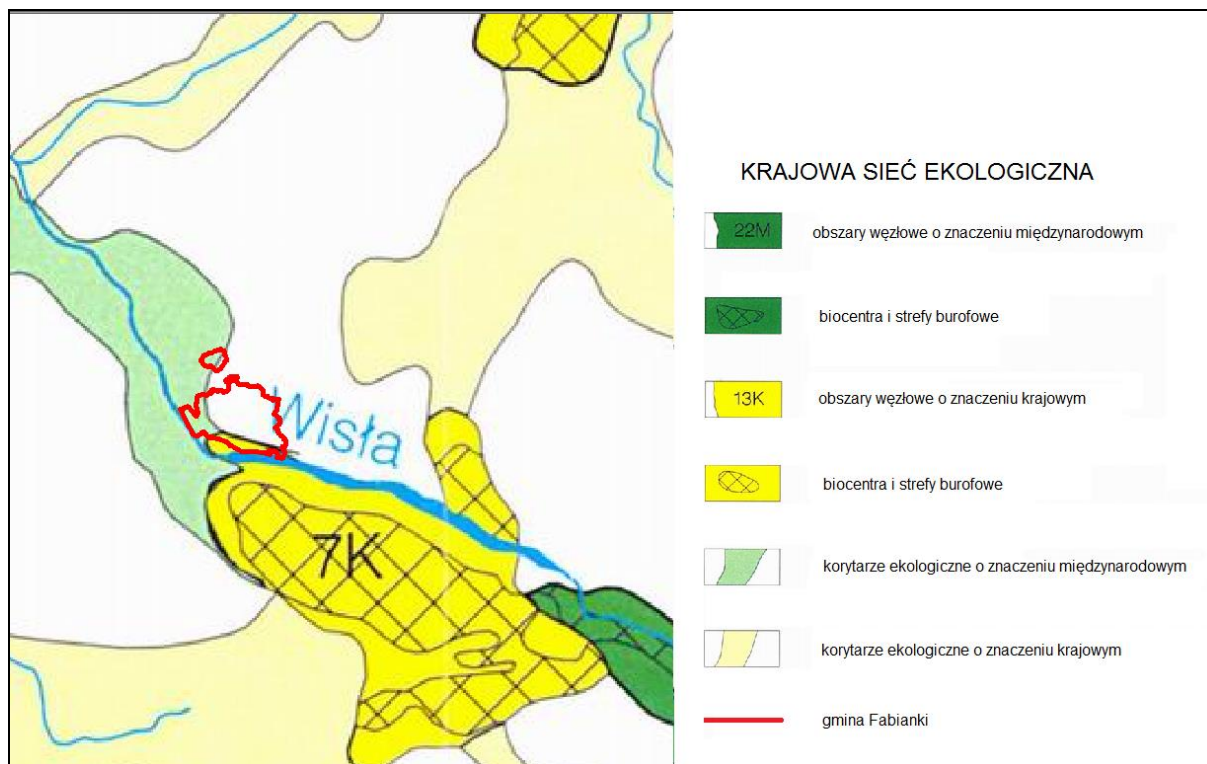
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl/

11.4 Sieć ECUNET

Paneuropejska sieć ECUNET (European Ecological Network) stanowi spójny przestrzennie i funkcjonalnie system reprezentatywnych i najlepiej zachowanych pod względem różnorodności biologicznej obszarów Europy. Została przyjęta przez Radę Europy w 1992 r., wiąże się ściśle z Konwencją o Różnorodności Biologicznej (1992) i Paneuropejską strategią ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej (1995). Elementem tego systemu, utworzonym zgodnie z koncepcją i metodyką przyjętą w ECUNET, jest Krajowa Sieć Ekologiczna ECUNET-PL, która stanowi wieloprzestrzenny system obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczych i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Elementami sieci są obszary węzłowe z wyodrębnionymi biocentrami i strefami buforowymi, korytarze ekologiczne oraz obszary wymagające unaturalnienia.

Przez obszar Gminy Fabianki przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym oraz obszary węzłowe o znaczeniu krajowym.

Rysunek 12. Położenie gminy Fabianki na tle krajowej sieci ekologicznej ECUNET - PL

Źródło: <http://ekorytarz.pl>

11.5 Ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych

Na terenie Gminy Fabianki występują kompleksy gleb klasy III bonitacyjnej oraz gleby organiczne. W stosunku do gruntów rolnych klasy bonitacyjnej I-III obowiązują przepisy dotyczące ochrony zasobów glebowych przez zmianą sposobu użytkowania, w myśl ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Stosownie do przepisów ww. ustawy zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nieleśne dokonuje się w procedurze sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

11.6 Ochrona gruntów leśnych

Ochrona zasobów leśnych powinna polegać przede wszystkim przeciwdziałaniu przeznaczaniu gruntów leśnych na cele nieleśne. Przed wycinką chronić należy zwłaszcza lasy ponadlokalnego systemu przyrodniczego gminy i regionu oraz lasy porastające wały wydymowe. Ponadto wskazane jest racjonalne kształtowanie terenów zieleni wysokiej poprzez zalesianie niektórych gruntów, mało przydatnych dla rolnictwa lub osadnictwa (grunty najniższych klas bonitacyjnych i nieużytki), w nawiązaniu do istniejących systemów zieleni, dostosowując nasadzenia do typu siedlisk naturalnych.

Przed wycinką chronić należy zwłaszcza lasy ponadlokalnego systemu przyrodniczego gminy i regionu oraz lasy porastające brzegi wód i stoki wysoczyznowe o znacznym nachyleniu. Ponadto wskazane jest racjonalne kształtowanie terenów zieleni wysokiej poprzez zalesianie

niektórych gruntów, mało przydatnych dla rolnictwa lub osadnictwa (grunty najniższych klas bonitacyjnych i nieużytki), w nawiązaniu do istniejących systemów zieleni, dostosowując nasadzenia do typu siedlisk naturalnych.

Zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dokonuje się w drodze sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

11.7 Strefy ochronne ujęć wody

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm., z 2022 r. poz. 88 z późn. zm.) w celu zapewnienia odpowiedniej, jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, mogą być ustanawiane strefy ochronne ujęć wody.

W gminie Fabianki znajdują się dwa ujęcia wody w miejscowości Szpetal Górny oraz Chełmica Cukrownia, pracujące w oparciu o trzy studnie.

Strefa ochronna ujęcia wody w miejscowości Chełmica Cukrownia obejmuje tereny ochrony bezpośredniej ujęcia, w skład którego wchodzi studnie: Nr 1A, Nr 2A i Nr 3, składającą się z obszaru wokół studni w kształcie prostokąta o wymiarach ok. 26,3 m x 35,3 m na części działki o nr ewid. 258/33 obręb Chełmica Duża.

Strefę ochrony bezpośredniej dla ujęcia wody w miejscowości Szpetal Górny wyznacza się jako pas gruntu o szerokości 10 m, licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody. Na terenie tym zabrania się użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody.

W strefie ochrony bezpośredniej ww. ujęć wody należy:

- odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarować teren zielenią,
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Dla ww. ujęć wody nie wyznaczono strefy ochrony pośredniej.

11.8 Stefa ochronna wód powierzchniowych

W pasie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych zabronione jest lokalizowanie obiektów budowlanych (z wyjątkami dla urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki leśnej, rolnej lub rybackiej) – zgodnie z przepisami odrębnymi. Szerokość pasa może ulec korekcie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub w wyniku kontynuacji i uzupełnień zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

11.9 Stefa ochrony sanitarnej cmentarzy czynnych

Przy lokalizowaniu wszelkiej nowej zabudowy mieszkalnej, zakładów żywienia zbiorowego, bądź zakładów przechowujących żywność oraz studzien służących do czerpania wody do celów konsumpcyjnych i potrzeb gospodarczych zachować odległości wokół cmentarzy wynikające z norm prawa powszechnie obowiązującego.

11.10 Pasy technologiczne linii elektroenergetycznych

Dla napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia oraz dla projektowanych linii elektroenergetycznych należy wyznaczyć pasy techniczne zgodnie z Polską Normą PN-E-05100-1:1998. W obszarze pasów technicznych należy uwzględnić następujące wymagania:

- nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi, w indywidualnych przypadkach odstępstwa od tej zasady może udzielić właściciel linii na określonych przez siebie warunkach;
- pod linią nie należy sadzić roślinności wysokiej, zalesienia terenów rolnych w pasie technicznym linii mogą być przeprowadzane w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów;
- teren w pasie technicznym linii nie może być kwalifikowany, jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii.

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Osuwiskiem nazywamy nagle przemieszczenie się mas ziemnych, powierzchniowej zwierzeliny i mas skalnych podłoża spowodowane siłami przyrody lub działalnością człowieka (podkopanie stoku lub jego znaczne obciążenie). Jest to rodzaj ruchów masowych, polegający na przesuwaniu się materiału skalnego lub zwierzelinowego wzdłuż powierzchni poślizgu (na, której nastąpiło ścięcie), połączone z obrotem. Ruch taki zachodzi pod wpływem siły ciężkości.

Osuwanie się mas ziemnych stanowi element zjawiska ruchów masowych ziemi. Są to zjawiska geologiczne, związane przede wszystkim z działaniem sił przyrody, takich jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek i potoków. W coraz większym stopniu do ich powstawania przyczynia się działalność człowieka. Sprzyja im podcinanie zboczy przy budowie m.in. obiektów infrastrukturalnych, a także wycinki drzew na stokach. Ruchy osuwiskowe mogą powodować degradację gleb oraz rozległe zniszczenia terenów rolnych i leśnych. Miejsca występowania osuwisk to naturalne stoki i zbocza dolin i zbiorników wodnych, obszary źródłowe rzek (gdzie erozja wsteczna zwiększa spadek terenu), skarpy wykopów i nasypów oraz wyrobisk.

W południowo-wschodniej części Gminy Fabianki na północnych zboczach doliny Wisły, na odcinku Szpetal Dolny – Zarzeczewo występują osuwiska oraz tereny zagrożone występowaniem osuwisk. Lokalizacja tych terenów została przedstawiona w części graficznej Studium – załącznik nr 3 - rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz załącznik nr 4 - rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Fabianki.

Występowanie na północnych zboczach doliny Wisły licznych osuwisk ma w znacznej mierze uwarunkowania wynikające z budowy geologicznej. Dolne partie zboczy doliny Wisły, są zbudowane z plioceńskich iłówpstrych, miejscami silnie zaburzonych glacitektonicznie oraz w mniejszym stopniu z mioceńskich piasków, iłówp i mułków z węglem brunatnym. Są to generalnie utwory spoiste, słabo przepuszczalne. Powyżej tych iłówp występują znacznie bardziej przepuszczalne czwartorzędowe gliny zwałowe, budujące górne partie zboczy doliny. Taki układ warstw przepuszczalnych nad słabo przepuszczalnymi sprzyja infiltracji wód opadowych w górnej części zboczy. Wody te w miarę swobodnie infiltrują w glinach zwałowych do stropu neogeńskich utworów ilastych. W iłówp infiltracja zachodzi znacznie wolniej, co powoduje lokalne gromadzenie się wód w tej strefie, które ułatwiają powstawanie powierzchni poślizgu i odkłuwanie się górnych fragmentów zboczy. Dodatkowymi czynnikami sprzyjającymi tworzeniu się osuwisk oraz ich późniejszej aktywności były i są erozja boczna Wisły, a po wybudowaniu zbiornika włocławskiego znaczne podniesienie się poziomu wód Wisły oraz zmienne wahania wywołane pracą zapory.

Poza osuwiskami na obszarze Gminy Fabianki występują tereny zagrożone ruchami masowymi, których lokalizacja przedstawia poniższa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w województwie kujawsko - pomorskim opracowana przez Państwowy Instytut Geologiczny. Podobnie jak osuwiska, tereny zagrożone są usytuowane na północnych zboczach doliny Wisły oraz na skarpie pradoliny. Tereny zagrożone są obszarami, w których istnieje potencjalna możliwość powstania i rozwoju nowych osuwisk w przyszłości z uwagi na bardzo zbliżoną budowę geologiczną i morfologię do obszarów osuwisk już istniejących. Aktualnie możliwość rozwoju ruchów masowych w obrębie

zlokalizowanych terenów zagrożonych jest raczej niewielka przy zachowaniu naturalnej szaty roślinnej i braku ingerencji człowieka. Wylesianie, zmiana geometrii tych zboczy lub ich nawodnienie mogą spowodować zachwianie ich stabilności (m.in. poprzez ułatwienie migracji wód opadowych w głąb warstw przepuszczalnych), a tym samym doprowadzić do wzmożonej intensyfikacji procesów osuwiskowych.

Rysunek 13. Osuwiska i obszary predysponowane do występowania ruchów masowych

Źródło: http://geoportal.pgi.gov.pl/css/sopo/mapy/woj_kuj-pomorskie.jpg

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

13.1. Złoże kopalin

Na podstawie powierzchniowych form geomorfologicznych i budowy geologicznej, materiałów archiwalnych i wizji terenowej konstatuje się, że na terenie Gminy Fabianki występują:

- surowce skalne,
- surowce ilaste,
- surowce energetyczne.

Surowce skalne to kruszywo naturalne reprezentowane przez piaski akumulacji wodnolodowcowej, rzecznej i eolicznej. Mimo różnej genezy wykształcone są podobnie, jako piaski drobno- i średnio- ziarniste, czasami tylko z domieszką gruboziarnistych i żwirów. Na podstawie oceny makroskopowej (zapylenie, brak frakcji grubszych, złe wysortowanie nie przedstawiają większej wartości użytkowej dla budownictwa i drogownictwa. I mimo tego, że odłaniają się w wielu miejscach, a piaski wodnolodowcowe i wydmy są również eksploatowane, do tej pory nie były przedmiotem badań geologicznych, stąd brak na terenie Gminy Fabianki złóż udokumentowanych, a także obszarów objętych wstępnymi badaniami geologicznymi.

Surowce ilaste są reprezentowane poprzez:

- gliny zwałowe,
- iły warwowe czwartorzędowe,
- iły plioceńskie.

Gliny zwałowe są najpospolitszym surowcem ilastym, ponieważ występują na powierzchni lub prawie na powierzchni w wielu miejscach gminy. Są one zróżnicowane litologicznie, najczęściej są to piaski pylaste i pylasto-ilaste ze żwirami i gładzikami, niekiedy z okruchami wapieni lub margli. Brak jakichkolwiek wyrobisk czy też porzuconych cegielni wskazuje na brak zainteresowania tym surowcem ze strony miejscowej ludności, a pośrednio świadczyć może, iż nie jest to surowiec odpowiedni.

Iły warwowe czwartorzędowe to osady zastoiskowe, które stwierdzono w otworach wykonanych przy sporządzaniu Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski ark. Fabianki. Występują one poniżej jeziora Chełmca i powyżej Szpetala Górnego pod nakładem ponad 10-cio metrowym, a wykształcone są, jako mułkowe, wapniste iły litowe. Na podstawie badań jakościowych określono ich przydatność do produkcji wyrobów grubościennych jak i cienkościennych oraz drążonych o czerepie porowatym. Na terenie gminy nie są eksploatowane.

Osady ilaste plioceńskie występują w okolicy Szpetala na powierzchni oraz w rejonie Fabianek i Bogucina na znacznych głębokościach tj. 55-75 m. Są wykształcone, jako: iły tłuste, iły mułkowe i mułki ilaste. Pod względem jakości reprezentują surowiec przydatny do produkcji wyrobów zarówno grubościennych jak i drążonych.

Na terenie Gminy Fabianki nie ma udokumentowanego złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Surowce energetyczne reprezentują torfy. Występują one w różnego rodzaju zagłębieniach, najczęściej bezodpływowych zarówno w obrębie wysoczyzny morenowej (część wschodnia gminy) jak i równiny wodnolodowcowej (część zachodnia).

W celu ich rozpoznania, instytucje związane z rolnictwem wykonały opracowania torfoznawcze (nazywane dokumentacjami geobotanicznymi, technicznymi lub geologicznymi), w których przedstawiono podstawowe parametry torfów łącznie z zasobami. Ponieważ badania wykonywane były w latach, kiedy torfy nie podlegały przepisom prawa geologicznego i górniczego zasoby nie są zatwierdzone.

Torfowiska na terenie gminy należą do niskich. Zasilane są, więc głównie wodami podziemnymi (zaskórnymi i gruntowymi na wysoczyźnie i rzecznyymi na tarasach i w dolinach). Torfowiska są z reguły zasobne w substancje odżywcze, zarówno organiczne jak i mineralne.

13.2. Zasoby wód powierzchniowych

Gmina Fabianki oraz jej enklawa sołectwo Lisek w gminie Lipno są położone w dorzeczu Wisły. Wisła na tym odcinku posiada cechy zbiornika zbliżonego do limnicznego. Jej długość w granicach gminy wynosi niecałe 4 km od strony południowo-zachodniej i około 1,5 km od południa (bez wyłączenia zalewu Wiślanego należącego do Włocławka); szerokość koryta 0,75 - 1,4 km; spadki wynoszą średnio 0,17 ‰. Wielkość przepływów w znacznym stopniu modyfikuje praca zapory we Włocławku. Wody w Wiśle są zanieczyszczone, nie odpowiadają pod żadnym względem normom. Prawobrzeżnymi dopływami Wisły na terenie gminy są:

- Chełmiczka,
- Dopływ spod Wilczeńca,
- Dopływ spod Bogucina,
- Dopływ z Gnojna,
- Święty Strumień,
- Dopływ spod jeziora Tupadelskiego.

Rysunek 14. Mapa hydrologiczna z podziałem na jednolite części wód Gminy Fabianki

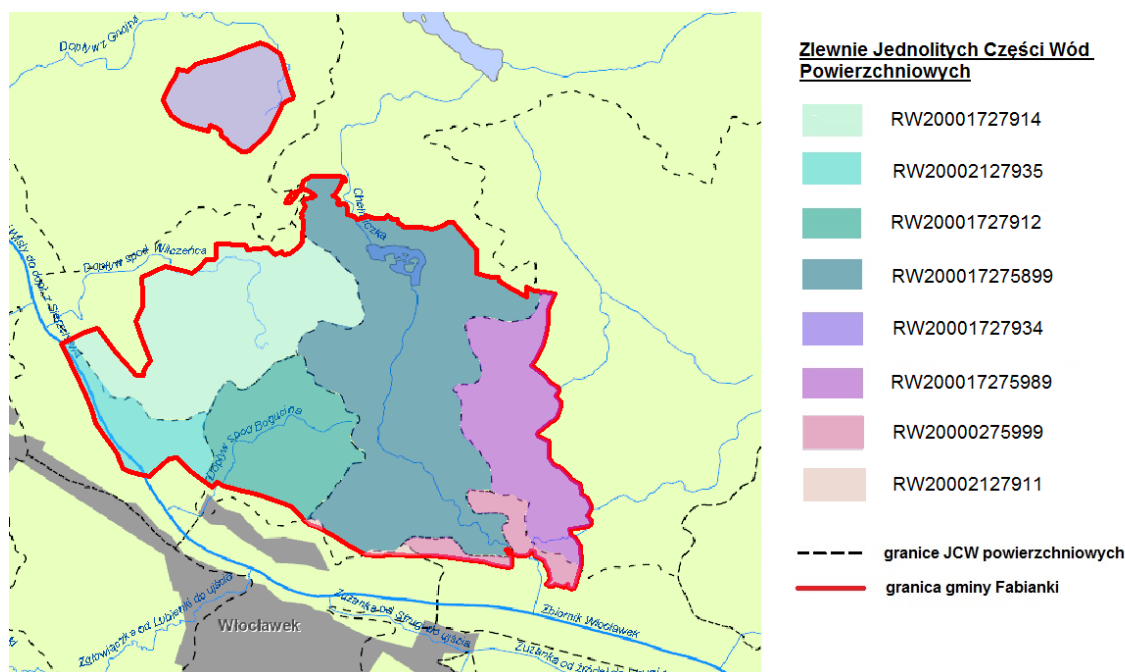
Źródło: www.kzgw.gov.pl/pl/

Tabela 52. Jednolite części wód rzecznych występujące na terenie gminy Fabianki

Nazwa jednolitej części wód rzecznej	Krajowy kod JCWP	Status JCWP	Ocena stanu	Ocena zagrożenia nieosiągnięciem celów RDW	Uzasadnienie degradacji
Dopływ spod Wilczeńca	RW20001727914	naturalna	zły	zagrożona	-
Wisła od granicy RW Dolnej Wisły do dopł. z Sierzchowa	RW20002127935	silnie zmieniona	zły	zagrożona	Zmiany morfologiczne istnieją od kilkuset lat; mają znaczenie dla ochrony dużych obszarów przed powodzią
Dopływ spod Bogucina	RW20001727912	silnie zmieniona	zły	niezagrożona	-
Chełmiczka	RW200017275899	naturalna	zły	zagrożona	Stopień zanieczyszczenia wód spowodowanego rodzajem zagospodarowania zlewni, uniemożliwia osiągnięcie założonych celów środowiskowych. Brak jest środków technicznych umożliwiających przywrócenie odpowiedniego stanu wód w wymaganym okresie czasu.
Dopływ z Gnojna	RW20001727934	naturalna	zły	zagrożona	-
Dopływ z jez. Tupadelskiego bez Chełmiczki	RW200017275989	silnie zmieniona	zły	zagrożona	-

Źródło: www.kzgw.gov.pl/pl/

Do Wisły, a ściślej do Zalewu Wiślanego uchodzi rzeka Chełmiczka zwana też Strugą Chełmińską albo Chełmiczanką. Wypływa ona z jeziora Piaseczno (Orłowskie) na terenie gminy Wielgie, płynie poprzez jeziora: Czarne, Ostrowite i Chełmicę. Jej koryto jest głęboko wcięte dopiero w górnym biegu rzeki, lustro wody znajduje się na wysokości 83,3 - 78,6 - 72 m n.p.m.

i dalej się obniża, by przy ujściu do jeziora osiągnąć 57,3 m n.p.m. Całkowita długość rzeki wynosi 28,5 km, a powierzchnia zlewni 110 km². Głównymi punktowymi źródłami zanieczyszczeń są ścieki oczyszczone mechaniczno-biologicznie z Fabianek oraz Szpetala Górnego. Inne ciekłe to ciągi obniżeń okresowe wypełnianych wodą m.in. w okolicy Witoszyna, Rumunek Bogucińskich oraz rowy melioracyjne skupione w północno-zachodniej części gminy. Rzeka Święty Strumień obecnie pełni rolę rezerwatu ze względu na zasiedlanie się tam bobrów. Liczne są też bezodpływowe zagłębienia i drobne oczka wodne, stawki powstałe po urabianiu torfów np. w rejonie Cyprianki, Osieka, Nasiegniewa, a także sztucznie kopane dla nawadniania sadów i ogrodów.

Fotografia 12. Jezioro Chełmica

Źródło: www.ziemiadobrzynska.pl

Jezioro Chełmica (Chełmickie)

Największym zbiornikiem wód stojących jest jezioro Chełmica. Jego powierzchnia wynosi 60,8 ha, głębokość maksymalna 3,3 m, a głębokość średnia 2,2 m. Pojemność Chełmicy zgodnie z danymi uzyskanymi przez WIOŚ w 2012 r. wynosi 1337,6 tys. m³, a powierzchnia jej zlewni 88,4 km². Jezioro Chełmica charakteryzuje się nieregularnym kształtem i niewielką głębokością maksymalną. Dno jeziora jest płaskie i pokryte grubą warstwą mułu. W jezioro wcina się duży półwysep, a w jego wschodniej części jeziora znajdują się trzy wyspy. Półwysep wykorzystywany jest, jako teren rekreacyjny przez mieszkańców pobliskiej Chełmicy. Jezioro posiada kilka okresowych dopływów. Jednym stałym ciekim jest rzeka Chełmiczanka. Położenie i kształt wskazują, iż jest to jezioro powstałe w wyniku wytopienia znacznej bryły martwego lodu.

Zasilanie rzek i jezior ma charakter śnieżno-deszczowy. Z wielkością opadów związany jest z kolei pierwszy poziom wód gruntowych. Wyjątkowo niskie opady w ostatnich latach powodują, że rzeki okresowo wysychają, a powierzchnie i głębokości jezior ulegają ciągłym

zmianom m.in. przez zarastanie. Od południa i wschodu jezioro kontaktuje się ze zwartą zabudową wsi Chełmica. W zlewni bezpośredniej jeziora największe powierzchnie zajmują tereny zabudowane o grunty orne. Nad jeziorem usytuowane są ponadto ogródki działkowe. Jezioro Chełmica należy do zbiorników o bardzo niekorzystnych cechach morfometrycznych i zlewniowych, dlatego też podatność na degradację wykracza poza kategorię. Niewielka głębokość jeziora powoduje, że posiada ono cechy zbiornika polimiktycznego.

W zlewni rzeki Chełmiczki i jeziora Chełmica znajdują się łąki, pastwiska i pola uprawne, osiedla ludzkie i obiekty przemysłowe.

13.3. Zasoby wód podziemnych

Pośród typów wód podziemnych najpowszechniejszymi na terenie gminy są:

- wody gruntowe, które występują najpłycej i oddzielone są od powierzchni ziemi przepuszczalną strefą ponad zwierciadłem wody (strefa aeracji). Ich zasilanie odbywa się przez infiltrujące opady atmosferyczne;
- wody wgłębne znajdujące się w warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi. Związek z powierzchnią jest ograniczony, co zmniejsza zasilanie, ale zwiększa odporność na zanieczyszczenia;
- wody głębinowe są wodami izolowanymi od powierzchni ziemi większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych.

Na terenie Gminy Fabianki występują wszystkie ww. wody, wiekowo związane z czwartorzędem, trzeciorzędem i kredą. Podstawowym źródłem ich zasilania jak już wyżej wymieniono są opady atmosferyczne, z których prawie 20 % infiltruje w głąb powodując ciągłą wymianę.

Wody czwartorzędowe generalnie są związane z piaszczysto-żwirowymi osadami akumulacji lodowcowej, wodnolodowcowej i rzecznej, zalegają na głębokości 25 - 50 m, mniejsza głębokość ich występowania wiąże się z dolinami rzek, większa z kumulacjami terenu. Osady czwartorzędu składają się z jednego nieciągłego poziomu glin zwałowych zlodowacenia środkowopolskiego i dwóch ciągłych poziomów glin zwałowych zlodowacenia północnopolskiego. Tego rodzaju prawie poziomy układ warstw nieprzepuszczalnych i przepuszczalnych powoduje, iż większość ujęć wodnych charakteryzuje się napiętym zwierciadłem wody, dlatego też już osadach starszej części zlodowacenia północnopolskiego występują wody pod ciśnieniem w niewielkich przewarstwieniach piaszczystych rozdzielających gliny zwałowe subfazy gąbińskiej i płockiej od dobrzyńskiej.

W zależności od budowy geologicznej i rzeźby terenu oraz wielkości opadów atmosferycznych pierwsze zwierciadło wody występuje na głębokości: 0-2 m w największych obniżeniach powierzchni terenu, jakie tworzą misy jeziorne, wytopiska i niskie tarasy Wisły; 2-4 m częstsze

od ww. na obszarach wysoczyzn morenowych i obszarach akumulacji fluwioglacjalnej oraz na wyższych tarasach Wisły; 4-8 m i pow. 8 m w strefie form akumulacji lodowcowej.

Pierwszy poziom wodonośny jest związany z osadami lodowcowymi i wodnolodowcowymi subfazy dobrzyńskiej zlodowacenia północnopolskiego, a także z osadami holocenu i sposobem ich występowania. Zwierciadło wody jest swobodne i zmienne w zależności od wielkości opadów.

Drugi poziom wodonośny jest związany z osadami rzecznyymi interglacjału eemskiego o niewielkim rozprzestrzenieniu. Wody tego poziomu mają zwierciadło napięte.

Trzeci poziom występuje w osadach rzecznych interglacjału mazowieckiego na głębokości około 40 m i bywa najczęściej eksploatowany.

Warstwą wodonośną są piaski, które osadziły się na wyniesionej elewacji osadów trzeciorzędu, głównie miocenu i pliocenu, na ogół ściętej i wyrównanej do rzędnej 30 - 40 m n.p.m., opadającej w kierunku północnym i północno-zachodnim. Podłoże tego poziomu stanowią nieprzepuszczalne ility pstrych pliocenu, leżące prawie ciąglą warstwą miąższości około 30 - 40 m na piaszczysto-mułkowych osadach miocenu o podobnej miąższości.

Warto też nadmienić, że współczesny poziom doliny Wisły pokrywa się z położeniem wspomnianej serii piasków interglacjału mazowieckiego, co może prowadzić do częściowego drenażu tego najlepiej rozwiniętego poziomu wodonośnego w osadach czwartorzędu.

Wody *trzeciorzędowe* związane są piaskami miocenu, przy czym mogą one również występować w przewarstwieniach piaszczystych w obrębie pstrych iltów, zaburzonych glacitektonicznie.

Wody *kredowe* występują w marglach i wapieniach, mastrychtu. Reprezentują typ wód szczelinowych, stąd też zróżnicowane wydajności przy dość wysokiej zasobności poziomu.

Z analizy odwierconych na terenie gminy studni wynika, że najczęściej eksploatowane są wody *czwartorzędowe poziomu III*.

Na terenie gminy odwiercono 27 studni (do czerwca 1995 r.), 19 z nich ujmuje wodę czwartorzędową z piasków występujących na głębokości:

- otwór Chełmica 32,8 – 46,0 m woda nawiercona i ustalona 32,8 m;
- otwór Cyprianka 50 - 62 m, woda nawiercona: 1,4; 10,0; 50,0 m; ustalona odpowiednio: 1,4; 5,0; 36,7 m;
- otwór Bogucin 44 - 73 m; woda swobodna na głębokości 44 m.

Wydajności studni wynoszą: 19-22,9 m³/h przy depresji 0,8-10 m.

Wody trzeciorzędowe ujmowane są w 9 otworach, np. w studni w Szpetalu Górnym nawiercono ją na głębokości 99 m, ustalono na 46,5 m; w studni nr 19 również w Szpetalu z głębokości 134 m ustaliła się na 50,5 m; w Chełmicy odpowiednio 84,5 - 24,35 m.

Wydajności poziomu trzeciorzędowego są bardzo zróżnicowane i wynoszą w kolejności ww. studni: 10,7; 8,0 i 175 m³/h przy depresji S = 11,0 - 14,5 m. Wodę z utworów kredowych ujmuje studnia w Zarzeczewie z głębokości 104-117,5 m, woda nawiercona 104, ustalona 44,6 m; wydajność 2,7 m³/h przy depresji 54,5 m.

Wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia gospodarki komunalnej. Do niedawna wykorzystywane były przez cukrownię, która pobierała też (głównie do chłodzenia) wody powierzchniowe z jeziora Chełmica (średnio w skali roku 11 395 m³),

Wschodnia i południowo-wschodnia część Gminy Fabianki leży w zasięgu GZWP Nr 215.

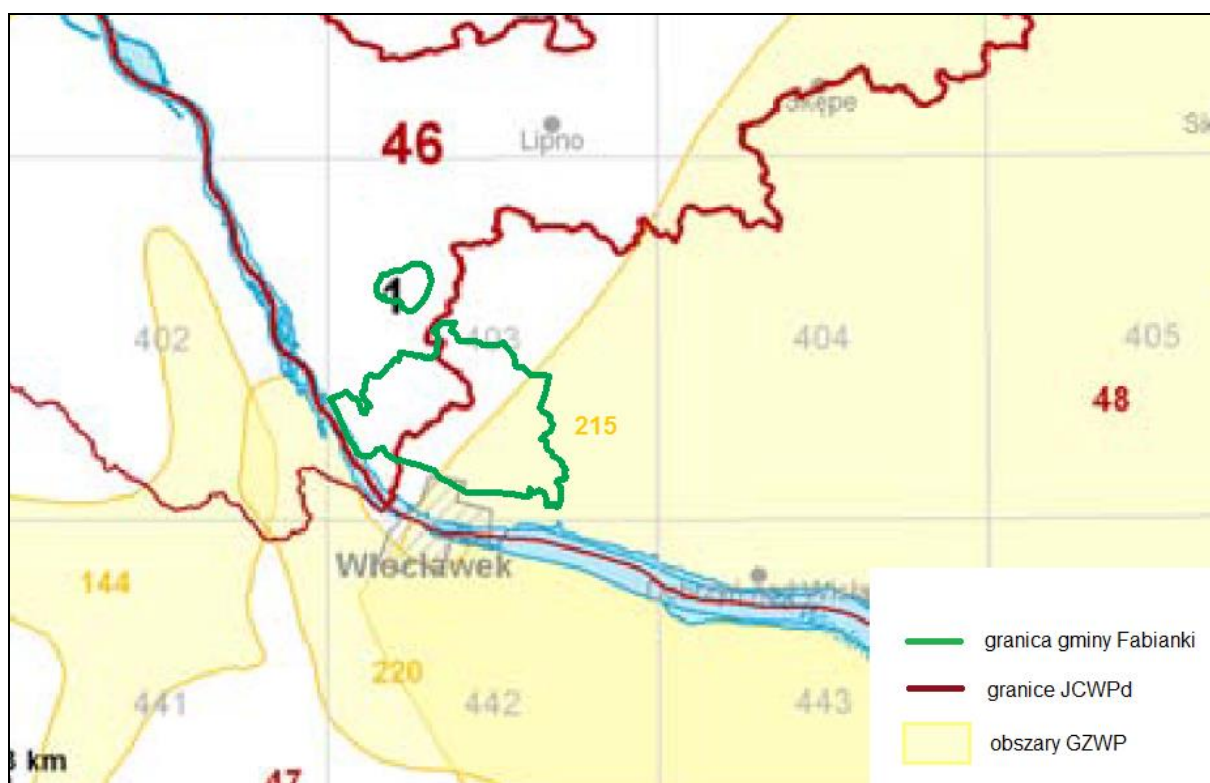
- **GZWP Nr 215** - Subniecka warszawska (Tr), o powierzchni ok 51 000 km², mieści się w obrębie regionu I mazowieckiego. W obrębie zbiornika Subniecki warszawskiej 2760 km² objętych jest ochroną, w tym 1060 km² to obszary najwyższej ochrony (ONO), a 1700 km² to obszary wysokiej ochrony (OWO). GZWP 215 występuje w utworach trzeciorzędowych i ma porowy charakter ośrodka.

Tabela 53. Parametry GZWP występujących na terenie gminy

Nr GZWP	Nazwa GZWP	Wiek skał	Powierzchnia GZWP [km ²]	Średnia głębokość ujęć [m]	Zasoby dyspozycyjne [tys.m ³ /d]
215	Subniecka Warszawska	Tr	51 000,0	160,0	250,0

Źródło: Mapa GZWP, Zakład Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej (stan CAG na dzień 30.01.2003r.)

Rysunek 15. Lokalizacja gminy Fabianki na tle JCWPd i GZWP

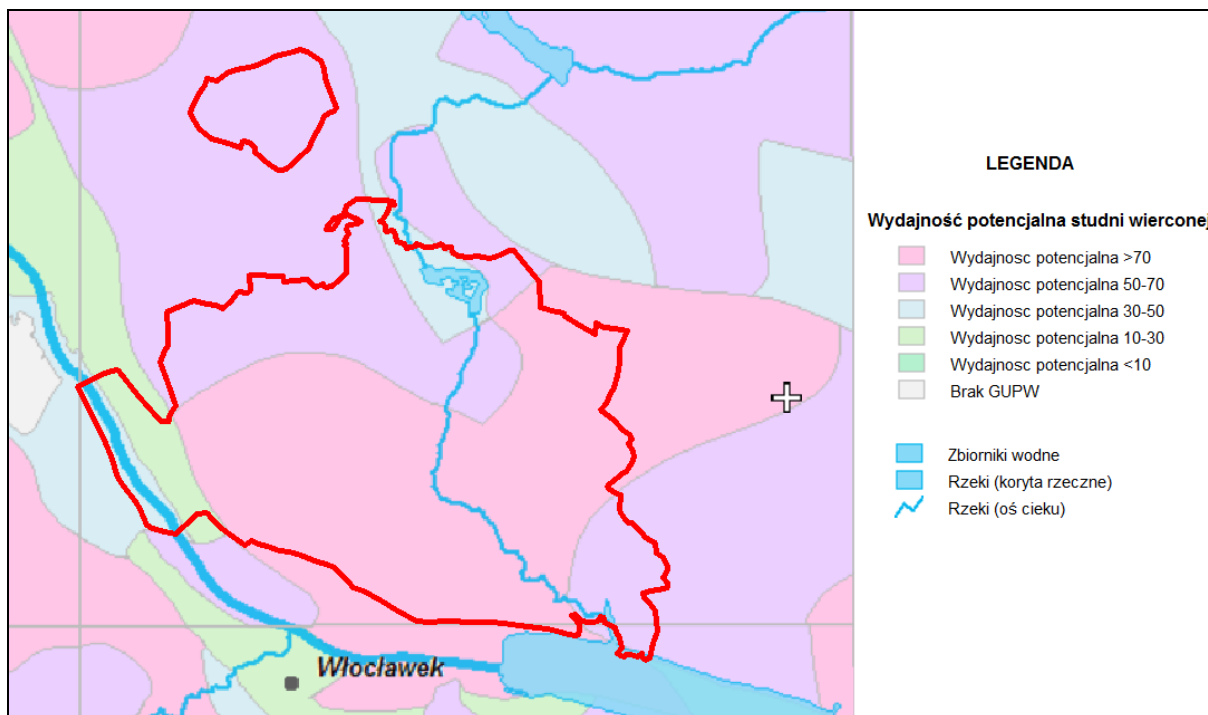
Źródło: www.psh.gov.pl

Obszar gminy Fabianki położony jest w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) Nr 46 i 48.

JCWPd nr 46 znajduje się w regionie Dolnej Wisły i obejmuje powierzchnię 635,1 km². Na system wodonośny składają się wody piętra czwartorzędowego, neogeńsko - paleogeńskiego i kredowego. Rozpoznanie hydrogeologiczne obejmuje głównie poziom czwartorzędowy i mioceński.

JCWPd nr 48 znajduje się na obszarze wodnym Środkowej Wisły i obejmuje powierzchnie 7730,41 km². Na system wodonośny składają się wody: czwartorzędowe, mioceński oraz oligoceńsko - górno kredowy.

Rysunek 16. Mapa hydrogeologiczna dla Gminy Fabianki

Źródło: www.epsh.pgi.gov.pl/

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie Gminy Fabianki nie występują obszary górnicze.

15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

15. 1. Komunikacja i transport

15.1.1. Drogi

System komunikacji Gminy Fabianki składa się wyłącznie z sieci dróg kołowych. Położenie gminy w obszarze dobrze ukształtowanego korytarza transportowego województwa kujawsko-pomorskiego stanowi istotny czynnik sprawnej komunikacji gminy z obszarem kraju. Układ funkcjonalny komunikacji kołowej Gminy Fabianki obejmuje drogę krajową, drogę wojewódzką, drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Na terenie Gminy Fabianki zaznacza swój przebieg trasa jednej drogi krajowej. Jest to droga Nr 67 Lipno – Włocławek. Droga krajowa posiada nawierzchnię utwardzoną (asfaltobeton), jest drogą główną (G). Administracyjnie drogą krajową zarządza Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych, Oddział w Bydgoszczy.

Przez obszar gminy przebiega również trasa jednej drogi wojewódzkiej. Jest to droga Nr 562 Szpetal Górny - Dobrzyń nad Wisłą - Płock, której odcinek na terenie gminy wynosi 5, 095 km. Administracyjnie drogą wojewódzką Nr 562 zarządza Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy, Rejon Dróg Wojewódzkich we Włocławku. Droga wojewódzka posiada nawierzchnię utwardzoną (asfaltobeton), jest drogą główną (G).

Dobrze rozwinięta na terenie Gminy Fabianki jest sieć dróg powiatowych i gminnych. Łączna długość dróg powiatowych przebiegających przez teren Gminy Fabianki wynosi 17,815 km. Szczegółowy ich wykaz ukazuje tabela poniżej.

Tabela 54. Drogi powiatowe na terenie Gminy Fabianki

Lp.	Numer drogi lub nazwa	Długość drogi [km]	Przebieg
1.	2044C	3,950	Czernikowo - Bobrowniki - Włocławek
2.	2713C	2,669	Bobrowniki – Rachcin – Włocławek
3.	2714C	1,322	Rachcin – Cyprianka
4.	2737C	4,888	Cyprianka - Wielgie
5.	2904C	2,109	Szpetal Górny – Włocławek
6.	2905C	2,877	Szpetal Górny – Kulin

Źródło: Dane z Powiatowego Zarządu Dróg we Włocławku. Stan na dzień 10.05.2021 r.

Wykaz dróg gminnych przedstawia tabela poniżej, gdzie uwzględnione są dane dotyczące nazewnictwa dróg, ich długości, kategorii oraz klasy dróg. Łączna długość dróg gminnych przebiegających przez teren Gminy Fabianki wynosi 146,386 km.

Tabela 55. Drogi gminne na terenie Gminy Fabianki

Lp.	Numer drogi lub nazwa	Długość drogi [m]	Przebieg	Kategoria drogi	Klasy
1.	190201C	1 006	Lisek- Lisek koniec na drodze 190202	G	L
2.	190202C	1 881	Gnojno - Lisek od drogi 190258C	G	L
3.	190203C	650	Lisek - Łochocin od drogi 190204	G	L

4.	190204C	2 390	Lisek - Cyprianka	G	L
5.	190205C	1 641	Cyprianka-Chelmica Duża od drogi 190207 do drogi 67	G	L
6.	190206C	622	Lazieniec- Odolion od drogi 190205C do 190204C	G	L
7.	190207C	1 318	Chelmica Cukrownia- Chelmica Duża	G	L
8.	190208C	983	Chelmica Duża od drogi 46901 do 190207C	G	L
9.	190209C	1 016	Chelmica Duża - Zbytkowo od gr. gminy do drogi 46901	G	L
10.	190210C	1 439	Chelmica Duża- Chelmica Duża od drogi 190208 do gr. gminy	G	L
11.	190211C	3 754	Wilczeniec Fabiański - Rachcin od granicy gminy do drogi krajowej nr 67	G	L
12.	190212C	4 420	Wilczeniec Fabiański - Witoszyn Stary	G	L
13.	190213C	1 076	Fabianki-Chelmica	G	L
14.	190214C	896	Chelmica Duża- Chelmica Rumunki od drogi 190210C do 46901	G	L
15.	190215C	4 648	Skórzno - Chelmica	G	L
16.	190216C	1 090	Chelmica Mała - Chelmica Duża od drogi 46901 do 190226C	G	L
17.	190217C	1 699	Świątkowizna - Nasiegniewo od gminy Lipno do drogi 190219	G	L
18.	190218C	125	Świątkowizna - Zbytkowo	G	L
19.	190219C	2 247	Chelmica - Zaduszniki	G	L
20.	190220C	250	Chelmica - Świątkowizna	G	L
21.	190221C	890	Świątkowizna - Nasiegniewo od drogi 46901 do 190217C	G	L
22.	190222C	2 630	Witoszyn Stary-Witoszyn Nowy	G	L
23.	190223C	5 439	Bogucin - Witoszyn Stary od drogi 67 do granicy gminy	G	L
24.	190224C	1 734	Fabianki - Bogucin od drogi 190212C do 190223C	G	L
25.	190225C	1 251	Fabianki - Chelmica Mała	G	L
26.	190226C	2 796	Chelmica Mała – Świątkowizna	G	L

27.	190227C	1 827	Chełmica Mała od drogi 190240C do 190216C	G	L
28.	190228C	1 202	Chełmica Mała od drogi 190226C do 190229C	G	L
29.	190229C	5 270	Chełmica Mała - Uniechowo	G	L
30.	190230C	2 595,7	Nasiegniewo - Świątkowizna	G	L
31.	190231C	747	Bogucin - Bogucin	G	L
32.	190232C	4 737	Szpetal Górny – Osiek - Bogucin	G	L
33.	190233C	218	Nowy Witoszyn od szkoły do 46647C	G	L
34.	190234C	1 410	Nowy Witoszyn-Łęg Witoszyn od drogi pow 46659 do drogi pow 46647. od 384 m posadzone drzewka	G	L
35.	190235C	4 351	Bogucin-Witoszyn	G	L
36.	190236C	4 626	Szpetal Górny-Witoszyn (ul. Leśna) od drogi 902	G	L
37.	190237C	3 504	Skórzno - Zaduszniaki od drogi 190238C do drogi 190240C	G	L
38.	190238C	1 222,5	Zarzeczewo- Nasiegniewo od drogi 190243C do drogi 190237C	G	L
39.	190239C	1 070	Skórzno Chełmica Mała od drogi 190215 w kier. drogi woj. 562	G	L
40.	190240C	569	Nasiegniewo od drogi 190239C do drogi 190215C	G	L
41.	190241C	541	Bogucin-Skórzno	G	L
42.	190242C	905	Nasiegniewo od drogi 190243C	G	L
43.	190243C	1 680	Nasiegniewo - Krojczyn od PGR do drogi wojewódzkiej 562	G	L
44.	190244C	1 181,5	Szpetal Górny- ul. Sadowa	G	L
45.	190245C	3 400	Nasiegniewo – Krępiny - Zarzeczewo	G	L
46.	190246C	194	Szpetal Górny - ul. Szkolna, na końcu drogi wjazd do szkoły	G	L
47.	190247C	191	Szpetal Górny - Osiedle- ul. Parkowa od drogi 190190248	G	L
48.	190248C	971	Szpetal Górny ul. Lipowa od drogi 46902	G	L

49.	190249C	1 368	Szpetal Górny ul. Zachodnia od ul. Włocławskiej	G	L
50.	190250C	1 587	Urszulewo - Uniechowo	G	L
51.	190251C	1 548	Kulin - Urszulewo mierzone od drogi 90250	G	L
52.	190252C	953	Zarzechewo Stare	G	L
53.	190253C	490	Lisek - Popowo od drogi 90102	G	L
54.	190254C	790	Lisek - Grabiny od 190101	G	L
55.	190255C	355	Lisek – Lisek od drogi 90201	G	L
56.	190256C	558	Lisek - Gnojno od drogi 190 257 na 249 m. i 522 postawiona brama metal., na 340 drewniana	G	L
57.	190257C	356	Lisek-Gnojno od drogi 90202	G	L
58.	190258C	1 037	Lisek - Gnojno - Brzustowa od drogi 90261	G	L
59.	190259C	864	Lisek-Gnojno od drogi 190261C do skrzyżowania z drogą	G	L
60.	190260C	303	Lisek - Lisek od drogi 1190260C kończy się u gospodarza	G	L
61.	190261C	2 755	Lisek – Brzustowa - Gnojno od drogi 190265C do drogi 190260C	G	L
62.	190262C	295	Lisek - Rachocin od drogi 190261	G	L
63.	190263C	176	Lisek - Lisek od drogi 190261	G	L
64.	190264C	260	Lisek - Lisek od drogi 190264	G	L
65.	190265C	1 498	Lisek - Cyprianka od drogi 190202C do gr. gminy	G	L
66.	190266C	1 190	Łachocin - Lisek od drogi 190265	G	L
67.	190267C	752	Łochocin-Lisek	G	L
68.	190268C	795	Łochocin-Lisek	G	L
69.	190269C	975	Lisek - Łochocin od drogi 190102	G	L
70.	190270C	902	Lisek - Lisek od drogi 90270	G	L
71.	190271C	791	Lisek Brzustowa od drogi 190270C do drogi	G	L

			190260C		
72.	190272C	353,5	Cyprianka od drogi 46660	G	L
73.	190273C	163	Cyprianka - Fabianki	G	L
74.	190274C	284	Cyprianka - Wilczeniec od lasu do drogi 190275C	G	L
75.	190275C	975	Cyprianka – Rachcin od drogi 190274C do granicy gminy	G	L
76.	190276C	1 475	Fabianki Chelmica Duża od drogi 67 do 46901	G	L
77.	190277C	367	Fabianki - Fabianki od drogi 190278	G	L
78.	190278C	914,5	Fabianki - Wilczeniec Fabiański od drogi 190212C	G	L
79.	190279C	1 163	Chełmica Mała - Chełmica Mała	G	L
80.	190280C	949	Chełmica Duża - Chełmica Mała	G	L
81.	190281C	1 794	Urszulewo - Szpetal Górny od drogi 562	G	L
82.	190282C	620	przebieg	G	L
83.	190283C	415	przebieg, nie ma połączenia z 190282C- zaorana	G	L
84.	190284C	187	Zarzeczewo - Urszulewo	G	L
85.	190285C	2 420	Kulin - Zarzeczewo Stare od drogi wojewódzkiej 64	G	L
86.	190286C	1 414	Nowy Witoszyn - Łęg Witoszyn od drogi pow. 46647 do 190236	G	L
87.	190287C	1 446	Nowy Witoszyn - Łęg Witoszyn od drogi nr 647 łączy się z 659	G	L
88.	190288C	920	Witoszyn Nowy - Stary Witoszyn od gr. gminy do drogi 46647	G	L
89.	190289C	822	Osiek - Osiek	G	L
90.	190290C	172	Szpetal Górny- ul. Przylesie od drogi powiat 46902	G	L
91.	190291C	180	Szpetal Górny ul. Żwirowa od drogi powiatowej 46902	G	L
92.	190292C	94,4	Szpetal Górny - ul. Malinowa	G	L
93.	190293C	133	Szpetal Górny -ul. Słoneczna	G	L

94.	190294C	395	Szpetal Górny- ul. Radosna od drogi nr 190236C, przez las	G	L
95.	190295C	800	Szpetal Górny ul. Zagajnikowa	G	L
96.	190296C	193	Szpetal Górny - ul. Olszowa od drogi 190294	G	L
97.	190297C	569	Szpetal Górny - ul. Jasna	G	L
98.	190298C	313,5	Szpetal Górny - ul. Akacyjowa od ul. Zagajnikowej do ul. Sosnowej	G	L
99.	190299C	454	Szpetal Górny - ul. Bajeczna, mierzone od strony pola do drogi 190295	G	L
100.	190300C	295	Szpetal Górny ul. Świerkowa	G	L
101.	190301C	96	Szpetal Górny -ul. Miła od drogi 90301	G	L
102.	190302C	90	Szpetal Górny - ul. Klonowa, od drogi nr.190247C	G	L
103.	190303C	227	Szpetal Górny - ul. Owocowa od ul. Wiśniowej	G	L
104.	190304C	388,7	Szpetal Górny ul. Wiśniowa	G	L
105.	190305C	314	Szpetal Górny ul. Ogrodowa	G	L
106.	190306C	520	Szpetal Górny - Jesionowa od drogi 562	G	L
107.	190307C	375	Szpetal Górny - Osiedle Młodych od drogi 190237	G	L
108.	190308C	296	Szpetal Górny- ul. Skrajna	G	L
109.	190309C	1 000	Szpetal Górny ul. Polna	G	L
110.	190400C	2 025	Chełmica Mała – Bogucin	G	L
111.	192021C	2 287	Nasiegniewo – Szpetal Górny	G	L
112.	192022C	1 961	Nasiegniewo – Krępiny	G	L
113.	192023C	1 045	Nasiegniewo	G	L
114.	192024C	1 269	Bogucin – Wilczeniec Bogucki	G	L
115.	192025C	3 110	Nasiegniewo – Zarzeczewo	G	L
116.	192050C	200	Łęg Witoszyn – dz. nr 21/64, 21/65	G	L

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Fabiankach. Stan na dzień 14.05.2020 r.

15.1.2. Komunikacja zbiorowa

Na terenie Gminy Fabianki przewozy pasażerskie realizowane są przez Kujawsko - Pomorski Transport Samochodowy S.A. O/ Włocławek.

Przez teren Gminy Fabianki odbywają się zarówno kursy dalekobieżne, jak i krótkobieżne.

Przewoźnikiem prywatnym działającym m.in. na terenie Gminy Fabianki jest firma Z.U.T Krzysztof Bet.

Gmina Fabianki nie ma dostępu do transportu kolejowego.

15.1.3. Transport towarowy

Na terenie Gminy Fabianki transport towarów odbywa się przy użyciu pojazdów samochodowych. Transport towarowy po drogach kołowych odbywa się głównie przy użyciu prywatnego sprzętu przewozowego. Rodzaj przewozów to głównie płody rolne, materiały budowlane, wyroby oraz środki służące do produkcji rolno-towarowej.

15.2. Gospodarka wodno-ściekowa

15.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę odbywa się ze studni głębinowych bazujących na wodach trzeciego poziomu wodonośnego leżących na głębokości ok. 40 m. W gminie znajdują się dwa ujęcia wody w miejscowości Szpetal Górny oraz Chełmica Cukrownia, pracujące w oparciu o trzy studnie o średniodobowej wydajności:

- ❖ SUW Chełmica Cukrownia - $Q = 1460 \text{ m}^3/\text{d}$.
- ❖ SUW Szpetal Górny - $Q = 3096 \text{ m}^3/\text{d}$.

Przedmiotowe ujęcia pracują w układzie dwustopniowego pompowania wody. Woda ze studni tłoczona jest pompami głębinowymi przez ciśnieniowe mieszacze wodno powietrzne i filtry wodne do zbiornika retencyjnego. Ze zbiornika woda pompami II-stopnia tłoczona jest do sieci wodociągowej.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego długość sieci wodociągowej w 2019 roku wynosiła 207,1 km. Woda z ujęcia dostarczana jest do ponad 98% gospodarstw domowych. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosi $46,2 \text{ m}^3/\text{r}$ (stan na 2019 r.)

15.2.2. Odprowadzanie ścieków

Gmina Fabianki w zakresie gospodarki ściekowej obsługiwana jest przez dwie gminne oczyszczalnie ścieków komunalnych. W miejscowości Fabianki z punktem zlewnym o przepustowości 174 m³/d oraz w Szpetalu Górnym z punktem zlewnym o przepustowości 60 m³/d. Ścieki pochodzą z gospodarstw domowych i drobnych usług, zlokalizowanych na terenie gminy (świeże i dowożone z szamb) z domieszką wód infiltracyjnych.

Właścicielem oczyszczalni ścieków oraz działek, na których zlokalizowano oczyszczalnie jest Gmina Fabianki, zaś jej użytkownikiem jest Zakład Usług Komunalnych Gminy Fabianki, mający swoją siedzibę w Fabiankach. Obie oczyszczalnie zlokalizowane są w pobliżu rzeki Chełmiczanki.

Sieć kanalizacji w gminie posiada łączną długość 47,5 km i korzysta z niej 4 770 osób (stan na 2019 r.). W celu zapewnienia grawitacyjnego spływu zastosowano 10 przepompowni ścieków. Sieć kanalizacyjna odprowadzająca nieczystości do oczyszczalni w Fabiankach, posiada 8 przepompowni rozmieszczonych w miejscowościach: Nasiegniewo (5), Skórzno (1), Fabianki (1), Chełmica Cukrownia (1). Natomiast kanalizacja sanitarna w Szpetalu Górnym, stanowiąca odrębną sieć obsługującą wyłącznie tę miejscowość, posiada 2 przepompownie. Pozostała część terenu Gminy Fabianki obsługiwana jest metodą wywozu nieczystości wozami asenizacyjnymi.

15.3. Elektroenergetyka

Zaopatrzenie Gminy Fabianki w energię elektryczną oparte jest na dostawach Koncernu Energetycznego Energa - Operator S.A. Oddział Toruń.

Na terenie Gminy Fabianki usytuowane są następujące elementy sieci elektroenergetycznej:

- 1) napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV relacji GPZ Lipno – GPZ Włocławek Zawisłe,
- 2) napowietrzne i wewnętrzne stacje transformatorowe 15/0,4 kV,
- 3) napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne SN 15 kV i nN 0,4 kV służące do zasilania w energię elektryczną odbiorców na terenie gminy.

Gmina Fabianki zasilana jest napowietrznymi i kablowymi liniami SN 15 kV z GPZ Włocławek Zawisłe, który znajduje się na terenie gminy. Ponadto energia elektryczna produkowana jest również przez odnawialne źródła energii, przede wszystkim przez elektrownie wiatrowe i elektrownie fotowoltaiczne zlokalizowanych na terenie gminy Fabianki. Od

istniejących elektrowni wiatrowych zostały wyznaczone strefy ochronne zgodnie z wydaną decyzją Wójta Gminy Fabianki o środowiskowych uwarunkowaniach znak: RRGiZP.OŚ.7632-14/2009 z dnia 3 czerwca 2011 r.

Parametry turbin zawarte w ww. decyzji środowiskowej:

- a) wysokość wieży do 100 m,
- b) średnica śmigła do 90m,
- c) całkowita wysokość wieży do 145 m,
- d) moc elektrowni wiatrowej do 2 MW,
- e) poziom hałasu w źródle wg producenta do 104dB.

Wzdłuż linii energetycznych zgodnie z przepisami odrębnymi zachowane są strefy ochronne przed oddziaływaniem elektromagnetycznym.

15.4. Gazownictwo

Przez obszar Gminy Fabianki przebiegają następujące gazociągi wysokiego ciśnienia:

- DN 500; MOP 5,5 MPa relacji Głowina - Włocławek I.
- DN 500; MOP 5,5 MPa relacji Głowina - Włocławek II,
- DN 700; MOP 8,4 MPa relacji Głowina Gustorzyn,
- w trakcie realizacji znajduje się tranzytowy gazociąg wysokiego ciśnienia 2 DN 1400 „Jamał” z Rosji do Niemiec, przechodzący przez teren wsi Cyprianka w jej północnej części.

Przebieg gazociągów stwarza ograniczenia w sferze lokalizowania nowych obiektów budowlanych, które mogą być lokalizowane w odległości bezpiecznej zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na terenie gminy znajduje się stacja gazowa wysokiego ciśnienia w Szpetalu Górnym. Jest to czynnik korzystny dla systematycznego rozwoju sieci gazu ziemnego wykorzystywanego nie tylko dla potrzeb gospodarstw domowych, ale również związanych z działalnością gospodarczą.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2019 roku dane dotyczące gazownictwa przedstawiały się następująco:

- czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych – 782 sztuk;
- odbiorcy gazu – 749 gospodarstw domowych;
- odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem – 637 gospodarstw domowych;

- zużycie gazu w MWh – 11 174,9;
- zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh – 10 860,9;
- ludność korzystająca z sieci gazowej 2 404 osoby.

Gmina Fabianki zasilana jest gazem ziemnym wysokometanowym, który jest dystrybuowany do odbiorców poprzez sieci średniego i niskiego ciśnienia. Dostęp do paliwa gazowego posiadają miejscowości Bogucin, Kulin, Nasiegniewo, Osiek, Szpetal Górny, Uniechowo, Urszulewo, Wilczeniec Bogucki oraz Zarzeczewo. Częścią systemu dystrybucyjnego są stacje gazowe średniego ciśnienia zlokalizowane w miejscowości Szpetal Górny (przepustowość $Q=630\text{m}^3/\text{h}$) oraz Bogucin (przepustowość $Q=630\text{m}^3/\text{h}$), które stanowią źródło zasilania dla gazociągów niskiego ciśnienia. Zestawienie sieci dystrybucji będącej w gestii Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. na obszarze gminy wg stanu na dzień 30.11.2021 r. przedstawia się następująco:

- długość gazociągów niskiego ciśnienia – 8,64 km,
- długość gazociągów średniego ciśnienia – 36,06 km,
- liczba czynnych przyłączy niskiego ciśnienia: 217 sztuk (o łącznej długości 3,45 km),
- liczba czynnych przyłączy średniego ciśnienia: 690 sztuk (o łącznej długości 11,66 km)

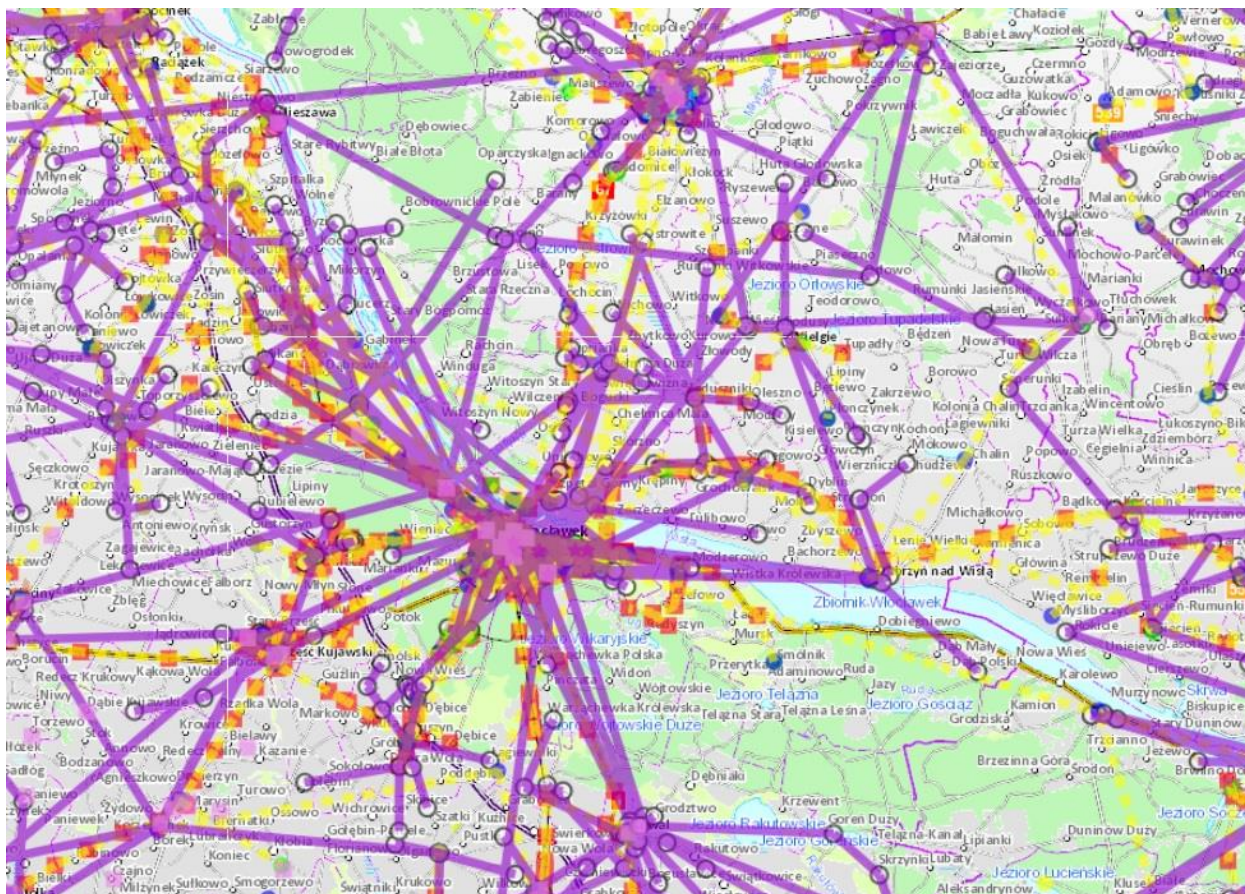
15.5. Ciepłownictwo

Podstawowym sposobem pokrywania potrzeb cieplnych Gminy Fabianki są indywidualne źródła ciepła oraz lokalne kotłownie. Część gospodarstw domowych ogrzewa mieszkanie gazem. Poprawa warunków ekologicznych gminy nastąpi poprzez likwidację lokalnych kotłowni węglowych i zastąpienie ich ekologicznymi czystymi kotłowniami olejowymi i gazowymi.

15.6. Telekomunikacja

Weryfikacji występującej na terenie gminy Fabianki infrastruktury telekomunikacyjnej dokonano na podstawie mapy pokrycia istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną i publicznymi sieciami telekomunikacyjnymi przygotowane przez UKE w ramach inwentaryzacji w 2017 r. (dane aktualne na 31.12.2016 r.).

Rysunek 17 Mapa infrastruktury telekomunikacyjnej na terenie RP – rejon gminy Fabianki

LEGENDA

Węzły szkieletowe - urządzenia telekomunikacyjne lub zespoły urządzeń telekomunikacyjnych, zapewniających fizyczne połączenie sieci telekomunikacyjnych w najwyższej warstwie publicznej sieci telekomunikacyjnej, agregującej ruch sieciowy z niższych warstw sieci;

Węzły dystrybucyjne - urządzenia telekomunikacyjne lub zespoły urządzeń telekomunikacyjnych, zapewniających fizyczne połączenie sieci telekomunikacyjnych, łączące węzły szkieletowej sieci telekomunikacyjnej z agregującymi ruch od użytkowników końcowych węzłami dostępowej sieci telekomunikacyjnej;

Węzły dostępne - urządzenia telekomunikacyjne lub zespół urządzeń telekomunikacyjnych, zapewniających fizyczne podłączenie sieci agregującej ruch pochodzący od użytkowników końcowych;

Węzły radiowe - miejsca lokalizacji radiowych urządzeń nadawczo-odbiorczych;

Relacje światłowodowe - połączenia światłowodowych węzłów telekomunikacyjnych (rysowane poglądowo jako linie proste przerywane pomiędzy węzłami i nie obrazują dokładnego przebiegu kabla);

Relacje kablowe - kablowe połączenia węzłów telekomunikacyjnych (rysowane poglądowo jako linie proste przerywane pomiędzy węzłami i nie obrazują dokładnego przebiegu kabla);

Elementy łączenia kabli - miejsca posadowienia pasywnych elementów łączenia kabli telekomunikacyjnych;

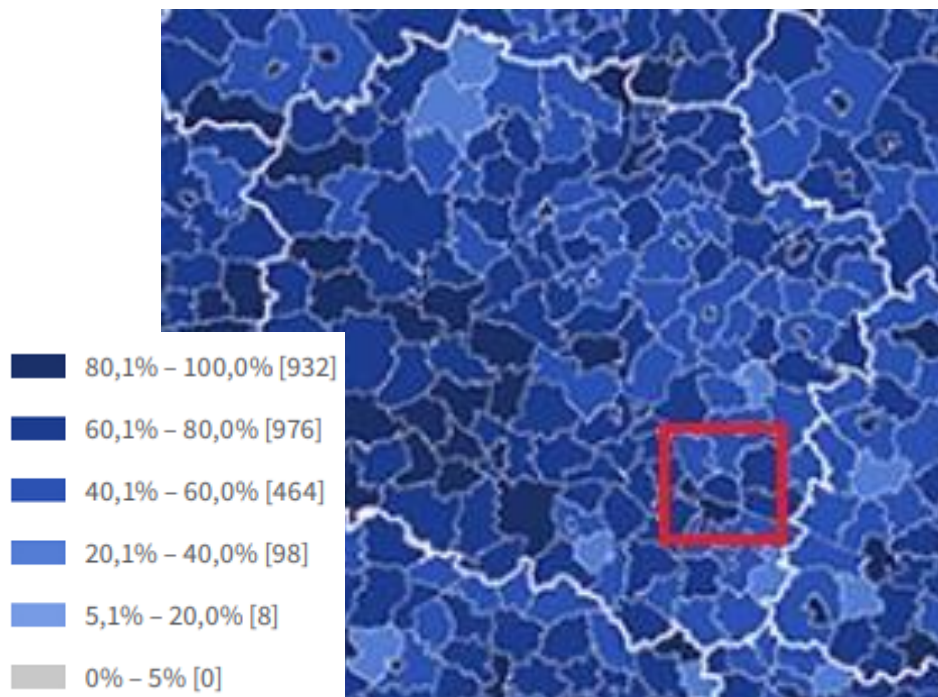
Linie radiowe - przebieg radiolinii typu punkt-punkt

Obszary interwencji NGA - Obszary Interwencji NGA to adresy budynków, których operatorzy nie wykazali możliwości świadczenia usługi dostępu do Internetu Szerokopasmowego o przepustowości min 30 Mb/s.

Źródło: Raport pokrycia Polski infrastrukturą telekomunikacyjną UKE z 2017 r.

W celu oceny dostępności do sieci telekomunikacyjnych wg raportu UKE posłużono się wskaźnikiem penetracji budynkowej, rozumianym jako stosunek liczby budynków znajdujących się w zasięgu sieci (chodzi tu o takie budynki, w których operatorzy deklarują możliwość świadczenia usług) do liczby wszystkich budynków na analizowanym obszarze. Na poniższym rysunku przedstawiono dostępność do usług internetu stacjonarnego w budynkach z podziałem na gminy. Gmina Fabianki prezentuje się korzystnie na tle województwa.

Rysunek 18 Penetracja budynkowa zasięgami Internetu stacjonarnego – rejon gminy Fabianki

Źródło: UKE Raport o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce z 2018 r.

Na terenie gminy znajdują się dwa maszty telekomunikacyjne (dz. nr ewid. 82 obręb Szeptal Górny oraz dz. nr ewid. 219/3 obręb Fabianki).

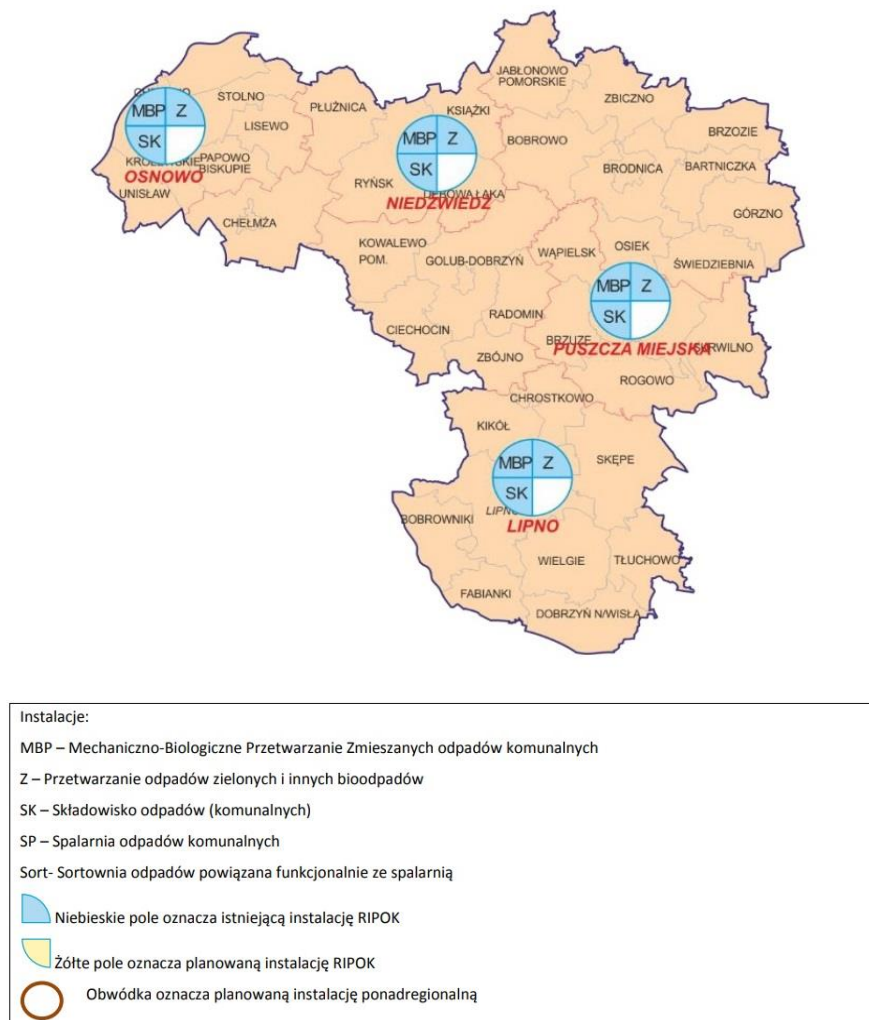
15.7. Gospodarka odpadami

Dnia 1 stycznia 2012 roku weszła w życie zmiana ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw. W wyniku tych zmian powstały nowe Wojewódzkie Plany Gospodarki Odpadami sporządzane na okres 6 lat z perspektywą do 12 lat. Niniejszy plan zakłada utworzenie systemu rozwiązań regionalnych tzw. Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi, w ramach, których funkcjonować winny wszelkie niezbędne urządzenia i instalacje, w tym istniejące na terenie województwa składowiska odpadów, spełniające w zakresie technicznym kryteria najlepszej dostępnej techniki i posiadające przepustowość wystarczającą do przyjmowania i przetwarzania odpadów.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016 – 2022 z perspektywą na lata 2023 – 2028 (podjętym uchwałą Sejmiku

Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr XXXII/545/17 z dnia 29 maja 2017 r.), Gminę Fabianki zakwalifikowano do Regionu 2 Wschodni.

Rysunek 19. Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi

Źródło: Plan gospodarki odpadami województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016 – 2022 z perspektywą na lata 2023 – 2028

Na terenie Regionu 2 Wschodni funkcjonują cztery instalacje regionalne do przetwarzania odpadów komunalnych – RIPOK, do których należą: Osnowo, Niedźwiedź, Puszczą Miejską i Lipno.

Gospodarką odpadami i wywozem odpadów w Gminie Fabianki zajmuje się Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Lipnie Sp. z o.o.

Zgodnie z ustawowymi wymogami od dnia 1 lipca 2013 r. obowiązuje nowy system odbioru odpadów, w związku, z czym Rada Gminy w Fabiankach podjęła uchwałę Nr XXIII/164/2013 z dnia 15 marca 2013 r. w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi iloczyn

liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość. W roku 2020 firmą odbierającą odpady komunalne od mieszkańców gminy było Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Lipnie, w imieniu, którego działał Zakład Gospodarki Komunalnej w Fabiankach.

15.8. Rurociąg

Przez teren Gminy Fabianki na terenach wsi Witoszyn Nowy, Szpetal Górny – Osiek i Nasiegniewo przebiega:

- rurociąg produktów naftowych DN 300 Płock – Nowa Wieś Wielka (zarządca PERN S.A);
- rurociąg etylenu Płock - Zakłady Azotowe „ANWIL” we Włocławku,
- projektowany rurociąg etylenu DN 350 Płock – Włocławek.

Wzdłuż rurociągu obowiązuje strefa bezpieczeństwa zgodnie z przepisami odrębnymi.

16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W niniejszym rozdziale przedstawiono i odniesiono się do licznych dokumentów strategicznych. Dokumenty te dotyczą zarówno szczebla krajowego, wojewódzkiego jak i powiatowego.

W rozważaniach wykorzystano takie dokumenty jak:

- Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Strategię Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko-Pomorskim;
- Plan Gospodarki Odpadami województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016 – 2022 z perspektywą na lata 2023 – 2028.

16.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości

Realizacja zwiększania lesistości jest jednym z ważniejszych elementów polityki leśnej państwa. Konsekwentna realizacja celów tej polityki powinna zapewnić zwiększenie lesistości kraju do poziomu 33% po roku 2050.

Szczególną funkcją zalesień powinno być, zatem odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu zalesień jest ochrona

i wzmocnienie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień. Rozmiar zadań, potrzeba systemowych rozwiązań w skali kraju i regionu, a przede wszystkim znaczenie zalesień dla ochrony środowiska, racjonalizacji struktury użytkowania ziemi i tworzenia ładu w gospodarce przestrzennej, nadają temu problemowi wysoką rangę.

Celem rządowego programu zwiększania lesistości po 2050 roku jest, zatem zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości do 33%, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz wykorzystanie ich do optymalnego rozmieszczenia zalesień, a także opracowanie odpowiednich instrumentów realizacyjnych.

Integralną częścią programu jest:

- przestrzenny model zwiększania lesistości (obejmujący ustalenie preferencji zalesieniowych gmin) oraz rozmiar zalesień w układzie kraju, województw i powiatów;
- założenia programów regionalnych i lokalnych;
- zadania dla administracji rządowej, władz samorządowych na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym oraz dla gospodarki leśnej;
- harmonogram realizacji i aspekty ekonomiczne.

16.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

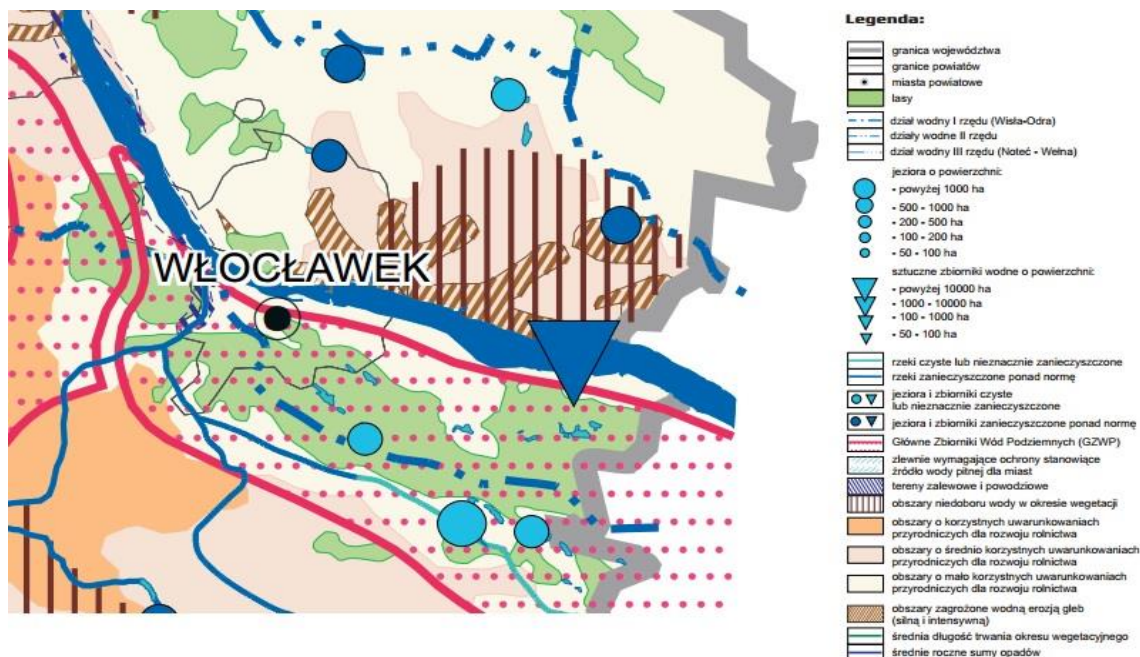
Uwarunkowania przyrodnicze:

- Na terenie Gminy Fabianki występuje obszar chronionego krajobrazu;
- grunty Skarbu Państwa pozostające w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Włocławek wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Gostynińsko – Włocławskie;
- obszar gminy znajduje się w strefie lasów ochronnych wokół miast powyżej 50 tys. mieszkańców, jakim jest Włocławek;
- część Gminy Fabianki należy do obszarów zagrożonych wodną erozją gleb (silną i intensywną).

Uwarunkowania rozwoju rolnictwa:

- zgodnie z Przyrodniczymi uwarunkowania gospodarowania zasobami wodnymi i rozwoju rolnictwa określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego Gmina Fabianki zalicza się do obszarów o mało oraz średnio korzystnych (w jej wschodniej części) uwarunkowaniach przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa.

Rysunek 20. Przyrodnicze uwarunkowania gospodarowania zasobami wodnymi i rozwoju rolnictwa

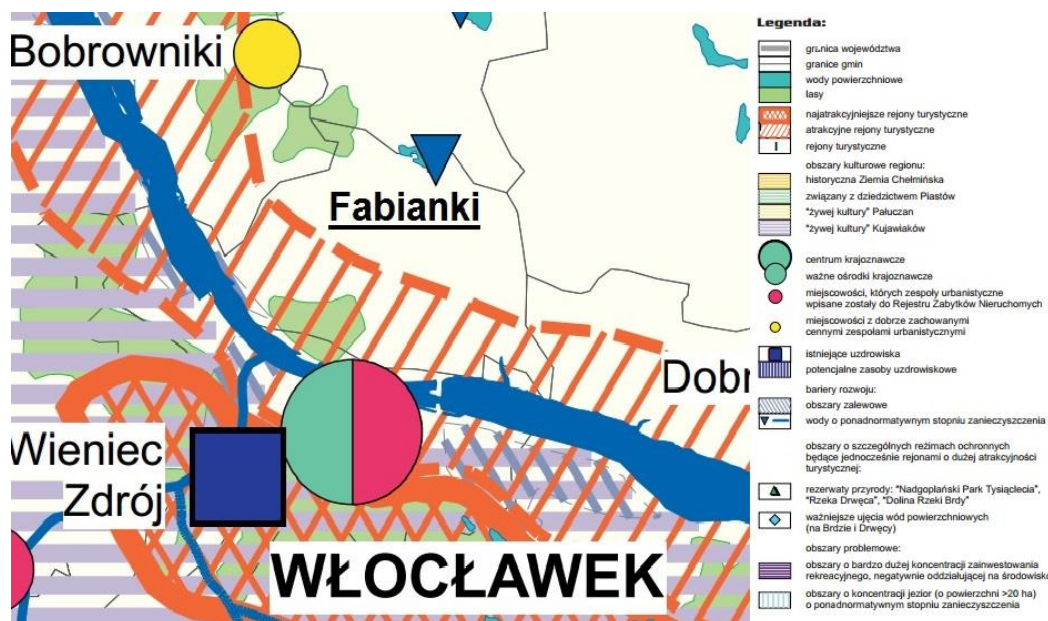

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Uwarunkowania przyrodniczo – turystyczne:

- zgodnie z walorami turystyczno - przyrodniczymi określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego Gmina Fabianki szczególnie jej południowo - zachodnie tereny znajdują się w obszarze atrakcyjnych rejonów turystycznych.

Rysunek 21. Walory turystyczno - przyrodnicze

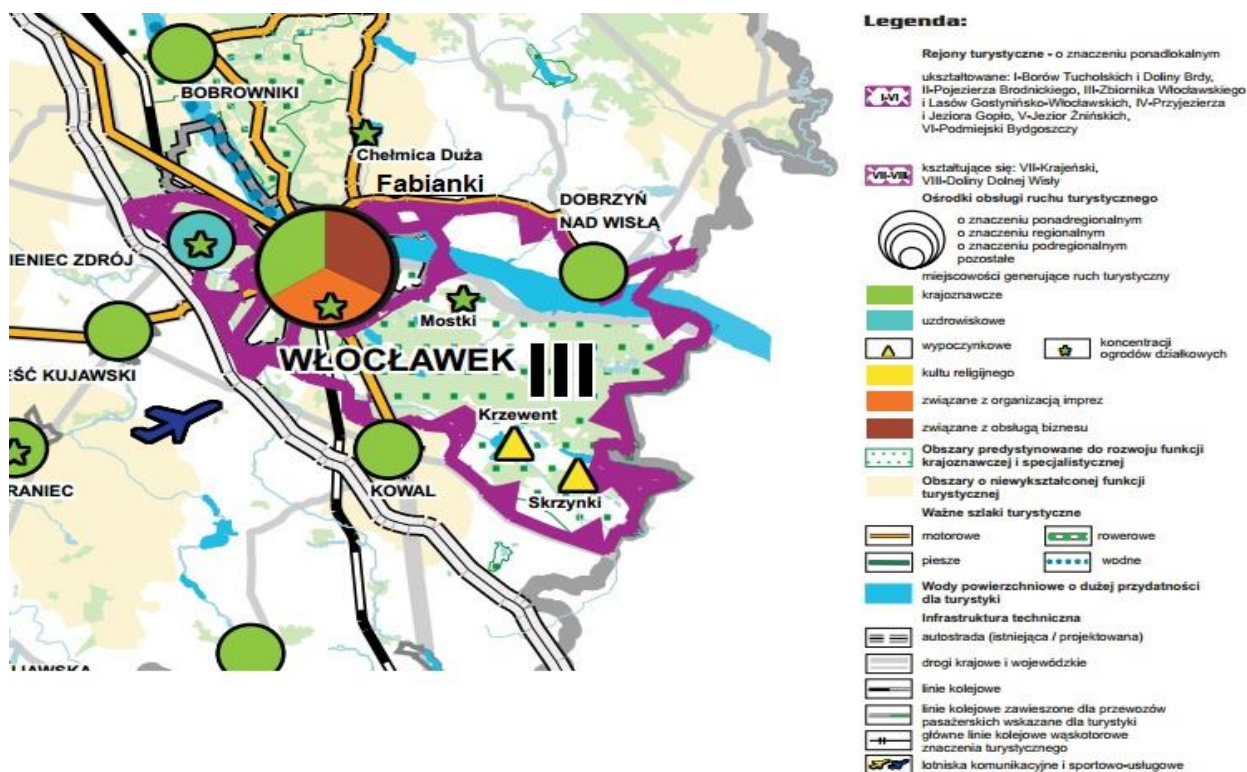

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Południowe obszary Gminy Fabianki zaliczono do ukształtowanego rejonu turystycznego III - Zbiornika Włocławskiego i Lasów Gostyńsko-Włocławskich. Z kolei północno - wschodnią część Gminy Fabianki zakwalifikowano do obszarów o niewykształconej funkcji turystycznej.

Rysunek 22. Uwarunkowania rozwoju turystyki

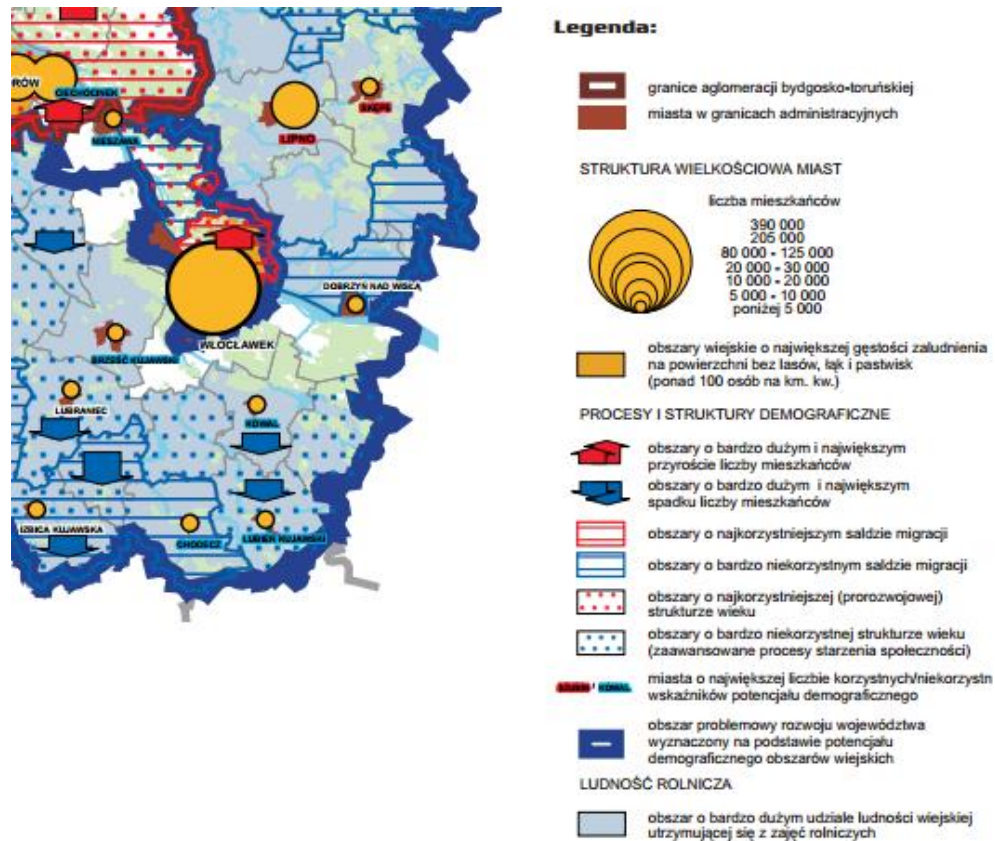

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Uwarunkowania społeczno – demograficzne

Gmina Fabianki znajduje się w rejonie o najkorzystniejszej strukturze wieku oraz najkorzystniejszym saldzie migracji. Zgodnie z uwarunkowaniami demograficznymi określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego Gmina Fabianki należy do obszarów wiejskich o największej gęstości zaludnienia na powierzchni bez lasów, łąk i pastwisk ponad 100 osób na km² oraz na obszarze o bardzo dużym i największym przyroście liczby mieszkańców.

Rysunek 23. Uwarunkowania demograficzne

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Uwarunkowania gospodarcze:

Gmina Fabianki zaliczona została do obszarów wielofunkcyjnych o charakterze podmiejskim. Lokalizacja gminy należy również do obszarów najlepszych pod względem stanu rozwoju przedsiębiorczości oraz wskaźników firm zagranicznych.

Rysunek 24. Sieć osadnicza oraz gospodarcze uwarunkowania rozwoju

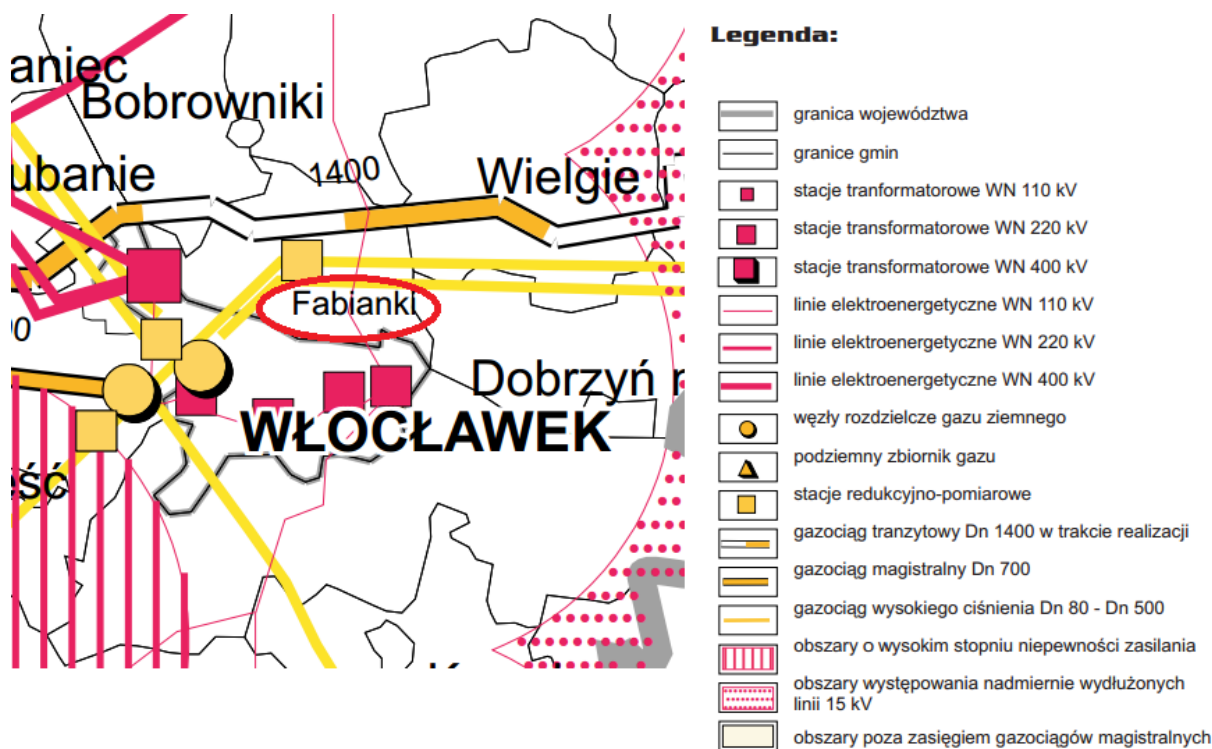

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Uwarunkowania w zakresie dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej:

- drogi układu nadrzędnego i podstawowego zapewniają powiązania komunikacyjne z ośrodkami regionalnymi, subregionalnymi oraz wszystkich zurbanizowanych terenów;
- przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna WN 110kV;
- przez teren gminy występuje przebieg gazociągu tranzytowego Dn 1400, który jest w trakcie realizacji;
- przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 700 oraz 2 x Dn 500;
- na terenie gminy znajduje się również stacja gazowa wysokiego ciśnienia.

Rysunek 25. Uwarunkowania energetyczne

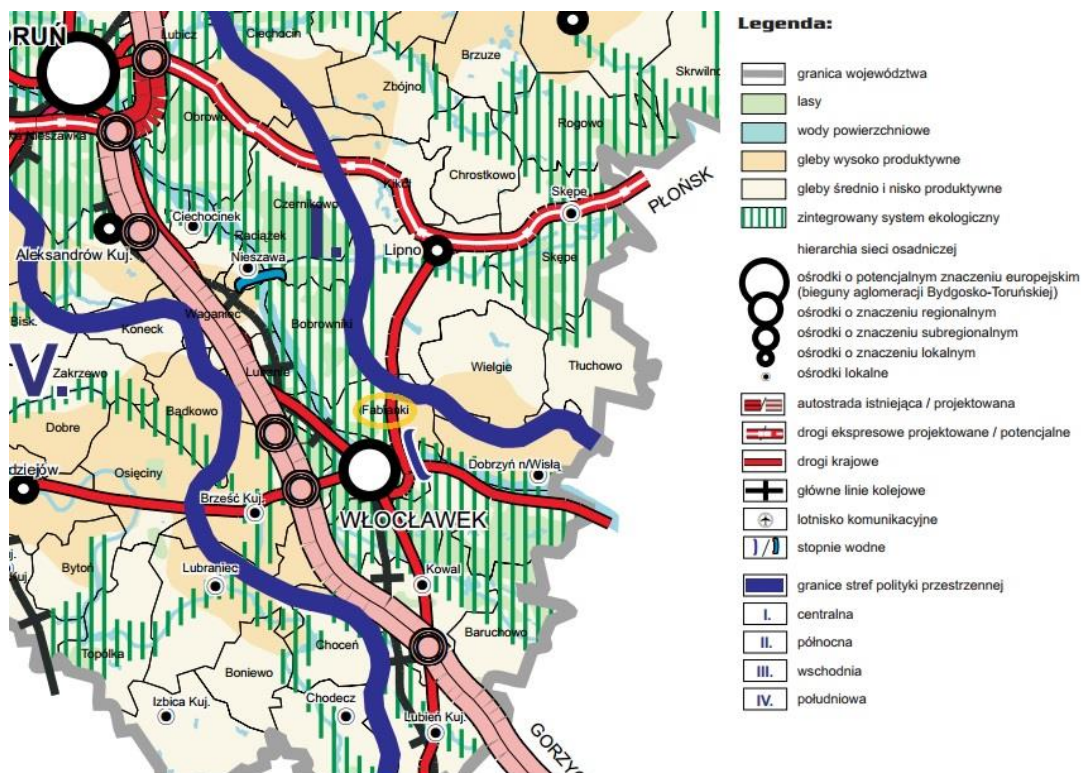
Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Koncepcja zagospodarowania przestrzennego

W planowanej strukturze przestrzennej gmina znalazła się w większej części w I centralnej strefie polityki przestrzennej.

Realizacja polityki przestrzennej w strefie centralnej spowoduje, że strefa ta będzie powiązana zarówno ze swym otoczeniem regionalnym jak i „światem zewnętrznym”. Będzie ona obszarem wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej, rozwoju procesów urbanistycznych, koncentracji infrastruktury technicznej. Obejmuje także znaczący fragment ogólnokrajowego (i regionalnego) systemu ekologicznego. Realizacja wytyczonych kierunków zagospodarowania przyczyni się do uzyskania spójności przestrzennej regionu, a działalność społeczna i gospodarcza spowoduje, że strefa ta stanie się „lokomotywą rozwoju” województwa.

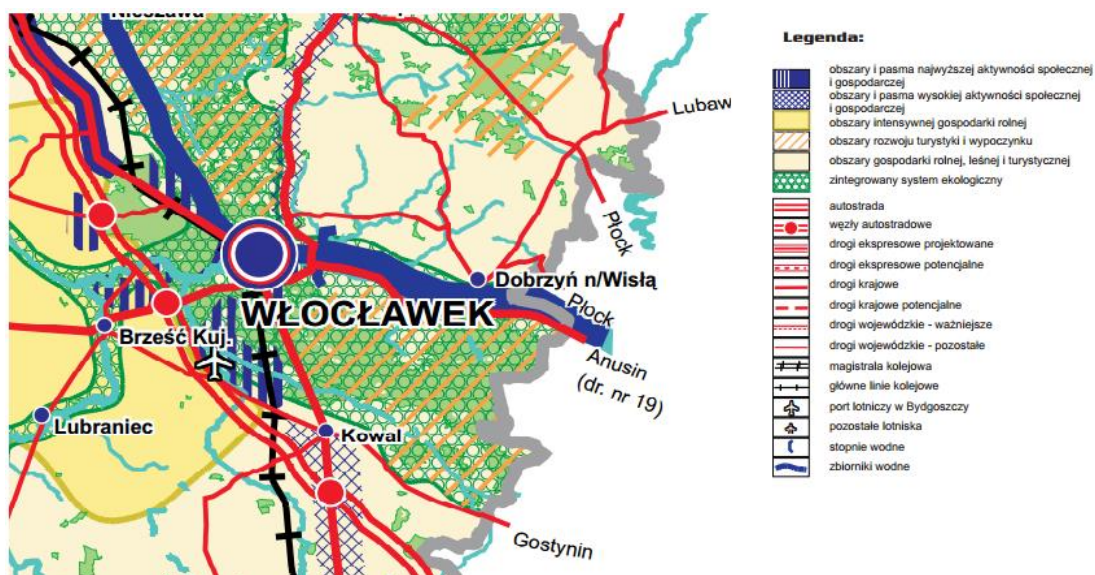
Rysunek 26. Strefy polityki przestrzennej

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Zgodnie z koncepcją zagospodarowania przestrzennego określoną w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego Gmina Fabianki znajduje się częściowo w obszarze zintegrowanego systemu ekologicznego oraz w obszarze rozwoju turystyki i wypoczynku. Gmina Fabianki znajdują się w pasie o wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej.

Rysunek 27. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Główne zasady zagospodarowania przestrzennego

- gospodarowanie z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, co pozwoli na prawidłowe funkcjonowanie systemów przyrodniczych;
- podporządkowanie działalności gospodarczej wymogom ochrony środowiska;
- zachowanie spójności przestrzennej najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów, stąd gmina objęta jest zintegrowanym systemem ekologicznym;
- zalesienie gruntów najslabszych klas bonitacyjnych mało przydatnych dla gospodarki rolnej;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- zapewnienie pełnej obsługi mieszkańców przez wielofunkcyjny rozwój układu osadniczego;
- poprawa parametrów technicznych i użytkowych infrastruktury technicznej.

Reasumując, do zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, wynikających z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, wchodzi m.in.:

- zadania o znaczeniu krajowym:
  - przebudowa dróg krajowych,
  - budowa obwodnic,
  - budowa gazociągów wysokiego ciśnienia,
  - zabezpieczenie przeciwpowodziowe w województwie kujawsko-pomorskim, w tym budowa stopnia wodnego w okolicach Włocławka,
- zadania o znaczeniu regionalnym:
  - przebudowa dróg wojewódzkich,
  - budowa jazu piętrzącego na rzece Pannie w km 7+537,
  - Europejski Szlak Megalitów – rozwój Parku Kulturowego Wietrzychowice,
  - budowa stacji terenowo-badawczej Podmoście,
  - punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

16.4. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Dnia 21 grudnia 2020 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął uchwałę nr XXVIII/399/20 w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Jako misję rozwoju województwa przyjęto hasło: „Człowiek w centrum uwagi”. Jak stanowi Strategia, przyjęta misja winna być przedmiotem dyskusji podczas konsultacji

społecznych – i jest ona efektem tych konsultacji. Ideą Strategii jest „przyspieszenie rozwoju”, czyli dążenie do niwelowania różnic w stanie rozwoju pomiędzy województwem kujawsko-pomorskim a regionami prezentującymi najwyższą jakość życia. Za cele rozwoju województwa do roku 2030 przyjęto:

- Skuteczna edukacja
  - Podniesienie jakości kształcenia i wychowania
  - Edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach
  - Kształtowanie środowiska edukacyjnego
  - Rozwój szkolnictwa wyższego
- Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo
  - Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego
  - Rozwój wrażliwy społecznie
  - Zdrowie
  - Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe
  - Sport i aktywność fizyczna
- Konkurencyjna gospodarka
  - Odbudowa gospodarki po COVID-19
  - Innowacyjna gospodarka – nauka, badania i wdrożenia
  - Rozwój przedsiębiorczości
  - Rozwój sektora rolno-spożywczego
  - Rozwój turystyki
  - Internacjonalizacja gospodarki
  - Nowoczesny rynek pracy
- Dostępna przestrzeń i czyste środowisko
  - Infrastruktura rozwoju społecznego
  - Środowisko przyrodnicze
  - Przestrzeń kulturowa
  - Przestrzeń dla gospodarki
  - Infrastruktura transportu
  - Infrastruktura techniczna
  - Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne
  - Potencjały endogeniczne
- Spójne i bezpieczne województwo
  - Transport publiczny
  - Cyfryzacja

- Bezpieczeństwo
- Współpraca dla rozwoju regionu

16.5. Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko-Pomorskim

Strategia Rozwoju Transportu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyznacza cele całego sektora transportu do 2015 roku. Do głównych, zrealizowanych już zadań w zakresie ulepszania transportu drogowego Gminy Fabianki należało:

- przebudowa drogi krajowej nr 67,
- przebudowa skrzyżowania Szpetal - droga krajowa nr 67.

16.6. Plan gospodarki odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Przyjęte cele w gospodarce odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego są zgodne z wytycznymi krajowego planu gospodarki odpadami. Nadrzędnym celem jest stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w pełni realizującym zasady gospodarki odpadami poprzez:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych biodegradowalnych kierowanych na składowiska;
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
- wyeliminowanie zjawiska, nielegalnego składowania odpadów.

Zgodnie z polskim i unijnym prawodawstwem w dziedzinie odpadów obowiązują następujące zasady postępowania z odpadami:

- zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów;
- zapewnienie odzysku, w tym głównie recyklingu odpadów, których powstania w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć;
- unieszkodliwienie odpadów (poza składowaniem);
- bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska składowanie odpadów, których nie da się z uwagi na warunki techniczno-ekonomiczne, poddać procesom odzysku lub unieszkodliwienia.

17. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Na terenie Gminy Fabianki występują tereny zagrożone podtopieniem i powodzią - są to tereny biegnące wzdłuż rzeki Wisły. Zasięg występowania obszarów szczególnego zagrożenia

- wspomagać zarządzanie użytkowaniem i zabudową terenu dla ograniczenia wzrostu zagrożenia powodziowego w przyszłości;
- wpływać na wzrost świadomości społecznej;
- wspomaganie budowy systemu ostrzeżeń krótkoterminowych.

W zagospodarowaniu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią znajdują zastosowanie przepisy ustawy prawo wodne.

SPIS TABEL

Tabela 1. Gmina Fabianki na tle powiatu i województwa.....	11
Tabela 2. Ogólna struktura użytkowania gruntów w gminie Fabianki	13
Tabela 3. Szczegółowa struktura użytkowania gruntów w gminie Fabianki.....	14
Tabela 4. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Fabianki.....	16
Tabela 5. Główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Fabianki na tle powiatu wrocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.....	18
Tabela 6. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w gminie Fabianki.....	20
Tabela 7. Grunty orne wg klas bonitacyjnych w Gminie Fabianki.....	29
Tabela 8. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Fabianki	32
Tabela 9. Powierzchnia gospodarstw rolnych według klas wielkościowych Gminy Fabianki.....	32
Tabela 10. Gospodarstwa domowe według struktury dochodów.....	33
Tabela 11. Kierunki produkcji roślinnej w gminie.....	34
Tabela 12. Kierunki produkcji zwierzęcej w gminie	35
Tabela 13. Obiekty znajdujące się na terenie gminy Fabianki wpisane do rejestru zabytków	40
Tabela 14. Obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków	45
Tabela 15. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	47
Tabela 16. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Fabianki, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)	47
Tabela 17. Zestawienie głównych wskaźników demograficznych dla gminy Fabianki	51
Tabela 18. Liczba ludności gminy Fabianki w latach 2010 – 2020.....	51
Tabela 19. Ruch naturalny według płci w latach 2010 – 2019 w Gminie Fabianki	52
Tabela 20. Ludność według grup wiekowych w latach 2010 – 2019 w gminie Fabianki.....	53
Tabela 21. Ruchy migracyjne latach 2010 – 2019 w Gminie Fabianki	54
Tabela 22. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie Fabianki.....	56
Tabela 23. Zasoby mieszkaniowe w gminie Fabianki w latach 2010 – 2019.....	57
Tabela 24. Zasoby mieszkaniowe według form własności.....	58
Tabela 25. Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje w Gminie Fabianki	59
Tabela 26. Uczniowie i absolwenci w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.....	62
Tabela 27. Dostęp do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w latach 2008 – 2012	62
Tabela 28. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sektorów własnościowych w gminie Fabianki	68
Tabela 29. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 w latach 2010 – 2020 w gminie Fabianki.....	69
Tabela 30. Cele działań ochronnych na obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły	85
Tabela 31. Cele działań ochronnych na obszarze Natura 2000 Włocławska Dolina Wisły	88
Tabela 32. Liczba pracujących mieszkańców Gminy Fabianki w podziale na płeć na tle powiatu wrocławskiego i województwa kujawsko - pomorskiego w latach 2017 – 2019.....	93
Tabela 33. Placówki szkolne i przedszkolne w Gminie Fabianki	94
Tabela 34. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2017 - 2019 w %.....	95
Tabela 35. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych gminy Fabianki na tle powiatu i województwa	95

Tabela 36. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach na tle powiatu i województwie kujawsko - pomorskim	96
Tabela 37. Liczba porad udzielonych w placówkach opieki zdrowotnej w Gminie Fabianki na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko - pomorskiego w latach 2012 - 2014.....	96
Tabela 38. Liczba mieszkańców przypadających na aptekę ogólnodostępną w Gminie Fabianki na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko - pomorskiego w latach 2017 - 2019....	97
Tabela 39. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Fabianki, na tle powiatu w latach 2017 - 2019	97
Tabela 40. Udział ludności korzystającej z infrastruktury technicznej w latach 2017 – 2019 [%]99	
Tabela 41. Struktura chłonności terenów w poszczególnych jednostkach osadniczych.....	109
Tabela 42 Struktura chłonności terenów (rezerw terenu) w jednostkach osadniczych w podziale na rodzaj zabudowy	118
Tabela 43. Struktura chłonności obszarów (rezerw terenu) przeznaczonych w planach miejscowych	120
Tabela 44 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	121
Tabela 45 Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w ha	122
Tabela 46. Wskaźniki budżetowe w Gminie Fabianki w latach 2017 - 2019.....	127
Tabela 47 Zadania inwestycyjne Gminy Fabianki realizowane w 2019 r.	128
Tabela 48 Zadania inwestycyjne z zakresu infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej na rok 2021 zawarte w budżecie na rok 2021.....	131
Tabela 49 Wykaz inwestycji, które otrzymały dofinansowanie w 2019 r.	135
Tabela 50. Stan prawny gruntów w gminie Fabianki	136
Tabela 51. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Fabianki	143
Tabela 52. Jednolite części wód rzecznych występujące na terenie gminy Fabianki	154
Tabela 53. Parametry GZWP występujących na terenie gminy.....	158
Tabela 54. Drogi powiatowe na terenie Gminy Fabianki.....	161
Tabela 55. Drogi gminne na terenie Gminy Fabianki.....	161

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Fabianki na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu włocławskiego	10
Rysunek 2. Granica administracyjna gminy Fabianki.....	16
Rysunek 3. Regiony fizyczno-geograficzne na terenie gminy Fabianki.....	22
Rysunek 4. Przestrzenny model wgłębnej budowy geologicznej dla Gminy Fabianki	26
Rysunek 5. Mapa geologiczna dla Gminy Fabianki	27
Rysunek 6. Strefy energetyczne wiatru wg prof. Haliny Lorenc.....	28
Rysunek 7. Potencjalna roślinność naturalna występująca na terenie Gminy Fabianki.....	31
Rysunek 8. Położenie Gminy Fabianki na tle mapy podziału administracyjnego.....	36
Rysunek 9. Zasięg MOF Włocławka.....	103
Rysunek 10. Lokalizacja obszarów objętych ochroną przyrody na tle Gminy Fabianki	144
Rysunek 11. Przebieg korytarzy ekologicznych	146
Rysunek 12. Położenie gminy Fabianki na tle krajowej sieci ekologicznej ECONET - PL	147
Rysunek 13. Osuwiska i obszary predysponowane do występowania ruchów masowych	151
Rysunek 14. Mapa hydrologiczna z podziałem na jednolite części wód Gminy Fabianki.....	153

Rysunek 15. Lokalizacja gminy Fabianki na tle JCWPd i GZWP	158
Rysunek 16. Mapa hydrogeologiczna dla Gminy Fabianki	160
Rysunek 17 Mapa infrastruktury telekomunikacyjnej na terenie RP – rejon gminy Fabianki	170
Rysunek 18 Penetracja budynkowa zasięgami Internetu stacjonarnego – rejon gminy Fabianki	172
Rysunek 19. Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi.....	173
Rysunek 20. Przyrodnicze uwarunkowania gospodarowania zasobami wodnymi i rozwoju rolnictwa	175
Rysunek 21. Walory turystyczno - przyrodnicze.....	176
Rysunek 22. Uwarunkowania rozwoju turystyki.....	177
Rysunek 23. Uwarunkowania demograficzne	178
Rysunek 24. Sieć osadnicza oraz gospodarcze uwarunkowania rozwoju	179
Rysunek 25. Uwarunkowania energetyczne	180
Rysunek 26. Strefy polityki przestrzennej.....	181
Rysunek 27. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego.....	181
Rysunek 28. Mapa obszarów zagrożonych podtopieniem.....	185

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Powierzchnia gmin położonych w powiecie wrocławskim	12
Wykres 2. Liczba ludności w gminach położonych w powiecie wrocławskim	13
Wykres 3. Struktura użytkowania gruntów w gminie Fabianki.....	14
Wykres 4. Liczba ludności Gminy Fabianki według sołectw.....	17
Wykres 5. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2010 – 2019 w gminie Fabianki.....	20
Wykres 6. Liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2010 – 2019.....	21
Wykres 7. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Fabianki	32
Wykres 8. Gospodarstwa domowe według struktury dochodów.....	33
Wykres 9. Ludność gminy Fabianki w latach 2010 – 2020	52
Wykres 10. Ruch naturalny w Gminie Fabianki w latach 2010 – 2019	53
Wykres 11. Ruchy migracyjne latach 2010 – 2019 w Gminie Fabianki	55
Wykres 12. Ludność Gminy Fabianki według grup ekonomicznych w latach 2010 – 2019.....	55
Wykres 13. Ludność gminy Fabianki według płci w latach 2010 – 2019.....	56
Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Fabianki w latach 2010 – 2019.....	57
Wykres 15. Podmioty gospodarki narodowej ogółem zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2010 - 2020 w Gminie Fabianki.....	72
Wykres 16. Wydatki budżetu gminy wg działów w %	73
Wykres 17. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w latach 2010 - 2019.....	77
Wykres 18. Grunty orne wg klas bonitacyjnych	79
Wykres 19. Lesistość Gminy Fabianki w latach 2010–2019.....	80
Wykres 20. Liczba rodzin otrzymująca zasiłki rodzinne dla dzieci w latach 2014 - 2019.....	98
Wykres 21. Udział ludności Gminy Fabianki w powiecie wrocławskim w latach 2000, 2005, 2010, 2015, 2019, 2020.....	101

Wykres 22. Prognozowana zmiana liczby ludności w latach 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050 w powiecie wrocławskim	101
Wykres 23. Prognoza ludności według podziału na funkcjonalne grupy wiekowe w powiecie wrocławskim	102
Wykres 24. Prognoza struktury ludności w 2050 roku w podziale na płeć w powiecie wrocławskim	102
Wykres 25. Liczba zameldowań w podziale na zameldowania ze wsi i z miast w Gminie Fabianki	104
Wykres 26. Liczba wymeldowań w podziale na wymeldowania na wieś i do miast w Gminie Fabianki	104
Wykres 27. Prognoza zmiany liczby ludności gminy Fabianki w latach 2020-2050	105
Wykres 28. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Procentowy udział działek możliwych do zagospodarowania, podzielonych oraz działek niezagospodarowanych w odniesieniu do wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę	113
Wykres 29. Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Liczba działek zabudowanych oraz działek niezabudowanych, bądź zabudowanych podzielonych	114
Wykres 30. Chłonność terenów dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Współczynnik rezerw terenu w odniesieniu do działek już zagospodarowanych	115
Wykres 31. Chłonność terenów zabudowy zagrodowej. Liczba działek zabudowanych oraz działek niezabudowanych, bądź zabudowanych podzielonych	116
Wykres 32. Chłonność terenów zabudowy usługowej. Liczba działek zabudowanych oraz działek niezabudowanych, bądź zabudowanych podzielonych	117
Wykres 33. Dochody i wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2019 r.	125
Wykres 34. Stan prawny gruntów Gminy Fabianki	137

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1. Dworek zespołu dworsko-parkowego w Fabiankach	40
Fotografia 2. Kościół parafialny p.w. Św. Jakuba w Chełmicy Dużej	41
Fotografia 3. Oficyna dworska zespołu parkowo-dworskiego w Chełmicy Dużej	41
Fotografia 4. Dworek zespołu dworsko-parkowego w Nasiegniewie	42
Fotografia 5. Dwór w Zarzeczewie Starym	42
Fotografia 6. Dwór i folwark w Szpetalu Górnym	43
Fotografia 7. Oficyna dworska w Szpetalu Górnym	44
Fotografia 8. Kościół w Szpetalu Górnym	44
Fotografia 9. Budynek Przedszkola Aniołek w Szpetalu Górnym	60
Fotografia 10. Budynek Publicznej Szkoły Podstawowej w Fabiankach	60
Fotografia 11. Obszar Natura 2000 Cyprianka	140
Fotografia 12. Jezioro Chełmica	155